

یہاں کمال

ومرگیا : ریسول سولتانی

منڈی افق الثقافي

www.iqra-ahlamontada.com

پاجی

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

یاخی

ياخى

نووسىنى: يەشار كەمال

وەرگىزگۈچى: لە توركىيەدە بۇ فارسى: ھەمىد ئارەش ئازاد

و: رەسول سولتانى

دەرھىنانى ھونەرى : غەلى خەلىل ھىدايەت مام شىخ

بەرگ: ئاكار جەلىل كاكەوھىس

نرخ: (۷۰۰۰) دىنار

تىراژ: (۱۰۰۰) دانە

شۈبھى چاپ: چاپخانەى رۇژھەلات/ھەولير

لە بەرپۇدەبەرپەتى گشتى كىتبخانە گشتىيەكان ژمارەى سپاردنى (۱۰۲) ى سالى

۲۰۱۴ ى پى دراوہ.

لە بلاوگراوہكانى:

خانەى ناویر بۇ چاپ و بلاوگردنەوہ

ژمارە (۱۷۱)

***** يالغۇ *****

ياخى

نووسىنى: يەشار كەمال

وەرگىرانى لە تور كىيەوۈ بۇ فارسى: ھەمىد ئارەش ئازاد

و: رەسوول سولتانى

ئەم وەرگىپرانە پىشكەشە بە:

ئەم ھاوپىيانەم:

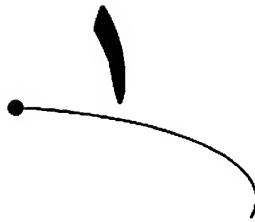
ئومەر ئالەكى

برايم چووكەلى

سمائل بازىار

رزگار ھەبىب زادە

سەلاخ شەشە

"گروبان* حەسەن" دەتگوت دەنکە گەنمیکى درشتە و لە نێوە پاستەووە لەتت کردووە. سمیلە درێژەکەى، خەنەیی بوو. لەگەڵ پێنج سوار، وەك بای شەمال هاتنە نێو گوندی "نایاسورات" لەو. ئەسپەکان کە فیاڵ بە لالغاویدا دەهاتە خواری و سەرشافیان شەلالی ئارەقە و هەتا ئەژنۆشیان قورپوای بوو. گروبان حەسەن سەری ئەسپەکەى بەرەو مالى "ئەحمەد ئەفە" وەرسووێراند. هانکە هانکى بوو. "ئەفە" هەر گۆیى لە زەرمەى نالى ئەسپەکان بوو، هاتە دەرى. کە چاوی بە گروبان کەوت، زەردەیهکى هاتى. زۆرى خوش دەویست. گروبان حەسەنى بە پیاویکى زیرەك و لیزان دەزانى. لە سەردەمى یاخىگەرییە کەیدا، (گروبان) گیانی خۆى لە سەربەرى دەستی دانابوو و

***** يلخى *****

وه شويى كه وتبوو. هر خوى دهيزانى گروبان حهسن چيى به سهر هيتاوه، به لام كه له چياكان هاته خوارى، وا بوونه برادره، موويان له بهينه وه نه ده چوو.

ئو كات مه سه ليك له نيو خه لكيدا باو بوو كه ده يگوت: "عوسمانلى بۆ متمانهى نابن. " ئه حمه دئه فه ئه وهى ده زانى. ئه وه سه له يه درۆ نه بوو. له گه ل ئه وه شدا، له گه ل گروبان ببوو برادره.

له و كاته وهى له شاخ هاتبووه خوارى، له گه ل گروبان حهسن زۆر ياخييان راو نابوو. پيكه وه سينگى خويان به گولله وه نابوو. دۆست بوون. په يمانى براهه تى و دۆستايه تيان له نيتواندا بوو.

ئه حمه دئه فه هه راى كرد:

- چۆنى گروبان؟

- شپرزهم. زۆر به په له م.

به په له دابه زى، باوه شيان به يه كتريدا كرد.

- زۆر خه فه تبارم.

- چ بووه براله؟ چه وماوه؟ چه تم ئاوا شله ژاو نه ديوى.

گروبان رهنگى به رووه وه نه ما بوو. ده تگوت ده ستيشى ده له رزن. وهك مهستان له ترى ده برد و سه رهنگرئ ده بوو. وه ژوور كهوت و دانيشت. ئاره فه له بهرى پيى ده چۆرايه وه.

له و كاته دا له ژووره كهى ديكه وه دهنگى منداليك هات. گروبان رهنگيكي هيتا و برد و زهرديهك نيشته سه ر لئوى. گروبان ده ستي له گيرفانى

***** يلخى *****

يۆنىفۆرمەكەى نا. دراويكى زيوى دەرھيتا و لە مستى منداڵەكەى نا. منداڵە پارەكەى وەرئەگرت. ئەحمەدئەفە گوتى:

گروبان، كە مەمەدى ئىمەت دى، رەنگت گۆپا. دەلىلى زۆرت خوش دەوى. مەمەدى منىش تۆى خوش دەوى. ئىشە لا بۆخۆى دەبىتە شىرەكۆرپك. گروبان وەلامى داو:

- دراوەكەش وەرئەگرى. بەو حالەشەو زۆرم خوش دەوى.

ئەحمەدئەفە بە كۆرەكەى گوت:

- مەمەد گيان، وەرئەگرە كۆرپ. دەستى گروبان مەگىرەو، خۆ بىگانه نىيە، مامى خۆتە.

كۆرە ديسان دراوەكەى وەرئەگرت. گروبان حەسەن دەستى گرت و لە تەنىشت خۆى دايىنشان و دەستى بەسەرىدا هيتا. هەر جارىكى دەهات واى دەکرد.

لەو كاتەدا جەندرمەكان وەرئەگرت. ئەوان ئەسپەكانيان بردبوو گەوپ و بەستبووياننەو. هەر كامەيان توورەكەى گيان بە دەستەو بوو. يەككىيان توورەكەى ئەسپەكەى گروبانى هيتا و لە تەنىشتى دايىنا. گروبان حەسەن دەستى لە توورەكەى نا و لەسەر خۆ جووتى پىلاوى هيتا دەرى و كۆلۆيكى چەرمى لەسەر مەمەد نا. پىلاوكانى بە دەستى خۆى كردە پىنى مەمەد.

ئەوجار پىكەنى و لە حالىكدا سلاوى سەربازىي لە مەمەد دەکرد، گوتى:

- مەمەد گيانى خۆم دەبىتە عەقيد. چەندەشى لى دەكالىتەو. ماشەللا.

***** یلخی *****

هه تا هاتبايه، دياربیه کی بۆ مه مه د دیتنا. گروبان به ویۆنیفۆرم و جزمه
بریه دارانه یه وه له بهرچاوی مه مه د پالنه وانیک بوو. له هه موو پیاوان
پالنه وانتر.

شتی دیکه شی له تووره که که ده رهیتنا. کۆمه لیک ديارى بوون نه و نه ندانه کانی
دیکه ی خێزانه که ی هیتنا بوو. که دياربیه کانی دانا، کچۆله یه ک هات و به
تووره که که وه هه لیگرتن و بردنی.

هه ر کاتیک گروبان هه سه ن ده هات، مه مه دیش ده هات و له ته نیشتی
داده نیشست و ورد ورد گوئی ده دایه قسه کانی گروبان و باوکی. نه ک هه ر
گروبان، هه ر میوانیک ده هات، هه سه نیش ده هات و له نیتوان میوانه که و
باوکی داده نیشست. له و کاتانه دا هه یج قسه ی نه ده کرد. هه تا نیوه ی شه وی
بیده نگ داده نیشست و هه ر گوئی راده گرت. نه حمه دئه فه رووی کرده گروبان و
گوئی:

- ده ی براله. قسه بکه بزانه چت لی قه و ماوه. زۆر نیگه رانت کردم. گروبان
ئارا و قارای نه بوو. ده تگوت ناتوانی له جیی خوۆشی هه ستی. زاری کرده وه.
قسه یه کی کرد: "ئه فه ی من." و بیده نگ بوو.

ئه فه سه یریکی نیتو چاوه په روۆشه کانی کرد.

- بلیم چی ئه فه. چۆنت تیکه یه نم. له وه ته ی شمه کم له بهر کردووه، شتی وام
به سه ر نه هاتووه. زۆر شه رم ده کم به که سی بلیم. هه ر به راستی
شه رمه زاریه.

- ده ی باشه. پیم بلی بزانه چ بووه. خوۆ نابیی شه رم له من بکه ی.

***** یلخر *****

- وه لآلهی براله، به یانی بوو که هاتینه ده ری. ده مه ویست بیته لات. گوتم با بچم و چاو یکم به نه حمه دی برام بکه وی. هر وا سه عاتیک ده بوو و نه ده بوو که وتبووینه ری. له پریکدا چه ند که س له پیشمانه وه ویکرا ته قه یان لی کردین. خراپ له داو که وتبووین. له ترسی گولله کشاینه وه. پیتم وایه یاخیبه یونانییه کان بوون. نه متوانی راویان بنیتم. چونکه خه ریک بوو ده هاتمه لای تو. نه مو یست برپاره که ی پیشووم بگورم. گوتم وا باشتره له پیشدا بچم و چاو یکم به نه فه بکه وی. دوا ییش پیکه وه ده گه پرتینه وه و مشووریک له و نامه ردانه ده خوین. شهرم ده که م به گیانی نه فه. به خوم گوت: "باشه حه سن، نه وه پیاوه تیبه؟ نه وه ی تو کردت، نامه ردی نیبه؟ ناگرم له هه ناوی به ربوو. بیر له وه ده که مه وه بکه پرتمه وه و وایان ته مبی بکه م، تا عومریان هه یه گوی و نه خون و پییان له به رهی خو یان پتر رانه کیشن. نه فه پیکه نی.

- هیئده پیش مه خووه براله. مشووریان ده خوین. جاری تو زی به سیوه و شتیک بخو.

گروبان:

- ناگرم له دلی به ربوو نه فه. هیچم پی ناخوری. پیتم وانیبه پارووم له گه روی بچته خواری. نه فه:

- کوپه یه ک دوو پاروو هر هیچ نیبه نا... نه ری رۆله، شتیک بۆ گروبان حازر بکه ن بیخوا. ده ی خیرابن.

***** یلخی *****

هەندێ خواردنیاں هێنا. گروبان دەستی بۆ نەبرد. ئەفە زۆری خۆلق کرد،
بەلام گروبان دەمی لێ نەدا و گوتی: "
- خەریکە لە داخان دەمرم. لە داخان ئەفە.

جەندرمە نانیان خوارد. ئەحمەد ئەفە هەستا و گوتی:

- هەفتە براکەم. وا باشترە بچینه سەرسۆراغی ئەو نامەردانە.

دەمانچەکە لە قەدی بەست. ئەوەندە یەک و دوو ئامادە بوون و کەوتنە
رێ. ئەفە و گروبان لە پێشەوێ و جەندرمەکانیش لە دواوەیان. وەک بای
شەمال بە کۆلانەکانی ئاوایدا تێپەڕین. ئەسپەکانیان ئەوەندە تاو داو،
خەریک بوو بۆتۆپ. ئەسپ ئارەقەیان کردبوو و وەک کۆورە ی ئاسنگەرە
دەقیان دەدا.

خۆڕ و دە و دە بەرەو خوار دەچوو. سیبەر درێژ ببوونەو. گەیشتنە دەم
رووباریک. ئەحمەد ئەفە خەریک بوو سەیری ئاوەکە ی دەکرد، کە گروبان
دەرفەتی لێ هێنا و خۆی وەدوا دا. لە چاوترووکانیکدا شەش تەنگ و تێکرا
تەقیان کرد. ئەحمەد ئەفە لەسەر مائی زین، تەکانیکی دا و بەسەر بەربۆو
عەززی. مێشکی هەلته کابوو. لە مەودایەکی زۆر نزیکەو سێ فیشەکی بەر
مێشکی کەوتبوو. دەم ئاوەکە خۆیناوی ببوو. ئیتر هەناسە ی نەدەهات.

گروبان دابەزی. سەیریکی جەستە بێ گیانەکە ی کرد. ئەوجار داها تەو و
دەمانچەکە ی هەلگرت و وەک نە بای دیتبێ و نە بۆران، لەگەڵ پێنج
جەندرمەکە ی ملی رێگایان گرت و بەرەو ئاوا ی "ئۆدەمیش" ئەسپیان لینگ
دا.

***** يالخی *****

ئۆزبېكى ئۇ ياخى "ئەفە" انەى بەر لىيوردن كەوتىبون و لە چيا ھاتىبونە خوارى، ئۇ رۆژە لە داو خران و كوژدان. "يورۇك عوسمان ئەفە" لە ئەزىمىر و "باكىرلى ئەفە" لە برگاما و "بارماق سىز عەرەب" لە ئايدىن، ھەر ھەموو كوژدان. ئەوانە ئۇ كەسانە بوون، كە بەر لىيوردنى حوكمەت كەوتىبون و لە چيا ھاتىبونە خوارى و لە ژىر چاۋەدىرى حوكمەتدا دەرژان. كوشتنى ئەھمەد ئەفە بە نىزىكتىن بىرادەرى خۇى واتە بە گروبان ھەسەن ئەسپىردابوو. ئۇ كۆنە ياخىيانەيان بۆيە دەكوشت، چونكە تەفەنگە كانىيان نەدابوۋە ھە بە حوكمەت و تەفەنگىيە كانىشيان ھىشتا بەدەۋرە ھە مابوون. چەكيان ھەر دانە نابوو و لەگەل تەفەنگىيە كانىيان لە گوندەكاندا دەرژان. پىتاكىيان نەدەدا و كىشە و گۆلمەزىشيان دەنايە ھە. لە راستىدا حوكمەتتىكىيان بۇخۇيان پىك ھىنابوو و حوكمەتى مەركەزىيىش(ناۋەندىش) ئۇ ھەى پى قەبول نەدەكرا. ھەربۆيەش كوشتىيان.

پىش نىۋەپۇى ئۇ رۆژە ھەۋالىكى تال گەيشتە ئاۋايى. خەجىي ھاۋسەرى ئەھمەد ئەفە، لە ھالىكىدا بەكول دەگىريا و سەروقتى خۇى دەپنىيە، بە پىخاۋسى گەيشتە سەر تەرمەكە. تەرمە خۇيناۋىيەكەى لە باۋەش گىرت و بەدەم گىرمانە ھە گوتى:

- كۆرە پىم نەگوتى ئەفە؟ نەمگوت عوسمانى بۇ مەمانە نابن؟ نەمگوت ئەفە دامارەكەم؟

تەرمەكەيان ھەلگىرت و بىردىانە ھە گوندى "ئاياسورات".

***** يلخى *****

لەو رۆژەوێ خەجێ خوشییی لەخۆی نەدی. ھەموو رۆژێ قژی خۆی
دەپنێیەوێ و بۆ ئەفە دەگریا.

مەمەد ھەلێ دەدا و گەورە دەبوو. لە ھالێکدا ھەموو رۆژێ گویێ لەو
دەبۆوێ کە چ غەدر و ناپیاوەتیەکیان لەگەڵ باوکی کردووە و ھەموو رۆژێ
ئەو نامەردییە ئازاری دەدا. چەند سالان بوو دەنگی شیوەنێک گویێ
دەئاخنی. دەنگی دایکی کە دەگریا و دەیگوت:

- کۆرە نەمگوت، ئەفە داماوێکەم؟ نەمگوت عوسمانلی لەگەڵ کەس نابنە
دۆست. بە نامەردی لێیانداي ئەفە. دەستی نامەردێک لە منی ئەستاندی.
مەمەد قۆناغی سەرەتایی تەواو کردبوو. یەک دوو سالی ش لە گوندی
ئۆدەمیش دەرسی خویندبوو و وازی لە خویندنی ھێتابوو.

۲

"حاجی یاخی" کابرایه‌کی ره‌شی وردیله بوو. ده‌موچاوی دریژۆکه و پر چرچ و لۆچ بوو. پیر بوو. دۆستی هه‌ره‌ نزیک‌ی ئەحمەدئەفە بوو. پشت و په‌نای بوو. گیانێک بوون له‌ دوو جه‌سته‌دا. که‌ گرویان جه‌سه‌ن ئاوا ناجوامێرانە ئەحمەدئەفە‌ی کوشت، حاجی یاخی بالێ به‌سه‌ر مه‌مه‌دا کیشا. وای کردبوو مه‌مه‌د بێ باوکی پێوه‌ دیار نه‌بوو. داغی ئەحمەدئەفە ته‌نیا له‌سه‌ر دالی دوو که‌س بوو. یه‌که‌میان خه‌جێ ژنی و دووه‌میان حاجی یاخی. حاجی یاخی شیعرێکی هۆندبۆوه‌ که‌ تییدا باسی ئازایه‌تی و جوامێریی ئەحمەدئەفە‌ی

***** يلخى *****

کردبوو و تووک و له عنه تی له بکوژه ناجوامیره که ی کردبوو. شیعره که
بووسوی لی هه لده ستا.

مه مه د تازه وازی له خویندن هینابوو، که روژتکیان حاجی نه فه له ته نیشته
خوی داینا و گوتی:

- تۆ بنیاده میکی بچوک نیی، کوپم. تۆ کوپی "چاخیر جالی نه حمه دئه فه" ی.
روژگار پیاویکی دیکه ی وه که نه حمه دئه فه ی نه بووه ته وه. نه گهر تاقه
ده ماریکی پیاوه تی نه و پیاوه له تۆدا هه بی، تۆ له هه موو پیاوانی دنیا
پیاوتری. میشه لان و دارستان به بی پلینگ نابی. بیچووو شیر، ئاخری هه
ده بیته وه شیر. روژیک نۆره ی تۆش دی، که بیسه لمینی کوپی نه و پیاوه ی.
دوای نه وه نه سپ و تفهنگیکی "ماوزه ر" ی دا به مه مه د. مه مه دیش ده سستی
حاجی نه فه ی ماچ کرد و گوتی:

- خودا راهه ستاوت بکا مامه. تۆ پیاویکی باشی. چه ندی چه ند سالان بابی
منت له بیر نه کرد و بۆ منیش بوویه باوک. نه گهر نه مپۆ باوکی خوشم زیندوو
بوایه هه ر نه وه ی بۆ ده کردم. وا نییه ؟

- وایه کوپم. راست ده که ی. نه وه ی له مشک بی، هه نبانه ی ده دپی و ته واو.
مه مه د سواری نه سپ بوو و (تفهنگه) ماوزه ره که شی هه لگرت. نه سپه که ی
بیۆینه بوو و ماوزه ره که شی به لایه وه له کچۆله یه کی دلرفین خوشه ویستتر
بوو. مه مه د نه سپه که ی لینگ دا و وه که شی تان به ده شته که ی
"نۆده میش" دا تاوی دا. که وه خۆ هاته وه خۆر له ئاوابوونی بوو. له
نیوه راستی ده شته که سیره ی له سنۆبه ریک گرت و پینچ فیشه کی پیوه نا.
ده سستی به تفهنگه که یدا هینا و که وته بیر کردنه وه.

***** یلخر *****

به خۆی گوت: "

- ده لێن باوكم ده رزى هه لده گرت*، كه چى من له و داره زله م نه دا. باشه چون ده كرى له ئاسمانى له ده رزى بدهى؟ هه ر به راستى سه يره .
چاويكى قووچاند و سيڤه ي له چۆله كه يه ك گرت. دواى ئه وه كووپى سه ر دار كاره باكه ي كرده نيشانه، به لام ته قه ي له هه چ كاميان نه كرد. ديسان نه سه كه ي لینگ دا و به ره و ماله وه لى خورپى. هه شتا نه كه يشتبووه به ر ده رگا، دايكى ده رگاى لى كرده وه و زه رده يه كى بۆ كوڤه كه ي هاته سه ر لىو. كوڤه دابه زى و ده ستى له نه ستوى دايكى كرد. دايكى به ده ورى نه سه كه يدا هات و گوتى:

- ئه شه لا خىرى لى ده بىنى كورم. نه سپىكى خو شبه زه يان نا؟
- ده لىنى باى شه ماله دايه*.

خه چ تفه نگه كه ي لى وه رگرت. باره وبارى كرد و ورد لى روانى.
- له ده ستان خو شه. ده ست له گه ل راهىنا؟ ته قه ت پى كرد؟
- كردم دايه. نيشانه م له دارىك گرت. پىنج فیشه كم پىوه نا. هه مووشيم لى دا. تفه نگیكى خو شده سته.

خه جیج بزه يه كى هاتى، به لام زۆرى نه برد، چاوى پر بوون له ئاو. ئاخىكى هه لكىشا و به له بزىكى گرياناوييه وه گوتى:

— بابت ته يرى ئاسمان و ميرووى سه ر زه ويى ده نه نگارت. تفه نگه سه ده فكوته كه ي باوكت به ده ست ته و حه سه نه خوانه ناسه وه يه... له چاوى بالنده ي ده دا. . باوكت، باوكتى ئاوا بوو... تفه نگه جوانه كه ي باوكت به

***** یلخر *****

دهست ئه و نامه رده جه رگ سووتاوه وه یه ... تفهنگه سه ده فنیشانه که ی
باوکت ... "مارتینی" جوان ...

مه مه ده ئه سپه که ی به سته وه و هاته ژووری. سه ری داخستبوو. که دایکی
ده که وته سه ر باسی باوکی، ئیدی لئی نه ده برپیه وه .

- بابت هه لۆی ئه و شاخانه بوو. جه نده رمه له رۆژه رییه که وه زه نده قبان لئی
ده چوو. مه مه ده که م ... کوپی شیرینم ... بابت له سه ر ئه سپه
عاره بییه که ی ... زینی ئه سپه که ی زیوگفت بوو. له بهر تاوئی ده بریسکایه وه.
ئه وده م، ئه گهر که سیک له ده شتی دیتبای ئه وه شتیک ده بریسکیتته وه،
ده سه به جی ده هات و منی ئاگادار ده کرده وه: "خه جی، ئه فه هاته وه. که
ده هات، ئه و ده شته ی ئۆده میش نوقمی نوور ده بوو. که بابت له شاخه وه
داده که را بۆ ئاواپی، خه لک ئاهه نگیان ده گتپرا. ئه فه که ده هاته وه، هه موو
خۆشحال و به که یف ده بوون. جیازی بۆ که هه ژاران ده کپی. پاره ی ده دایه
لاوه کان، بۆ ئه وه ی بتوانن شیربایی و ماره یی بده ن و ژن بیخن. پاره ی
داوده رمانی به نه خۆشان ده دا. ده سستی هه ژار و نه دارانی ده گرت. بابت
جوامیر بوو. ئه فه هه ر بۆخوی ئه فه بوو، مه مه د گیان. ئه فه ی من. ده مگوت:
متمانه به عوسمانلی مه که، به لām ئه و کردی و عوسمانی نامه ردییان ده ره ق
کرد. عوسمانی بی دایک و باب.

دایکی ده یگوت و ده گریا. ئه و جاریش گریا:

- عوسمانلی زالم. گروبان ی بی دایک و باب.

***** یلخی *****

سبهی شهوئ، پینج نه سپ سوار هاتنه لای مه مه د. تووتنیان له هر پینج نه سپه که بار کردبوو. خاوهن نه سپه کان قاچاخچیتیی تووتنیان ده کرد. یه کیکیان کوتی:

- وهره مه مه د. حاجی یلخی ئیمه ی ناردوو. ده بی تووتنه کان بگه یه نینه نایدین.

مه مه د چاوه رتیان بوو. پیشتر خوی ناماده کردبوو و بی ئوقره ی هاتنیان بوو. خوی هاویشته سهر نه سپه که ی. دایکی له دواوه بانگی کرد:

- خیرت بیته ری کوپم. خودا رسق و رۆزیت زیاد بکا. چاوی دوزمنت کوپرو داروبه رد کوتی که پ بی. بابیشته ئاوا دهستی پی کرد...

له تاریکه شه وه که دا ون بوو.

ریگا پر بوو له پاسه وان. به و دوا بیانه هه موو جییه کیان پر کردبوو له پاسه وان. بالنده به ریگا و چیاکاندا فریبایه، بالیان ده وه راند.

یه کیک له قاچاخچیه کان که ناوی "وه لی عوسمان" بوو کوتی:

- ریگه کان رۆر خه تهرن. ده بی به شاخیدا برۆین. راسته ری چیا نه سته مه، به لام باشه.

مه مه د کوتی:

- پیم وایه نه که ر به ریگا چه وریژه که دا برۆین باشتره.

وه لی عوسمان وه لامی داوه:

- نهوئ مه ترسیداره. بالنده ناتوانی به سه ریدا بفری.

مه مه د:

***** يلخى *****

- هه موو كه س ده زانى قاجاخچى به ريگه كى كىوپاره دا ده پۆن. هه بۆيه شه
پياوانى حوكمهت رى شاخه كان ده گرن. هه ريه ك دوو چه كدريان له ريگا
چه وپيژه كه داناوه. زۆر ئاسانيش ده ره قه تى ئه وان دىين.

وهلى عوسمان قسه ي نه ده سه لماند. قسه كه ي مه مه دى قه بوول نه كرد:
- نه خير. گوتم نابى.

يه كىكى دى له قاجاخچيه كان هه لى دايه:

ئه و كوپيژگه يه راست ده كا، كاك عوسمان. چياكان خه تهرن. له پشت هه ر
گابه ردىك داويكيان ناوه ته وه. هه موو جه ندرمه و سه ربازه كانيان خزانده وه ته
شاخه كانه وه. خه ريكن ياخييه كان راو ده كه ن. ئه و كوپيژگه يه راست ده كا.

وهلى عوسمان هه لچوو:

- قسه، قسه ي منه. كه گوتم به چيادا ده پۆين، به ويدا ده پۆين و براهه وه.

ئه و قاجاخچيه ي هه ليدا بوويه، ناوى حاجى مسته فا بوو. حاجى مسته فا
له به رى داينواند و له سه رى نه پۆيشت. به ره و چيا تيه ل بوون.

حاجى مسته فا له مه مه د چوه پيشى و گوتى:

- كاك عوسمان قسه ي يه كه. تۆ وه سه رخۆتى مه هينه. تۆ راست ده كه ي،

به لام خۆت تىك مه ده. من ناوم حاجى مسته فايه. يه كىكم له براده ره كانى

باوكت. وه ك دوو برا وابووين. ئاى خواى لى خوش بى، چ پياويك بوو. چ

رۆزگار يكي خوشمان پىكه وه رابوارد. كه ئه و مرد، په پوپۆم هه لوه رى و بالم

شكا.

***** يلخى *****

شه وگار شه ق بېوو. هه ورازنيکیان برېبوو و خه ريك بوو به ره و شيوه که داده که پان. له نه کاو ديتيان که وتوونه ته نيو ناگر و ته قه يه کی خه سته وه. يه کيک له هاوړيکانيان نه نگیورا.

حاجی مسته فا له ته نيشته مه مه ده وه بوو، هاواری کرد:
- خوټ فرې ده. له پشت به ردېک مات به.

خوښی خوټی فرې دا.

- له جتيه کی خراب ټيکه وتووين. ريک له نيوه پاستياندا.
ده ستیان به ته قه کرد. به که يفی مه مه د بوو. په يتا په يتا ته قه ی ده کرد. به حاجی مسته فاي گوت:

- مامه حاجی، ناخريه که ی نه و کاره چپی لی دیتته وه؟
هیچی لی شين نه ده بڼوه. له وانه بوو بگيرېن يان گولله يه کیان وی که وی.
حاجی:

- ناخريه که ی، تو ده بيبه پياو. هيشتا که نجی، نه و گونگه لانه تو ده که نه پياوټکی پياو.
مه مه د:

- يانی ناوا.

- نیستا به سینه خشکی خوټ بگه یه نه عوسمان. پپی بلې پياو ده کری به لای
باشووردا خوټی بگه یه نیتته نيو باغه کان. نیمه ده يانضا فلینين. با نه وان
نه سپه کان به رن و خوټيان نه جات ده ن. نیمه ناگامان له چه کداره کانی
حوکه ته.

- به چاوان مامه.

***** يلخو *****

- دهی هونه ری خۆت بنوینه. کوپی نه همه دئه فه...
مه مه د وهك مارێك، به بیدهنگی خزی و خۆی گه یانده عوسمان و
راسپارده که ی حاجیی گه یاندی.
عوسمان:

- بپۆ به حاجی بلێ، هه ر ده بی وا بکهین.
هه ر واشیان کرد. هه مووان وێکرا، ده سپرێژیان له لای باشوور کرد.
قاچاخچییه کان خۆیان گه یانده نه سه په کان و له گۆلمه ز و کاره ساته که
ده رچوون. هه ر مه مه د و حاجی مسته فا مانه وه. پیاوه کانی ده ولته
نه یانده زانی چ بکهن. زۆر تووپه بوون که چه ند که سیك رایان کرد و چه ند
که سیکی دیکه ماونه ته وه. نه وه یانی نه وانیهی ماونه ته وه گیان له سه ر
ده ستن. ته قه خه ستر و توندتر بوو. هینده ی نیو سه عاتیك له هه ردوو لاه
گولله باران بوو. حاجی به خشکه خۆی گه یانده مه مه د و گوتی:
- مه مه د، له ولا سه رووه وه، ته قه که که مته ر. ده بی هه رچۆنێك بی خۆمان
بگه یه نینه نه وی و لای سه روویان لی بگرین و به سه ریاندا زال بین. چارمان
نییه.

مه مه د شه لالی ئاره قه بوو. له پیشدا هه م دلی خو ش بوو و هه میش ده ترسا،
به لام ئیستا ترسی له بیر نه ما بوو. به سینگه خشکی وه پێ که وتن. یه کێکیان
له پیشه وه ده پۆیی و نه ویترا ناگای لی ده بوو. نه ژنۆیان بریندار بوو و
ده برژاوه. ئاخیرییه که ی باز نه ی گه مارۆکه یان شکاند و له داوه که ها تنه
ده ری.

***** يلخړ *****

هېشتا به يان نه بېووه، که گه يشتنه ره شمالي عيالات. د هروانشين نانيان داني
و مه لحه ميان بؤ له سره برينان دانان. فېشه كيان لي پرابوو. هه ندي فېشه كيان
له د هروانشينه كان كړي. خواردن و فېشه كيان له كول نا و گه پانه وه چيا.

- باشه به و وه زعه وه بؤ كوي ده چين مامه حاجي؟

- به ره و چيا.

- ياني ده مانه وي ياخي بين؟

حاجي مسته فا بزه يه كي هاتي و گوتي:

- له وانه يه. وهك پياوه مه زنه كه. وهك نه فه.

حاجي مسته فا بزوي رهش و پان بوون. سميلي نه ستور و دريژ و چاوي
گه وړه و رهش بوون. ده موچاوي هه ندي چرچ و لوجي تيکه و تبوو. بزوي پر
بوون و تيکه ل بېوونه وه. به ژن و بالايه كي مامناو ندي و گورج و توکمه ي
هه بوو. مووي رديني گرژ بېوونه وه، ده تگوت ژووشكه. ده وري چل سالان
ديار بوو. چه ند چله موويه كي شه ويلگه ي سپي بېوون.

مه مه د نيگه راني داهاتووي بوو. پرسبي:

- نه ي دايكم ده لي چي؟

- هيچ نالي. زوريشي پي خوش ده بي. دايكت ژني چاخير جالي
نه حمه د نه فه يه. زوري پي خوش ده بي كوپه كه ي ياخي بي.

- باشه خو نيتمه هيچمان نه كرد. هر تيکه له چوونيك بوو له گه ل جه ندرمان...

حاجي ديسان بزه يه كي هاتي و گوتي:

***** ياخشى *****

- مەمەد گيان، بېت و ئىستا بگە پىنەنە ئاۋايى، لىمان دەكەنە گومان.
لەۋانە يە بىشمان گىرن. دەبى چەند رۆژىك شوپىنەنكەى بگەين. وا باشترە لەو
شاخانە بىمىنەنەۋە.

حاجى مستەفا بۆچى دەيەۋىست لە شاخ بىمىنەنەۋە؟ ئەگەر ۋىستباي
دەيتۋانى چەند رۆژىك لە رەشمالى عىلاتدا بىمىنەنەۋە. ديارە شتىكى لەبن
سەريدايە.

حاجى بە مشوور بوو. بەبى ئەۋەى سەيرى مەمەد بگا، گوتى:
- بابت تۆى بەو جۆرە دىتبا، شاگەشكە دەبوو. ئاى سەت خۆزگەى دەيدىتى
مەمەد.

بەرەبەرى عەسرى بوو. گەيشتنە شوپىنەنكە لە نىزىك لووتكەى چىياكە. بۆنى
سەنۋەر ھەموو ۋلاتى داگرتىبوو. بۆنى ئاۋ و پىنگە و گول دەھات. لەسەر
كانىيەك دانىشتىن. ئاۋىكىيان خواردەۋە و دەست و دەموچاۋيان شوۋشت و
ھەر كام لە لايەكەۋە لىي درىژ بوون.

تاۋىك دواتر حاجى ھەستا و بەرەو خوار داگەپا. ھەندى گوللى كۆ كىردەۋە و
بازنەيەكى ھىندەى ئاۋىنەيەكى گىرفانى دروست كرد و لە دار سەنۋەرىكى دا
ۋەگەپاۋە. مەمەد دانىشتىبوو و سەيرى كارەكەى حاجى دەكرد. حاجى
تفەنگەكەى ھەلگىرت و سىرەى لى گىرت و گوتى:
- مەمەد بىروانە.

پەلەپىتكەى كىشا. رىك لە نىۋەپاستى بازنەكەى دا. چەند فېشەكى دىكەشى
پىۋە نا. ھەموۋى لە شوپىنەنكە دان. مەمەد پىي سەير بوو. پىرسىي:
- مامە حاجى، تۆ دەتۋانى لە ئاسمانى لە سكەى دراۋى، بدەى؟

***** يلخو *****

- دراويك هه لاوی، بزانه چیم پی ده کری.
مه مه د دهستی له گیرفانی نا و سکه یه کی دهره ینا و هه لپهاویشته. حاجی
ته قه ی کرد. دراوه که به رنه بۆوه. حاجی گوتی:
- بابیشته وا بوو.

وهك ئاگریان به رۆحی مه مه ده وه نابی. له داخان هه لده چۆقی.
حاجی گوتی:
- بۆ پیاوی یاخی یان قاچاخچی، ئه وه یه که م هه نگاهه. ئه گه ر نه زانی سیڤره
بگری، نه ده توانی ببیه قاچاخچی و نه یاخییش. ته نانه ت نابیشه پیاویش.
تفهنگه که ی دانا و جه غزیکی دیکه ی، تۆزیک له وی پیشوو گه وره تری دروست
کرد و گوتی:
- ههسته بزانه شیره کوپ.

هه للایه که بوو له سینهی مه مه د دا. ئاگر بوو. تفهنگه که ی هه لئینا. جوان
سیڤره ی گرت و په له پیتکه ی ترازاند. فیشه که له داره که چه قی، به لام له
دهره وه ی بازنه که. نه ی توانی ته نانه ت له لیواریشی بدا. حاجی هه رای کرد:
- نه بوو.

مه مه د تفهنگه که ی به عه رزیدا دا و چوو له دهم کانیه که دانیشته و سه ری
خسته نیوان هه ر دوو له پی ده ستیه وه.

حاجی به له بزیکه ی نه رم گوتی:
- دلگران مه به لاوه. ئه و کاره به یه که دوو فیشه که ناکری. تفهنگه که ت هه لگره
و ته قه ی بکه. ئه وه نده ته قه بکه، هه تا لئی ده ده ی.
مه مه د گوئی له دهنگی حاجی نه ده بوو. وهك به ردیکه ی بیده نگ دانیشته بوو.

***** يلخى *****

– ئەنگىۋەيى و دەستپاسىتى، لە زگى دايكتەۋە نايھېتى. دەبىي دەستت لەگەلى رابى. نابى بۆ تاقە ساتىكىش ئەو تەنگە دابىيى. مەن خۆم ئەگەر مانگىك نىشانە دانەكەم و تەقە نەكەم، ھەموو شتىكم لەبىر دەچىتەۋە. ئەو ياخيىانەي ماۋەيەك دەست لە ياخيگەرئىتى ھەلدەگىرن و دوايى دىسان دەچنەۋە شاخ، زۆر زوۋ دەكۆژىن. ھەر لەبەر ئەۋەشە كە تەمىن ناكەن. ھىچ ناپەرھەت مەبە. خۆشت ئەزىت مەكە. تۆ دەبىيە تەنگىچىيەكى باش. ھىز و تىن و گورپىش مەرجە. تۆ ۋەك پۆلا ۋاي. تۆكەمە و ساغى. خۆت ناپەرھەت مەكە. ئىستاش ھانى تەنگەكەت و تەقە بكة. پەيتا پەيتا تەقە بكة.

حاجى ھەر گوتى و گوتىيەۋە، ئاخىرىيەكەي ماندوو و بوو و بىدەنگ بوو، بەلام مەمەد ھەر نەجوۋلا. ھەر سەرىشى ھەلقە ھىتا كە سەرىكى حاجى بكا. خۆر ئاۋابوو و ھەۋا تارىك داھات. حاجى ئىتر پىيى لەسەر دانەگرتەۋە. دانىشت و پرىسكەكەي كىردەۋە. داۋاي لە مەمەدىش كىرد بى و نانى بخۋا، بەلام مەمەد گويى نەدايى. حاجى بەتەنى نانەكەي خۋارد و پرىسكەكەي خىر كىردەۋە و بە مەمەدى گوت:

– دەمەۋى سەرخەۋىك بشكىنم. تۆ كىشك بكىشە. لەۋانەيە يەكك بى.

لە تەنىشت كانىيەكە خۆي گرمۆلە كىرد و نوست.

شەۋراشكاۋو، كە بەخەبەر ھات. مەمەد دانىشتىبوو و تەنگەكەي لە سەر ئەرتىۋى دانابوو. حاجى باۋىشكىكى دا. ھەردوو مستى توند لە سىنگى كوتا و بەدەم باۋىكشەنەۋە گوتى:

– جا ئەۋجار تۆ بنوو. تۆرە كىشكى مەنە.

***** یلخر *****

مه‌مەدی تەنگە‌که‌ی له‌ باوه‌شی نا و خەوت. له‌ گە‌ڵ تاو‌که‌ و تە‌نان بە‌ خە‌به‌ر هات. دە‌ست و دە‌مو‌چاوی شوشت و به‌بێ ئه‌وه‌ی قە‌سه‌یه‌ك بکه‌ن، نان و چای به‌یانیان خوارد. که‌ خۆیان کۆ کرده‌وه، حاجی نیشانه‌که‌ی دوینی نیشان داوه و کوتی:

- ده‌ی هه‌سته‌ بزاتم پالە‌وان.

مه‌مەد هه‌ر وا به‌بێ‌ده‌نگی هه‌ستا. تە‌نگە‌که‌ی راست کرده‌وه. سێره‌ی گرت و پێوه‌ی نا. فیشه‌ك ده‌رچوو به‌لام ته‌نانه‌ت داوه‌که‌شی نه‌پێکا. حاجی مسته‌فا دلی دا‌یه‌وه:

- خە‌مت نه‌بێ. هه‌ر ته‌قه‌ بکه‌. ئازاد به‌. خۆت ته‌زیه‌ت مه‌که‌. نیگه‌رانی ئه‌وه مه‌به‌ نه‌ت‌پێکاوه. ورده‌ ورده‌ ده‌ستت رادی. هه‌ر راهاتنه‌ و هیچی دی. ئاخ‌ریه‌که‌ی فێری ده‌بی.

مه‌مەد دیسان قە‌سه‌ی نه‌کرد، به‌لام ته‌مجاره‌یان ئیتر تە‌نگە‌که‌ی فری نه‌دا. به‌بێ نیشانه‌ و سێره‌گرتن هه‌ر ته‌قه‌ی کرد. هیچ کام له‌ فیشه‌که‌کانی نه‌یده‌پێکا. قە‌دی داوه‌که‌ دابیژدابیژ ببوو، به‌لام تاقه‌ فیشه‌کی‌کیش نیو بازنه‌که‌ی نه‌ئە‌نگاوت. مه‌مەد ددانی چیر کردنه‌وه و فیشه‌که‌کانی به‌فیرو ده‌دا. خۆینی جه‌رگی ده‌خواره‌وه. دنیای له‌بیر کردبوو. سه‌ری له‌گێژه‌وه ده‌هات. دار سە‌نه‌وبه‌ره‌که‌ به‌ ده‌وری سه‌ریدا ده‌خولایه‌وه. به‌ره‌به‌ری نیوه‌رو بوو، که‌ حاجی به‌وپه‌ری خۆش‌حالییه‌وه هه‌رای کرد:

- هه‌ی بژی، رێك ته‌نگاوتت.

مه‌مەد هه‌ر بیریشی لی نه‌ده‌کرده‌ونه. له‌سه‌ر خۆ تە‌نگە‌که‌ی دانا و له‌ داوه‌که‌ چوو به‌پیشی. سه‌یرێکی بازنه‌ سپیه‌که‌ی کرد. لێی دا‌بوو. توژێك سه‌رووتری

***** یلخی *****

چه قی بازنه که کون ببوو. په نجه ی له کونه که نا. نه و جار هاته وه لای حاجی.
حاجی به که یفخو شیه وه زه رده ی ده هاتی. مه مه دیش به شه که تیه وه
زه رده یه کی هاتی.

له ته نیشته کانییه که دانیشته. مه مه د ئاره قه ی کرد ببوو. ده ست و ده موچاوی
شوشته.

حاجی:

- هر نه نگاوتن و لیدان به س نییه. ده بی گورج و گولیش بی. ده بی له
چاوترو و کانیکدا خه نیمه که ت له عه رزی بده ی. کات به فیرو بده ی، واته
مردووی. له مه مله که تی نیمه دا ته پرده ستی و گورج و گولبوون له نه نگیه یی
گرنگتره.

حاجی کوپی کیو پاره و کوپستانی بوو. له که ژ و کو گه وره ببوو. کوپی
یه کی له ره شمال نشینه کورده کان بوو. نه و ره شمال نشینانه ی نیشته جی
کرا بوون.

مه مه د گوپی له قسه ی حاجی گرت. دیسان هه ستا و ته قه ی کرده وه. حاجی
له ولاوه راوه ستا بوو و رینوینیی ده کرد:

- نه ها... نه وه یه... نا... نا... نه وه نه بوو. تفه نگه که ت مه بزیه... توند
رایگره... نه و جار باشه... بزئی... نه وه یان دنیا یه ک دینی.

هه تا ئیواره هر ته قه ی کرد. حاجی شان و پیللی دامالی و هانی دا:

- ماندوو نه بی پاله وان. نه و جار بووی به پیاویکی ته واو.

مه مه د کوتی:

- داناگه ریښ مامه حاجی؟

***** یلخی *****

- ئەو چىايە دەگەرپىن. ئەو چىايى باوكت بوو. حەشارگەى باوكت. دەمەوى سەنگەرەكانى باوكتت پىشان بدهم. ئەو حەشارگانەى بە دەستى خۆى دروستى کردوون.

حەوتووەكى رەبەق لە شاخى مانەو. ئاوى كانىيەكانيان خواردەو. لە بن گابەردان نوستن. هەموو حەشارگە و پەناگەكانى ئەحمەدئەفەيان بەسەر کردەو. مەمەد ديسان تەقەى کردەو. دەستى لەگەل تەنگ راھاتبوو. سىرەرگرتنەكەى باشتەر بىوو. حاجى گوتى:

- ھەر ئەوئەندەى ئەستەم بوو. ئىستا ئىتر تۆ بوویەتە پىاوئىكى تەواو. لەمەودواى ئاسانە.

دايىكى دلەدواى مەمەد بوو. دوو چاوى کردبوونە چوار چاو. مەمەد كە ھاتەو، دايىكى شايى لەدلى گەپا:

- باوئى دەرزیى ھەلدەگرت و لە ئاسمانى لە سكەى دەدا. ئىشەلا ھەك باوئى لى دى. جىيى باوئى پى دەكاتەو.

قاچاخچىيەكان توانىبوويان بەساغى دەرچىن. ئەسپەكەى مەمەدیشيان ھىتابۆو و دابوويانەو بە دايكى.

ھەر وا قاچاخچىتتى کرد و زۆر زوو توانى جىيى خۆى بکاتەو و ناوبانگ دەربکا. ئازا و گورج و گۆل بوو. لە داوئەدەكەوت. ئەوئەندەى قاچاخچىتتى کرد، بۆ جارئىكش چىيە پتوئە نەبوو. تاقە جارئىكيان ناچار بوو، بەگژ جەندرمائدا بىتەو و دەست بکاتەو، بەلام دلۆپئىكش خوئىن چىيە لە لووتى نەھات. زۆر بە سانايى دەرچووبوو. ھەر بىكارىش دەبوو، لى سوارى ئەسپ دەبوو و ئەسپى تاو دەدا. شوئىنئىكى چۆلى دەدیتەو و ھەتا ئىوارى ھەر

***** يلخى *****

تەقەى دەکرد. لە خوشىيان شاگەشكە ببوو. ئىتر وا راھاتبوو، فېشەكى بە
فېرۆ نە دەچوو.

ياخىگەرى لە وولاتە نەرىتېكى كۆن و لەمىژىنە بوو. لە پېش
عوسمانلىيەكانەو ھەبوو. تەنانەت بەر لە بىزەنتىۆمىش خەلكى ئازا و
شەپكەرى ئە وولاتە ياخى دەبوون و ياخىگەرىيان دەکرد. دەكرى بلىي،
لەو تەى ئە وچىايانە، چىا بوون، ياخىيان لى نەبراىوو. كارى قاچاخچىتى
و ەك قوتابخانەىەك وابوو. قوتابخانەىەك بوو، كە گەنجەكانى وەردەگرت و
دەىكردنە ياخى. توورەكە و زىنى ئەسپى زۆربەى ئەفەكان، بۆنى تووتنى لى
دەھات.

۳

حاجی یاخی له و کاته وه یاخی بیوو، ته نانه ت بۆ جار ئیکش چیه پی-
نه که نیبوو. نیتوچاوانی هه میسه گرژ بوو و ده تگوت قورگی پره له گریان. له
گونددا، نه وی نیتوچاوانی گرژ بوايه، پتیا ن ده گوتک حاجی یاخی. حاجی
یاخی به رده وام خه مبار بوو. هه ر له خۆوه ش وا نه بوو. تیریکی ژه هراوییان له
دلی دابوو. به لایه کیان به سه ر هینا بوو تا مردن له بیرى نه ده چۆوه. له میژ
سال بوو، له گه ل کچۆله یه ک زه ماوه ندى کردبوو. چه ند سالێک پیکه وه
ژیا بوون، به لام رۆژ ئیکیان، ژنه که ی حاجی دلی ده چیته سه ر تۆکه ریکی

***** يلخى *****

خۇيان. تۆكرەكەش ژنەكەى حاجى ھەلدەگرى و دەچن لە شوئىنكى دىكە دەژىن.

لە گوندى "ئۆدەمىش" دەژيان. كچىكىشيان بىو، كە ئەو كچە دواتر بىووە ژنى مەمەد. حاجى پىر بوو و تۆكرەكەيان لاو بوو. حاجى چەند جارن ھەوللى دابوو تۆكرەكە و ژنەكەى بكوژى، بەلام نەى توانىبوو. ئەگەر لە گوندەكەى خۇيان بوایە، شتىكى پى دەكرا، بەلام ئەوان لە ترسان پەنايان بىرەبوو گوندى ئۆدەمىش. حاجى ياخى، سالانى سال، ئەو قىنەى ھەر لەدلىدا راگرت.

رۆژىكىيان بانگى مەمەدى كرد و گوتى:

- رۆلە مەمەد. ئىستا ئىتر گەورە بووى و بۆخۆت پالەوانىكى. ھەرچىم لە دەست دەھات بۆم كردى. لە ھىچ شتىك دەستم نەگىراو. جوامىرى. تەبرى ئاسمانى لە دەستت دەرباز نابى. دەتوانى لە ئاسمانى چاوى دۇرنا بنگىوى. ئەگەر ئىستا نەتوانى چاكەيەكم لەگەل بكەى، ئەى كەنگى دەيكەى؟ پىيەكم لەسەر لىوى گۆرە. خەرىكم دەمرم، بەلام ئەو دلە حىزەم دەردەدارە و پىر ئازارە. تۆ كوپى ئەحمەدئەفەى. ئەمپۇرۆژى ھىمەت و قۇل ھەلمالىنە. مەھىلە ھەقى خوراوم بى تۆلە بىمىنىتەو. باشە من لەتۇ زىاتر كىم ھەيە؟ پىاوەتى بكە و مەھىلە بەدلى شكاو و برىندارەو ھەر بنىمەو. چەند سالە چاوپەيى ئەمپۇم. دەمگوت مەمەدم گەورە دەبى و تۆلەم دەستىنىتەو. ھەرچى ھەمە و نىمە بۆتۇ، ئەو مەزرا و باغەى خوارەو ھىي منە، دەيدەم بەتۇ.

***** یلخی *****

مه‌مه‌د سهری به‌رداوه و وه‌پێ کەوت. پێکەوه چوونه لای حاجی مستەفا و ته‌گبیریکیان پێ کرد. حاجی مستەفا قایل بوو.

هاورپێه‌کی دیکه‌شیان هه‌لگرت و چوونه گوندی ئۆده‌میش و ژن و می‌رده‌یان له‌ سهر جیۆبانه‌که‌یان خنکاند و به‌بی‌ده‌نگی و به‌بی‌ئەوه‌ی کەس بیانی‌بینی، له‌ ماله‌که‌ هاتنه‌ ده‌ری.

مه‌مه‌د هاته‌وه‌ لای حاجی یلخی و کوتی:

- ته‌مه‌نی دوژمنت کورت بێ، مامه‌ حاجی.

حاجی له‌ ناخی دله‌وه‌ پێکەنی و وه‌ك تۆفانی خۆشی و شادی به‌هه‌موو گونده‌که‌دا گه‌پا. وه‌ك گه‌نجیکی پانزه‌ سالانه‌ی لی هاتبووه‌. پێده‌که‌نی و گالته‌ی ده‌کرد. له‌ هه‌یج کوێ تۆقره‌ی نه‌ده‌گرت. هه‌ر ده‌تگوت حاجیه‌ توو‌په‌ و تۆسنه‌که‌ی جارانی‌ش نییه‌.

کەس نه‌یده‌زانی کێ ئه‌و ژن و می‌رده‌ی کوشتووه‌. لی‌کۆلینه‌وه‌یان له‌و رووداوه‌، به‌ گروبان هه‌سه‌ن سپارد. هه‌ر ئه‌و هه‌سه‌ن گروبان‌ه‌ی باوکی مه‌مه‌دی کوشتبوو. هه‌سه‌ن گروبان دوا‌ی چەند مانگ لی‌کۆلینه‌وه‌، بۆی روون بووه‌، کاری مه‌مه‌ده‌. رۆژیکیان له‌ نه‌کاوه‌مه‌مه‌د و هاورپێکانی گرت و قۆلبه‌ستی کردن. چون ده‌یزانی له‌ ئه‌زمیر سزاکان توند و قورسن، هه‌ر بۆیه‌ بردنی بۆ زیندانه‌که‌ی ئه‌زمیر.

مه‌مه‌د له‌ زیندانی وای هه‌لسوکه‌وت ده‌کرد، وه‌ك بلی پانزه‌ ساله‌ له‌ زیندانه‌ و ئه‌زموونی کۆ کردووه‌ته‌وه‌. یه‌که‌م رۆژه‌کان نه‌ پێکەنی و نه‌ قسه‌ی له‌ گه‌ل کەس کرد. هه‌ر که‌سیش ده‌هاته‌لای و سهری قسه‌ی ده‌کرده‌وه‌، ده‌یدی

***** يلخړ *****

مه مه د سارد و سپړه و هيچې ده ست نه ده كه وت. دانوړی له گه ل كه س نه ده كولا و كه سی به هه ند نه ده گرت.

له و سی مانگه دا هه موو شتیک فیژ بوو. شه پانی و ملهوپړه کانی زیندانی ناسی و زانیی کیڼ و داهاتیان له کوپوهیه. دوی نه وه له گه ل "ناغا سید" بوو به برادر. ناغا سید، ناغایه کی دهوله مند بوو. چه ند گوند و نیوه گوندی هه بوو. پیاوړکی باش بوو. ژور به نه زمون بوو. سه د سال و روژتکیان زیندان بؤ بریبووه. چوار كه سی به ده ست چووبوو. له سر مه سه له یه کی نامووسی نه وانه ی کوشتبوو. هه مووان گران و سه نگیڼیه کی نه ویان به دل بوو. هه میسه ده یگوت:

- نه و کوپړه بؤ متمانه ده بی. ده بیته كه له پیاوړک.

ناغا سید کابرایه ک بوو، له کل هاتبووه ده ری. قانون زان بوو. هه رکه س ده هاته به ندیخانه، حاجی ناغا له تنیشت خوی دایده نا و رینوینیی ده کرد. برکه برکه قانونی فیژ ده کرد و ده یگوت چوناوچون له گه ل لیکوله ر قسه بکا بؤ نه وه ی تی نه که وی. هه موو برکه کانی قانونی له بهر بوو.

هه ر له و زیندانه دا، نه فیه کی ملهوپړی لی بوو به "عیلاتیبه شیته" بانگیان ده کردز پیاوړکی به تین و گوړ و ملهوپړ بوو. ده كه س له زیندانییه کان خزمه تیان ده کرد. کابرایه کی زمان شر و جنیو فروش بوو. چاوی ده تگوت گومی خوینن. روژ نه بوو به ربینگ به چه ند به ندیبه ك نه گری و له گه لیان به شه پ نه یه. باج و پیتاکی له به ندیبه کان و ده ده گرت. هه رچی تازه ده هات، هه ژار بوايه یان خوداپیداو، ده بوو باجی خوی بدا. یه که م روژه کان به ربینگی به مه مه دیش گرتبوو، به لام هیشتا نه یتوانیبوو هیچی لی بستینی. خوی لی

***** يلخو *****

خۆش كړدېوو له دهره ټيكا زه بريكي گورچوبړ له مەمەد بدا. چەند جارەن
پياوه كاني ناردېوو لای مەمەد، به لām ئەوان زەنده قيان له وگه نجه بېدهنگه
چوبوو. هر بۆيه هيچيان پي نه كرابوو. حاجي مسته فاش ئاگای لي بوو.

عيلاتيه شېته، كه ديتي ئاغا سەيد و مەمەد بوونه ته برادەر، له دين دهری
بوو. به ندييه كان، گه وړه و بچوك ئاغا سەيديان خۆش دهويست و به باوكی
خویان داده نا. رۆژيكيان عيلاتيه شېته هاته لای ئاغا سەيد و وهك شيتان
نه پاندي:

- ئەتۆ هيچ شهرميك له و ردينه سپييه ناكەي؟ بۆچی بوييه ته برادەری
مندالتيكي تازه هاتووه ته زيندان؟ بۆچی له گەل هەتيوه قوونده يكي لووسكه
برادەرايه تي دهكەي و حەياي ئيمەش دەبه ي؟ له مەودوا نه بينم ئەو هەتيوه
لووسكه يه بيته وه لای تۆ.

مەمەدیش ئەو قسانەي بيسته وه. له فكره وه رۆچوو. بيري له ئاقبيه تي
كاره كه ده كرده وه. به روالهت وه سەر خۆي نه دينا، به لām ئيتر نه چۆوه لای
ئاغا سەيد. مەمەد له پيش چاوي هەمووان كه وتبوو و لای به ندييه كان سووك
ببوو. خەنيمه كەي زۆر به هيز بوو. نيوه ي به ندييه كانيش لایه نگرى بوون.
هەنديكيان كه يفيان به عيلاتيه شېته نه ده هات، به لām ليی دەرسان.
عيلاتيه شېته ده مانچه و چه قۆي پي بوو. به ده مانچه وه له حەوشەي
زينداندا ده خولايه وه و گالته ي به مەمەد ده كرد. مەمەد ته نيا بيري له يەك
شت ده كرده وه. ده بوو دان به جەرگيدا بگرى و نه خشه يەك بكيشي.

***** یلخی *****

مانگ و نیوتیک هموو سووکایه تی و تانه و ته شهر و پلاره کانی قه ببول کرد و مته قی نه کرد. له و ماوه یه دا که تووشی ناغا سهید ده بوو، لای دها و خوی لی گیل ده کرد.

ئه و زیندانه چ شویتیک بوو؟ هندی ده یانگوت په ناگه ی شیرانه. له وانه یه حه شارگه ی ریویش بی. پیاوی مله ور، ئه وانه ی بیبه زه بیانه خه لکیان کوشتبوو، ئه وانه چه ندی چند سالان به کتو و شاخه وه بیوون و گونده کانیان تالان کردبوو، ئه و پیاوانه ی چه کیان له حوکمه ت ه لگرتبوو و چند سالان ده مه لاسکیی ده سه لاتیان کردبوو، له به رده م عیلاتیه شیته دا ده سته ونه زهر راده وه ستان و خزمه تیان ده کرد و ئاویان به ده ستیدا ده کرد و مه سینیه یان بۆ پر ده کرد و بۆیان ده برده ئاوده ستی. باشه بۆ؟

حاجی مسته فا بیکار نه بوو. به درزیه وه نه خشه ی داده پشت و خوی ئاماده ده کرد. حاجی مسته فا کورد بوو. کورده کانی نیو زیندان زور بوون. حاجی به رۆژ به زیندانی دا ده گه پا و قسه ی له گه ل ئه و کورده نه ده کرد، که دوزمنی عیلاتیه شیته بوون. شه وانه ش بالیفه که ی له ته نیشت بالیفی مه مه ده وه داده نا و پیکه وه نه خشه یان داده پشت و باسی ئه و پیاوانه یان ده کرد که دواندوویانن. شه ویکیان مه مه د گوتی:

- ته واوه حاجی. ئیتر ده بی ئه مشه و لی راپه رین. به یانی کاتی کابرا له حه وشه ی زیندانی خه ریکی ته زیج گیرانه، ده بی خوی پیدا ده یین. له پیشدا ده مانچه که ی لی ده ستینین. دوایش پیی ده لئین پووتیک چه ند کیلویه، به لام نا، ده بی خۆم تیی هه لده م. هه ر خۆم. تو و ئه وانی دیکه ئاگاتان لی بی براده ره کانی نه یه نه پیشی.

***** یلخی *****

یازده برادر بوون. هه مووان هاوړا بوون و زمانت ده رکیشابان قسه یان له زمانى دهرنه ده کیشرا. یه کیکیان به وانی دیکه ی گوتبا بمرن، که س نه یده گوت نا. مه مه د و حاجی له گه ل که سی ناوا ببوونه دۆست.

رؤژ بۆوه. عیلاتیه شیته له حه وشه ی زیندانیدا ده هات و ده چوو و ته زیجی داویشته. که ئه و له حه وشه ده بوو، که س نه یده وپرا بجیته حه وشه. که سیش گونی ئه وه ی نه بوو له ئاستی وی ته زیج بگپړی.

مه مه د وه ک بیه وی بجی شتیک بکړی، ورده ورده له عیلاتی نزیك بۆوه. عیلاتی مه مه دی به هه ند نه ده گرت. ئه وه ش به قازانجی مه مه د بوو. له پړیکدا ئامبازی عیلاتی بوو و له عهرزی دا. مه مه د بهر له هه موو شتیک ده مانچه که ی لی رفاندبوو و بۆ حاجیی هاویشتبوو.

بوو به شه پ و لیكدانیك كه وچكى تیدا نه ده گه را باشته نیه. یه کتریان له عهرزی ده دا و له سه ر و ده موچاوی یه کتریان ده دا. عیلاتی به هه موو تینی خوی ده یوه شانده، به لام به هه موو هیزی خوی دهره قه تی مه مه د نه ده هات. ده سال زیندان زیندان تین و هیزی له بهر دا نه هیشتبوو، به لام مه مه د گه نه چ بوو. پاله وان بوو. برادرى عیلاتی ده یانویست بیتنه پیشی و بیکه نه هه را، به لام دیتیان ده پیاوی قورس و قايم پیشیان گرتوون. هه ر بۆیه نه یانوړا بیتنه پیشی و هیچیان پی نه رکا. له قه راغه وه راوه ستابوون و سه یریان ده کرد. ئیتر ده مانچه که ی عیلاتی به حاجی بوو و له برادره کانی عیلاتی راکیشابوو.

عیلاتیه شیته ده ینه راند و هاواری برادره کانی ده کرد:

- کوپه ئه وه له بن کی دان؟ هه تیوانه، فریام که ون.

***** يلخو *****

به لّام كه س نه يده وږا ليّی نزيك بيته وه .

مه مه د به زه يی پييدا نه ده هاته وه . عيلاّتی شه لّالی خوږن بوو . باشاری مه مه دی نه ده کړد . پاسه وانه کانیش زوږ به يان رقيان له عيلاّتی بوو و ده رگايان کړد بڼو وه و سه يريان ده کړد . که س نه ده هاته پيښی ليکيان بکاته وه . جه ندرمه هر سه يريان ده کړد . دواي چنه د سالان ، نه مړو ديمه نيکي خوښيان ده دی و حه زيان ليّ نه بوو نه و به رنامه خوښه ته واو بيّ . که ديتيان عيلاّتی نيوه نوو زه ی دی ، ده رگا کرانه وه و پاسه وان جه ندرمه هاتن و ليکيان کړد نه وه . مه مه د و عيلاّتييان له کوّت و زنجيران کړد . عيلاّتييه شيته سه ري هه لته ده هات و رووی نه بوو سه يري که س بکا .

له و روژه به دواوه مه مه د بڼو وه که ليّی گون پرش . هه موو ليّی ده سله مينه وه ، به لّام مه مه د کاري به سه ر که سه وه نه بوو . که سيشی نه زيه ت نه ده کړد .

نه و کات ده نگوږيک له نيو به ندييه کاند ا بلاو ده بڼو وه . ديار نه بوو کيّ به که م جار نه و قسه يه ی کړد وه ، به لّام بلّی و نه ليّی زار به زار ده گه را و هه موو بڼ يه کتريان ده گيږاوه . ده نگو که نه وه بوو که مه مه د دواي به ربوونی له به نديخانه ده چيته شاخ و توّله ی باوکی ده ستينيته وه . له وانه يه حاجی له زاری ده رپه پيبيّ . له وانه شه به ندييه کان خويان هه قايه تيان هه لبه ستيّ . نه وان راهاتبوون ، هر که سيان خوښ بوئ ، هه قايه تی بڼ دروست بکه ن و سه ري بگه يه ننه ناسمان .

به نديخانه پر بوو له سيخوږ . حوکه تيش ده نگوکه ی بيستبو وه . دلّنيا بوون له وه ی مه مه د هر له زيندانی به ربی ، به کسه ر ده چيته چيا و ياخی ده بی . گرويان هه سه ن نيگه ران بوو ، چونکه نه يتوانيبوو به لگه ی پتويست درّی

***** يلخى *****

مه مه د کۆ بکاته وه. نه يتوانيبوو بيسه لميڻى که مه مه د ده ستي له و کوشتنه دا هه بووه. هه ر بۆيه ديار بوو مه مه د به و زووانه به ر ده بى.

ديها تيبه کى ديكه ش له به نديخانه دا بوو، که پازده سالى بۆ برابووه. له کابرايه کى گونده کهى خويانى دابوو. روژکيش له گونده که يانه وه هه واليکى زۆر ناخۆش هات. ئه وه واله شينتى کرد: "ژنه کهى ميڙدى به برا کهى کردبووه."

کابراى به ندى که گوڤى له و خه به ره بوو، مات و کړ بوو. حه فته يه کى ره به ق ده مى له هيچ نه دا و له بزيشى له له بزى که س نه گه پا و که سى نه دواند. دوايى ورده ورده ده ستي کرده وه به خواردن، به لام بنياده مه کهى جارن نه بوو. به رده وام پياسه ي ده کرد و به ملاولادا ده روښت. که يه کيک ده يه ويست پرسيارىکى لى بکا، گوڤى نه ده داى. که گوڤى راده گرت، وه لامى نه ده داوه و وه بى نه قلان پيڊه که نى. هه ر ئيسک و پرووسکى پتوه مابوو. سه ر و قزى ئالۆز بوو. دواى ئه وه زۆر نه هه م تيبى ديكه شى لى ده رکه وتن. له به رده م ژووره کهى راده وه ستا و سه رى له په رژينه ئاسنه کان ده کوتا. شه و و روژ له وى راده وه ستا و نه ده بزوت. ئه وه ببووه خه م و ئازارى هه مووه به ندييه کان. هه موو خه فه تيان لى ده خوارد. مه مه د له هه مووان پتر خه مى بوو. خه مى بوو، به لام هيچيشى پى نه ده کرا. چيى له ده ست نه ده هات. ده ردى به ندييه که پيڊه رمان بوو.

جاروباره فکر و خه يال هه ئيده گرت و ده يگوت:

- ورد به وه حاجى. سه ير که ئه و دونيايه چيها چاره په ش و ليقه و ماوى تيدايه و چييان به سه ر دى. ئه و داماوه به سه رى زيندوويى ده مري. ئيستا لى

***** یلخی *****

گه پښ خاکی نه و دښه به تووره که ده کښی. نه و ژنه و پیاوه زینا که ره که ورد ورد ده نه نجنی.

نه و روزهی قه رار و ابو مه مه د نازاد بکړی، هه مووان خوږیان ناماده کړد بوو مالواوی لی بکن. ناغا سید له دوینی عه سړیه وه، مه مه دی نسحت ده کړد و هه ولی ده دا مه مه د له دنیا و بنیاده مان تیگه یه نی.

نه مری به ربوونه که یان هات. دوانیوه پړو بوو. نوینه کانیاں خړ کړد بوو و به کولیاندا دابوو. کابرای به ندیش له پشت په رښنه کانه وه سهیری ده کړد و وای لی هاتبوو فووت لی کړد بایه با ده یبرد. وهک مندالان ده پروانی. له ناکاو ده رگا کرایه وه. مه مه د دهیه ویست بیته ده ری. مالواوی له به ندیه که کړد. به ندیه که نیگای ساردوسپی له مه مه د بپی و جوولای نه کړد. دوی نه وه له پر بزووت. زور خیرا به روکی مه مه دی گرت و دوی چند مانگان زمانی گه پرا و قسه ی کړد:

- نه فهی خوّم، تو وا نازاد ده بی. نه فهی من....

ثیتر وهک بلایی په شیمان بوویته وه، به روکی مه مه دی بهر دا. ده تگوت ده سته کانی تینیاں تیدا نه ماوه. شوپ بوونه وه. مه مه د و به ندیه که به کتریاں بهر دا.

٤

که له زیندانی هاتنه دهري، نوينه کانيان هه لگرت و چوونه کاروانسه رایه ک و ژووریکيان گرت. براده ريکی دیکه شيان پهيدا کردبوو و ناوی "حه مه شوان" بوو.

له سه نوينه کانيان دانیشن. ده ستیان کرده کۆله که ی چه ناگه یان و ماوه یه کی دريژ بیريان کرده وه.

چاخیر جالی گوتی:

- باشه، چ بکه یین حاجی؟

- تو باشت ده زانی کوپم.

- تو پیت وایه سبه ی هه والیکمان له "ئاغا کامیل" هه وه بو بی؟

***** یلخر *****

- دئی کوپم دئی.
- چیی پی بلیم مامه؟
- تو باشتر ده زانی.
- یانی هه موورینگه کانمان لی گیراوه؟
- وا دیاره.
- چاوه پئی ده بین.
- هاتن بنوون. حاجی چراکه ی کوزانده وه. چاخیر جالی خه وی لی نه ده که وت. له نوینه که یدا هه ر ته نیشتاوته نیشستی ده کرد. حاجی و شوانه ده میک بوو نوستبوون. مه مه د بیرى له باوکی ده کرده وه. بیرى له ئه فه یی و دایکی و گروبان حه سه ن ده کرده وه:
- گۆزه ی ئاو، هه ر له ریی کانى ده شکى. تا ئه مپۆ نه بینراوه ئه فه یه ک به مه رگی ئاسایی خۆی و له پێخه ف و نوینوباندا بمری. کى دیتوو یه تی ئه فه یه ک له ماله که ی خۆی و له نویندا بمری؟ ئه فه چه ندى زیره ک و ئازاش بى، ئاخیره که ی هه ر ئاشکرا ده بى و راو ده کرى. فیشه کی ویده که وى. ئه و چپایانه له وه ته ی چپان، زۆر ئه فه یان به خۆوه دیتوو، به لام هیچ کامیان ئاقیبه ت به خیر نه بوون. "چریته گه وره"، "چریته چووکه"، "بارماقسیز عه رب"... و ئه دان ئه فه ی دیکه ش. ئه فه چه ندى ئازا و زیره کیش بى، چه ندى پیاویش بى، ئاخیریبه که ی ده که ویته به رچنگی ئه و دیوه.
- ئاوا هیچ ناکرئ و به هیچ کوئ ناگه ی. ده بى بیرىکی دیکه ی لی بکه یه وه.
- له لایه که وه دایکی ده دی و له لایه کی دیکه شه وه گروبان حه سه ن. هه ژاری و ده سته کورتیش له لایه کی دیکه وه. خۆ قاچاخچیتى تووتنیش داها تىکی وای

***** يلخړ *****

نه بوو. ئه ویش ټاخرییه که ی هر شه پړه تښه نگی به دواوه بوو. ئه ی خه لک چیان ده گوت؟ "وه رنه سه یری کوړه که ی ئه حمه دئ هغه، ئه وه بکوړه که ی باوکی قیت قیت ده گه پړی و ئه ویش زیت زیت سه یری ده کا و هیچیش ناکا. تف له و پیاوه تییه... جا ترخوا کوړی ئه حمه دئ هغه ویش بنیاده مه؟" ئه ی باشه حاجی یاخی ده لئ چی؟ "من وام کرد ئاغا کامیل و خلیل به گ پشستی بگرن. ئه وانیش ویستیان کومه گی بکن، به لام ئه وه یتوه نابیته پیاو... ئاخ... ئه گهر ئه حمه دئ هغه زیندوو بوايه. ئای ئه گهر ئیستا زیندوو ده بووی ئه هغه! تو کوړت له پاش به جی نه ماوه، که رویشکیکی ترسنوکت له پاش به جی ماوه. به ردیکی ره شی به کارنه هاتوو..." ئه ریوه لالا حاجیش هر وا ده لئ.

ئه ی چوڼ نچاو له چاوی دایکی بکا؟ هیچ دیارییه کی بو دایکی پی نییه. پاره ی نییه. ئه وهنده یان پاره نییه کرئی کاروانسه راکه بدن:

یاخیگه ری ټاخری و ټاقیبه تی نییه. ټاخرییه که ی فیشه که...

زیندانی و خه لکه که ی دهره وه ی زیندان ده لئ چی؟ "راوه سته با چاخیرجالی ئازاد بی... با له زیندانی بیته ده ری... جا ئه و گروبان حه سه نه نامه رد خوی ده بینیت هوه. یانی باوکی بکوړی و به ناهق خویشی بخاته به ندیخانه وه؟ راوه سته، مشووری ئه و نامه رده ده خوا. ئه گهر چاخیرجالی، هر به راستی چاخیرجالی بی، ناهیلئ خوینی باوکی به فیرو پروا.

چیای به رز... هر به ترس و دل خورپه وه... را بکه،... بکوړه... لیده...

له پر هه سته و چراکه ی هه لکرد. له ته نیشته حاجی دانیشته و هه لیستاند.

- چیه مه مه د؟

***** يلخو *****

- مامه حاجی، تۆبه له و کاره.

- کام کار؟

- ئه فه یی.

- باشه بۆ؟

- ئاقیبه ته که ی...

حاجی به خه والوویییه وه بیرى کرده وه و به له بزێکی خه والوو گوتی:

- پیاوی وهك تۆ ناتوانی نه بیته ئه فه. تۆ هه ر ئیستاش ئه فه یه کی. ئه فه یی له

خوینت دایه. ئه گه ر ئیستا بچینه وه ئاواپی و ده ست بده ینه گاسن و گا و

جیوت، هه ر حه یامان ده چی. سووک و چرووک ده بین. ده ستمان لی

هه لئاگرن. ئیتر ئیمه ده ستمان سوور بووه. وامان لی دی، ده بینه

ژیرچه پۆکه و هه ر دامانده پلۆسن. یاخی لیمان ده دن. حوکه ت لیمان ده دا.

ده بینه چه ند گوندیییه کی سووک و چرووک. هه ر جارێك ده ستمان كه به خوین

سوور بوو، ئیتر ته واو، ریگه ی گه رانه وه نییه.

حاجی ئه و قسانه ی کرد و خوت. چاخیر جالییش راکشا.

مه مه د تا به یانی خه وی لی نه که وت. که رۆژ بۆوه، هه ستان. حاجی پرسیی:

- ده ی ده لئی چی؟ دانیشین و چاوه ریی هه والی ئاغا کامیل بین؟

چاوی چاخیر جالی ده تگوت گۆمی خوینن. به بی مه یلی وه لامی دایه وه:

- جارێ با سه ریکی ئاواپی بده ین. دواایش خودا گه وره یه.

حاجی زه رده یه کی هاتی.

- ده ی باشه، وا ده که ین.

***** يلخړ *****

حاجی دهیزانی چاخیرجالی قهت ناتوانی له ئاوايي بڅی. دهیزانی درهنگ یان زوو ناچار دهی روو بکاته چاخ. جا ئه مړوش نه بی، سبه ی. هاتنه ویستگه که. شه مهنده فەر بهر بهری عه سړی وه پړی ده که وی. گه پانه وه بازار. به ملاولادا سووپانه وه. ئه و روژه نه حاجی باسی ئه فیه ی کرد و نه مه مه دیش. حه مه شوانیش که هر قسه ی نه ده کرد. هر که مدوو بوو. هر کاریکی حاجی یان قاچاخچییه کانی دیکه پییان ده سپارد، به بیده نگی راید ه په پاند.

له و کاته دا گروبان حه سەن له گوندی ئوده مهیش بیستبویه وه که چاخیرجالی له زیندان به ربوو و پیی تیک چوبوو. ئه و دهیه ویست بیانویه کی پی بگری و مه مه د قولبه ست بکا. دیاره بیانووشی دوزیبوو. ئه و دزییه ی چەند سال له وه پیش کرابوو، به ئه ستوی مه مه دی داهینابوو و هاتبوه ئاوايي به بوختانه قولبه سستی بکا.

چوه ماله که یان، به لام چاخیرجالی له ماله وه نه بوو. دایکی خه ریکی ته شی رستن بوو. گروبان حه سەن تووره بوو. که چاخیرجالیی نه دی، تووره تر بوو. دهستی کرد به سووکایه تیکردن به دایکی. سووکایه تی نه ما پیی نه کا. هرچونیک بی ده بوو چاخیرجالی بدوزیته وه. بیوه ژنه لیقه و ماوه ی جنیوباران کرد:

- ئه و توتکه سه گه زوله ت نه گه ر بکه ویتته دهستم، له باوکی خراپتر به سر دینم. ئه و زوله ت له کوی هیئا؟ سه گباب وهك ئاوخواردنه وه پیاو ده کوژی. لیره ت دهر هیئا؟

***** یلخی *****

لؤلوی تفهنگه‌که‌ی بۆ نیتوگه‌لی ژنه‌که برد.

- باوکی وا سه‌گباب هه‌ر زۆلی ئاوا‌ی لی ده‌که‌وێته‌وه. خیرا پیم بلی له کوێه؟

دوا‌ی ئه‌وه چه‌ند خزمیک‌ی چاخیرجالیی درێژ کرد و چه‌ندی توانیی لێی دان، به‌لام نه‌یتوانی سووری بکاته‌وه شوینی مه‌مه‌د له کوێه و بۆ دۆزینه‌وه‌ی له گونده‌که چووه ده‌ری.

خه‌جیج تاقه‌تی ئه‌و هه‌مووه سووکایه‌تییه‌ی نه‌هێنا. له خه‌فه‌تان نه‌خۆش که‌وت. یه‌کێک له گه‌نجه‌کانی خزمیانی بانگ کرد و گوتی:

- هه‌رۆ له هه‌ر شویتێک بێ مه‌مه‌دم بدۆزه‌وه. پێی بلی، ئه‌و گروبان خه‌سه‌نه‌ی باوکتی کوشت، ئاوا‌ی له دایکشیت کرد. ئه‌وه‌ی باوکتی کوشت، له دایکشیتی دا و چیی قسه‌ی ساردوسووکیش بوو پێی گوت. پێی بلی، تا ئه‌و گروبان خه‌سه‌نه نامه‌رده نه‌تۆپینی، تا تۆله‌ی بابتی لی نه‌که‌یه‌وه، نه‌یه‌وه ئاوا‌یی. ئاوا نه‌ من له نیتو خه‌لکدا سه‌رم هه‌لدی و نه‌ تۆش...

گه‌نجه‌که رویشت و چاخیرجالیی دۆزیه‌وه. قسه‌کانی خه‌ج چه‌نده بوون، ئه‌وه‌نده‌ی دیکه‌شی پێوه نان و پێی گوت.

به‌ر له‌وه‌ی بگه‌نه‌وه ئاوا‌یی، خۆزگه‌کانی حاجی وه‌دی هاتن. چاخیرجالیی سوور سوور هه‌لگه‌پابوو و وه‌خت بوو چاوی ده‌رپه‌پن. هه‌ر به‌و حاله‌وه به حاجیی گوت:

- وا دیاره چاره‌یه‌کی دیکه‌مان نییه مامه حاجی. خۆیان ناچارمان ده‌که‌ن، ده‌بی‌یه‌که‌ وراست بچینه لای حاجیه‌ یاخیه‌که‌ی خۆمان. له ئاغا کامیل و

***** یلخر *****

خه لیل به گیش راسپیږین تفاق و که لوپه لمان بۆ دابین بکه. دوزمنی ئهوان
دوزمنی ئیمه شه.

به ره وهی بینه وه گونده که ی خویان، شه وی چونه ئاواپیه که ی حاجی
یاخی. ئیستا ئیتر خویان به یاخی ده زانی. ده یانزانی گروبان هه سه ن به
شوینیا نه وه یه. که وابوو به دزییه وه هات و چویان ده کرد. حاجی یاخی هه
چاوی پێیان که وت، گوتی:

- کوپه من پیم وابوو له چیا ی بێش بارماقن، به لام ئیوه،... چاخیر جالی
وه لامی دایه وه:

- تفاقمان بۆ دابین بکه مامه حاجی.

حاجی یاخی له قوولایی دلپیه وه پی که نی:

- کوپه به سه ر گلینه ی چاوم. رۆله گیان. گیا له سه ر پنجه خوی شین ده بی.
هه موو شتیك ته یار و ئاماده یه. پیاوه کانی خه لیل به گ چه ندی لیتان
گه رابوون نه یاندۆزیبوونه وه. هه ر بۆیه ش هاتنه وه لای من. منیش قسه ی خۆم
به وان گوت. ئیستاش توفیق به گ ئاگادار ده که مه وه. کامیل ئاغاش هه روه تر.
ده ئیم په نجا سه که ی زێږیش بنیڤی.

حاجی یاخی خه ریک بوو له خۆشیان شاگه شکه ده بوو. دیسان ده بۆوه ئاغا و
کوپخای ئاواپی. مه مه د که بجپته شاخ، گوندی له حاجی یاخی ده ترسین.
ده بنه عه بد و گوێله مستی حاجی. دیسان ده ورو دووکان وه رده سووړپته وه.
دیسان شیر ی حاجی مووی ده کرد. یه کی تفه نگیک و هه ندی فیشه کی دایه
هه ر کامه یان. دوو ربینیکیشی دایه مه مه د. ئه و شه وه دووعای بۆ کردن:

***** يالغۇ *****

- بېرۇن. ئىشەلار يىگەتەن بى كۆسپ و شمشىرتان تىژ دەبى. رسق و رۇزىتان
ھەر زۆر بى و خدرى زىندە پشت و پەناتان بى.

دوایی لەو عىلاتىيانەى راسپارد كە ھىشتا لە شاخ بوون و ھەوالى ناردە لای
سەرۆك ھۆزەكانىشيان:

- ئەو كۆپەكانى ئىمە دىنەو ھە چىا. زۆر ئاگاتان لىيان بى. چەندى بۆتان
دەكرى خزمەتيان بكن.

ھاتنە چىاي بىش بارماق. رەشمال نشىن بە گەرموگۆرى بەپىريانەو ھە چوون.
"ئاغا ھەلى" ئاغای عىلاتىيەكان مەمەدى لە تەنىشت خۆى دانا و گوتى:

- حاجى سلأو و پەيامى بۆ ناردووم و گوتوويەتى تۆ كۆپى ئەحمەدئەفەى.
خەمت نەبى. پىئويستىت بە ھەر شتىك بوو ئاگادارم بكنەو. ئەو رەشمالە
مالى خۆتە. ھىچ مەترسە. خزم و كەسى دىكەشم ئاگادار كردووەتەو. رۆلە،
تۆ ھىشتا زۆر لاوى. من دەمىكە تۆ دەناسم. دەمزانى ئاخىريەكەى ياخى
دەبى. كۆپى ئەحمەد ئەفە، ھەر دەبى بىتتە ئەفە، بەلام با نسحەتتىكت
بكنم. جوان گوى بدەيە. ياخى بەردەوام پىئويستىى بە شوئىنى ھەوانەو و
ھەشارگە ھەيە. ھەشارگە، گىانى ياخىيە. ياخىيەك، كە ھەشارگەكەى
ئاشكرا بى، ئىتر تىدا دەچى. ئىرە يەكەم ھەشارگەتە، بەلام نابى ئىتر بە
ئىرەدا بىيەو.

چاخىرجالى نەيزانى مەبەستى بەگ چىيە. ھەر بۆيە پرسىي:

- ئەى بچمە كوى؟

بەگ گوتى:

***** یلخر *****

باوکت ژیا و مرد و رویش، به لام ئیستاشی له گهل بئی کهس کهس نه یزانی له گهل کی براده ره و له کوئی ده نوئی. خودا نه بئی نابئی کهس بزانی تو له کوئی ده بی. ده بی ئه وه ندهت شوینی حه وانه وه و حه شارگه هه بی، که پییان وابی، دووه مین، سیئه مین یان چواره مین شوینی حه وانه وهت، شوینی نووستنی تویه. ده بی سهر له هه مووان به تاییه تی له حوکه مت بشیوینی.

ئه وه بیه مالی خۆته. هه ر تیگیراوییه کت هه بوو، ئیره ناگادار بکه وه. برپا و متمانه به وه بیه بکه. هیچ کات گومان له دۆستایه تیمان مه که. خۆ تیگه یشتی؟

چاخیر جالی سهری هه ئینا و سهیری روخساری ئه و پیره حه فتا ساله یه ی کرد. به ژن و بالایی که له گهت و ردینیشی وه که به فر سپی بوو. چاوه که سکه کانی ده تگوت به هارن.

- سیبهرت له سه ره مان که م نه بی ئاغا. تیگه یشتم.

ئاغا ئه مری کرد، مه ریک بکوژنه وه. جا به گه رموگوپی میوانداریی کردن. چواره ره روژان له وئی مانه وه. به روژ ده چوونه شاخ و شه وانه ده هاتنه وه ره شمال. زۆری نه برد، ئاغا کامیل و توفیق به گ و خه لیل به گ پاره یان بو ناردن. خه لیل به گ نامه یه کیشی نارد بوو و له نامه کهیدا گوتبووی:

- ئه فه. هه تا ئیمه هه ی، تو خه می هیچ نه بی. تا من و ئاغا کامیل و توفیق به گت هه بی، وه که ئه وه یه ده ستیکت له ئه زمیر و یه کت له ئۆده میش و ده ستیکی به هیزیش له ئه سته مبول به کۆشکی پادشادا هه یه.

خه لیل به گ، ده ره به گ بوو. باوکی هه تا زیندوو بوو، باج پیتاکی وه رده گرت. بنه ماله شیان هه ر له کۆنه وه له و ناوچه یه دا ده سه لاتدار و ده سترپۆیشتهو

***** يلخړ *****

بوون. هم له بهر سهره و سامانه زور و زه به نده كهيان و هميش له بهر
نه وهی چهند ياخييهك به قسه يان ده كړدن، له نيو دسه لاتی ناوهندا
ده ستیان ده پوښت. له و كاتدا دهره به گ به دوو شته وه مابوون: يه كيكيان
حكومه تی ناوهند و نه وی ديكه، ياخييهكان.

چاخيرجالی دهستی ناغای عه شيره تی ماچ كړد. ناغا گوتی:
- خپوت به خپوت بگه پړی. روژيك به كارت دی. عه شيره ته دوژمنه كانيشی
پي ناساند و ناگاداری كرده وه متمانه يان پي نه كا.
وه پړی كه و تن و گه يشتنه لای كانيهك له نريك لووتكی چيای بيښ بارماق.
چاخيرجالی به حاجی گوت:

- نه ری حاجی، هيچ ده زانی سه روکی نه و عه شيره ته چي پي گوتم؟
- باش ده زانم.

- چو زانی؟

- ده زانم. به تووی گوت شوینی خو، بو یاخی، له هه موو شتيك گرنگتره.
ياخييهکی له شوینی خه و تن حه وانه وهی دنیا نه بی، ناژیی.
چاخيرجالی بروای نه ده كړد، پرسیی:

- چما به توشي گوت؟

- نا به منی نه گوت. يه كه م جار كه باوكت رووی كړده چيا، به وی وا گوت. هر
ياخييهکی خوش بوی و به یی خوی بزانی، نه و ناموژگار ييهی ده كا. عیلاتی
نه گه ر ياخييهکی براده ريان له شاخ نه بی، وهك نه وه يه باليكيان شكابی.
عیلاتی ياخیی خوی زور خوش ده وی. نه گه ر ئيمه نه بين، چته و ريگر دين
و رووتیان ده كن.

***** يلخو *****

مه مه د به خۆی گوت:

رووتیان ده کەن.

له فکر و خەیاڵان رۆچوو.

گروبان خەسەنیش هەوالی یاخیبوونی مه مه دی بیستبووه. جەندرمەکانی کۆ کردبوونه وه و له گەڵ ملازم "حسەن ئەفەنی" دەستی کردبوو بە گەپان بە شوین مه مه ددا. پەیتا پەیتا دەیگوتە وه:

- کۆپە وەرە سەیری ئەو هەتیوێی چاخیرجالی، تۆخواکەیی. سەیری ئەو دایکە خۆگێیە. سەیری کە، لیتمان بوو تە پیاو و چۆتە چیا. باوکی خۆی لەبەر نەماوه. وەك کەو راوی دەکەم. گەنجە. ئەزموونی نییە. هەر باش بوو زووی دەست پێ کرد. ئەگەر چەند سالتیک راوەستابایە، فێری کەلەك و کۆلەکی کارە کە دەبوو و ئەو کات هەر نە دەگیرا. برادەرەکانیشی کەرچ و کالێ. له تێکەهه لچوونیکدا تێدا دەچن. وەك کەو راوی دەکەم.

گوند بە گوند و شاخ بە شاخی دەگەرا، بەلام نەیدەتوانی شوین پێیەکی بدۆزیتە وه. هەفتەیهك، مانگیك و پتریش گەرا و هەر نەیدۆزییە وه، بەلام بێهیا نە دەبوو.

حاجی:

- ئەمشەو لیترە دەمێنینه وه. له حاجی یاخیم راسپاردووه. قەول وابوو هەوالێکی گروبان خەسەنمان بۆ بێنی. کاریکی دیکە شمان هەیه. بێدەنگ بوو و ماوه یەکی زۆر چوو له بیرە وه.

***** ياخى *****

ئاۋى كانىيەكە لە لووساۋكىكەۋە دەپزاىە خوارى. لووساۋكەكە لە چىۋى سىنۆبەر دروست كرايوو. قەۋزەى گرتىبوو. ئاۋەكە لەسەرخۇ شۇلاۋگەى دەبەست و بەرەو خوار كىۋەكە دەپۆىشت. ۋەك ئەۋەى ھىلگىكى زىۋىنيان كىشايى. ئەمبەرەۋبەرى ئاۋەكە چىمەنكى تازەى لى شىن بىوو. لە دەم كانىيەكە، پىنگە و كلەكە رىۋى و گول شىن بىوون. مېشەنگىن كىردىۋىانە ھەللا ۋە ھەنگەمەيەك ھەر مەپرسە. بىن دار سىنۆبەرەكان ۋەك دۆشەگىكى نەرم وابوو. ھەموو شوپىنك، بۆنى بەھارى لىۋە دەھات. بەرەبەرى رۇژئاۋابوونى بوو و شىنەيەكى بۇنخۇش ھەلىكىردىبوو. بالندەيەك لە لكىكەۋە فېرى بۇ سەر لكەكەى دى و بە دەنگىكى مەستانە خوئىندى.

ھەمە شۋان لە حالىكدا تەفەنگەكەى لەباۋەشى گرتىبوو، لەسەر زگ درىژ بىوو و سەيرى ئاۋەكەى دەكرد. بۆنىكى سەرخۇشكەر دەھات و پىاۋى مەست دەكرد. بۆنى پىنگە و قەۋزە و ئاۋ و سىنۆبەر ھەموو ۋلاتى داگرتىبوو. شۋانە گەنج بوو. بىست و شەش سالى تەمەن بوو. كەلگەت و تۆكمە و بەخۇۋە بوو. ھەر قسەى نەدەكرد، بەلام دەنگىكى زۆر خۇشى ھەبوو. گۆرانىي خۇش خۇشى دەگوت. ھەر قسەيەكى دەكرد: "بەچاۋان ئەفە، چىيى بفرەموۋى. " لە تەمەنى ھەوت سالىيەۋە بىۋە شۋانى مالى ئاغا. ئاغا بەراتى نەدابوۋىە. ھەر بە نانەزگى كارى پى كىردىبوو. دۋايى ھاتە بەردەستى حاجى ياغى و بوو بە قاچاخچى. لە ھەموو ئەۋ سالانەدا كە قاچاخچىتتى دەكرد، دوو شتى ھەرگىز دانەدەنا، تەفەنگەكەى و شىمالەكەى. ھوكمەتى عوسمانلى باۋكىي بەسەرياز گرتىبوو و ناردىۋىە يەمەن. باۋكى نەگەپاۋوۋە. كە شىمالى لى دەدا و گۆرانىي دەگوت، بىيادەم لەگەلى دەفېرى. چەنەۋەپى نەدەكرد.

***** یلخ *****

دایکه لیقه و ماوه که ی وای فیّر کردبوو، که پیاوی هه ژار نابئی قسان بکا. ئاغاش هه ر وای له گوئی خویندبوو. ئه نگیوه بوو. له ئاسمانی له سکه ی دراوی دهدا. کتوپاره له وه ته ی هه بوو نه ده نگخوشی وای به خۆوه دیبوو و نه چه کداری هینده ئه نگیوه و ده ستراست.

حاجی مسته فا سه ری هه لئنا و سه یریکی شوانه ی کرد. شوانه به بی جووله راکشابوو. ده تگوت نوستوو. بزه یه کی هاتی و به ده نگیکی به رز گوتی:
- خودا نه کا ئه و سه گبابه کانیه ک بدۆزیته وه. یان ئاوا ده نوی، یان شمشال لی دهدا یان تیی ده چریکینی.

شوانه پیکه نی و له سه ر خۆ هه ستا. حاجی مسته فا گوتی:
- وه ره ئیره شوانه. جارێ کارمان هه یه. دواپی کاتت ده بی بنووی. ئاخو سه گباب، چما "خه و" دایکته ئه وه نده ت حه ز لییه تی و خۆشت ده وی؟
شوانه هه ر پیده که نی. هات و به سه ر حاجیه وه راوه ستا. حاجی له سه ری رویشت:

- با بزانه تفه نگه که ت پره؟
شوانه هه روا به دهم پیکه نینه وه سه ری بۆ له قاند. حاجی تفه نگه که ی شوانه ی هه لگرت و فیشه که کانی ده رهینا. تفه نگه که ی خۆشی به تال کرد. دیسان تفه نگیان پر کرده وه. چاخیرجالی ورد ورد سه یری ده کردن.

حاجی هه ستا. چه ند جاران ده سستی به سه ر لووله و قۆنداغی تفه نگه که یدا هینا. ئه و جار تفه نگه که ی هینا و له پیش چاخیرجالی دانا. ده سستی چاخیرجالی گرت، ماچی کرد و له سه ر سه ری خۆی دانا و له سه ر خۆ گوتی:

***** یلخو *****

- تۆ ئه فهی ئیمه ی. خدری زینده پشت و په نات بی. چاوی دوژمنت کویر و دوست و خوشه ویستت هر به هیز بن.

ئه و جار پاشه و پاش گه پاره. سهیری چاوی شوانه ی کرد. شوانه ش چووه لای چاخیر جالی. تهنه گه که ی له بهرده می دانا. ئه ژنۆی دادا و دهستی چاخیر جالی ماچ کرد و پاشه و پاش گه پاره.

چاخیر جالی چاوی پر بوون له ئاو. ههستا و به مشوره وه گوتی:
- که واته شته که وه پاست گه پرا حاجی. هر به راستی خه ریکین دهست پێده کهین.

حاجی سهری بۆ له قاند. چاخیر جالی له سهری رویشت:
- هر بژین. خودا رووپه شی لای دوست و دوژمنمان نه کا.
له مۆ به دواوه ده بوو وه ک یاخی به نه ریتی یاخی گه ری هه لسه که وت بکه ن.
حاجی وازی له که یخودایه تی و ده مرستی دینا و ده بووه تهنه گچی. به پیتی دابونه ریتی یاخی گه ری، تهنه گچی گوێله مستی ئه فهیه. پرسیار ناکا. خۆی هیچ ده سه لاتیک ی نییه. قهت ئالێ: "ئه وه ده که م و ده چمه فلانه شوین. ئاوا بوو یان واچوو." تا ئه فه ئیزنی نه دا بۆی نییه قسان بکا. تهنه گچی قهت ناتوانی جوابه جه نگیی ئه فه ی خۆی بکا و به قسه ی نه کا. هه قی نا په زایه تی ده پر پینیشی نییه. ئه گه ر تهنه گچی به پیچه وانه ی دابونه ریت بجوولێته وه، یان بجووکترین نا په زایه تی ده ربڕی، ته نانه ت هه قیشی بی، دیسان سزا که ی هر گولله بارانه. دهسته ی یاخییه کان یه ک حاکمیان هیه ئه ویش ئه فهیه. کهس قسه ی له قسهیدا ناکاته وه و بی قسهیی ناکا.

حاجی تهنه گه که ی قیت کرده وه و گوتی:

***** یلخی *****

- ئەفەى خۆم، ئاخۆ وەك تەفەنگچىيەك قەبوولم دەكەى؟

چاخىرجالى بە ئاماژەى چاۋ، قايل بوو.

حاجى پىنج فېشەكى بە لووتكەى چياكەۋە نا و بە لەبىزىكى پارانەۋە گوتى:

- ئەفەى من، تكايە شۋانەش قەبوول بكە.

شۋانەش پىنج فېشەكى بە لووتكەكەۋە نا. چاخىرجالىبىش ھەر وای كرد.

دەنگى تەقە لە چياكە گەرا.

چاخىرجالى سوور ھەلگەراپوو. ئەۋشەۋە لە دەم كانىيەكە نووستى. حاجى

دەيەۋىست بچىتە لای رەشمالان، بەلام نەيتوانى. ئىتر بەدەست خۆى نەبوو.

لەمەۋدوا تەنیا ئەفە برپارى دەدا و چىى بگوتبا ھەر ئەۋە بوو.

ھىشتا رۆژ نەبېۋە، چاخىرجالى لەخەۋەست. شۋانە خەرىكى ئىشكگرتن

بوو. چاخىرجالى بانگى كرد:

- شۋانە!

- فەرموو ئەفەى من.

- حاجى ھەستېنە.

- بەچاۋان ئەفە.

حاجى ھەستا. لە دەم كانىيەكە دانىشتن و نانى بەيانىيان خوارد. لە سەر

سفرە كەس قسەى نەكرد. كە لى بوۋنەۋە، چاخىرجالى گوتى:

- حاجى، ئىتر نابى بچىنە رەشمالى عىلاتىيەكان. رۆرم بىر لەۋە

كردوۋەتەۋە. ھىچ باش نىيە. بچىن چىيان پى بلىن؟ بلىن ئىمە ياخىن؟

دەى باشە. خۆ ھىشتا ھىچمان نەكردوۋە. ياخى، لە پىشدا دەبى شتېك بكا.

دەبى چەند شەپىك بكا، بۆ ئەۋەى لىزانى و ئازايەى خۆى بسەلمىنى، جا

***** ياخى *****

به خۆى بلى ياخى. من پىم وايه هه تا شه پىكى پياوانه نه كهين، كهس به پياومان نازانى.

چاخىرجالى ئىتر به حاجى نه ده گوت "مامه حاجى."
حاجى وه لامى داوه:

- تو راست ده كهى ئه فه. ههفته تا خودا ده لى به سه.

- ده بى بۆسه يه ك بۆ گروبان حه سه ن دابنئينه وه، حاجى.

- به چاوان ئه فه. ده بى بۆى دابنئينه وه.

له و قسانه دا بوون، گوئيان له فيكه يه ك بوو.

ئه فه گوتى:

- برۆ بزانه چ باسه حاجى.

حاجى هه ستا و كه و ته رى. به فيكه يه ك، جواى فيكه كهى داوه. تاويك دواتر

له گه ل يه كىك هاته وه. ئه وهى تازه هاتبوو، وه ك شوانه وابوو. كلاويكى لبادى

له سه ر و جووتى كالهى له پيدا بوو. شمه كه كانى شر بوون. كو پىكى له و

لاواز بوو. هه ر ئىسك و پرووسكى مابۆوه.

- چاخىرجالى پرسى:

- هه والى تازه، چيت پييه؟

- خهريك بووم به شوين گروبان حه سه نه وه بووم ئه فه. ده چوو هه ر شوينيك

وه ك سيبه ر به شوينيه وه بووم. له گونديه كان ده دا. شوينى تو يان لى

ده پرسى و لئيان ده دا. به گونداندا ده گه پى و له خه لكه كه ده دا. من تو كه رى

حاجى ياخيم. ئاغام ئه مرى كرد، تو بدۆزمه وه و پيت بلىم ئىستا باشترين

هه ل و ده رفه ته.

***** ياخى *****

چاخىرجالى گوتى:

- باشه كورم. تىگە يىشتم. وه كىلى سلاوم به، بۆ حاجى ياخى.

ئەوجار به حاجى گوت:

- سەيرىكى سەروسەكتى ئەو كۆرە بىكە حاجى. زۆر ھەژارە. پىنج سىكەى

زىپى مەجىدىيەى بدەيە.

ئەوجار به كۆرەى گوت:

- كورم. ئەو پارەيە ھەرگىزە بىدە به پىلاو و جلو بەرگ.

حاجى پارەى دەرھىنا و دای به كۆرە. كۆرە شەكەتى و ماندوويىيەكەى لەبىر

نەما. چاوى بىرىسكانەو ھەش بۆو. بەدلىكى خوشەو ھە گوتى:

- ئىشەلا چاوى دوژمنت كۆيىر دەبى ئەفە. ھەزەرتى خدرى زىندە پشت و

پەنات بى. خدرى ئەسپ خۆلە مىشى. چاخىرجالى گوتى:

- ھەوالى گروبان ھەسەنم بۆ بىنە. ئاگادار بە و ورد بزانە بۆ كۆى دەچى و چ

دەكا. بە حاجىيش بلى، ئاگای لى بى.

كۆرە كەوتە رى و رۆيشت.

چاخىرجالى گوتى:

- حاجى، دەبى شوینەكەمان بگۆرپىن. دەچىنە پشت ئەو بەرزايىيەى

رووبە پرومان. شوانەش با بچى و لە رەشمالەكان بژىو و ئازوخە بکړى.

پارەى بدەيە با پروا.

حاجى لەبەرخۆيەو ھە بىرى كردهو:

ئەو سەگبە ئەفە نىيە، بازرگانه. ئازوخە بە پارە دەكړى و پىنج سىكەى زىپ

دەداتە ھەتيو بەرەللايەك.

***** يلخى *****

به بيمه يلى ده سىتى له بهر پشتوينه كەى نا و پارەى دەرھيئا و دايە شوانە.

چاخىرجالى زانىبى حاجى پىتى خوش نيبه. گوتى:

- ئەو ە چىبە حاجى؟ ەر دەلىنى نارەھەتى. خو ەيشتا نەبووينە تە ياخى.

ئەگەر بووينە ياخىبە كى راستە قىنە، ئەو كات ئەوانىش نانمان بە پارە

نادەنى و خوشيان دەويىن و خويان بۆمان دىنن، بەلام جارى له پشتەملى

خراپەمان دەلىن. ەك دز و جەردە سەيرمان دەكەن.

ئەوجار ئاوپى له شوانە دايەو ە و گوتى:

- ئەگەر پارەيان وەرئەگرت، بە زۆرى بيان دەيە. پىيان بلى، چاخىرجالى بۆيە

نەچووە تە شاخ، كە نانى ەژاران بە مفت و خوړايى له چنگيان دەرپىنى، يان

پارەيان لى بستىنى. لەبىرت نەچى.

هاتەو ە لاي حاجى و دەستى لەسەر شانى دانا و گوتى:

- حاجى، خەرىكە شتەكان باش سەردەگرن. ئىستا ئەگەر بمانەوئى، گروبان

حەسەن لەبەر دەستمانە. دەتوانىن ەك كەوئىك بىگرىن. ەك كەوئىك، بەلام

وا باشە جارى لى گەپىن. ماو ەيە كىش با بژى و بۆ گرتنى من زولم لە

خەلكى بكا، بەلام ئەو ماو ەيە كە بىكارىن، چ بکەين؟

حاجى:

- ەهقە ئەفە. لى گەپى ديسان با ەر زولم و ناھەقى بكا. جا ئەو كات...

چاخىرجالى گوتى:

- بىرىكم لى كردووە تەو ە. ئاخۆ لەو دەوروپەرانە ئاغاىە كى نامەردى لى نيبە

كە زولم لە ەژاران بكا؟ كەسىك، كە خەلك لە دەستى وەرالە هاتپىن؟

حاجى:

***** پلخړ *****

- هه يه، به لّام ده ست پي راناگا. ناوی "مسته فا ئاغا" يه. مالّه کي شويني
 حه وانه وهی "چريته گه وره" يه. دوژمني بابت بوو. چەند پاسه وان و تفه نګچي
 له بهر دهرگا کي ئيشکړن. پياوکوژ و چته ده باته مالّه کي، به لّام چي
 هه ژار و ده ستکورتن، ليړه وه هه تا ئوده ميش و له ئوده ميشه وه تا ئايدين
 به خويني سهری تينوون. سووک و سانا له گه لّ تو ريک ناکه وي. مالّ و
 زه وييه کهي له ده شتييه.

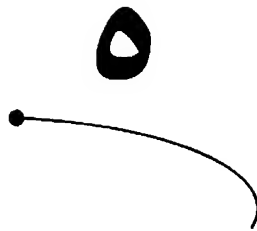
چاخير جالي تاويک مات بوو و چاوی له حاجی بړی و ئاخر ييه کي گوتي:
 يانی ئاوا. ئيستا باشتريں دهر فته. ده چينه سهر مالي ئه فه ئاغا. له دهرگای
 مالي ده دهن، نه گهر پاره ی نه دايني، له گه لّ خو مان ده يه يتي نه شاخ و داوی
 پاره له خيزانه کي ده کين. نه گهر نه ياندا ده يکوژين. تو شوانه بنيړه با
 بچي و له نه گه لّ وه لی ئاغا قسه بکا و بزاني ئاخو ئه فه ئاغا له مالي يه يان نا.
 حاجی:

- بوخوشم دواي شوانه ده چم و...

چاخير جالي:

- له شوانه ی گه پي. من له ته نيشت "گوړستانه خويناوييه که" چاوه پريت
 ده بم. له "بشيك جويز".

حاجی هه ستا و روشت. له فکړدا بوو و ده موچاوی رهش داگه رابوو.

بارانیکى ورد ده بارى. شه ویکى نه نگوسته چاو بوو. چاوچاوى نه ده دى.
ورده ورده ده هاتنه به ره وه. له سهره ست بوون. ده ترسان له داو بکه ون.
تفه نگچیه کانی مچه ناغایان نه ده ناسی. ترسی نه وه یان بوو، یه کټک له
تفه نگچیه کان نامه ردییه ک بکا. شاره زای ریگه که بوون، به لام ده یانویست له
رییه کی دیکه وه له زه وییه که ی ناغا نزیك بینه وه. حاجی له پیشه وه بوو.
سه د مه ترټک له پیشتره وه بوو. چاخیرجالی له نیوه پاسته وه و شوانه ش له
پشته وه یان ده هات. په نجا مه ترټکیان ما بوو بگه نه مه زراکه، حاجی راوه ستا.
مه مه د شوانه هاتن و گه یشتنه لای.
چاخیرجالی:

***** یلخى *****

ئېۋە بەر دەرگا بگرن با من بچمە ژوورئ. ئەگەر دەرگا داخراپو، بە
فېشەكك دەيكەمەۋە. گروبان حەسەنېش ئەگەر بېەۋى بى، رۇژك
دەخايەنئ ھەتا خۆى دەگەيەنئتە ئېرە. ئەگەر بوو بە تەقەش، ژۆرى گۆى
مەدەيە حاجى، ئاۋا باشتەرە.

- چما شتى وا دەبئ ئەفەى من؟

- ئاۋا باشتەرە حاجى.

خۆى لە ديوارەكەۋە فېرئ دا. پېشتەر فېرى ھەموو شتېك بېو. دەيزانى ئاغا
لە كامە ژوور دادەنېشى. شەۋانە كېئى لە تەنېشتە. تەنانەت دەشيزانى ئاغا
چەندى پارە ھەيە. موو بە موو لە ھەموو ئەۋ شتانەى كۆلى بۆۋە. لە دەرگای
دا. لە ژوورەۋە پرسیيان:

- كېتە؟ چ باسە؟

- مەمەدم. ھاتووم ئاغا بېينم.

دەرگا كرايەۋە. خۆى بە ژوورئدا كرد. ھەر ئەۋەى كە بە پرسیارېكى سادە و
ساكار دەرگايان كردهۋە، دياربوو مچە ئاغا كابرايەكى ترسنۆك نېيە. مەمەد
ھەر لە بەر دەرگاۋە رووى تەفەنگەكەى لە ئاغا كرد.

- مەبزوو ئاغا، بېزوى لېت دەدەم.

مستەفا ئاغا ھەر نەبزوت. لەسەرخۆ ھەستا و پرسیى:

- تۆ كېئى كورېم؟ چیت دەۋى.

- چاخېرجالى مەمەدم. تۆ ئېستا ھەزار و سېسەد لېرەت پارە لە مالى دايە.

ئەگەر ھەزار و دووسە تېم نەدەيەى گىانت...

ئاغا پېكەنى:

***** يالغى *****

— ئەھا. تۆم ناسىيەۋە. بىستۈمە چۈيە تە چيا. خۆشم بىرم لى
دەكرىيەۋە. ئەو رۇژانە دەمويست يەككە بىنېرم و بانگەشتت بىكەم. جارى
ۋەرە دانىشت با ئاغاي خۆت ھەندى ئامۇزگاريت بىكا.

— ئەۋ قسە قۇرپانە بۆخۆت ئاغا. پارە دەدەيت، يان گىانت؟
ئاغا:

— چما تۆ نازانى كورم؟ چما نەتبىستۈۋە ھىچ كەس ناتوانى باج لە مستەفا
ئاغا ۋەرگىرى. تۆ ئەۋەت نەزانىۋە؟

— كورە بىپرەۋە كافىر. لەۋە پىرى لى مەلى. پارە لە كۆيە؟
چاۋى مەمەد لە ژىللا ھاتن. ئەۋانى لە دەۋرى ئاغا بوون، رەنگيان بە روۋەۋە
نەما.

مەمەد نەپاندى:

سەيرى ئەۋ كافىرە بىكە حاجى. دەلى مچە ئاغا باج نادا. ۋەرە و چىي ھەيە
لىيى بىستىنە دەي.

حاجى لە ئاغا چۈۋە پىشى:

— دەي پىرە سەگ. ئەگەر زووتر نەبزۋى، بزانە مردۋى.

ئاغا زانىي بۆ گالته نابى. دەستى كەۋتنە لەرزىن. دەيزانى ھەرقسە بىكا،
دەكوزى. پىشتىر زۆر ياخىي دىتبۈۋ، بەلام ئەۋانە ھاتبۈۋ بىكوزن. ديار بوو
بەر لەۋەي بىن ساغ بوۋنەتەۋە. نەخشەي خۇيان كىشاۋە و بۆ ھەموۋ شىتى
ئامادەن. لەسەر خۆ ھەستا و چۈۋە ژۈۋرەكەي تەنىشت. حاجىيىش بەدوايدا
چۈۋ. تۈۋرەكەيەك دراۋى ھەلگرت و داي بە حاجى. حاجى ئاغاي ۋەپىش
خۆي دا. ھاتنەۋە لاي مەمەد. مەمەد گرماندى:

***** يلخى *****

- حاجى ئەو پارەيە ھەلپىژە و بىژمىرە.
حاجى دراۋەكەي ھەلپىشت. سەكەي زىپىلە بەر تىشكى چىرا دەدرەوشانەۋە.
بىژاردنى. پىنجسەد سەكە بوو.
مەمەد دىسان گرماندى:
- زۆرمان رامەگرە ئاغا.
ئاغا دىسان چۆۋە ژوۋرەكەي تەنىشت. حاجىبىش بەدوايدا. ئەمجارەيان دوو
توۋرەكەي ھىنا.
مەمەد پىرسىي:
- ئەۋە ھەموۋىيەتى ئاغا؟
حاجى دىسان دراۋەكەي ھەلپىشت و ژماردى. رىك ھەزار و سىئەد لىرە بوو.
ھەر ھەموۋى لە توۋرەكەكان كىردەۋە.
مەمەد:
- حاجى، سەد لىرەي بدەۋە بە ئاغا. نەكا پىۋىستى بە پارە بى.
حاجى بە ناقايلى سەكەكانى ژمارد و بۆي دانا و خۆي چۆۋە دەرەۋە.
مەمەد لە لاي ئاغا مايەۋە و بە لەبىزىكى گالته جاپانەۋە گوتى:
- ئاغا بىستىبوم تۆ پىۋىكى ژىرى. ئىستاش ھەر دەبىنم مىسكت كار دەكا.
خۆزگە دۆستىكى ۋەك تۆم ھەبۋايە. خۆت بۆ پارە و مالى دۇنيا سەغلەت
مەكە. ئىمە تازە ياخى بوۋىن. پارەمان پىۋىستە.
ئاغا ۋەك پەيكەرەيەك راۋەستابور و مەقى لىۋە نەدەھات. مەمەد لەسەرى
رۆيشت:
- ماللا ئاغا. لەبىرمان مەكە.

***** يلخى *****

ئەۋەي گوت و ۋەدەر كەوت. حاجى لەۋديو دەرگا چاۋەپىتى بوو. لە دىۋارى
حەۋشەكەۋە خۇيان فرى دا و گەيشتەنە گۆرستانەكە.
چاخىرجالى:

- دەبى پەلەي بىكەين. خۇمان بگەيەننە ئاۋدپەكە و لەۋى خۇ مات بىكەين.
لە نىۋ دەۋەنەكاندا خۇمان مات دەكەين. دەلى چى حاجى؟
- ئەفەم باشتەر دەزانى.

چوۋنە نىۋ ئاۋدپەكەۋە. ماندوو بوون. بىرەي بىبەر بە گولۋوكى ۋەنەۋشەيى
رازابوۋنەۋە. بە ھەزاران مېشەنگوين بە بالى زەرد زەردەۋە لە نىۋ گولەكاندا
دەفرىن. لە بەرزايى و چياكانەۋە، بايەكى فېتك دەھات و بۆنى سىنەۋبەر و
پوۋش و ئاۋ و بۆنى پايىزى لەگەل خۇ دىنا.
چاخىرجالى:

- ئەمپۇ لىرە شەۋ دەكەينەۋە.

حاجى ۋەلامى دايەۋە:

- ھىچ چارمان نىيە.

لم و زىخى ئاۋدپەكە دەبرىسكانەۋە. ھەتاۋ ھەموو ئاۋدپەكەي پىر كىردىۋو لە
تىشك و ترووسكانەۋە. دەۋەن و دىرەكەچارەكەيان بىرى و چوۋنە پىشتەر.
خۇيان گەياندە دارىك و لە بنى دانىشتەن.

چاخىرجالى:

- برسيمانە حاجى. ۋا نىيە؟

حاجى: برسيمانە ئەفە.

***** يلخړ *****

خواردنيان هېنا و له سهرخو خوارديان. كه له خواردن بوونه وه، شوانه پالي به داره كه وه دا و شمشال كه ي دهره هېنا و تېي تووړاند. ناگاي له خوي نه مابوو. ده گوت هر له دونياش نيبه. حاجي و چاخير جاليش بېده ننگ بوون. ديار نه بوو گوييان له شمشال كه راگرتووه يان نا. چاخير جالي تفهنگه كه ي له سهر نه ژتوي دانابوو و وهك منداليك دهستي به قونداغ و لووله كه يدا ده كېشا و ده يلاوانده وه. حاجي جگهره ي ده كېشا.

شوانه هه تا ئيواره هه ر شمشالي لي دا. هاورپكاني له دهر ياي بير و خه يالدا نو قم بېوون. پوله بالنده يه كه به سهر سهر ياندا تېپه پرين. پالنده كان رهش بوون و موويان له بهينه وه نه ده چوو. مه مه د كتوپر هه ستا. چاوي ترووسكانه وه. شه پوليكي شادي له گيانيبه وه هه لده ستا و هاورپكانيشي خوشحال كرد.

له حالېكدا سهر كه وتووان بزه ي ده هاتي، گوتي:

- حاجي، ... حاجي.

حاجي سهر ي هه لېنا و نيگاي پر له پرسپاري له نه فه برې.

- حاجي هه زارودووسه ت سكه ي زېر ...

حاجي:

- به لي، وايه.

- پاره يه كي زور حاجي. سهره وت و سامانيكي باش ...

- وايه نه فه ي من.

- حاجي، بؤ ده، پازده گوندي داوېني چپاكه ...

- تېناگه م نه فه ي خوم.

***** يالخر *****

- دوزمنىكى گەورەمان بۆ خۆمان دروست كرد. ئىستا دەبى بىر لە دوستىكى
گەورە بىكەينەو. دوستىكى زۆر گەورە. بەر لەو ەى مشوورى گروبان ەسەن
بخۆين...

- تىناگەم مەبەستت چىيە ئەفەم.

- كە خۆر ئاوا بوو، دەچىنە ئەو گوندەى سەرەو. ەر بەراستى حاجى ئەو
گوندە ناوى چىيە؟

- نازانم ئەفەى خۆم. قەت نەچوومەتە ئەوئ.

- لەمەودوا ئەو گوندانە، مەيدانى تەراتىنى ئىمەن حاجى.

كە خۆر ئاوا بوو، ەستان. خۆيان ئامادە كرد و كەوتنە رى. كە چوونە نىو
ئاوايى، تووشى پىرەپياوئىك بوون. راوەستان.

چاخىرجالى:

- من كوپى چاخىرجالى ئەحمە ئەفەم. ناوم چاخىرجالى مەمەد ئەفەيە. مالى
كوئخامان پىشان بەدە.

پىرەپياو، كە، ەر گوئى لە ناوى "چاخىرجالى" بوو، راجلەكى. وەپىشيان
كەوت و بردنيە مالى كوئخا. كوئخا كە ئەوانى دى، سەرى لى شىوا.

- من چاخىرجالىم.

كوئخا بە جامەلۆسكى گوتى:

- فەرموو ئەفەى من. بەخىر ەاتى ئەفە گيان. كوپەكەى ئەحمەد ئەفەى
خۆمان... كە ئەفەى ئازىزمان كوژا، نامەردان بوونە كەلەگەى مەيدان. ئاغا و
ياخى و بەگ و رىگر بەرىنگيان پى گرتىن. خەرىك بوون خويتمانيان

***** یلخر *****

ده‌مشت. که بیستمانه‌وه تۆ رووت کردووه ته چیا، له ناخی دل‌وه پیمان
خۆش بوو...

به ده‌م هینانی دۆشه‌گچه و بالنجه‌وه بۆ میوانه‌کان، قسه‌ی ده‌کرد. دانیشتن.
کوێخاش رووبه‌روویان دانیشتن.

- شه‌پانخۆی و ململانیت پیرۆز بێ ئه‌فه‌ی خۆم. بیستوومه چیت به‌سه‌ر ئه‌و
گاواره نامه‌رده هیناوه. هه‌موو گوندی کردیان ئاهه‌نگ و خۆشی. گوتمان
راسته، ئه‌حمده ئه‌فه‌مان رۆیشت، به‌لام شوکرانه‌بژیرین، جیی به‌تال نییه.
قاوه و خواردنیان هینا. دواى خواردن دیسانیش قاوه‌یان هینا.
کوێخا:

- ئه‌فه‌م، ئه‌مر و فه‌رمانێکی هه‌یه؟ پێویستی به‌ شتیکه؟ منداڵم ناردوونه
ده‌ره‌وه‌ی ئاواپی ئاگایان له‌ هه‌موو شتێک بێ. خه‌می هیچتان نه‌بێ.
بچووکترین خه‌به‌رێک هه‌بێ، دین و ئاگادارمان ده‌که‌نه‌وه. ئه‌گه‌ر ئه‌فه‌م
ئه‌مرێکی دیکه‌ی هه‌یه، به‌فه‌رموون.

چاخیرجالی ده‌ستی به‌ قسان کرد:

ئه‌رێ کوێخا، له‌و گونده‌دا که‌نجی واتان هه‌یه ده‌سگیراندار بێ و پاره‌ی
ماره‌یی و زه‌ماوه‌نده‌که‌ی نه‌بێ؟ کچی واتان هه‌یه پاره‌ی نه‌بێ جیازه‌که‌ی
بکڕێ؟ ئه‌گه‌ر که‌سی واتان هه‌یه ده‌مه‌وێ زوو چاوم پێی بکه‌وێ.

کوێخا له‌ راده‌به‌ده‌ر خۆشحال بوو.

- به‌چاوان ئه‌فه‌م. به‌سه‌ر چاوان ئه‌فه‌ی من. هه‌ر بژێ ئه‌فه‌ی من. ئه‌حمده
ئه‌فه‌شم هه‌ر وا بوو.

یه‌کێک له‌ پیاوه‌کانی ئاواپی به‌ ژنه‌که‌یه‌وه بانگ کرد:

***** یلخی *****

- وهره "مهحموود" تۆش وهره "خهجی". کچهکهی "عهلییه زهره" یهک. کچهکهی "عوسمان" دوو، وهلیی کورپی "عهیشی" یهک... کورپهکهی "دورمووش" دوو... .

کورپهکهی ئهفه شیتیم له بیر چوو. چما ئه و مال و سامانی ههیه؟ بهلئى ئهفهى من... له بیرم کردبوو... چوارده کچه هه ژارمان ههیه، ههوت کورپی دهستکورتیش. له هه ژارییان هه روا به ره بهنى ماونه ته وه و چاوه پوانن. دهستت سووکه. .

چاخیرجالی:

- با هه مووان بێن.

هیشتا نیوسه عاتی پینه چوو بوو، چوارده کچ و ههوت کورپهاتن. چاخیرجالی داها ته وه و سه بری به حاجیی گوت: له پیشدا کچهکان. هه ر کامه و ده سکه.

دهستی حاجی ده له رزین. ههستا. ئهفه سه ری به ردابۆه. بۆ جارێکیش چیه سه ری هه لئه هینا سهیری ئه و کچانه بکا که له دهووری راوه ستابوون. حاجی یه کێک له تووره کهکانی نیو قه فی پشتوینه کهی دهرهینا و کردییه وه:

- کچانم، ئه و سکا نه بۆ جیازی ئیوهیه. ئه فهم وای پی باش بوو. ئه فیه واته باوک. چاخیرجالی له جیی باوکتانه.

چوارده کچی ریز کرد و سکهکانی یهک به یهک به ژماردن، له دهستیان نا. یهک، دوو، سێ، چوار...

ماوه یهک هه ر زینگیه ی سکه ده هات. که له ژماردن بۆوه، کچهکان رویشتن. ئه فیه، رووی کرده حاجی و گوتی:

***** یلخر *****

- حاجی، بلی با کوره‌کان دانیشتن. شهرم مه‌که‌ن. دیارییه‌که‌ی ئیمه‌شیای
ئیه‌نییه. شهرم مه‌که‌ن.

حاجی:

- ئه‌فه‌م داواتان لی ده‌کا دانیشتن.

ئه‌فه‌سه‌ری برده‌بن گوئی حاجی و گوتی:

- دواى ئه‌وه‌ی دانیشتین و قسه‌مان کرد، هه‌ر کامه‌یان پازده‌سکه‌یان بده‌یه.
دیاره‌له‌پیش چاوی من نا. له‌وانه‌یه‌شهرم بکه‌ن. که‌چوونه‌ده‌ری، له
گیرفانیانی بنی، تیگه‌یشتی؟
- تیگه‌یشتم ئه‌فه‌م.

ده‌ست کرا به‌قسه. هه‌مووان نارازی بوون. له‌حکوومه‌ت، له‌مالیات
وه‌رگره‌کان و له‌جوندی. پریسکه‌ی دلیان کرده‌وه و چییان کیشابوو
هه‌لیانپرشت. مه‌مه‌د بیده‌نگ دانیشتبوو و گوئی دابوونی. گوندی هاتن و
پریسکه‌ی دلیان کرده‌وه.

دواى حاجی ئاماژه‌ی به‌لاوه‌کان کرد. هه‌مووان وه‌ده‌ر که‌وتن. حاجی به
بیده‌نگی دراوه‌کانی له‌گیرفانیان نا.

- ئیشه‌لا به‌خته‌وه‌ر ده‌بن.

گونده‌که‌گیانیکی به‌به‌ردا هاتبووه. له‌هه‌موو ماله‌کانه‌وه‌ده‌نگی شادی و
پیکه‌نین ده‌هات. دراوسیکان سه‌ردانی مالی یه‌کتریان ده‌کرد و باسی ئه‌فه‌یان
بۆ یه‌که‌ده‌کرد. ئه‌وانه‌ی ئه‌فه‌یان دیتبوو، بۆ ئه‌وانی دیکه‌یان تاریف ده‌کرد.
هه‌مووان چه‌زیان لی بوو ئه‌فه‌ببینن. شتیکیان ده‌کرده‌بیانوو و ده‌هاتنه
مالی کوڤخا.

***** یلخر *****

- ته‌واو بوو حاجی؟

- به‌لئ ته‌فه‌م.

- ده‌بی ده‌سنوئژی هه‌لگرین و نوئژه‌که‌مان بکه‌ین.

حاجی پیی سه‌یر بوو. تا ئیستا نه‌ییبستبوو ته‌فه‌ باسی نوئژ و تاعه‌ت بکا.

دوایی بیری کرده‌وه و تی گه‌یشت. به‌خۆی گوت:

- ئه‌ی... چه‌نده‌ زیره‌که‌ ئه‌و هه‌تیوه. ده‌زانی کوی نيسکان دینئ.

ئه‌وجار هه‌رای کرد:

- کورپه‌ دا مه‌سینه‌یه‌ك بۆ ته‌فه‌ی من بێنن. خه‌ریکه‌ نوئژه‌که‌ی قه‌زا ده‌بی.

چاخیرجالی ده‌سنوئژی هه‌لگرت و نوئژی دابه‌ست. حاجی ورد ورد لئی

ده‌پوانی. مه‌مه‌د جوانی نوئژ ده‌کرد و هه‌موو داموده‌ستووره‌کانی ره‌چاو

ده‌کرد. حاجی له‌ دلی خۆیدا گوتی:

- هه‌ی دایکه‌که‌ت... ئه‌و سه‌گبابه‌ ده‌لئ چل ساله‌ نوئژان ده‌کا، هه‌ر ده‌لئی

به‌ ئیمانداري له‌ دایك بووه. وه‌ك بلئی چه‌ند سالان پيشنوئژ بووه.

چاخیرجالی ته‌حياتی خویند و به‌ راست و چه‌پدا سلاوی دایه‌وه. هه‌ستا و

خۆی ئاماده‌ کرد. داهاته‌وه و به‌ سرته‌یه‌ك گوتی:

- حاجی، شاره‌زایه‌ك وه‌رگره‌ با وه‌پيشمان كه‌وئ بۆ ديهاته‌کانی ده‌وروبه‌ر.

له‌ پینچ شه‌ش رۆژاندا ده‌بی کاره‌كانمان راپه‌رینن.

سه‌عاتیکي مابوو بۆ نیوه‌ی شه‌وئ، كه‌وتنه‌ رئ.

له‌ ماوه‌ی شه‌ش رۆژاندا دوازه‌ گوند گه‌پان. پارهی جیاز و شیرباییان به‌

كه‌نجه‌ هه‌زاره‌كان دا. پوولی داوده‌رمانی نه‌خۆش و خواردن و جلوه‌رگی

ده‌ستكورت و برسییه‌كانیان دابین کرد.

***** یلخر *****

رۆژی ههوتهم هاتنهوه چپای بێش بارماق و لهو بهرزاییانهوه که دهیانپروانییه
نایدین، ههوانهوه.

ئهفه پرسیی:

- چهندی دیکه ماوه حاجی؟

- ههفتای دیکه ئهفهم. شتیکی وا نهماوه. باشه ئیستا دهبی چ بکهین؟ چما
بهو پارهی دهژیین؟

- خهمت نهبی حاجی. ئاغامچهیهکی دیکه دهوژینهوه.

- له کوئی دهوژینهوه ئهفهم؟

- کوپه دنیا پره له ئاغا...

- بهلام زۆر ئهستمه. خهتهره. چهند ئاغایهکی دیکهش رووت دهکهین، بهلام
بهوتهخشان و پهخشانهی تو، ههر بی پوول دهکهوینهوه. ئهوکات ئیتیر
دهرهقهتی دوژمنهکانمان نایهین.

چاخیرجالی به پیکهنینهوه گوتی:

- بهلام له بهرامبهردوژمنایهتی ئاغایهکدا، دوستانهتی ده گوندمان مسۆگهر
کردوه. چما خراپه؟

حاجی ویستی بلای و نییه، بهلام چاخیرجالی مۆپهیهکی لی کردن حاجی
قسهکهی لهبیر چۆوه. تیکهیشته زۆری لهسه رویشتووه. ههر ئهوهنده
گوتی:

- ئهفهم باشترو دهزانی.

ئیتیر بیدهنگ بوو.

***** یلخی *****

هه والی یارمه تییه که ی چاخیر جالی به هه ژاری دواژده گوند وهك شنه ی شادی گه یشتبووه هه موو جییهك. له ئایدین و ئۆده میش، هه ر هه موویان باسی ئه وه یان ده كردن عیلاتیه کانیش له کارینجالیه وه هه تا ئه زمیر ئه فسانه و هه قایه تیان بۆ هه لبه ست. دوا ی مه رگی ئه حمه د ئه فه ئه وه یه که م ئه فه یه ك بوو، جوامیری بنویتی و یارمه تی هه تیو و بیوه ژنان بدات. ئه فه کانی دیکه داره دهستی ئاغاگان بوون.

ئه فه نویتی ده کرد و سهیری کچانی نه ده کرد. که وابوو وه لی بوو. گولله نهیده بری.

خه لگی ساویلکه ، چه وساوه ی دیهات، پاله وانه که ی خویانیان خوش دهویست و گه لیک ئه فسانه یان بۆ ساز کردبوو.

به لام ئه وه بووه هوی ئه وه ی نو یاخی "ئه لبانیایی" ناوی چاخیر جالی له خویان بنین و خه لک تالان بکه ن. ته نانهت ده ستریزیان کرده بووه سه ر ناموسی خه لکییش. چاخیر جالی هه ر هه موویانی گرت و له سه ر کلی ئاگری خستن. ورد ورد ئاگای له ده ور به ری خوی هه بوو.

روژیکیان گوتی:

- حاجی، کاره کانمان چۆن بوون؟ هه تا ئیستا به دلت بووه؟

حاجی قاقا پیکه نی:

- ئه و چیا یانه، ئه فه ی وهك تویان به خۆوه نه دیوه. خدری زینده پشتیوانت بی.

- ته واوه حاجی؟

- ته واوه ئه فه ی من.

***** ياخر *****

- پیت وایه تۆره ی گروبان حه سه ن هاتی؟

- به لئی ئه فه ی من.

- وا باشه مشووری بخۆین. زۆر له میژه زوڵم ده کا. به سیه تی. نا هه قییه کانی

سنووریان به زاندوو ه. زۆر ده میکه فرمیسک به خه لکی هه لده ریژی. ته نانه ت

لئی حه رمامه هه ناسه یه کی دیکه ش هه لکیشی.

٦

گۆرېستانىك له نىوان ھەر دوو گوندەكەى ئۆدەمىش و "قايماقچى" دا ھەيە.
چاخىرجالى لەوى بۆسەى ناوہ تەوہ. دوى شەوى گروبان ھەسەن و
چاخىرجالى لە يەك مالدان نووستوون. وا دەگىرنەوہ: چەندى چەند رۆژان
چاخىرجالى بەشوىن گروبانەوہ بووہ. لەو لاشەوہ گروبانىش ھەر بەدواى
ئەوہوہ بووہ.

چاخىرجالى لە مالەكەى كوئىخا خەرىك بووہ پشوو بىدا، ھەوالى پى دەگا:
- گروبان ھەسەن ھاتە ئاوايى.

چاخىرجالى ھەر گوى لى بوو، بە خاوەنمالي گوت:
- كوئىخا، بۆ گروبان بانگ بکە با ئەمشەو لىرە بىننيتەوہ.

***** يلخړ *****

کوڅخا سهری لی شتوابوو. شتی وا چوڼ ده کړی؟ هم چاخیرجالی و هم گروبان له مالیکدا؟ دوو دوژمنی قهسته سهر... خوی خسته سهر پتلاوه کانی نه فہ:

- نه که ی نه فہ. کاریک نه که ی له مالہ که ی مندا خوین برژی.

چاخیرجالی:

- تو بانگی بکه کوڅخا. کارم پی نییہ. من ده چمه نهومی خوراوه و تا به یانی له وی دہیم. زوریش مہ منوون دہیم. مندا له کانیشٹ دہ نیریتہ لای من. خاوهن مال قایل بوو.

چاخیرجالی:

- به یانی زوو زووش من و ہپی دہ کہوم و دہ پوم و دہ چمه گورستانہ که ی سی ریانی "قایماچی". تو پی دہ لئی چاخیرجالی چووہ قایماچی. نه و کاتہ گروبان به دوام دہ که وی. تیگہ یشتی؟

نه گہر تیشنہ گہ یشتبایہ، دہ یوانی چ بکا؟ دہ چی و گروبان بانگہ یشت دہ کاتہ مالہ وہ. گروبان دی. گروبان حہ سہن له نهومی سہرہ وہ و چاخیرجالی له خوارہ وہ. تاوا شہ وی رور دہ که نہ وہ.

کوڅخا ہر نیگہ رانی نه وہ بووہ شتیک بقہومی. له ترسان خوی لی نه که وت، به لام ہیچ رووی نہ دا.

ہیشتا تاو ہلنہ ماتبوو، که چاخیرجالی و دہ دہر کہ وت. چووہ گورستانہ که و بوسہ ی نایہ وہ. گروبان نه قسہ ریکی گہ نجیشی له گہل بوو. ملازم "حہ سہنی نه فہنی" یان پی دہ گوت. گہ نجیکی چاونه ترس بوو. چہ ند سالان یاخی راو نابوو و نه زموونی کو کردبووہ. دہ گپرنہ وہ نه و ملازمہ، له قوناعی

***** ياخى *****

سەرەتايىدا ھاوپۇلى چاخىرجالى بوو. لە راستىدا ئەو دووانە برادەرى
مندالىي يەكتىرى بوون.

ھەموو شىتېك بە دلى چاخىرجالى سووپا. ھەسەنى ئەفەنى و گروبان ھەسەن
لە پىشەو ۋ جەندەرمە بەدوايانەو... ھەر دووكيان بە سوارى. تەواو
گەيشتنە بەرسىرەى چاخىرجالى.

چاخىرجالى لە سەنگەرەكەيەو ھەپەندى:

- ھۆۋۋى گروبان، گروبان ھەسەن. ئەو چاخىرجالىيەى لىي دەگەپىيى منم.
ئىستا تۆلەم باوكم و ئەو سووكايەتياىنەت لى دەكەمەو بە دايكىمت
كردوون... ھەى ژن قەچپە... كافر.

چاخىرجالى تەقەى كرد. گروبان گلا و كەوتە بەرپىي ئەسپەكەى. ھەسەنى
ئەفەنى دەستى بۆ تەفەنگ برد و تەقەى كرد. بە ئەسپەو ھىرشى بۆ
چاخىرجالى برد:

- چاخىرجالى:

- مەيە پىش ھەسەن ئەفەنى. تۆ بىتاوانى. بەزەبىت بەخۇتا بىتەو. من و
تۆ نان و نەكى يەكتىرمان كردوو. مەيە پىشى.

ھەسەن ئەفەنى نەترسا و ھاتە پىش.

ئەفە:

- چوانە، لە لاقى بدە.

شوانە سىرەى لى گرت و پىوھى نا. فېشەكەكە رانى گروبانى سمى و
گەيشتە زكى. ھەسەن ئەفەنىيىش لە ئەسپەكەى بەرپوۋ.

***** ياخى *****

تفەنگە سەدەف نىشانەكەى ئەحمەد ئەفە، باۋكى چاخىرجالى بە گروبان
 ھەسەن بوو. كە بە نامەردى ئەۋى كۈشت، تفەنگەكەى ھەلگرتبوو.
 گەرەتەين ئارەزوۋى مەمەد ئەۋە بوو، گروبان بكوژى و ئەۋ تفەنگە بۆ دايكى
 بەریتەۋە. ئىستا تفەنگەكە كەۋتبوو لايەك و گروبانىش بە لايەكى دىكەدا،
 بەلام كەس نازانى بۆ چاخىرجالى دانەھاتەۋە بۆ تفەنگەكە و لىيى دا رۆشت.
 لەو رۆژە بەدواۋە، ناۋبانكى چاخىرجالى بە ھەموو ۋلاتدا بلۆ بوۋە. ھكۈمەت
 گرنگىيەكى تاييەتى پى دا و كامە جەندرمەى ھەرە ئازاى ھەبوو، تەرخانى
 كرد و ناردىيە شوينى.

رۆژىكىيان پياۋانى ھكۈمەت بىستىنەۋە كە چاخىرجالى لە چىاي بۆزداغە.
 چىي جەندەرمەيە كۆيان كەرنەۋە و بە فەرماندەيى "حافز ئىلھامى" ناردىانن
 بىگرن. چاخىرجالى بە يەك ھىرش ھەموۋى سەكەت و قەلتۈپ كەردن. خەلكى
 ناۋچەكە ئەۋەندەى يەك و دوو، ھەۋالى ئەۋ سەرگەۋتنەيان بىستەۋە.
 چاخىرجالى رۆژ بە رۆژ گەرەتەين و بە ھىزەتەر دەبوو. خەلكى ئاسايىش لىيى
 دەترسان و رۆزىشيان خۆش دەۋىست، بەلام جەندرمە ھەر لىيى تۆقىبوون و
 لىيى دەترسان.

چاخىرجالى:

- حاجى!

- فەرموو ئەفەى من.

- كۆپە ئاۋا نابى. ھەموو رۆژى شەپ و تىكەلچوونىك. ئاخىرى ھاكا دىتت

رۆژىك گوللە بەرەللەيەك، فېشەكىكى وىل...

- راست دەكەى ئەفەى من.

***** يلخى *****

- دهبى كارىكى وا بکهين، تووشى جه ندرمان نه بين.

- جا چۆن نه فهى من؟

- دهبى ريئهك بدۆزينه وه. بيرىكى لى بکه وه حاجى. ئاوا نابى نا.

نه وشه وه له ره شمالي عيلا تيبه كاندا نه نه فه خهوى لى كهوت و نه حاجى.

كه رۆژ بۆوه، حاجى هاته لاي نه فه.

نه فه:

- قسه بکه حاجى.

- حاجى گهش بوو:

- با نه فه م قسه بکا.

قه لافه تى نه فه شيلگيرانه بوو:

- دهبى چهند دهسته چهكدارى ديكه ريك بخهين. هه مووشيان ناو ده نيئين

دهسته ي چاخير جالى مه مه د. تيگه يشتى؟

- منيش هه ر پيم وايه.

له و كاته دا، چهند پياوى جى متمانه ي ديكه ش هاتبوونه نيو دهسته كه يانه وه.

هه ر هه مووشيان پياوى ئازا و چاونه ترس بوون: "نه حمه د" ي كوپى

"هارمانلى"، "قوجه مه مه د"، "مه رجان عه ره ب"، يه كيكي شيان "عه لييه

ره ش". عه لييه ره ش يه كيك بوو له و سه ر بازانه ي له يه مه ن راي كرد بوو و

ئيسنا قاچاخچيتى ده كرد. دهسته كه يان ته واو قه ره بائج ببوو و چاخير جالى

دهسته ي كرد به به رپۆه بردنى نه خشه كه ي خۆى. دهسته يه كي نوپى پيك هينا

و عه لييه ره شيشى كرده سه ر دهسته يان. دواى ئه و دهسته يه كي

پشتيوانيشى دروست كرد. سه ر دهسته ي ئه وانه ش پياويك بوو به ناوى

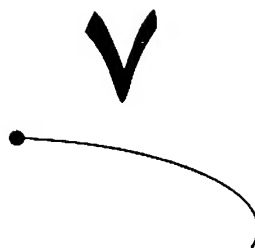
"نه فه گۆج". چهند گه نجىكى ديكه ش، تا قمىكى ديكه يان ريك خستبوو، كه

***** ياخى *****

گەنجىك بەناوى "عوسمانە چكۆل" بەسەريان رادەگەيشت. ئىستا ئىتر چاخىرجالى تا رادەيەك بارى سووك بىوو. دەستە چەكدارەكان دەگەيشتە ھەر جىيەك و ھە چىيەكيان دەکرد، ناوى چاخىرجاليان دىئا و بەناوى ئەو ھە دەيان کرد. بۆيە ئەمنىيە پىيان وابوو چاخىرجالى لە ھەموو شويىنكە. لە راستىدا سەردەستە جىگرەو ھەكان، شويىنەونكەيەك بوون بۆ چاخىرجالى. ئىتر ئەمجار ئەسپيان بەرەو ھەموو لايەك تاو دەدا.

بەلام بەو دوايىانە سەرئىسەيەكى دىكەيان بۆ پەيدا بىوو. ئەودەمى ھۆكۈمەتى ناوەندى زۆر لاواز بوو و كەسانىكى دىكەش ئەو لاوازيەيان قۇستىبۆو و چووبوونە چيا، كەسى ۋەك "مەدەكەمالى"، "چاملىجالى ھوسىن"... و چەند تاقمى بچووكى دىكەش، ئەوانە ھەر ھەموويان بە خويىنى سەرى چاخىرجالى تىنو بوون. چۈنكە دارەدەستى ئاغا كان بوون و بە ئەمرى ئەوان ھەلىيان دەكوتايە سەر مالى ۋەرزىرە لىقەوماو ھەكان. لە خاوەن مالىيان ھەلدەدا و مالەكەيان بەتالان دەبرد و ھەرچى ھەشيوو دەيان-سووتاند. چاخىرجالى دژى ئەو كارانە بوو، ھەر بۆيەش ئەوان بە خويىنى سەرى چاخىرجالى تىنو بوون.

بەلى چاخىرجالى ناچار بوو، ھاوكات لەگەل سى ھىزى مۆزى دىكەشدا بەشەپ بى. لە لايەكەومە مىلى لەبەر مىلى ھۆكۈمەت نابوو، لە لايەكى دىكەو ھەشەپى ئاغاكانى دەکرد و ياخيە تازە پىگەيشتو ھەكانىش ھەر بەراستى كىشە و سەرئىشە بوون.

داموده زگا و ریکخستنی چاخیر جالی ته واو و کامل بوو. حه شارگه کانشیان له شوینی قایم و جیی دلنیایی دروست کردبوو. له هه موو لاهه پارهی به سه ردا دهباری. ئاغا و به گزادان هه ولیان ده دا به پارهی زقر چاخیر جالی به ره و خویان راکیشن. چونکه هه ر ئاغایه کی دهسته یه کی به هیترتی له شاخ هه بویه، له شاری باشتری ئاغایه تی پی ده کرا.

له ره شمالی دانیشتون. چاخیر جالی به هیتر و چاونه ترستر بووه. ئیستا ئیتر ده زانی چه ند به هیزه و ده ست بۆ کاری بچووک نابا.

- حاجی!

- فه رموو ئه فه ی من.

***** ياخى *****

- ئىتر كاروبارەكان كە وتوونە گەر و حەشارگەش تەواو بوون. كاتى ئەوھى
ھاتووه ماوھىەك خۆ بشارىنەوھ.

- وایە ئەفەم.

- جارى نابى لەگەل جەندىرمان تىك بگىرىن.

- راست دەكەى ئەفەم.

چەنەيان لە قسەکردنى گەرمدا ھاتبوو، كە تەفەنگچى ئىشكەر، شوانىكى
ناردە لايان. شوانە شەلالى ئارەقە و ماندوو شەكەت بوو. ھەرگەيشى، بە
ھانكە ھانك گوتى:

- ئەفەم، دەستەكەى "ئەفە گۆج" لە لای بۆھچا لەگەل جەندىرمان تىك
ھەلچووون. خەرىكن لىك دەدەن، بەلام لە جىيەكى زۆر ئەستەم و خراپ
تىكە وتوون. چەند ھاورىيەكت كوژراون....
ئەفە:

- حاجى، ئەو شوانە خەلات بكە و ھەستە با بىۆين. دەبى بەھانای كۆرەكان
بگەين. لەوانە يە بگىرىن. پىت چۆنە؟

- ئەفەم باشتر دەزانى.

- دەبى بگەينە فرىايان.

يەكى لەو شتانەى چاخىرجالىي كۆرەبوو ئەو چاخىرجالىيە، گورجوگۆلى و
خىرايەكەى بوو. گەرەتەين ھۆكارى سەرکەوتنەكەشى ھەر ئەو تەردەستى
و گورجوگۆلىيەى بوو. تەنانت زۆر زۆرىش سەرقال بوايە، ديسانىش ھەر
دەيتوانى بە چارەگىك، سەعاتە رىيەك بېرى.

***** یلخر *****

گه‌یشتنه شوینی شه‌په‌که. هه‌تا گه‌یشتنی، چاخیرجالی هه‌موو شتیکی بۆ روون بۆوه و زانیی کورپه‌کان کوژراون و عوسمانه‌چکۆل سهره‌پای ئه‌وه‌ی هیشتا می‌رمنداڵیک بوو، به‌تاقی ته‌نی له‌به‌ر جه‌ندرمه‌کان راوه‌ستابوو و ده‌ستی ده‌کرده‌وه. له‌ دووره‌وه هه‌رای کرد:

- گه‌یشتمی، عوسمان. ده‌ست به‌رنه‌ده‌یه‌وه.

له‌ پر په‌لاماری جه‌ندرمه‌ی دا. ئه‌وه‌نده‌ی یه‌ک و دوو جه‌ندرمه‌یه‌ک به‌زیندوویی نه‌ما. هه‌موو تیدا چوون. فه‌رمانده‌که‌یان ئه‌فسه‌ریک بوو به‌ناوی "مسته‌فا ئه‌فه‌نی". ملازم بوو. مسته‌فا ئه‌فه‌نی له‌گه‌ڵ دووی دیکه، به‌ره‌و شیوه‌که تیایان ته‌قاند بۆ ئه‌وه‌ی خۆیان قوتار بکه‌ن. به‌ رواله‌ت توانیبوویان خۆیان رزگار بکه‌ن، چونکه چاخیرجالی له‌لای سه‌روو بوو، به‌لام له‌پر به‌سه‌ر عوسمانه‌چکۆلدا که‌وتن، که پیشی گرتبوون و سی‌ره‌ی لی گرتبوون:

- خۆ به‌ده‌سته‌وه به‌دن.

مسته‌فا ئه‌فه‌نی به‌ناچار خۆی به‌ده‌سته‌وه دا. عوسمانه‌چکۆل هیتانییه‌ لای ئه‌فه. چاخیرجالی دوژمنی قه‌سته‌سه‌ری جه‌ندریان بوو. هه‌ر دیتنی، ئه‌مری به‌ حاجی کرد:

- ئه‌وانه بکوژن.

ئه‌وجار رووی کرده مسته‌فا ئه‌فه‌نی و گوتی:

- هه‌ی که‌وادی بیتنامووس. چۆن دڵت هات ته‌قه له‌و عه‌گیدانه‌ی من بکه‌ی؟

خۆت که‌سی وات هه‌یه؟ زوو به‌ بلی بزان سه‌گباب، دایک سه‌گ، بلی.

مسته‌فا ئه‌فه‌نی جوابیکی له‌ مستی نا، هه‌مووان سه‌ریان سوور ما:

- دایک سه‌گ بۆخۆتی.

***** یلخی *****

چاخیر جالی چاوه پیتی وه ها وه لامیک نه بوو. راجله کی و به توور په ییه وه
پرسیی:

- چیت گوت؟ دا دوویاتی بکه وه؟

- گوت دایک سهگ خوتی چاخیر جالی.

- هه ی قورت به سهری سهگ باب.

- من پیم وایوو. تو کابرایه کی جوامیری. هندی شتم له بازه ته وه بیتسبوو و
پیم وایوو، هر به راستی نه فیهی، به لام ئیستا یوم زوون بئوه، نه تو
چاخیر جالی نی. نه فیهی. نه فیهی کی راسته قینه جنیو به دیل و یه خسیری
به رده سستی نادا. یان دهیکوژی یان نازادی دهکا. تیگه یشتی زولی
چه رامزاده؟

چاخیر جالی تفهنگه کی له سهری بوو، به لام که گویی له و قسانه بوو،
دهستی شل بئوه. تفهنگه کی دانواند.

- حاجی، مسته فا نه فیهی راست دهکا. پیاویکی نازایه. هه تا ئیستا نه مدیتبوو
پیاوی حوکه مت نه وه نده نازا و نه ترس بی. نه وه لیتی خوش بووم، به لام هر
دوو پاژنه ی پیتی سه قهت بکه ن با ئیتر نه توانی به دوامان بکه وی.

مسته فا نه فیهی نیان دریژ کرد. خه نجه ره تیژه که یان ده رکیشا و ده ستیان کرد
به که و لکردنی پاژنه ی پیتی. نه فیهی نقه ی لیوه نه ده هات و مهردانه خوی
له بهر نازاره که راده گرت. نه هاواریکی ده کرد و نه ده شپارپاوه، به لام
روخساری وه ک مردووان سپی هه لگه رابوو. پاژنه ی پیتی خوینی له بهر
ده پویشست. خوینه که ی له قوولکه یه کدا کۆ ببئوه و پری کرد بوو.

چاخیر جالی سهیری ده کرد. له پر سهری راوه شانده و گوتی:

***** يالغىز *****

- بەرى دەن. مستەفا ئەفەنى بەردەن.

ئەوجار رووى كىردە حاجى و بە ناپەھەتتە گوتى:

- ئازا و بوئى چۆن ھەلدەكەون! ئەو مەملەكەتە ئىمە، جوامىرى چۆنى لى
ھەلدەكەوى! پىياوى ۋەك مستەفا ئەفەنى زۆر بەكارمان دىن. ئىمە
پىيوستمان بە پىياوى ئاوايە، بەلام ھەيف بە دەست عوسمانلىيە ۋەن...
ھەيف...

دەستەكە ئىفە گۆچ تىدا چووبوون. دەبوو پىياوى تازە بدۆزنە ۋە. لە لاي
عوسمانلى پىياوى ۋەك مستەفا ئەفەنى ھەن. دەبى قورس و قايم راۋەستىن.

لە چيا ئاگىيان كىردىۋە. تىشكى ئاگرەكە دار سىنۆبەرەكانى رووناك كىردىۋە
ۋ دارەكان جوانتر دەبىنران. بەرخىكى قەلەۋيان لەسەر ئاگرەكە
دەخولاندە ۋە. چاخىرجالى شەكەت بوو. ئەۋەندەى بىر كىردىۋە، ماندوۋ
بىو.

- بلى بزانم حاجى، چىت بە مىشكدا دى؟ كى جىي ئەفەگۆچ پىر دەكاتە ۋە؟
- كەسى ۋا ناناسم بەلام...

- دەى بلى حاجى، بەلام چى؟

- جارى كەسىك دەناسم بەناۋى "پۇسلۇ ئوغلى مەمەد"، كە تازە لە زىندانى
بەر بوۋە ۋ بە خۇى دارودەستەكەيە ۋە لە گوندىك دەۋى.
- دەى؟

- ئەفەم دەلى چى؟

***** پلخى *****

- بېستوومه پياويكى نازايه. تو ده لئى چى؟ تو بلئى قه بوولمان بكا؟ بلئى ره گه لمان بكه وي؟

- نه گه ر نه فم بيه وي، ده چم و ده راوه كه ي تاقي ده كه مه وه.

- ده بى بيبينم. هر نه مشه و داده گه ريځن. دوو تفه نكچى بنځره به دووى پوسلو ئوغلدا.

پوسلو ئوغللى بهر له وه ي بگيرى، نه فم بوو. گه نچ و نازا بوو. هر جواميريه كه شى واى لى كرد به داوه وه بى. بو نه وه ي هاوپى برينداره كه ي به جى نه هيللى، ناچار ببوو خوى بدا به ده ست جه ندرمه كانه وه. ئيستاش سى سال بوو له زيندانى بهر درابوو. به سه رها ته كه ي ئاوا بوو: ده كه ونه بوسه ي جه ندرمانه وه. يه كه م ساته كانى تيكه له چوونيان، دوو كه س له تفه نكچيه كانى بريندار ده بن. پوسلو ئوغللى ده چي ته بن پيلى هاوپى كانى و هاوكات ده ستش ده كاته وه، به لام ئاخرييه كه ي ده بينى دره قه تيان نايه. نه گه ر براده ره كانى به جى هيشته بابه، ده يتوانى را بكا. هاوپى كانى ده لئى: "تو رابكه و خوت قوتار بكه. ئيمه تازه هر تيدا ده چين." به لام نه و پيشنياره بو پياويكى وهك پوسلو دلته زين و جه رگير بوو. له جوابيادا ده لئى: "نه فم، نه گه ر نه فم بى، قهت له روژه نه ستم و ره شه كاندا هاوپى خوى به جى ناهيللى و راناكا. نه وه ريوشوينى پياوه تى نيبه. نه گه ر هر دميرين، با پيكه وه بميرين." كه فيشه كى لى ده برى، ئيتر ناچار ده بى خوى به ده سته وه بدا.

پوسلو ئوغللى پياويكى ئاوا بوو. تفه نكچيه كى ليها توو بوو و له پياوه تيشدا كه س توژى نه ده شكاند. چاخير جالى هه موو نه و شتانه ي ده زانى. ده يزانى پوسلو ئوغللى به م زووانه روو ده كاته چيا. ده بوو تا زووه كارىكى وا بكا،

***** يالغى *****

بېھىتتە ئۆيۈڭىڭىز بارۇدەستەكەي خۇي. ئەگىنا لەوانە بوو، بېھتە خەنىمى.
خەنىمىڭىز زۆر خەتە رىش.

تفەنگىچىيە كان ھانە لاي پۇسلۇ ئۇغلى و گوتيان:

- ئەفە ئارۇۋىنى. كارى پېتە. لە سەر گۈردەكە چاۋە پېتە.

پۇسلۇ ئۇغلى چاۋە پىۋانى ئەو بانگەشتەنە بوو. دەيزانى چاخىرجالى كەيفى
پېي نايە، بەلام باشە ئەي چۆن بوو بانگى دەكاتە لاي خۇي؟ نەيدەتوانى
نەچى. لە دونىاي ئەفەيەتيدا ئەو شتە سەير و سەمەرە بوو، ئەگەر
نەچۈۋايە، دەيانگوت، ترسا و نەھات.

تفەنگىچىيە كان گوتىشيان:

- ئەفە گوتى ھاورپىكانىشت بېتە.

كەۋابوۋ جېي ترس نەبوو. داۋاي لى نەكردبوو بە تەنى بچى. ھاورپىكانى
ئاگادار كۈردنەۋە ۋ ھەموو كۆ بوۋنەۋە ۋ تەگىر و رايان كۈرد و ساغ بوۋنەۋە
بچن.

پۇسلۇ ئۇغلى بە تفەنگىچىيە كانى چاخىرجالىي گوت:

- ئۆۋە بېۋىن و بە ئەفە بلىن دىين.

ئەۋەيكە پۇسلۇ ئۇغلى تفەنگىچىيە كان لەپېشدا دەنېرېتەۋە ۋ خۇي دوايى
دى، دەرگا لەبەر دوو ھۆ بى. پۇسلۇ ئۇغلى يان دەيەۋىست بلى، متمانەي بە
چاخىرجالى ھەيە يان دەيەۋىست بۆي سەلمېنى، لىي ناترسى.

چاخىرجالى بە روخسارىكى گەش و لىۋ بەبزە ۋ زۆر دۇستانە پېشۋازىي لە
پۇسلۇ ئۇغلى كۈرد. دانىشتن. پۇسلۇ ئۇغلى لە شانى چەپى چاخىرجالى

***** يلخى *****

دانىشت. تەنگەكەي لەسەر كۆشى دانا بوو و لە حالتيكدا رووى تەنگەكەي لە چاخىرجالى بوو. چاخىرجالى كە ئەوەي دى گوتى:

- ئەوە يانى چى، پۆسلۆ ئۇغللى؟ من وەك ھاوپىيەك ئىوەم بانگەشت كردووە. زۆر كار ھەن كە ئىمە دەبى بە ھاوکارىيە كتر رايانپە پىنين، بەلام تۆ رووى تەنگەكەت لە من كردووە. ئەو چاوە پوانىيەم لەتۆ نەبوو پۆسلۆ ئۇغللى.

پۆسلۆ ئۇغللى بە ئەنقەست واى كردبوو. بەپىيى بنەما و رىساي ئەفایەتى، واتاي ئەو كارە ئەوە بوو: "ئەگەر تۆ خۆت بەپىياو دەزانى، منىش پىاوم. ھىچ لىت ناترسم. ھىچىشیت پى ناکرى. لىت سوور بى." بەلام لە روالە تدا گوتى:

- پىت ناخۆش نەبى ئەفە. مەبەستىكى خراپم نەبوو. ناخۆشىيان كەوتە نىوان، بەلام چاخىرجالى پىناخۆشبوونەكەي وەسەر خۆي نەھىنا. ھىچى نەگوت، بەلام لە دلیدا زۆر ناپرەھەت بوو. ئاي خۆزگە بانگى نەکردبا، بەلام چار چىيە؟

ھەر بەو لەبزە خۆمانەيەو گوتى:

- دەي چ نىيە. ئەو شتانە ھەر دەبن دەي. من و تۆ كارى گەرەترمان لە پىشە. نابى خۆمان بەو شتە بچوكانەو بەخافلىنين. خەرىكن زولم لە خەلكى دەكەن ئەفە. ھەر بۆيەشم بانگ كردى. ئەلبانىي و ئاغا و دەرەبگ زولم دەكەن. رۆمى و عوسمانلى زولم دەكەن. ھەر بۆيەم بانگ كردى.

چەنەيان گەرمدا ھاتبوو، كە چەند دىھاتىيەك گەيشتنى. ھەركام دونىايەك دەرد و داخيان لە دلدا بوو. ھاتن و سكالای خۆيان كرد.

***** يلخى *****

که دېهاتيه کان روښتن، چاخيرجالى گوتى:

- له بهر نه وه بانگهښتم كړدى. دهى ده لټى چى؟

پوسلؤ ئوغلى بيرىكى لى كرده وه و گوتى:

- ده بى يه ك بگرين نه فه.

به وه نيه تپاكى خوى نشان دا.

- نه من له تو گه وره ترم. بويه ده بى ببينه تفه نكچى من.

- ده بم نه فه. به مهرچىك.

- چ مهرچىك؟

- هر كاتىك و بؤ ه رجيه كى پيم خوش بوو، تفه نكچيه كانم ه لگرم و بړوم.

- باشه نه فه.

پوسلؤ ئوغلى ده ستى چاخيرجالى ماچ كرد و بوو به تفه نكچى نه و.

ههستان و كه وتنه رى. نه و شه وه چه ند نه لبانييه كيان له وانهى گوندى

له ده ستیان و ه زاله هاتبوون، كوشت. زور شتيان له و روزانه ده گيرنه وه و

راستيه كى زور روون نيه. هه ندى ده لټن پوسلؤ ئوغلى و چاخيرجالى له و

په لاماردها بيست نه لبانيايى و سى چهره كزيان كوشتبوو، له حالتيكدا ناويان

ده پرسين و له هه لسوكه وتيان ورد ده بوونه وه:

- كوپه كى؟

- شوانم.

- دهى؟

- كارم هه يه. ده مه وى بچمه گوندى ئوده ميش. ميگه له كه م له وى...

- نه وه نه لبانياييه نه فه...

***** یلخی *****

- بیکوژن.

به و جوړه نزيك به چل كه سيك، به رواله ت بيتاوان كوژرابوون.
كه يشتنه مه زرايه ك. خاوه ن مه زراكه، وهك هه موو خاوه ن مه زرايه كي دي،
دوست و هاوكاري چاخيرجالي بوو.
چاخيرجالي:

- ناغا، نه مړو تفه ننگچيه كانم زوريان كار كړدوه. ماندوون. نه مشه و ده بي
سفره يه كي باشيان بو پرازينتيه وه. ده بي نه وهنده يان ئاره ق بو تيكي، تا
هه موو مه ست و كه له لا ده كه ون.
ناغا:

- به سه رچاو نه فه.

شه ويكي نه نگوسته چاو بوو. سفره راخرا. خواردن و خواردنه وه به پي
فيلان بوو. تفه ننگچي بي شه رمكردن ده يان خوارد و سازيان لي ددها و
گورانيان ده گوت و مه ستانه سه مايان ده كرد. چاخيرجالي نه يده خوارده وه.
كتوپر له هه لا و هه نكه مه كه دا هه لي به ده رفعت زاني و هاته ده ري. حاجي
له ده ره وه بوو.

چاخيرجالي:

- حاجي به شوانه بلې نه خواته وه. من و تو له گه ل پوسلو توغلي له ژووريندا
ده نووين. تيگه يشتي حاجي؟ تا من ته فه نه كه م، كه س نابي ته قه بكا.
- تيگه يستم نه فه ي من.

وه ژوور كه وت و نويزه كي كرد.

پوسلو توغلي و هاوپرې و تفه ننگچيه كانې هه موو سه رخوش بوون.

***** يالغۇ *****

- با بنووين.

پۆسلۇ ئۇغللى ھەستايولە ھاللىكىدا بەلادا دەھات ولەتلىرى دەدا، چوۋە جىۋبانەكەيەۋە وليلى نوۋست. تىفەنگىچىيەكانىشى ھەروا. چاخىرجالى و حاجى و ھەمە شۋانىش چۈنە ئەو ئۈۋرە. روۋت بوۋنەۋە و نوۋستىن. چاخىرجالى خەۋى نەدەھات. خەيالىكى ناخۇشى لە سەرىدا بوۋ: يانى پۆسلۇ ئۇغللى دەبى بىكوزى؟ پىاۋە. ئازايە. گەنجىكى جوان و ئىكەلەيە. دەلىلى خەلقى چنارە... بەلام باشە ئەو تىفەنگەي بۆۋا دانابوۋ؟ ئەگەر نەيكوزى، دەتكوزى. دلىنبايە دەتكوزى. داماو.

گوۋى ھەلىخست. پۆسلۇ ئۇغللى و تىفەنگىچىيەكانى لە شىرىن خەۋدا بوۋن و پىرخەي خەۋيان دەھات. بە نابەدلى ھەستا و حاجى و شۋانەشى ھەستاند. ئەۋانىش ھەستان. لوۋەي تىفەنگەكەي لەسەر شەۋىلگەي پۆسلۇ ئۇغللى دانا. پەلەپىتكەي تىرازاند. برادەرەكانىشى ھەرۋايان كىرد. بەرەبەرى بەيانى بوۋ. چاخىرجالى لە تەنىشت تەرمەكەي پۆسلۇ ئۇغللىيەۋە راەستابوۋ و پەيتا پەيتا جگەرەي دەكىشا. ھەتا بەيانى ئاۋا بى جۈۋلە راۋەستا. چاۋى پىر بىۋون لە فرمىسك و گىريان ئەۋكى گىرتىۋو.

بە لەبىزىكى بەزانەۋە گوتى:

- حاجى، سەيرىكى ئەو بەئىن بالايەي پۆسلۇ ئۇغللى بىكە. دەتگوت خەلقى چنارە. باشە چۆن دلم ھات ئەۋگەنجە بىكوزم. زۆر ھەيف بوۋ، بەلام چار نەبوۋ. نەمكۈشتبا، ئەۋمنى دەكۈشت.

***** يالغىز *****

چاخىرچالىيى دلپەق، چاخىرچالى ئەفە، ئىستا لەسەر تەرمى پۆسلۇ ئۇغلى
دانىشتىبوو دەگىيا. ئەفەيەك لە بەردەم تەفەنگىچىيەكانىدا وەك بىۋەزنان
دەگىيا.

ھەستا و دەموچاۋى شوشت. دواى ئەو دەسنوۋى ھەلگرت و نوۋزەكەى
دەبەست، بەلام نەيدەتوانى نوۋزەكەى بەجوانى بكا. زارى ھەلنەدەپچىدرا.
كە لە نوۋزەكەى، بانگى خاۋەن مالى كىرد و بەھاجىي گوت:

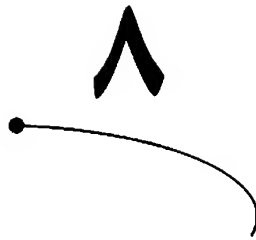
- ھاجى، سەد سەكەى زىپ بە بە ئاغا.

ئەوجار روۋى لە خانەخوۋى كىرد و گوتى:

- كۆپىكى باشى پىرسە بۇ پۆسلۇ ئۇغلى دابنى. مەلا و قورئانخوۋىنىشى بىنە
سەرى. ھەزاران تىر بىكە. كارىكى بىۋىنە بىكە. ئەو سەد لىرەيەش بۇ
گۆرەكەى خەرج بىكە. گۆرپىكى جوان و بەشكۆى بۇ دروست بىكە. كە لە
مەزراكە ھاتنە دەرى، چاخىرچالى بىدەنگ بوو. ماۋەيەكى زۆر قسەى نەكرد.
خەمبار بوو. روخسارى سىپى داگەپابوو. كە گەيشتەنە سەر گىردىك، ئاۋرپىكى
داۋە و سەيىرىكى داۋەى كىرد. ئەوجار ھەناسەيەكى ساردى ھەلگىشا و
گوتى:

- ھاجى، بىريا، سەد بىريا پۆسلۇ ئۇغلى منى كوشتبا.

چاخیرجالی ده‌وله‌مه‌ندانی رووت ده‌کرد. کارخانه‌ی ده‌سووتاند و هر که سیش پیشی گرتبایه، ده‌یکوشت. ده‌تگوت حکومته‌ی ناوه‌ندی هر نییه. کی شه‌پیکی کردبوو، هر که س ناغا هه‌قیان خواردبوو، ده‌چووه لای چاخیرجالی. ئه‌و که نجانته‌ی کچیان هه‌لگرتبوو و ئه‌و هه‌ژارانته‌ی قه‌رزبار که وتبوونه‌وه، ده‌هاتنه لای چاخیرجالی. که س حکومته‌ی ناوه‌ندی به‌هیچ نه‌ده‌گرت. چاخیرجالی دادگا بوو. ئیداره‌ی دارایی بوو. پزیشک بوو. چاخیرجالی چاری هه‌موو ناچاران بوو.

***** يالغى *****

لەو كاتدا قايىمە قامى ئەزمىر، كابرايەك بوو بە ناوى "كامىل پاشا". كامىل پاشا كابرايەكى كارزان و لىھاتوو بوو. ئەو سەرچىلى و سەرەپۇيەكانى چاخىرجالىي دەدى و دلى زۆر لە دەستەوستانىيى حكومەتى ناوەندى پىر دەبوو. پىاوه ھەرە ئازاكانى وەشوپىن چاخىرجالى دەخست، بەلام ئەو راوانانە ھىچيان لى شىن نە دەبوو. ئەو كەسانە، يان ھەر توشى چاخىرجالى نە دەبوو، يان جۆرىك توشى دەبوو، كە ھەموو شتىك بە دلى چاخىرجالى دەبوو. گوتنى ناوى، ھەر تىككەلچوونىكى بە دلى چاخىرجالى دەبوو، براوھش ھەر ئەو بوو. ھەر كاتىك وىستىباي، دەيتوانى ھىزەكانى حكومەت بشكىنى و قەلتوبريان بكا.

فيل و گزەي سەير و سەمەرەي لى دەكردن و ھەزار و يەك فرت و فىلى ھەبوو. شتى سەير و سەمەرەيان لى دەگىراوھ. دەيانگوت، "سەعيد پاشا"، كۆپەكەي كامىل پاشا، چاخىرجالىي دىتووه و بەرتىلى لى وەرگرتووه. تەنانەت باسى ئەو ھىيان دەكرد كە چۆنيان يەكتر دىتووه و چاخىرجالى و سەعيد پاشا چۆن يەكترىان ناسىوھز لەو كاتدا بئەمالەيەكى بەرىتانى بە ناوى "ويتۆل" لە ئەزمىر دەژيان. بئەمالەي وىتۆل يەكەم بىيانى بوون كە لە توركىادا سەرمایەگوزارىيان دەكرد. ئەوانە لەگەل كاروبارە جۆراوجۆرەكانىيان، بازىرگانىيان بە گولە پىازىشەوھ دەكرد. پىازەكانىيان لە چىا دىنا. كرىكارەكانى وىتۆل ناچار بوون بۆ كۆكردنەوھى پىاز بچنە كىوپارە و ھەندى دەلەين چاخىرجالى و وىتۆلەكان لە وىوھ بوونە ئاشناي يەك. يەككە لە راستىيەكانى ئەو كات، ناسرانى چاخىرجالى بوو لە ئەوروپا و لە ھەمووان پىرىش لە لەندەن. رۆژنامەكانى لەندەن و پەرلەمانى "عەوام"ى

***** يلخى *****

به ريتانيا كه يفيان به چاخيرجالي هاتبوو. رۆژنامه كان باسى به سه رهاتنه كانى
ئەويان دەنوو سينيە وه. له دواين سالا كانى حكومهتى عوسمانيدا، ئەو
رووداوانه به شتيكى ئاسايى داده نرا.

ويتوله كان له ئەزمير پياوى چاخيرجالي بن و دوايش رۆژنامه كانى ئينگليز
ياخيه كى توركيان خوش بوى. ئەو رووداوانه شياوى ئەوهن لىيان
بكوڵرێته وه.

ميژوونووسه كانى ئيمه دهتوانن و دهبي ئەو رووداوانه باش و ورد بخوينه وه
و بزائن چۆن بوو له و سهردهمدا ئينگليز رۆژ به رۆژ گه و دهتر ده بووه، به لام
ئيمپراتوريى عوسمانى له توپهت ده بوو. به لى دهبي سياههتى ئينگليز و
دهستيوره دانه كانى له رۆژه لاتى جيهاندا روون بكرينه وه و بناسرين.

چاخيرجالي يان ههروهك ئيمه دهيناسين، ياخيه كى ئاسايى بوو، يا
داردهست و پياوى ئيمپراتوريى ئينگليز. دهبي ئەوهش روون بكرينه وه.
دهبي ميژووى ياخيگهري و ئەفهگهريتي له ئاناتولى و ناوچهى ئيزه دا تاوتوى
بكریت. دهبي گرنگى به و بابته بدرى. ناكري بللى هه موو ئەفه كانى ئاناتولى
يان مهرد و جوامير بوون يان داره دهستى دهره بهگ و به پرسانى حكومهتى
ناوه ندى. له واتهيه هه نديكيان داره دهستى بيگانانيش بوويين.

هه رچۆنيك بى، كاميل پاشا ناره حهت بوو. دهى چ ده كرا؟ ئەو پيى وابوو،
ئەو فیتنهيه به چەند جەندرمەيهك نابريته وه. ئەگەر چاخيرجالي قايل بوايه،
پاشا دهيتوانى ئەمرى ليپوردنى بۆ وه رگرى. ئەوه فكرتيكى باش بوو.
سهردانى ئيزه و ئەويى كرد و دراوى بۆ خوش كرد. هه موو كاروباره كانى ريك

***** يلخړ *****

خست. چاخيرجالی بهر ليږورن كهوت، به لام باشه ئه چاخيرجالی خوی ديهوئ لئی بېوړن؟ ده بئ له وهش تېگه ين.

همو ئه و رووداوانه، هه وله کانی کامیل پاشا بؤ ليږورن له چاخيرجالی و هه ولدان بؤ دوزينه وهی، په يتا په يتا ده گه يشتنه وه ئه فه. چاخيرجالی به که م روژ حه زى لئ نه بوو ياخی بئت. ناچار کرابوو بچيته چيا. ناچار يان کړدبوو ئه و ريگه به بگريته بهر. به که م روژ که باسى ليږورنه که ي بيستبوه، له چيا بوو. له راده به دهر خو شحال بوو. هه راي کړد:

- پاره مان چه ند هه به حاجی؟

- چوار هه زار.

- ده بئ پتر بئ حاجی. وا نييه؟

حاجی له چهر بوو. قايل نه بوو تاقه قروشيکی به فيرؤ بدا. ته نانه دژى دابه شينى پاره به سهر ديهاتييه هه ژاره کانشدا بوو. له حالیکدا ليوی ده له رزين، وه لامى داوه:

- به لئ نه فهم، پتره.

- حاجی زوو به و برؤ دووه زارى به سهر گوندييه هه ژاره کانددا دابه ش بکه...

- حاجی ملی بادا:

- نييمه وا خه ريکين به ره و خوار داده گه ريښ، چما ده کړئ به بئ پاره بژيښ؟

ده کړئ نه فه ي من؟

چاخيرجالی تووپه بوو:

- ده کړئ. تو هه قت نه بئ. برؤ خيرا دابه شى بکه و بگه پړوه. به يه ک دوو

په لامار، جيئ پر ده که ينه وه.

***** يلخړ *****

شیاوی لی وردبونه وه: لیږدنه که نابې ته نیا چاخیرجالی بگریته وه، به لکو ده بی هه موو پیاوه کانی بگریته وه. به هیچ جوړی و به هیچ تومه تیک نابې راوه دوو بنرین. چاخیرجالی و پیاوه کانی وهك جاری جاران چه كه کانیان هر پی بی و تفه نگچییه کان له گوندی "ناقچاوا" ی سر به ناحییی "چینی" نیشته چی ده بن. هیچ پیاویکی حکومت، به تاییه تی جه ندرمه و پیتاك وهرگر نابې به لای نه و گونده دا بین. چاخیرجالی خوی پیتاك کو ده کاته وه و ده بنیږی. هاتنه خواره وه له چیا ده بی له "بیرگی" یه وه بی. پادشا خوی لیږدنه که دهرده کا و نه مره که شی خوی نیمزای ده کا. له کو تاییشدا، چاخیرجالی، جگه له وه، هیچ شیوه یه کی دیکه ی قه بول نییه.

چاخیرجالی ماوه یه کی زور له گهل وده فده که ی حکومت وتووړی کرد و مرجه کانی خوی ریز کردن و پیی دان. کامیل پاشاش له گهل نه سته مبول قسه ی کرد. پادشا خوی فرمانی لیږدنی دهرکرد. هه موو مرجه کانیشی قه بول کرد و جگه له ودهش چاخیرجالی وهك فرمانده ی پاسه وانه کانی نه و ناوچه یه دیاری کرا. بو نه ودهش ده بوو هر مانگه ی سی سکه ی زیر وهك مووچه وهرگری. هر پیاویکیشی مانگانه سی سکه ی بو دیاری کرا.

روژکیان چاخیرجالی له گهل پیاوه کانی هاتنه بیرگی. نه فه له دم ریگا و ده وری میوانخانه حکومتییه که پاسه وانی دانابوو. پاسه وانه کانیش تفه نگچی خوی بوون. به وپه ری سهریه رزی و شانازییه وه هات و له دیوه خانی حکومتدا میوان بوو. له وی حه سن پاشا ده قی لیږدنه که ی خوینده وه. چاخیرجالی به دلکی خوش هاته خواری. تفه نگچییه کانی هه لگرت و له بیرگی وده دهر که وت.

***** یلخی *****

هر به راستی دیمه نئیکى سهیر بوو. چاخیرجالى به سواری ئه سڤ له پېشه وه و هه موو تفه نگچیه کانیشی به دوویدا گۆرانیه کی شادیان ده چیری و ده پویشتن. جاروباره ش ئه سپیان لینگ دها و ده یان کرده کتیرکی. شه وی له ئوده میش مانه وه و به یانی دیسان که وتنه وه ری. به ره و "یه نی بازار" ده هاتن.

چاخیرجالى هر له مندالییه وه شاره زای یه نی بازار بوو، به لام ئیتر له و کاته وه نه چوو بووه ئه وی. باشه بۆ ده هاته یه نی بازار؟ یانی ده یویست خوی بنوینی؟ ده کری بلتی نا. ئه فه پیاوی خۆنواندن و هه پوگیف نه بوو. هر له خوشییان نهیده زانی چ بکا. ده یویست شار به شاری هه موو ئه وه ره یه بگه ری. پارێز و سلکردنه وه ی به لاوه نابوو. حه زی لی بوو هه موو جیه ک بچی: ئه زمیر، ئایدین، بهرگاما، مانسیا... هر هه مووان به سواری ئه سڤ، له حالیکدا تفه نگه زیونشانه کانیان له سه ره ئه ژتویان داناوه، به ئه زمیردا ده گه ری... خه لک بۆ سه یرکردنیان له هه ردووبه ری جاده که ریز ده به ستن... له شه قامه کان، ده رزی هه لاوی و ده ره زی ناکه وی... ریک وه ک ئه و کاته ی سه رکۆمار دی، به لام سه ره پای لیبوردنیش، حکومه ت له وانه یه قه ول و به لینه کانی بشکینی... هه ره ک پیتیش له ئه زمیر و ئایدین نامه ردی له گه ل چه ند ئه فه یه کی دیکه دا کردبوو و کوشتبوونی.

له بیرگی و ئوده میش، پیتشوازییه کی بیۆینه یان لی کرا. خه لک به پانه وه، به ژن و پیاو و گه وه و بچوکه وه له مال هاتبوون ده ری چاخیرجالى ببینن. ته نانه ت گوندیه کانی ده وره به ره و ره شمال نشینه کانی چیا نزیکه کانیش له وی بوون.

***** يلخى *****

يەنى بازار شويىنى پياوھ ئازاكان بوو. مەيدانى چارەوى و ئەسپان بوو. ئەفە زۆرى چاگە لەگەڵ خەلگى يەنى بازار كوردبوو. زۆرى پارە بۆ ناردبوون. زۆربەى كچانى يەنى بازار بە پارەى ئەفە جىازيان كړيږو و مېرديان كوردبوو. ئەفە پتر لە ھەموو شويىنك، دەستى ھەژارنى يەنى بازارى گرتبوو. ھەر بۆيەش چاوھ پوانى ھەبوو، خەلگى ئېرە لە ھەموو جېيەك زياتر بە پيليەوھ بېن. يەنى بازارپيەكان دھيكەنە ئاھەنگ و خوښى. ئەمۇ بۆ ئەوان رۆژىكى مەزنە، چونكە ئەفەيان دى.

خەريك بوون لە يەنى بازار نزيك دهبوونەوھ، بەلام كەس بە پيليانەوھ نەھاتبوو. ھېچ دەنگىك نەبوو. چاخىرجالى سەرى سووپ ما. يانى چى؟ ئىستا دهبوو قىامەتېك بوايە ئەوسەرى ديار نەبى، بەلام نا.

مەسەلەكە ئاوا بوو، كاتى چاخىرجالى بەرەو يەنى بازار دھات، شوانتيك دھيبينى و بە ھەلەداوان لە چياوھ دادەگەپى و خوى دەگەيەنیتەوھ ئەوى و بە خەلگەكە دەلى:

" ھەر ئىستا چاخىرجاليم ديت، بە پياوھكانىيەوھ بەرەو ئېرە دھاتن. ھەمووشيان چەكدار و بە سواری دھاتن. بى و نەبى شتيكى خراپى لەبن سەرى دايە. "

ئەگەر چاخىرجالى مەبەستىكى خراپى ھەبى، دھبى چ بكن؟ پياويكى وەك چاخىرجالى ئەفە بە رۆژى رووناك بەو ھەمووھ تەنگچيەوھ دھاتە بازار، دەى ديارە نىيەتېكى خراپى ھەيە. خەلك شلەژان. لە پيشدا ھەمووان لە گۆرەپانى شارۆچكەكە و لە بەردەم بنكەى پۆليس كۆ بوونەوھ. دوايى كە ديتيان پۆليس بۆوھى نابى پشتى پى بېستەن، بلأوھيان كرد و ھەر كەسە و

***** یلخر *****

چۆوه ماله‌که‌ی خۆی. ده‌رگای ماله‌کانیان داخست و که‌له‌مێردیان هاویشته پشستی. جه‌نده‌رمه‌ش له‌یه‌کێ له‌ ژووره‌کانی بنکه‌که‌یاندا کۆ بوونه‌وه ده‌رگاکه‌یان گاله‌دا. ده‌تگوت نه‌زمیر یه‌نی بازاری ئاگادار نه‌کردبۆوه که له چاخیرجالی خۆش بوون.

کاتی نیوه‌پۆژه‌ بوو، که چاخیرجالی گه‌یشته یه‌نی بازار. چیی پتر ده‌چووه پێشی، پتر سه‌ری سووپ ده‌ما. هه‌ست و خوست نه‌ده‌هات.

- حاجی ئه‌وه یانی چی؟ چ به‌لایه‌ک به‌سه‌ر یه‌نی بازارییه‌کان هاتووه؟ لێره رویشتون؟

- نازانم ئه‌فه‌ی من. منیش واقم وێ ماوه.

- باشه پیت وایه چ قه‌وماوه؟

- چووزانم ئه‌فه‌ی من. که‌سیش دیار نییه لێی بپرسین. هه‌ر ده‌لێی شارۆچکه‌که چۆل کراوه.

هاتنه‌ گۆره‌پانه‌که. له‌ ناوه‌ندی شارۆچکه‌ چۆله‌که‌دا سه‌رگه‌ردان مانه‌وه. هه‌ر دوو سه‌گیان دیت که ملۆمۆیان بوو و به‌ کۆلانی‌کدا سه‌روخواریان ده‌کرد. پشیله‌یه‌کیشیان دیت له‌ دیواری حه‌وشه‌یه‌که‌وه خۆی فێرێ دا و چووه‌ نێو باخچه‌یه‌که‌وه.

- چ قه‌وماوه؟

- وه‌للایم ئه‌قلم نایه‌ری، نازانم.

- با بجینه بنکه‌ی پۆلیس.

چوون. حه‌مه‌ شوان دابه‌زی و له‌ ده‌رگای پۆلیسه‌خانه‌که‌ی دا، به‌لام که‌س وه‌لامی نه‌داوه. چاوه‌پوان بوو.

***** ياخشى *****

- كەس لېرە نىيە ئەفە.

هاتنە ميوانخانە حىرومىيەكە. ئەويىش چۆل بوو. چاخىرجالى نىگەران بوو.

تۈزىكىش ترسابوو. تا ئىستا شىتى واى نەدىبوو، ھەر بېرىشى لى نەكردبۆۋە.

خەلگى شارۋچكەيەك لەنەكاو بىز بىوون.

ئەفە لە پېشەۋە و تەنگىچى بە دوايدا چەند كۆلانىك گەران، بەلام كەسيان

نەدى.

- كوپرە دە شىتىك بلى حاجى!

- جا بلىم چى ئەفە.

بە سەر ئەسپەۋە، ھەموو كېر و بىدەنگ بوون. ئاخىرىيەكەى چاخىرجالى

سەرى ھەللىنا:

- بېۋىن حاجى؟

- با بېۋىن. ئەۋە چ رۇڭىك بوو رامانېرد ئەفەى من؟

دېدۇنگ بوون بېۋىن يان نەپۇن، كە لە دورەۋە "مستەفا عەلى" پەيدا بوو.

ئەفە ھەر چاۋى بەۋكەوت، گەش بۆۋە. ھەراى كرد:

- كوپرە ۋەرە ئىرە مستەفا عەلى. ئەۋە چ باسە؟ يەنى بازار چىلى لى

قەۋماۋە؟

مستەفا عەلى ھات و لەبەر دەم ئەفە راۋەستا. رەنگى بە روخسارىيەۋە

نەمابوو. زمانى شىكاۋو.

- شىتىك قەۋماۋە مچە؟ شىتىكى ناخۇش قەۋماۋە؟

***** يلخى *****

- نا، ئەفەم.
- ئەى ئەۋە چىيە؟
- تۆ ئەفە...
- قسە بىكە كافەر.
- تۆ... تۆ...
- كورە دە قسە يەك بىكە سەگباب.
- كە خەلك زانىيان تۆ دىيى، خۆيان شار دەۋە. ھەندىكىشىيان رايان كوردوۋە بەرەۋ چيا.
- ئەى خۆت لە كۆي بويى؟
- ئىمە كارمەندەكان لە يەككىك لە ژورەكانى ئىدارەدا كۆ بووينەۋە.
- ئەى جەندرمەكان؟
- ئەۋانېش لە بىنەكە ياندا خۆيان شار دەۋە ۋ لە ژورەۋە دەرگايان داخست.
- ئەفە ھەم پىي سەير بوو، ھەمىش پىي خۆش بوو.
- دىوتە حاجى؟ كاروبارى ئىمەت دىۋە؟
- ئەفە گوتى:
- مستەفا، بېرۇ بە جەندەرمەكان بلىيىن. ئىمە ميوانى ئىۋەين. يانى لەلەي ئىۋە ئاۋا ميوانداری دەكەن؟
- مستەفا چوۋ ۋ ھەموۋى بۆ جەندەرمەكان گىرپايەۋە. لە لايەكى دىكەۋە لەۋ مەۋدايەدا سەرۆكى بىكەش لەگەل ئەزمىر قسەى كوردبوۋ ۋ بىستىۋويەۋە كە

***** يىلخى *****

چاخىرچالى بەر لىيوردن كەتتوۋە. ھەر بۆيە جەندەرمە و خەلگ ويكپا لە
مالەكان ھاتنە دەرى و روويان كرده كۆلەنەكان. دواى ئە و ترسە گەرەيە،
خۆشپىيەكى گەرە بەسەردا ھات. سەعاتىكى نەبرد، يەنى بازارپ پىر بوو لە
خەلگ. كۆلەنەكان ھەر جەمەيان دەھات.
چاخىرچالى ئە و شەھەرى لە يەنى بازارپ رۆژ كردهوۋە و بەيانىيەكەى چۆۋە
ئاۋايى.

۹

چاخیرحالی هم ناویانگی به هم موو ولاتدا بللو ببوو و هم توله ی باوکیشی کردبوو. دوایش توانیبوی واز له یاخیکه ریئی بیئی. خوی له بنی پان و هر حه زی له یاخیکه ری نه بوو. هه لومهرجی ژیان و نامه ردییه کانی حکومه تی ناچاریان کردبوو دهست بداته تفهنگ و بجیته چیا. به لام ئیتر ئیستا نازاد بوو. ببوو سه روکی پاسه وانه کانی ناوچه که و پیاوه کانیشی به ده ورپیه وه بوون.

چاخیرحالی کابرایه کی تیگه یشتوو بوو. هه موو هه ولی بو ئه وه بوو، کهس نه زیهت نه دا و زیان به کهس نه گه یه نی. له وه ته ی له شاخ هاتبووه خواری، کاری به کاری که سه وه نه بوو و وه که خه لکی ناسایی ده ژیا. ته نیا وازی له نیشانه داکردن نه ده هیئا.

***** يلخړ *****

نښانه شکاندن و سپرگرندنا شاره زبا بېوو، دهرزیی هله ده گرت، به لّام حه زی لی نه بوو رۆژنیک له رۆژان بچیته وه شاخ، به لّام نه گه رۆژنیک ناچار بئ دیسان ملی چیا بگریته وه، به لی، ده بی نه وهش له بهرچاو بگری. که وایوو پیویسته هه روا له نیشانه شکاندن و تهغه کردنئ بهرده وام بی. نه و یاخیانهای له شاخ هاتبونه خواری و تغه نگیان وه لاهه نابوو، دواپی که ده گه پانه وه شاخ، زور زوو وه که و راو ده کران. راسته ئیتر حه زی له شاخ نه مایوو، به لّام هه رچونیک بی نه ده بوو چه که کی دابنی. کی چووزانی له داهاتوودا چی به سهر دی. ده بی بیر له دواروژیش بکه یه وه.

مه زراکه ی به رامهر ماله که ی خوی کرپیوو و ده یه ویست بیکاته باخچه. ژنی هینابوو. "ئیزار" ی ژنی، باشتیرین ژنی ناوچه که بوو. هه رچی خه لکی گونده که بوو، به و زه ماوه نده دلخوش بوون. خه لک ده یانگوت:

- هه ر به راستی ئیزاریش بوخوی نهغه یه کی ته واهه. پیای و هک چاخیرجالی هه ر ده بی ژنیک و هک ئیزاری هه بی.

هه ر به راستی ئیزار و هک پیاو وایوو. نهغه ی خوی به دل خوش ده ویست. کاروباری باخ و ماله وه ی هه موو ده کرد.

نهغه، کاتی هاتبوه خواری، کاری به کاری که سه وه نه بوو. نه یده ویست خو له هیچ کارنیک هه لقوتینئ، به لّام خه لک ده ستیان لی هه لته ده گرت. هه موو رۆژئ، سکالایان دینایه ماله که ی:

- فلانه ناغا زه وییه که ی لی زهوت کردووم...

- هه ژارم و ناتوانم که که م به میرد بدهم...

- جهنده رمه ی فلانه زولمیان لی کردم...

***** یلخر *****

- من کابرایه کی هه ژارم ئه فه. فلانه که س، تاقانه کوره که می به ناهه ق کوشت. ماوه یه که هه ر دانی به جه رگیدا گرت. خوی له هیچ شتی هه لئه ده قورتاند، به لام ناخری رۆژێک وه خۆ هاته وه و دیتی ناتوانی ئه و زۆلم و زۆره ببینی و بێده نگیش بی. سهیری کرد، ئیتر ناتوانی چاخیر جالی بی.

- چما تۆ ئه فه نی؟ چما له ئیمه نی؟ خه ریکن زۆلم ده که ن ئه فه. زۆلم ده که ن. ئه فه ش هه م له چیا و هه م له گوندیش ده بی ئه فه بی، به لام تۆ...

- من بێوه ژنیکم ئه فه. کوره که م چووه یه مه نی و نه که پاوه. چووبووه سه ربازی و ئیتر ئه و سه ره ی بر دی نه یه ئنایه وه. "خه لیل ئاغا" مه زراکه ی له چنگ ده ره ئتام. خۆم و بووک و نه وه کانم برسی و سه رلی شیواو ماوینه ته وه. چوومه پایته خت و شکایه تم لی کرد، به لام ئه و ئاغایه و پاره و سامانی هه یه و ده وه له مه نده. جا کی باشاری ده کا؟ له سه د ده رگام دا، ده سستی حاکمانم رامووسی ئه فه، پێیانم ماچ کرد. گریام. گوتم ئه و مه زرایه هیی چه ند هه تیوه. چما ئیوه پیاوی دادگا نین؟ حوکه مت باوکیانی برده یه مه ن و به کوشتی دا. چه ند سالان به دادگا کاندایه سه رگه ردان و سه رلیشیواو بووم ئه فه، به لام هیچی لی شین نه بۆوه. نالینم کاری له به رد کرد و کاری له دلله ره که ی دادوهره کان نه کرد. چاومان له بستۆکه زه وییه ک و پارووه نانیکه ئه فه م. هه موو چاوی هیوامان بریوه ته تۆ، ئه فه ی من. ئه گه ر تۆ فریامان نه که وی، روو له کوئی بکه ین؟ بچینه قاپییه ی کی؟ ئه گه ر هه قمان له ئاغای نه ستینییه وه، به ردێک له ملم ده به ستم و خۆم له بیرێک ده هاویم. خۆم ده کوژم و خۆم ئاسووده ده که م ئه فه. کوپم له یه مه نی بمری و زه وی و زارم له ده ست بچی و هه تیوم برسی و رووت بن، ئیتر چ هیوایه کم به ژیان هه بی

***** يلخى *****

ئەفە گيان؟ لەگەڵ تۆمە ئەفە... بۆچی بووئەتە ئەفە؟ چما ئەفە نابى لە رینگى پاراستن و ئەستاندەنەوى مافى مافخوراواندا تى بکۆشى؟ ئەفە واتە پشت و پەناى مافخوراوان. ئەفە واتە باوکى مەتيوان. ئاوايان بە ئىمە گوتوو ئەفە. سەبەينى مەيتوھەکانم دىنم و لە مالاھەى تۆ بەرەللايان دەکەم. ئەوئە ئەفە، دەبى بزاني بۆچی بووئەتە ئەفە. مەزراکەمان لە خەلیل ئاغا بستينەو. يان مشووریکمان لى بخۆ. ئەگەر ئەفەى، ریشوینى ئەفەى بزانه و ئەگەر ئەفەش نى، دەریکەى ئىراز لەپى بکە و کۆلوانەکەى لەسەرت بنالینە و وەك من خۆت بە بیتوھژن بزانه... تىگەيشتى ئەفە؟ ئىتر ئەفە مەزراکە لە خەلیل خان دەستينیتەو و دەیداتەو خاوەنە راستەقینەکەى خۆى.

ورده ورده ئەفە جىگەى مەحکەمە دەگریتەو. حکومەتیش ئەو دەبىستیتەو. حکومەت ورده ورده ترسى لى دەنیشى. چما قەبوول دەکرى بەکىک بۆخۆى حکومەت دروست بکا و ببیتە ملۆزم لە ئاغاگان؟ دەبى مشووریکى بخورى. دەبى بيانوویەکى لى بدۆزنەو و بۆ تاھەتایە ئەفە بیدەنگ بکرى.

کردەى ئەفە، ئاغاگانى نارەحەت دەکرد. ئاغا و دەرەبەگى ناوچە پىيانخۆش نەبوو کەس لەمپەريان بى. چما مەملەكەتیک چەند حکومەتى دەوى؟ چما دەکرى لە نىوھەناوى دەولەتدا، دەولەتیکى دیکەش دروست بکرى؟ نابى نا، بەلام ئەى دەولەت چ دەکا؟

چاخىرجالى کە لە شاخ بوو، بەلامى گيانى ئاغا و جەندىرمان بوو. ئىستاش کە ھاتووەتە خوارى، کارى ئاوا دەکا. دەبى رىيەك بدۆزنەو. ھەرچۆنیکى بى،

***** یلخر *****

رۆژنیک رینگاچاره یه که هه ده دۆزیته وه. ده بی چاخیرجالی و مه حکمه سه ره خۆکه ی له ناو بچن، به لام ده به رگ و ئاغا که زیانیان پینگه یوه، راناوه ستن. تاقه ت ناهیتن. چه قۆیان گه یوه ته ئیسقان و ده بی مشووریکی بخوری.

له ئه فه کۆنه کان کێ ماوه؟ کام ئه فه دۆژمنی چاخیرجالیه و چاری پێی هه لئایه؟ کێ ده توانی به ره نگاری بپته وه؟ کێ هه یه له چاخیرجالی نه ترسی و ده رقه تی دی؟

"چاملیجالی حوسین" یان هه لبرژارد. چاملیجالی دۆژمنی چاخیرجالی بوو. چه ند که س له و یاخیانه ش که دۆژمنی چاخیرجالی بوون، کۆی کردنه وه و چپای گرت. یه که م شتیکی کردی، خوشک و که که ی چاخیرجالیه کوشت و ئه و جار لێی راسپارد:

- چیمه له چپاین. ئه گه ر خۆت به پیاو ده زانی، وه ره و تۆ له مان لێ بکه وه. چاملیجالی حوسین به و کاره ی، له راستیدا به تیری که دوو کتلی شکاندبوو. یه کێکیان ئه وه ی دوو که سی چاخیرجالیه کوشتبوو، دووهم ئه وه ی که، ده یه ویست چاخیرجالی ناچار بکا، وه شوینی بکه وێ.

یه کێک له گه وره ترین هونه ره گانی ئه فایه تی، له وانه شه ئه وه ی هه ره گه وره که ی ئه وه بوو، که له بهر دۆژمن هه لده هاتن و دۆژمنیان ناچار ده کرد، وه دوا ی که ون. جا ئه و جار خۆیان به ئاسووده یی له بۆسه دا بۆی داده نیشتن و که دۆژمن نزیک ده بۆوه، ده یان کوشت. هه ر ئه وه ی چاخیرجالیه ی به سه ر گروبان هه سه نی هینابوو.

- رات چیه حاجی؟ ده بی چ بکه ین؟

***** یلخر *****

- جا بَلِّیم چی ئەفە؟ هەر دەبی لەسەر هەست یین. نابێ وشوین چاملیجالی بکەوین. چونکە بێت و برۆین، بە قازانجی ئەو. بەچاوی بەستراوەو لە داو دەکەوین. ئەو روون و ئاشکرایە.

- ئەی خوشکە کەم؟ تۆ لەی خوشکم نەکە مەو؟

- دەبی وای لێ بکەین، ئەو بە دووماندا بێ. دەزانی زۆر هەلەیه یاخییهک راو بنێی. جا لەبەر هەر شتێک بێ. خۆت دەزانی چاملیجالی چ سەیهکی نامەردە.

دەیهوی لە ناومان بەرێ و خۆشی بێ خەنیم بێ. نابێ بکەوینە داوی.

چاخیرجالی دژدۆنگ بوو. نەیدەزانی چ بکا. هەمووان دەلی، کوپە سەیری ئەو چاخیرجالییە نامەردە بکەن. چاملیجالی خوشک و کوپی کوشت، داواشی لێ کرد لەگەڵی بەشەپ بێ، بەلام ئەو نەیتوانی بچێ... ئەگەر شتێکیشی کردبای، بەپێی خۆی لە داوی دەکەوت و دەکوژرا. ئەو شەو خەوی لێ نەکەوت.

بەیانییەکی یەکی دی هەوالی هێنا:

- ئێمە چاملیجالی حوسێن ناردووینی ئەفە. دەیگوت پێت بَلِّین دوو رۆژە چاوەڕێتە. دەیگوت زۆر خۆت مەگنخێتە. ئەگەر ئەفەیی، وەک ئەفەیهک بجوولێت. حەیا ی ئەفە مەبە.

چاخیرجالی کە ئەو هەوالەیی بیست، ئێتر دەهری بوو. لە داخان وەک مەست و سەرخۆشانی لێ هاتبوو. نەیدەزانی چ دەکا و چ دەلی. بانگی حاجیی کرد:

- تەنگچییهکان نامادە بکە حاجی. لەو پتر خۆ راناگرم. هەر تەواو بیتغیرەت بووم.

- بەلام ئەفەیی من...

***** یلخی *****

- گویم له هیچ قسه یه ك نابی حاجی. جه ندرمه كانیش ئاگادار بكه وه. نه وانیش ده بی بین.

- خۆت چۆنت پی باشه با وابی ئه فه.

یه كه م جار بوو ئه فه خۆی به شه پۆلی كه فوكوله كانی ده سپارد. یه كه م جاری بوو ده یه ئشت ههستی به سهر ئه قلیدا زال بی. له ناخه وه رووخابوو. ههستیك له ناخه وه هانی ده دا، به بی بیرلیكردنه وه و شه نوكه و كردن، بجوولیتته وه. ده ترسا. ده یزانی به پیر مه رگه وه ده چی، به لام ناچار بوو مل بۆ ئه و مه رگه كه چ بكا.

تفه نگچی ئاماده بوون. جه ندرمه ش به شوین چاملیجالییه وه بوون. شه وی كه وتنه ری. چاخیرجالی پیی وابوو خه نیمه كه یان ته له و داویکی به ربلاوی بۆ ناونه ته وه. هه ربۆیه جه ندرمه كانی خسته پیشه وه. خۆی و تفه نگچیه كانیشی به دواياندا وه پئی كه وت، به لام چاملیجالی ته له ی نه نابۆوه. له سه رووی شیویكه وه، له نیو ره وه زه كان چاوه پئی دوژمنه كه ی بوو. پیی وابوو كاتی چاخیرجالی ده گاته نیو شیوه كه، ئیتر ته واو ده كه ویتته بهر دهستی. چاخیرجالیش نه وه ی ده زانی هه ربۆیه جه ندركه كانی خستبووه پیشه وه و خۆی چاوه پئی بوو بزانی چ ده قه ومی. له و ده موساته دا یه كێك له و ئاغا یانه ی دوستی چاخیرجالی بوو به خۆی و سی تفه نگچیه وه گه یشتی و ته قه دهستی پی كرد.

جه ندرمه ته قه یان ده ست پی كرد. چاخیرجالیشیان له گه ل بوو. چاملیجالی نهیده ویست ته قه له جه ندرمه كان بكا. هه ولی ده دا هیچ جه ندرمه یه ك خوین له لووتی نه یه. هه ردووك لا به گیان و دل شه پریان ده كرد. هه مووان لییان

***** یلخر *****

سور بوو هر کس توژی خه مساردبی، ده کوژی. هه ولیان ده دا
به رامبه ره که یان تووړه بکه و وای لی بکه گوی نه داتی و پاریز به لاوه بنی.
جنیویان به یه کتری ده دا.

چاملیجالی حوسین:

- هوی چاخیرجالی، من پیم و ابو پیاوی. نیستا بوم ده رکوت خوت له پشت
جه ندرمان شاردووه ته وه. و اباشتر بوو ژنه که تت هینابایه.

چاخیرجالی:

- نای له و ده ورزه مانیه، کابرایه کی دایکی حیز و بی غیره تی وه
چاملیجالییش دهیه وی بیته نه فه. دهیه وی لیمان بیته پیاو. نه گه رتوزه
غیره تیکت هیه خوت درخه. بو له پشت به ردان خوت هه شاردووه دایک
حیز. خوت نیشان بده.

له و جوړه شه پانه دا، نه و که سه ده یبرده وه، که پتر دانی به خویدا گرتبایه.
هر که س تووړه بویه و کاریکی که رانه ی کردبا، ده پیکرا.

ده مه ده می نیواره بوو، که ده سته یه که جه ندرمه ی دیکه ش گیشتنی.
چاملیجالی که مارو درا. که مارو که ی جار به جار به رته سکت ده بووه. چپی پتر
بازنه که یان لی ویک دینایه وه، جنیوه کانش پیستر ده بوون.

له و کاته دا تفه نگچییه کی گه نج به ناوی عوسمانه چکول، خوی پی نه گیرا.
که نج بوو و که فوکول هلیگرتبوو. نه یوانی جنیوه کان قه بوول بکا، هه ستایه
پی و ته قه ی له چاملیجالی کرد. چاملیجالی زور نه نگیوه بوو. ده یوانی له
ناسمانی له چاوی بالنده ی بدا. به فیشه کیک عوسمانه چکولی بیده نگ کرد.

حاجی:

***** یلخی *****

- پیم کوتی، ئەفه. ئەمگوت؟

عوسمانە چکۆل سۆمای چاوی ئەفه بوو. لە ھەموو تەفەنگچیەکانی گەنجتر و ئازاتر بوو. ئەفه تێک چوو. ئاگری لە جەرگی بەربوو. قەرچەیی لە ھەناوی ھات و دەستی شل بوون. ئیتەر تەقەیی پێی نەدەکرا. لەو پتر لە چاملیجالی نەچوو پێشی. کە شەو داھات، چاملیجالی بۆی دەرچوو.

بەیانێ نێردراویکی دیکە ھات:

- چاخیرجالی ئەفه، چاملیجالی لە فلانە شوین چاوەرێتە و دەلی ئەگەر پیاوی، بۆم وەرە، بەلام لە پشت جەندرمانەو نا. ئەگەر ئازای خۆت وەرە با لێکی دەرکەین.

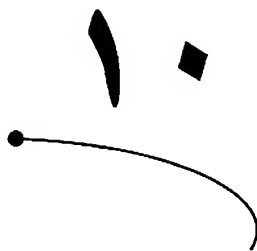
حاجی مستەفا:

- مەرپۆ ئەفه. خۆ ھەر تۆ نی بەتەنی. کورپە تەفەنگچیەکانیشت لەبەر چاو بێ.

ئەفه:

- با بڕۆینەو ھە حاجی. چارمان نییە. من بەسە ھوو چووم. کوژرانی عوسمانە چکۆلێش خەتای من بوو.

له وه ته ی چاخیرجالی له چیا هاتبووه خواری، چیا پر بېووه له ورده یاخی و
کژنه یاخی. سی چل دهسته تفهنگچی و سه د، سه دپه نجا یاخییه ک. هر
هموو تفهنگچی و یاخییه کانیش به خوینی سهری به کتری تینوو بوون، به لام
چاملیجالی به لای لابه لا بوو. چاملیجالی له بن بالی "ساق به گ" ی کوپی
"عالی پاشا" دا بوو. له لایه کی دیکه وه، ویتول و سه عیدپاشای کوپی کامیل
پاشاش پشتی چاخیرجالیان ده گرت.

کورانی کامیل پاشا رقیکی زوریان له حاجی عالی پاشا بوو، چونکه له سهر
قازانجه کانی نه و ناوچه یه ک کیشه یان پیکه وه هه بوو. نه و کیشه یه ش وای
کردبوو نه وان رقیان له چاملیجالی بی.

***** یلخى *****

ئەگەر چاخىرجالى لە دەشت و گوند بى، بەرەقەتى چاملىجالى نايە. دەبى
كارىكى وا بکەن، چاملىجالىيش بىتە خواری. دەبى ئەمرى لىبوردن بۆ
چاخىرجالى دەربکرى و ئەویش وەك چاخىرجالى بکرىتە سەردەستى
پاسەوانانى دەشتى. ئەو کات بە میوانى حکومەت دادەنرى و دەبى بە
گەرموگورى پىشوازی لى بکرى.

چاخىرجالى ئاگای لە ھەموو شتەك بوو. ئاگرى رقیك لە دلیدا بلیسەى دەدا.
ئەگەر جارى جارەن لە رقى لە چیا بوو، یان لى دەترسا، ئىتر ئەمجارە کۆی
بە باشتىن شوین دەزانى. ھىچ چارى نەبوو. بانگى حاجى کرد.

- حاجى!

- ھەرموو ئەفەم.

- دىسان ناچارمان دەكەن حاجى. ناچارمان دەكەن.

حاجى تۆرى پى خوش بوو تەنگچىيەكان لەو بىكارىيە وەگيان ھاتوون.
ئىستا دلایان خوشە، دىسان دەچنەوہ پیاوکوشتن و تالانچىتى. دىسان ئاغا و
دەرەبەگ و خواپىداوان وەگريان دەخەن. ئىتر تۆكەرى بەگەكان نابن.
سەريان قىت رادەگرن و سىنگيان دەردەپەپىتن و دەبنە شمشىرىكى تىژ
بەسەر بەگەكانەوہ.

- حاجى!

- ھا، ئەفەم.

- سبەى چاملىجالى لە چیا دىتە خواری. میوانى حوکمەتە. دىتە ئایدین.
دوايش دەبى بچىتەوہ گوندەكەى خۆيان. لە سەر رىگای بۆسەى بۆ

***** يلخو *****

ده نيينه وه. ده كه ويته داومان و ده يكوژين. ليگه پي با "عه لي پاشازاده" ش
دلي خوش بي.

- با دلي خوش بي نه فهم. سهره برادره كه ي چاملجالي به ديارى بو
ده نيرين.

رييان لي گرت. ريك له و شوينه ي ده يانويست خه نيمه كه يان له داو بخه ن،
بو سه يان بو دانا.

- حاجى مسته فا، نه و كار ه ته واو به دلي نه وان ده چي. چاملجالي زن
حيز...

حه مه شوان له وه ته ي بيستوي ديسان ده چنه وه شاخ، حه جميني لي برابوو.
شمشاله كه ي هه لگرتبوو و بي پسانه وه ليى دها و گورانى ده گوت.
شاگه شكه ببوو. نه و شوانه ي كه هينده ي چياكان گران و سه نگين بوو،
نيستا وه ك مندا ليكي حه وت سالانه ي لي هاتبووه. له خوشيان بالي گرتبوو.
قسه ي نه ده كرد، به لام له روخسارييه وه ديار بوو چي له دل دايه.
نه فه:

- جا ليگه پي با شوانه له چاملجالي بدا. شوانه نه بي، كه س بوي نيبه ته فه
له چاملجالي بكا.

حاجى تووپه بوو:

- نابي نه فهم. نه وه ماني هه موومانه. هه موومان ده بي ويكرا ته قه ي لي
بكه ين.

نه فه نه پاندى:

- چي من ده يليم، ده بي هه ر نه وه بكه ن.

***** يلخى *****

- دەى باشە. ئەفەم چۆنى پى باشە با واپى.
 شوانە لە سەنگەرەكەيدا بى ئۆقرەيە. ھەر دەلتىى مندالە. ھەجمىنى نىيە.
 ھەر يارى بە قۇنداغى تەفەنگەكەى دەكات.
 چاملىجالى حوسىن و تەفەنگىيەكانى بەدوويدا لە دورەو دەركەوتن.
 ئەسپان لىنگ دەدا و تەپوتوزيان دەکرد. ھەناسەيان لەخۆيان بېيىو.
 ھەموو چاوپەيى شوانە بوون. لى گەپى با پتر بىتە پىش و بىتە بەر لوولەى
 تەفەنگەكەم. وەك ھەرمىى كرمى بەردەبىتەو.
 چاملىجالى جار بە جار نىزىكتەر دەبۆو. شوانە خۆى پى نەگىرا. زۆر زو
 پەنجەى بە پەلەپىتكەدا ھىنا. بەخۆيدا دەپەرموو. نەئەنگاوت. چاملىجالى
 خۆى فېئدايە خوارى و لە قوولكەيەكدا سەنگەرى گرت و دەستى كرد بە
 تەقە.

حاجى نەپاندى:

- ياخو كۆپىر بى ھەى شوانە. بۆ پەلەت كرد؟
 تەفەنگىيەكانى چاخىرجالى سى پىاوى چاملىجالىيان كوشت. بوو بە
 تەقەيەكى بى ئامان. شوانە خۆى سەركۆنە دەکرد، بۆچى لىى نەدابوو. زۆر
 تىك چوبوو. خۆى پى نەگىرا و لە سەنگەرەكەى دەرپەرى و پەلامارى
 چاملىجالى دا. ئىتر گوئى بەھىچ شتىك نەدەبزوت. دەيوست خۆى
 بگەيەنئە چاملىجالى و بىگرى. دەيوست بەدەستى خۆى قورگى رىك
 بگوشى و بىخنىكىنى.

- كۆپە راوەستە شوانە. خۆت بەعەرزىدا بەدە.

شوانە بەدەم راكردنەو، لە نەكاو وەك وشكەلەدارىك بەعەرزىدا كەوت.

***** یلخر *****

- وهی خوایه گیان. شوانه‌ی داماو.

شه‌په‌که‌یان زۆری خایاند. زۆریه‌ی پیاوه‌کانی چاملیجالی کوژدا بوون و بریندار بیوون، به‌لام خۆی هه‌ر ده‌ستی ده‌کرده‌وه. که شه‌و داهات، تاریکیه‌که‌ی کرده‌قه‌لغان و خۆی قوتاز کرد.

کوژدانی شوانه‌ جه‌رگی چاخیرجالیی به‌کوچکه‌وه‌ دا. دوا‌ی ئه‌و رووداوه‌ ناچار بوو، دیسان بچیتته‌وه‌ شاخ. ئه‌مجاره‌ بیبه‌زه‌ییتر بیوو. ئاغا و ده‌ره‌به‌گ له‌ ده‌ستی وه‌زاله‌ هاتبوون. ئه‌مجاره‌یان حکومه‌ت سه‌عید پاشای راسپارد وه‌شوین چاخیرجالیی بکه‌وی.

سه‌عید پاشا سو‌مای چاوی سوپا بوو. ئه‌فسه‌ریکی باوه‌پیکراویان بوو. هه‌ر مه‌ئموورییه‌تیکی وه‌ریگرتبوو، لی‌هاتووانه‌ رایبه‌پاندبوو. له‌ کاتی هه‌رای ئه‌لبانیاییه‌کاندا، لی‌هاتوویی خۆی سه‌لماندبوو. که سه‌عید پاشا هاته‌ ئه‌زمیر، حکومه‌تی ناوه‌ند، پێی وابوو ئیتر چاخیرجالیی تێداده‌چی. سه‌عید پاشاش زۆر به‌خۆی ده‌نازی. حکومه‌ت له‌و پتر له‌ سه‌رکه‌وتنی دلتیا بوو. سه‌عید پاشا ده‌ستی ئاوه‌لا بوو و له‌گه‌ڵ سوپا لی‌هاتوووه‌که‌ی ده‌هات. جگه‌ له‌ سوپاکه‌ی خۆی، ده‌سته‌ی راوه‌دوونانی ئه‌زمیریشی له‌به‌رده‌ستدا بوو. جگه‌ له‌ پیاوه‌کانی سه‌عید پاشا، ئه‌و یاخیانه‌ی دوژمنی چاخیرجالیش بوون، قۆلیان هه‌لما‌لیبوو. هه‌موو ناوچه‌که‌ پڕ بوو له‌ سه‌رباز و جه‌نده‌رمه‌. سه‌ره‌پای هه‌موو ئه‌و شتانه‌ش چاخیرجالیش ده‌ستی له‌سه‌ر ده‌ست دانه‌نابوو. لی‌تره‌ ئاغایه‌کی ده‌کوشت و له‌ولاتر مالی ده‌ره‌به‌گیکی تالان ده‌کرد. ده‌وله‌مه‌ندانی ده‌رفاند و ده‌یبردنه‌ چیا و باجی لی‌ ده‌ستاندن.

***** یلخر *****

سه‌عید پاشای لووتبه‌رز، که ده‌بیسته‌وه چاخیرجالی چیی کردووه، ده‌هری ده‌بوو. نه‌یده‌توانی له شوینیک بحه‌سیت‌وه. ددانی چیر ده‌کردنه‌وه و به‌سه‌ر ده‌ورو به‌ریه‌کانی خۆیدا ده‌قیژاند:

- ئه‌و مه‌لعوونه بیستویه‌تی ئیمه هاتووین؟ کورپه چه‌ندیش چاوقایمه. چما من ناناسی؟ یانی ئاگای لی نییه؟ مه‌حاله نه‌مناسی. یاخییه‌کی وه‌ک چاخیرجالی من نه‌ناسی؟ مه‌حاله. پیاری ئاوا هه‌ر نابی پیتی بلتی ئازا. ئه‌وه شیتته. شیتیکه ئاوا نایپالئوی.

به‌لام پاشا کابرایه‌کی ساده و ساکار نییه. لیژان و به‌ئه‌زمونه. ته‌نگ به چاخیرجالی هه‌لده‌چنی. راوی ده‌نی، به‌لام چما چاخیرجالی ده‌گیری؟

ئه‌مڕۆ لیڤه شه‌ڕێک ده‌کا. سه‌عید پاشا ده‌زانیت‌وه و به‌هه‌موو هیڤه‌که‌یه‌وه دی، به‌لام چاخیرجالی کاری خۆی کردووه و بۆی ده‌رچوو. پاشا شوینیکی دیکه که مارۆ ده‌دا. چاخیرجالی بووه‌ته بالنده و فڕپوه و پاشا هه‌ر له‌وئ ده‌بیستیت‌وه، خه‌نیمه‌که‌ی له شوینیکی دیکه شتیکی دیکه‌ی کردووه. گالته به سه‌ره‌هه‌نگیکی به‌ناوبانگی وه‌ک سه‌عید پاشا ده‌کا. سه‌عید پاشا ناترسی. نه ده‌خه‌وئ و نه ماندووش ده‌بی. هه‌ر وا به‌دوای ده‌که‌وئ. چاخیرجالی ماندوو ده‌بی له‌وه‌مووه راوه‌دوونانه‌ی. وه‌گیان دی. ئه‌و سه‌عید پاشایه له‌وه که‌له‌ره‌قتره، که باسیان ده‌کرد. شیاوی ئه‌وه‌یه له‌وه‌ی پتر تاریف بکه‌ن و حکومه‌ت له‌وه‌ش زیاتر پپوه‌ی بنازی. ورده‌ورده خه‌ریکه له چاخیرجالی تیده‌گا. فرت و فیله‌کانی ئه‌وی بۆ روون ده‌بیت‌وه و شوینی هه‌لده‌گری. رۆژ به رۆژ مکوڤتر لیتی نزیکتر ده‌بیت‌وه. ورده ورده چاخیرجالی ترسی لی ده‌نیشی:

***** يلخى *****

- كوپه هر دهلتي له چنگي نهو كاپرايه قوتار نابم. بهو جورهي بومان دي،
ئاخري رۆژك ده مكوژي. بهر له وهى بتوانى بمكوژي، يان ده بى له ناوى بهرم،
يان له چيا برۆمه خوارى.

به شوين رتيه كه وهيه، به شكم بتوانى له چيا برواته خوار، به لام هه موو
رتيه كانى لى گيراوه. سه عيد پاشا تهنگي پى هه لچنيوه. بو هه ركوى بچى
به شوينييه وهيه.

دواى نهو هه مووه راوه دوونان و ماندووبوونه، ئاخري رۆژك سه عيد پاشا
ده بيسيتته وه چاخيرجالي له "چياى ئيكيز" ه. چياى ئيكيز چيايه كى زهر د و
ما و رژد و ئهسته مه، به لام سه عيد پاشا سه ربازى زۆرن. ده توانى كيوه كه
كه مارو بدا. ده توانى هر له و چيايه چاخيرجالي له داو بخا. هۆردووه كهى
ده باته چياى ئيكيز. هر به راستى چاخيرجالي له چياى ئيكيزه. ئه ويشته
هه والى هاتنى پاشاي پى كه يوه. هه تا پاشا دي، زۆر باش ده توانى چياى
ئيكيز به جى بيللى و بچيته جييه كى دلنيا تر، به لام ناپوا. هه ر له وي
ده ميتنيته وه و بير له گه و ره ترين رووداوى ژيانى خوى ده كاته وه.

- حاجى مسته فا.

- فه رموى ئه فهى من.

- نهو سه عيد پاشايه له وانيتر جوييه. وا نيه؟

- هه روايه ئه فه م.

- زۆر كه له ره قه. له وانه يه رۆژك بمانخاته تهنگانه وه.

- له وانه شه بتوانى ئه فه م.

- ده توانى له ناومان بهر حاجى. زۆر شيلگيره. ناچارين به رهنگارى بينه وه.

***** یلخى *****

- ناچارین ئەفه.

- كهواته خۆتان ئاماده بكن. له شيوه كهى خوارهوه بۆسهى بۆ ده نيينه وه. ئەو دۆلهى ده يانويست بۆسهى تيدا بنينه وه، رژد و ره وه زيك بوو، مارمىلكهى پى هه لئه ده گه را. ته نانه ت بزنه كىويش نه يده توانى پيدا بپوا. له ته نيشته هه لديرى كه وه بوو. ده تگوت به كيرد برپويانه. ئەگه ر پاشا ويستباى بچيته چياى ئيكيز، ده بوو بپره دا تپه پى. رى ديكهى نه بوو.

ئەفه:

- جوان گوى راگرن بزانن ده ليم چى. يه كه م ته قه خۆم ده يكه م. به ر له من كه س بوى نيه ته قه بكا. ته نانه ت ئەگه ر پاشا هه مووشمان بداته به ر ده سريژ و بمانكوژى، ديسانيش كه س بوى نيه به ر له من په نجه له په له پيتكه ببزيوى. تىگه يشتى حاجى؟
- كه س به ر له تۆ ته قه ناكا ئەفهى من.

ئەوجار ئەفه خوى قۆل هه لده مالى و شوينى يه ك به يه كى تفه نگچيه كان ديارى ده كا. شوينه كان وا هه لده بزيوى، تفه نگى پياوه كانى پاشا نه يگريته وه. چه كوچۆل و ته قه مه نى زۆره. ليره ده توانن سه عيد پاشا و پياوه كانى وه ك كه و راو بكن.

سه رباز له دووره وه ده رده كه ون. له هۆردوويه كى ته واو ده چن. سه روبنى ديار نيه. سه عيد پاشا قيت و ره پ له سه ر خوانى زين دانيشتووه و ئاگاي له مه موودى بپزه واد نيه. چما هه ر به ميشكيشيدا ده هات چاخير جالى بووى به ره نگارى بيته وه؟ هه ر ئەو چاخير جالييه مانگىكى ره بق له به رى

***** یلخر *****

هه لاتووه، ئیستا بی و له سهر ری ئه وه مووه سه ربازه بۆسه دابنی؟
سه عید پاشای له خۆبایی شتی وای هه ر به زه ینیشدا نایه.

دینه پێشی. سه عید پاشا ته واو گه یوه ته بهر سیهری چاخیرجالی. هه
په له پیتکه بترازینی، پاشا وهك هه رمیی گه یو بهرده بیته وه. چاخیر جالی بیر
ده کاته وه. له وانه یه بشترسی. له وانه شه به زه یی پێیدا بیته وه. هه رچۆنیک بی
ته قه که ی ناکا. پاشا له ده ربه نده که تێده په یی و ده پوا.

دوایی که نه فه جارێکی دیکه له چیا هاتبووه خواری، ئاوی بۆ
ده وروبه ریبه کانی گیرابۆوه:

سه عید پاشا له بهر لوله ی تهنه که م بوو. قیت قیت له سهر ئه سپه که
دانیشتبوو. قه لافه تیکی پیاوانه و دلگری هه بوو و جا چه ندیش جوان بوو.
هاته پێشتر. ده تگوت نه مامه. ویستم لی بدهم، به لام ده تگوت دهستم به
قسه م ناکا.

له وانه یه راستیشی کردبی، به لام پیاویکی زیره کی وهك چاخیرجالی، ئاخۆ
نه یده زانی نه گه ر له سه عید پاشا بدا، ئیتر هه موو ده رگا کانی له سهر
داده خری و ریگه ی ده ربازبوونی نامینی. قسه ی تێدا نییه، ئه وه موو
شتیکی لیک داوه ته وه و له کوشتنی پاشا پاشگه ز بووه ته وه. هه رچۆنیک بی
سه عید پاشا و سه ربازه کانی به بهرده م چاخیرجالیدا تێده په ین و ده پۆن.
چاخیرجالی شوینه که ی ناگۆپی. جاری جیبه که ی قایم و هیمنه. نه گه ر
شوینی بگۆپی، زۆر زوو ده که ویته چنگ پاشا. هه ر ئه م دۆله دلنیا تره بۆی.

***** يلخړ *****

سه عید پاشا سهری چەند شوینی دیکه ش دەدا، به لām چاخیرجالی نادۆزیتەوه. بۆ دووه مین جار هەر بهو دۆله دا و به بهر لولە ی تفهنگه کە ی چاخیرجالیدا تیدەپه پړی و ده پړا.

چاخیرجالی به تفهنگچیه کانی ده لێ:

ئەو پاشایه ئەگەر پیاو بی، ئەگەر جوامیر بی، ئیتر شوین من ناکه ویتەوه. نامه یه کی بۆ ده نووسم و هه موو شتیکی بۆ روون ده که مه وه بۆ ئەوه ی بزانی دوو جار به هاتووه ته بهر لولە ی تفهنگه که م. هەر په نجامه تریک و بگره که متری ش لی مه وه دوور بووه، به لām من لیم نه داوه. ئەگەر جوامیر بی نایه ته وه، به لām بێت و بێته وه. ئیره ی، ئیتر باسی مه رگ و ژیان له گۆرپیه... ئەو کات ئیتر بیر له ئاقیبه تی کاره که ناکه مه وه و به هەر نرخیک بی مشووریکی لی ده خۆم.

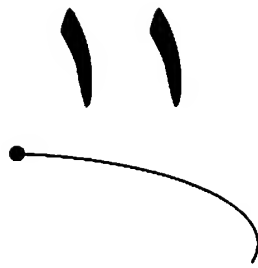
هەر واش ده کا. نامه یه ک بۆ سه عید پاشا ده نیړی. له نامه که یدا باسی ئەو رۆژه و ئەو شوینه ی بۆ ده کا، که له وی بۆسه ی بۆ سه عید پاشا نابۆوه. بۆ سه لماندن ی قسه کانیشی، وه بیر پاشای هی نایه وه که چۆناوچۆن له سه ر ئەسه که ی دانیشتبوو و چەند سه ربازی پی بووه و زۆر شتی دیکه ش. جا به پادشاش ده لێ، ئەگەر ویستبای ده یتوانی زۆر به سانای بشیکوژی. هەر ئەم دوو جارە ی دل نه هاتبوو، به لām ئەگەر پادشا ده ست له راوه دوونانی هه لته گری، ئیتر ئەمجاره یان به زه یی پییدا نایه ته وه. هه موو ئەو شتانه ی بۆ ده نووسی و داوا له پاشا ده کا ده ست هه لگری له راوه دوونانی.

سه عید پاشا که نامه که ی ده خوینیتەوه، زۆر توورپه ده بی. تاویک جنیو به دار و به رد ده دا، به لām تاویک دواتر بیر ی لی ده کاته وه.

***** يلخى *****

سه عید پاشا ماوهیهك هەر وا له سهر راوه دوونانی بهرده وام دهبی، به لام ئیتر
ریك ناکه ویتته وه تووشی بیئت و تیکهه لچن. ئاخرییه که ی ماندوو دهبی و له
حالیئکدا زۆر زۆر تووپی و ناره حه ته، واز له فەرماندهیی گرووپی راوه دوونان
دینیت و دهست له کار دهکشیتته وه.

کټوپاره پر بووه له یاخی. "یانیق خلیل ئیبراهیم"، "کامالی ئەفه" و به
سه دان ئەفه ی تازه پټگه یشتوو. له لایه کی دیکه شه وه یاخییه ره سه ن
یونانییه کان. ئەوان ئیتر هه لایان نابوو. خه لکیان ده پفاند و دیانبرده چیا و
پاره یان له بنه ماله کانیا ن ده ستاند. حکومه تیش بیده سه لاته. هیچی له
ده ست نایه. رفاندنی هۆله ندیه ک، له هه موو پیاو پفاندنه کان سه یرو
سه مه ره تر بوو. ده یرفیتن و ده ییه نه شاخ و داوای پټنج هه زار سکه ی زیږ
ده که ن. حکومه تی ناوه ندی ده که وټه هه ول. ئە زمیریش هه لپه یه تی...
چونکه کابرا رفیتراوه که هۆله ندیه، ناچار ده بی پټنج هه زار سکه که بدا.
یاخییه کانیش، هه م یۆنانی و هه میش تورکه کان، به رده وام ده بن له سه ر

***** يلخى *****

پياورفاندن و پارەئەستاندن. ھەندىك لەو دەولەمەندانەى ھىناوياننەتە چيا، دۆست و پشتيوانى چاخىرجالى و چەند ئەفەيەكى دىكەن. چاخىرجالى ناچار دەبى دۆست و پشتيوانى ياخييه يونانييەكان بېرفىنى و بىانھىننەتە چيا. ھكۆمەتەش جار بەجار پتر تەنگاويان دەكا و چەند دەستە تەفەنگچى يۆنانى تىدا دەچن.

چاخىرجالى لە كوشتەنيان بەردەوام دەبى. يانيق ئىبراھىم و دارودەستەكەى دەشكىنى. چاخىرجالى گورگى چيا و كوستانە. دەست ناپارىزى لە پياوكوشتەنى. كە دىتەو ھە گوندەكەى خۆيان، پوورى خۆى دەكوژى و دەستەنوژ ھەلدەگرى و نوژ لەسەر تەرمەكەى دەكا. ئەلبانىيەكان و چەركەزەكانىش قەلتوبەر دەكا، بەلام ئەو ھكۆمەتەى توانيويىتى، تەفەنگچىيە رەسەن يۆنانىيەكان و ئەوانى دىكەش لەناو بەرى، باشارى چاخىرجالى ناكا. چاخىرجالى ياخييه يۆنانى و تورك و عىلاتىيەكانى چاوترسىن كردووە. شويىنى خەو و ھەشارگەكانىشى دوورن و كەس دەستى پىيان راناگا. خەلكى ھەژارى كۆمەلگاش لىى دەترسن و خۆشيشيان دەوى. چونكە ئەو تاقە ئەفەيەكە، يارمەتىي ھەژاران دەدا.

زۆربەى ھەرە زۆرى خەلكە ھەژارەكەى گوندەكان ئامادەن خۆيانى بە قوربانى بكەن. چونكە ئەفەى خۆيان، جوامىرىكى راستەقىنەيە. ئەفە وەك شمشىرىكى دوو سەر بەسەر ئاغاكانەو ھەستاو ھەيچ ئاغيەك لە ترسى ئەو ناویرى زولم لە گوندیيە ھەژارەكان بكا.

ھكۆمەت تەواو تەنگا و بوو، بەلام ھىچىشى پى ناكرى. كام جەندرمەى شارەزای ھەيە، دەينىرى، كەچى دەست لە گونان درىژتر دەپۆنەو. ئەى

***** يلخړ *****

چار چييه؟ ده بې چ بکا؟ ده بې جاريکی دیکه ش له چاخیرجالی خوش بن؟
باشه قه بول ده کا؟

به لام چاخیرجالیش ئاسووده نییه. ئاشق بووه و نازانی چ له و نه شقه
تازه یه ی بکا. ناچار ده بې ته گبریک به حاجی بکا.
- ئه ری حاجی!
- قسه بکه نه فهم.

- نه گهر "ئیراز" بزانیته وه، ده لې چی؟
- ده بې بزانی ده لې چی، به لام توش کاریکی باش ناکه ی. نه و ژنه داماوه
نه وه مووه کویره وهرییه ی بۆ تو کیشاوه. نه وه مووه عه زاب و ئازاره ی
له بهر تو چیشته وه... ئیستاش تو ده ته وی...
- له وانه شه به ره لستم نه بیته وه حاجی...
- نه گهر من له جی تو بویه م نه و کاره م نه ده کرد.

- بۆ چما تو نامبینی حاجی؟ زور شیواوم. خوزگه کابرایه کی ریکوپیکمان
ده ست که وتبایه، نارد بامان قسه ی له گه ل ئیراز کربایه و توانیبای دلی نه رم
بکا...

- نه ی نه گهر بلې نا؟
- نه و کات بیریکی دیکه ی لی ده که ینه وه.
- ده ی باشه، مادام وایه و باشته، "کوڅا هایم" بنیرین قسه له گه ل ئیراز
بکا. نه فه یه کیك ده نیړیته شوین کوڅا هایم. ماله که ی له گوندی کیاییه.
برؤ و ئیراز تی بگه یه نه با بزانه ده لې چی.

***** یلخر *****

- من ناتوانم. نه وه محاله. من قهت قهت ناتوانم شتی وا به ئیراز خاتوون بلیم
هر ده مکوژی.

- جا نه شپۆی من ده تکوژم.

- ده یابەش، ناچارم بچم، به لام نه گهر چووم و ئیراز خاتوونم رازی کرد، نه
کات چیم ده ده یه ی نه فه؟

- یانی به رتیل لى وهرده گری؟

- نه وه به رتیل نییه نه فه.

- ده ی باشه. ناوی مهنی به رتیل. جارئ نه گهر توانیت نه و کاره راست بیینی،
سهت سکهت ده ده می، به لام بیئت و نه توانی، سهرت تیدا ده چی.

هایم دللی خوش بوو و که و ته ری. رویشت و دوو روژ دواتر گه پایه وه لای
نه فه.

- خیرابه سهت سکه که م بده یه نه فه. ئیراز خاتوون قایل بوو. هر زۆریشی پی
خوش بوو.

- چۆنت قایل کرد کابرا؟

- گوتم، له نه فه یه ک ناوه شیته وه هر تاقه ژنیکى هه بی. نه ویش نه فه ی ئیمه
که هر تاله موویه کی سهت نه فه دینى. نه فه یه کی ئاوا، هر هیچ نه بی، ده بی
دووو ژنی هه بی.

- ده ی ئیراز چیی گوت؟

- هیچ. هر گوتی: "تۆ راست ده که ی هایم نه فه نی. تا ئیستا بیرم له وه
نه کردبووه." ده ی باشه نه فه. زوو به و سهت سکه که م بده یه ده ی.

نه فه خو شحال بوو و سهت سکه ی دایه هایم.

***** یلخی *****

کامیل پاشا بریاری دا، بهر له وهی چاخیرجالی بانگه‌یشت بکاته وه بۆ لیخۆشبوون، دوایین شانسی خۆی به تاقی بکاته وه. یه کێک له ئاغاکانی نه و ده وره بهر ناوی "ئاراباکی" بوو. پیر و که نه فت بوو. تاقمه یاخییهکانی دوورگهی کرێت و زۆر یاخیی دیکه شی سه رکوت کردبوو. نه و یاخیانه ی که ته نانه ت حکومه تیش باشاری نه ده کردن. پاشا بانگی ئاغا ئاراباکی کرد: - ئاغا ئاراباکی، حکومه ت ده یه وی تۆ دوایین و گه وره ترین خزمه تی خۆت بکه ی. چاخیرجالیی له تۆ ده وی.

- بمبووره پاشا. من ناتوانم جوامیریکی ئاوا بکوژم. نه وه نامه ردییه. به من ناکرێ. تکا ده که م پیت ناخۆش نه بی، به لام من ناتوانم.

کامیل پاشا که دیتی ئاراباکی هاوکاریی ناکا، توو په تر بوو. باشترین نه فسه ر و ئازاترین سه ربازه کانی وه شوین چاخیرجالی خست، به لام چاخیرجالی ده تگوت له لوله ی تفهنگی شه ی تان هاتوته ده ری*. که س نه ی توانی بیدۆزیته وه.

چاخیرجالی، بیستبوویه وه. بیستبووی کامیل پاشا ته کلیفی له ئاراباکی کردوه، بیکوژی، به لام نه و گورگه باران دیتوووه، نه یو یستبوو زه بهر له چاخیرجالی بدا. نه فه زۆری پی خۆش بوو. ئاراباکی هه ر به راستی جوامیر بوو و چاخیرجالی ده بوو ده ستخۆشیی لی بکا، به لام ده بوو چ بکا؟ هه زی ده کرد بچیته نه زمیر و ده ستی ئاراباکی ماچ بکا و چه ند رۆژیک میوانی بی. هه زی لی بوو کام دیاری هه ره گرانباییه، نه وه ی بۆ به ری، به لام حاجی ملی نه دا و مه ترسییه کانی نه و کاره ی بۆ هینایه بهرچاوی:

***** یلخی *****

- له بری ئه و کارانه، وهره خوځمان ئاراباکی بانگیشت بکهینه ئیره وهره
ئالیره میواندارییه کی باشی بکهین.

- یانی ده کری؟ کیسه نییه؟

- کیسه ی چی ئه فه؟ پیاوی وهك ئاراباکی باش ده زانی چهنده خه تهره ئیمه
بچینه ئه زمیر.

- راست ده که ی. نامه یه کی باشی بۆ ده نووسین و بانگه یشتی ده که یین.

نامه که ی نووسی و به تفهنگچییه کیدا ناردییه ئه زمیر. کابرا رویشیت و
ئاراباکیی دۆزییه وه و نامه که ی دایی. ئاراباکی نامه که ی وهرگرت و به ده م
دهستخوشیکردنه وه گوتی:

- بچۆ به ئه فه ت بلّی، چاوه کانی ماچ ده که م و ریک ئه و رۆزه ی گوتوویه تی،
ئه و رۆزه له گوندی ئۆده میش ده بم.

چاخیرجالی خۆی بۆ میوانداریی ئاراباکی حازر کرد. چیی بۆ میوانداری
پتویست بوو، له چیا ئاماده یان کرد. خێوه تیان هه لدا و کام خواردن باش و
خۆش بوو له گه ل خورادنه وه ی جۆراوجۆر له ئه زمیر کرپیان و هینایان.
به په ی عیلاتییان له خێوه ته کاندراخت. هه موو ده وروبهریان وهك باخی
به هه شت رازانده وه.

له رۆژی دیاریکراودا، شه مه نده فه ره که ی ئۆده میش له ویستگه که دا راوه ستا.
تفهنگچییه کانی چاخیرجالی له حالیکدا جلوبه رگی شوانانه یان له به ردا بوو،
هه موو ده وروبه شتی ویستگه که یان گرتبووه به ر چاوه دیرییه وه. ئه وانه هه موو
چه کدار بوون. چه که کانیا ن له بن چۆخه که یاندا شارده بۆوه. ئاسمانی
ئۆده میش هه وروه لّلا بوو. زۆری نه برد، ورده بارانیکی نه رم دای کرد.

***** یلخر *****

رۆژێکی جوانی به هاری بوو. ههواکهی خوش بوو، نه گهرم بوو و نه سارد. چاخیرجالی ئاشقی ئه و جۆره رۆژانه بوو. ئه و ههوا خوشه شاگهشکهی دهکرد. به قسهی یه کێک له تفهنگچیهکان، چاخیرجالی له رۆژه بارانییهکاندا قهت دهستی نهچووته خوینی کهس. له و رۆژانهدا له خراپترین دوژمنه کهشی خوش دهبی.

که ئاراباکیی پیر له شه مهنده فهره که دابهزی، کابرایهکی به ژن مامناوهندی به عابای مه لایانهی گوندییه وه هاته پێشه وه:

- به خیرهاتی ئاغا. من چاخیرجالی ناردوومی. ئه سپهکان ئامادهن.

هاتنه پشت ویستگه که و سوار بوون و له ئۆده میش وه ده رکه وتن. که مه و دای نیوسه عاتیك له ئۆده میش دوور که وتن وه، ئه و پیاوهی جلویه رگی مه لایانهی له بهردا بوو، عابا و مه ندیلی فری دا و له ئه سپه کهی دابهزی. چوه پێشی و دهستی ئاراباکیی ماچ کرد و گوتی:

- من چاخیرجالیم ئاغا.

جا ئه و جار تفهنگه کهشی دیار بوو. ئاراباکی زۆری پی سهر بوو و به خوی گوت:

- ههتیو، ئه و چاخیرجالیه چهنده پیاوه؟ چهنده رهشیده؟

چونه نیو خیره ته که. ئاراباکی سه ری له نیو رهشماله که سووپ ما. چیی له ئه زمیر له وانه بوو دهست بکهوی، لی رهش هه بوو.

- کوپم، خو تو ئه زمیرت هیناوه ته ئیره.

- دهی بلیم چی ئاغا. ئاوا نه بی ناژین.

***** یلخی *****

ئارابکی سی رۆژان میوانی چاخیرجالی بوو. له و سی رۆژهدا، دهستیان راگرت به سهریدا بپروا. رۆژی سییه م ئیزنی له چاخیرجالی وهرگرت بگه پیتیه وه. چاخیرجالی هیوای ته مهندریژی بۆ خواست و قایل بوو. پارهیه کی زۆریشی دایی.

له و ماوه یه دا که چاخیرجالی بی خه م و خه یال له خپوه ته که یدا دانیشتبوو و قسه ی له گه ل ئارابکی ده کرد، هه موو چیا که پر ببوو له سه رباز. به شوین چاخیرجالیدا سه ربان به هه موو قوژبنیکا ده کرد و نه یانده دۆزییه وه.

عیلاتی و گوندیه ده شته که کان و خه لکی گونده کانی بناری چیا هه ر هه موو ده یانزانی چاخیرجالی له کوپیه و ته نانه ت ده یانزانی میوانداریی له کیش ده کا. ته نانه ت به شیک له سه ربازه کانیش ئاگادار بوون. گوندیه کان ئه وه نده ی پێیان ده کرا، سه ربان له سه ربازه کان ده شیواند. ئه و سه ربازانه ش که شوینی چاخیرجالییان ده زانی، هاوڕێکانی دیکه ی خۆیانیان به لاریدا ده برد. جه ندرمه و سه رباز له گوندیه کانیان ده دا و ئازاریان ده دان، به لام که س ئاماده نه بوو شوینی چاخیرجالی ئاشکرا بکا. چاخیرجالی باش بوو. دهستی هه موانی ده گرت. گوندی خۆشیان ده ویست و به هه یچ ئازار و ئه شکه تچه یه ک شوینه که یان ئاشکرا نه ده کرد.

جه ندرمه و سه رباز و ئاغا و یاخیه خه نیمه کان، هه ر هه موو به شوین چاخیرجالیه وه بوون، به لام ده ست له گونان درێژتر ده گه پانه وه. پیاوانی حکومه ت وه پزه و ماندوو بوون و حکومه تیش بیده سه لات. چاره سه ره که ی هه ر یه ک شت بوو: لیخۆشبوون.

***** يلخړ *****

له نيو دوست و ناشناکاني چاخيرجاليدا وهفديکيان ديارى کرد. حکومتى مهرکزي "نيمپراتورى مهزنى عوسمانى" نه مجاره يان هر به راست له حاند چاخيرجاليدا به چوکدا هات. چاخيرجاليش بيستبوويه وه. دهيزانى نه مري ليخوشبوونه که راسته وخو له کوشكى حکومت ته وه درده چي. نه و جار بيرى له مهرجه کاني ليږورنه که ده کرده وه.

چاخيرجالي بيخه م بو. ئير له هيچ کهس و هيچ شتي نه ده ترسا. ته گيرى به حاجى ده کرد بو نه وهى تا زوه خوى مهرجه کان دابني.

بيرى له و نه فانه ده کرده وه که پيشتر ليتيان خوش ببوون. له و نامه ردييانه ي حکومت دواى ليږورنه که له هه قياندا کردبووى. خاله لاوازه کاني هه لده سه نگاند و تاوتويى ده کرد، بزاني حکومت له کويوه ده تواني فيل و گزه ي لي بکا. هه مووى ورد ورد شه نوکه و ده کرد. بيرى له بچو وکترين شته کان ده کرده وه. دواى شه نوکه ويكى خهست و باش، مهرجه کاني خوى نووسى. نه گهر حکومت نه و مهرجانه قه بوول بکا، نه وه له چيا دينه خوارى. نه ي نه گهر نه يکا؟ چاخيرجالي خودا خوداى بوو زوو بيته خوارى و له گه ل فاتي زه ماوهند بکا، به لام حاجى هيچ بهرنامه يه کى بو داهاتوى نه بوو. له سر خو له هه موو شتيك ورد ده بووه:

- بپوانه نه فه، ده بي فرمانده کاني تاقمى راوه دوونان، له گوندى نوده ميش بچنه ده ري هه تا نيمه له وي بين، به لاي نه ويډا نه يه نه وه. هيچ جه ندرمه و پيتاک وهرگر و پياويكى حکومت و به گشتى هرچى نانتيكى حکومت ده خوا، نابي بيته گوندى ثاياسورات. ده بي له هه موو تفه نگچيه کانيش خوش بن و حکومت مانگانه يان بو بپرته وه. هر شتيکيش له و گونده دا

***** يلخړ *****

بقه ومی، ته نانه ت نه گهر شه پټکیش بی، نابی هیزی حکومت خوی
تیپه لقوتینی. هر خوت جلهوی ده سلاتت به ده سته وه ده بی و حکومت تو
ده ناسی. نه و مه رجانہ باشن؟

- زور باشن حاجی.

- چه که کانیشمان دانانیږن. بۆ هه رکوییه کیش هه زمان لی بوو، به چه که وه
ده پوین.

- نه و هه ش باشه حاجی، به لام پیم وانییه قه بوولی بکه ن. و هره با نه و
مه رجه ی ئاخړی لابه یږن.

- نه و مه رجه ی ئاخړی لابه یږن، بۆ نه و هی له هه قورږږن و په ساریک،
تووشمان بوون، ده رفه تمان لی بیږن و بمانکوژن؟ هه به لایه کی به سهر
نه فه کانی پیشوو هاتوو، له گه پانی بی چه که وه بووه. حکومت نامه ردی
ده کا. چه که کان و هه ده گریته وه و نامه ردانه له ناومان ده با.

- نه ی نه گهر قه بوولیان نه کرد؟...

- ساویلکه مه به نه فه. حکومت خوی به سهر لاقماندا کیښاوه. لیی گه پږی با
ئیپه داوا بکه یږن و نه وان قه بوولی نه که ن. نابی خومان به که م بگرین. ده بی
هاوپږی به ندکراوه کانیشمان به ریده ن. تفه نگچیپه دوورخراوه کانیشمان
بیښنه وه. ته نانه ت مووچه شیان بۆ بپرته وه. به لی نه فم، عوسمانی ده بی
نه وه بکا.

- با بیکا حاجی.

- فکرکی دیکه شم هیه.

- چ فکرک حاجی؟ چپی دیکه ماوه؟

***** يىلخى *****

- ھەركات وېستمان بېچىنە گوندى ئۆدەمىش. ھەركاتىش رۆيشتىن، دەبى
چى جەندەرمەيە لەوى بېچە دەرى و تا ئىمە لەوئىن، بەوئدا نەيەنەو.

- باشە ئەو ھەمان بۇ چىيە حاجى؟

- قازانچى ھەيە ئەفە. تۆ ئەو ھەندەي دىكە بەنرختر دەبى. تا ئىستا ھىچ
ئەفەيەك ئەو ھەي نەكردو.

- راست دەكەي حاجى.

زۆرى نەبرد، وەفدىك لە ناو ھەندەو ھاتە لايان. لىستى مەرجەكانيان دا بە
و ھەندەكە و ناردىاننەو. چەند رۆژىك دواتر ھەواليان ھىنا و گوتيان،
ھكومت مەرجەكانى قەبوول كىردوون. ئەفە خەرىك بوو بفرى لە خۆشيان.
لە لايەكەو لەبەر قەبوول كىردنى ئەو مەرجە سەيرانە و لە لايەكىشەو لەبەر
زەماو ھەند لەگەل فاتمە... . لەرادە بەدەر خۆشحال بوو...

لە خوداى دەويست ھەركىز شتىك نەقەومى، كە ديسان ناچار بى رووبكاتەو
شاخ. چاخىرجالى لە عىلاتىيەكانى راسپارد. كام ئەسپى ھەرە باشى
ناوچەكە بوو، بۆيان ھىنا. خۆي و پياو ھەكانى باشتىن جلوبەرىگان لەبەر
كرد.

سەرلە بەيانى رۆژىكيان، لىتى سواری ئەسپ بوون و بەرەو ئۆدەمىش كەوتنە
رى. گوندى لەمبەرەوبەرى جادەي راو ھەستابوون و سەيران دەكردن.
دەتگوت پادشا دىتە ئۆدەمىش.

ئەو رۆژە چى رۆژنامەي ئەزمىر بوو، نووسيان:

بەزەي و بەخشندەيى بېيرانەو ھەي پاشايانە، بەردەوام ھەموو رۆلەيەكى
مىللەتى گرتو ھەتەو و دەگرتەو. ئەمجارەش يەككە لە رۆلە تاوانبارەكانى

***** یلخی *****

ئەم مەملەكەتە، پەنای ھێناوێتە بەر قاپییە ی پادشایەتی و داوای لێبوردنی کردووە. لێخۆشبوون و چاوپۆشینێ پادشای خاوەنشكۆمان ئەویشی گرتۆتەو و چاخیرجالی مەمەد ئەفە و ھەموو ھاوڕێكانیشی كەوتبوونەتە بەر سێبەری بێپرانیوێ گەورەیی و بەخشندەیی بێسنووری پادشایانە و زاتی پیرۆزی خاوەنشكۆمان لەوانە خۆش بوو، و میرزابنووسی تاییەتی خاوەنشكۆ، "عیزەت پاشا" ئەو شانازییە پێ برپاوە، رەحمەت و بەخشندەیی پادشایانە بە خەلك رابگەيەنی. دڵی نەرم و پڕ بەزەیی خاوەنشكۆ، كە تژییە لە بەزەیی و میھرەبانیی بێ پرانیو، قایل نابێ بەندە ی پەشیمان و رووپەش لە دەرگاکی بڕەتینی، بەلام ھەر كەس بیەوی مەملەكەتەكەمان بشیوینی، خراپ دەبینی و زۆر بە توندی سزا دەدری. كەوابوو ئەوێ گوترا، بە ھەموو تاوانباران رادەگەيەنری، كە بە زووترین كات بێنەو بەر دەرگای حەزەرەتی خاوەنشكۆی دادپەرور و ھانای بۆ بێنی و لە كانیاوی میھرەبانیی پادشایانە ی خۆی پاراو بكا.

والیی ئەزمیر - كامیل پاشا

۱۲

ئەفە ھاتەوہ ئاوايى. چەند رۆژنىڭ لە ژوورنى ئەھاتە دەرى. ھەر پىيى نەنايە دەرى. كەسش نەچووە سەردانى. كەس نەيدەزانی خەرىكى چىيە. ئەفە حالەتتىكى سەيروسەمەرەي ھەبوو. ھەمووان بۆي بەپەرۆش بوون. ھەر حاجى ئاگاي لە ھەموو شتىڭ بوو، بەلام ئەويش دەترسا بچىتە لاي ئەفە. رۆژتىكىان ئەفە جلو بەرگى لەبەر كرد و ھاتە دەرى. رەنگى بە روخسارىيەوہ نەمايوو. بەتاقى تەنى لە ئاوايى چووە دەرى. لەو رۆژە بەدواوہ، بەردەوام ئەوہ كارى بوو. خەو و خۆراكى نەبوو. ھەر بەتەنيا لە گوندى دەچووە دەرى و بە دەشتىدا دەگەرا. لەخۆرايى بەملاولادا دەسوورپاوە. جار جار تىكىش لە دەم ئاوەكە دادەنىشت و سەرى دەخستە نىوان ھەر دوو لەپى دەستى و چەند سەعاتان ئاوا دەمايەوہ.

***** يلخى *****

رۆژيكيان دايكى لىي تووپه بوو:

- ئووه بۆ وات لىي هاتووه مەمەد؟ ھەتا ئىستا ئاوام نە دىتېبوى. بەخۆتدا
وەرەوھ. پياو نابىي ئاوا بىي. ئو ئەدا و ئەتوارانە چىن لەخۆتەوھ تووتكە
سەگ؟ دا قسە بکە بزانم. وەك شىتانت لىي هاتووه...

لەو دەمەدا حاجى وەرئور کەوت:

- ئەفەى من.

- ئەسپەكەم بۆ بىتن.

ئەسپيان ھىئا. ئەفە سوار بوو.

- كەس بەدوومدا نەيە. بە لينگدان رۆيشت و تازە رۆژ ببۆوھ، گەيشتە گوندى
"كایا." چووه نىو دىي. ئەوانەى دىتيان، بەوانى دىكەشيان راگەيانند.
خەلكەكە زانىيان چاخىرجالى هاتووه و لە دەورى كۆ بوونەوھ. چاخىرجالى
رۆيشت و چووه مالى كۆيخا. دەمىك بوو يەكتريان دەناسى. يەكەم قسەى
ئەوھ بوو:

- كۆيخا ئەفەنى، دەمەوى مالەكەت بە كرىي لىي بگرم. قايل دەبىي؟خۆشت
دەچىتە خانووھەكى دىكە.

- كۆپە بەسەر چاوم ئەفە. چۆن قايل نابم؟ دەسبەجىي چۆلى دەكەين.

- تا دوو رۆژى دىكە چۆلى بکە.

- دلنيا بە.

ھەستان و دووبە دوو کەوتنە رىي. گەيشتنە سەر كانىيەكە. كچانى گوند
ھاتېوون ئاوا بەرن. فاتمەشيان لەگەل بوو. قژە پرەكەى گەزىي كرىبوو و

***** يلخړ *****

ده گه یشته نیو قه دی. کچه کان نه فیه یان پېشانې په کتری دا. چاخیر جالی وه ک
گه نجی کی هه ژده سالان هاتبووه سهر کانی.

له پړ وه خۆ هاته وه. نه فیه ک، بهو هه مووه ناو و ناوبانگه وه، له سهر کانی
راوه ستاوه. خۆ کوڅاشی له گه له. ئاورپکی داوه و مالواوی له کوڅا کرد:
- مالوا کوڅا.

- خوات له گه ل نه فیه.

سواری نه سپه که ی بوو و که و ته ری.

ئاگری نه شق له ناخیدا کلپه ی ده سهند. ههر چوار مانگی ک ده بوو، که بۆ
یه که م جار چاوی به کچه که و تبوو و ئاشقی ببوو. زور تینی بۆخوی هینابوو،
به لام ههر نه یتوانی بوو له بیرى بکا. ههر جاری کی دهیدی، هه موو گیانی
ده که و ته له رزین و ئوقره ی لی هه لده گیرا. یه که م جار بوو ئاشق ده بوو.
شهرمی له خوی ده کرد. چهند روژیک له ماله وه خوی به ند کردبوو. گه لی
روژان به تاقی ته نی چوبووه ده شتی و بیرى کردبووه. که چی ههر نه یتوانی بوو
نه و کچه له بیر بکا. نه یده توانی نه و به لایه له سهر خوی دور بکاته وه.

نه و یاخییه گه وره یه ی ده یتوانی بیبه زه بیانه پیاو بکوژی، نه و
چاخیر جالییه ی به دلپره قی ناوبانگی روپیوو، قایل نه ده بوو، دلی ئیراز
بیثینی. دلی نه ده هات خه فته بداته ئیراز. ویزدانى لی نه ده گه را هوی
به سهر نه و ژنه به نه مه گه ی بیثی. ئیراز ژنی بوو. دؤستی بوو. زور فیدا کار
بوو. یه که م ژنی بوو. چیی به لا و نه هامه تی و کویره وهری بوو له سهر
چاخیر جالی به سهری هات و مته قیشی نه ده کرد.

هاته حه وشه. خوی له سهر نه سپه که وه فری دا و چووه لای ئیراز:

***** یلخى *****

- خۆت سه خەلات مه كه ئىراز. من خەريك بوو كارىكى خراپم دەکرد. خەريك بووم نامەردىم له هەقتدا دەکرد، بەلام دڵم قايل نه بوو. من جگه له تۆ كه سم ناوى.

ئىراز:

- ئەو قسانه مه كه ئەفه. ئەفەيهكى وهك تۆ، نهك دوو ژن، چواريشى بۆ كه مه. خۆت ئازار مه ده. تۆ چیت پى خۆش بى، منيش پىم خۆشه. ئەگەر ئىزن بدهى هەر خۆم ده چم و ئەو كچەت بۆ ده خوازم.
— روت سپی بى ئىراز. خودا له منت نه سستىنى. ماوه يهك نه متوانى به سهرخۆمدا زال بم.

ئەو ئەفەيهى هەموو شتىكى له دەست دەهات، ئەو ئەفەيهى وهك ئاوخواردنه وه مه حاله كانى ده شكاند، لىره دهسته وستان كه وتبوو. هەر دهتگوت هیزی له بەردا نییه. توانای هیچی نه بوو. شەرمى له لاوازی خۆی ده کرد. یهكێكى نارده لای هايم. هايم هات.

- وه ره هايم. هانى ئەوه پاره. خانووه كهى كوێخای كایاكویم به كرى گرتووه. ههسته بچۆ ئەزمیر و كه لوپه لى مالى بكپه. ده بى هەموو شتىك بكپى. ههفته يهكى ديكه دىم و سهیری ده كه م. ده بى هەموو شتى ئاماده بى.

دواى ههفته يهك لى سوارى ئەسپ بوو و وهك باى شه مال روشت. گهيشته گوندى كایا. هايم دارتاش و بهنناى هینابوو. سهرقالى ئیش بوون.

- ماندوو نه بى هايماما.

- خودا راوه ستاوت بكا ئەفه م.

***** پلخى *****

ئەفە سەيرى ژورەكانى كرد. ھایم دەسپەنگین بوو. خانووەكە رێك وەك
مالی دەرەبەگەكانى ئەزمیری لى ھاتبوو.

– باشت سەیر كردن ئەفە؟ بەدلت بوون؟ بەخوای مالی پاشایەكى وەك
"نەقیب ئۆغلى" یش ئەوەندە جوان نییە. ھایم خۆش سەلیقەيە ئەفە. خۆش
سەلیقە.

ئەفە پێكەنى:

– ھەر بژی ھایم. دەستت خۆ بن.

ھاتەوہ ئاوايى. ردین سپییەكانى گوندەكە و چەند ئاغاىەكى دێھاتەكانى
دەوروپەرى خپ كردهوہ و بۆ خوازینی ناردنییە لای باوكى فاتمە، بەلام
باوكى فاتمە كەیفى بە چاخیرجالى نەدەھات. چۆن دلى دەھات كچەكەى بدا
بە یاخییەك؟

– من بچووكتانم، ئاغا، بەلام كچی نادەمى. سوور بوون و پێیان داگرت.
ھەرپەشیان لى كرد، ھەر بى فایدە بوو. دەى باشە ئیستا چۆن
بە چاخیرجالى بلین؟ لەوانەيە لەپەر تووپە بى و زیندەوەر لە كایاكویدا نەھیلی
و ھەمووان بكوژى و كچەش بە زۆرى بەرى.

ئەو قسانە بى سوود بوون. باوكى كچە لى سوور بوو، چاخیرجالى ئەگەر لە
سۆى ئەو ئەشق بشمى، دەست بۆ كچەكەى نابا. ئەفە كەبەرایەك نەبوو
بە ژۆرەملى كچ لە خەلك بستینى. چاخیرجالى ژۆر پابەندى بنەماكانى
جوامیرییە. باشتەین بنەماى جوامیرییش ئەوەیانە، كە ئەفەيەك، ھەرگیز
دەست بۆ نامووسى كچ و ژنى خەلك نابا. ئەفە، ھەرگیز تەماح لە نامووسى
كەس ناكە. تەنانەت ئەگەر تەنگچییەكیشى كەرىنى بكە و دەست بۆ

***** یلخو *****

نامووسی خه لځ به ری، نه فقه ده یکوژی. چاخیرجالی خوی پاسه وانی نامووسی خه لځ بوو. باوکی فاته ش باش نه وهی ده زانی.

چاخیرجالی که زانییه وه باوکی کچه قایل نییه، وه ک شیتی لی هات، به لام چیی پی ده کرا؟ چیی له ده ست ده هات؟ کابرا کچی خویته تی و نایدا. دانیش و نامه یه کی تیرو ته سالی بو باوکی فاته نووسی. هه پره شهی نه وهی لی کرد که ده یکوژی و گونده که شیان ده سووتینی و خاکی به تووره که ده کیشی.

هایم نه فقهی نامه که ی برد و دایه باوکی کچه، به لام نه وه هر گویشی به نامه که نه بزووت. ته نیا ترسیکی لی نیش و نه ورژه گونده که ی به جی هیش. له پیتشدا چووه "تیره" و دواپی چووه نه زمیر. په یامیکیشی بو چاخیرجالی نارد:

- من له نه زمیرم. جا نیستا نه وه خوت و گوند و کچه که م. نه گهر ده توانی، برؤ به زوره ملی کچه که م به ره. چیت پی خوشه بیکه. من نه زمیر به جی ناهیل و ناشکه پیمه وه ماله که م. نه گهر ده ته وی به زوره ملی زه ماوه ند له گه ل کچه که م بکه ی، که یفی خوته بیکه، به لام من قایل نیم...

چاخیرجالی نه یده زانی چ جوابیک به و نامه یه بداته وه. باوکی فاته کاری خوی کردبوو. هه موو رییه کانی لی گیرابوو و خوی ده سته وستان له کایاکوی مابووه. برپای نه ده کرد، رژیک ناوا ده سستی له کوپه بگیری و غرووری شکابوو. چهنه نامه یه کی نارد نه زمیر. پاره ی نارد و هه پره شهی کرد، به لام کابرا له که ری شیتان نه ده هاته خواری.

***** **يا خضر** *****

چاخيرچالى تەواو داما. وەك شىتەنى لى ھات. چىي رەين سىي و دەمراستى
كاياكۆى ھەيە، ھەمووى خەركەنەو و لە ژوورەكدا بەندى كەردن. ژۆرەي
ھەرە ژۆرەشيان خەزم و كەسى فاتمە بوون. بىي گوتن:

- له ئاغا محمەدى باوکی فاتمه راسپېژن، بېته‌وه. هه‌تا نه‌یه‌ته‌وه به‌رتان نادەم. هه‌موو رۆژێ هه‌ندێ نان و قومی ئاو نه‌بی ناتانده‌می. ئه‌گه‌ر دلنیاش بێ نایه‌ته‌وه، هه‌مووتان ده‌کوژم و ده‌جمه‌وه‌ حیا.

ردین سپیه به نذر اوه کان، نامه ی پر له هه ست و سۆزبان بۆ باوکی فاتمه نووسی. به لّین و گفتیان دایی. له بهری پارانه وه، به لام ئه و شتانه دله رهقه که ی ئه ویان نه رم نه کرده وه. داویان لی کرد، نه هیلّی له بهر خاتری کچیک، نه وه مووه خه لکه بکوژرین و گونده که بسووتینری، به لام کابرای که لاله رهق له که ری شه بتانن نه هاته خوار.

ماوهیه که له ئەزمیر مایهوه و دواپی هاته تیره. خه ریک بوو پیی دهچه قاند. خوی به سهر چاخیر جالیدا هه لده کیشا و قه لسه ی لی دهگیرا. به هاتنی بو تیره، له راستیدا به چاخیر جالی دهگوت: "هیچ لی ت ناترسم. که که شمت نادهمی. جا جیت له دهستت دی، مه پرینگیه." "

ههفتهیهکی خایاند و ههروا ساغ نهبوونهوه. ئیراز که دهیدی، ئەفهکهی داماو و سه‌رلی شێواوه، له هه‌مووان پتر ئازاری ده‌چێشت. قسه‌ی له‌گه‌ڵ که‌س نه‌ده‌کرد و خۆی له‌هیچ کاریک نه‌ده‌گه‌یاند. شێواوییه‌که‌ی ئەفه‌خه‌ریک بوو ده‌یکوشت. که‌ بیستییه‌وه‌ باوکی چکه‌ هاتوو ته‌ تیره‌، ئیتر خۆی پێ نه‌گیرا. به‌بێ ئەوه‌ی که‌س بدوینێ، ده‌مانچه‌که‌ی له‌قه‌دی دا و سواری ئەسپ بوو و راسته‌و‌رێ به‌ره‌و تیره‌ تاوی دا. له‌ریگایه‌ به‌خۆی ده‌گوت: "ده‌چم و ردینی

***** يالغۇ *****

ئەو كافرە بېدىنە دەگرم و دەيكورۇم. دەلئىم، نامەرد، تۆ لە ژيانندا پياويكت ديتووه ھىندەي چاخىرجالى مەرد بى؟ من ژنى چاخىرجالىم. تۆ منىت پى چىيە؟ پىت وايە منىش ژنىكم وەك كچەكەي خۆت؟ ھەزارى وەك كچەكەي تۆ بە قورىبىنى تالەموويەكى سەرى چاخىرجالى. باشە لەوھتى ئەو شاخانە شاخى، پياويكى وەك ئەفەي منيان بەخۆوھ ديوھ؟ لەبرى ئەوھى خۆشحال بى و بە دوو دەستان كچەكەتى پىشكەش بكەي، رادەكەي نامەردى رۆزگار؟ من ژنى چاخىرجالىم. تىگەيشتى بېدىن؟"

زۆر باش دەزانم چۆنى بدوینم ئەو نامەردە. پەلە مەكە با دەستم پى رابگا بەو كافرە. جا دەزانم چىي بەسەر دىنم."

چووه مالى ناسيارىكيان. ئەسپەكەي لەوئى بەجى ھىشت. لە توورپەييان دەلەرزى. خاوەن مال خولقى كرد:

- فەرمو ئىراز خاتوون. تاوئى بەسئوھ.

بەلام ئىراز رانەوھستا. بە پەلە ھاتە دەرى. ھەموو شوپىنىك گەپا. باوكى فاتمەي لە مالىك دۆزىيەوھ. بەرۆكى گرت و رايكىشا ژوورىك:

- جوان سەيرم بگە ئاغا. من ئىرازم. ژنى چاخىرجالى. جوان گوى بدەيە بزانه دەلئىم چى. بىستوومە تۆ نامەردى دەكەي و كچەكەت نادەيە ئەفە. ناھىلئم ئەفە لە ھەمبەر نامەردى وەك تۆدا دەستەوستان بى. ھەتا زووھ بچۆوھ گوندەكە و كچەكەت بدە بە چاخىرجالى. ئەگىنا من و تۆ لىكى دەردەكەين و لەتوپەتت دەكەم. ئەفە ناتوانى بىكوژى، بەلام من دەتكورۇم. چىشت كردووه تا ئىستا، ئىتر بەسە. نە ئەفە ناگادار و نە ھىچ كەس شىش دەزانى من ھاتوومە ئىترە. دەگەپىيەوھ كاياكۆي... تىگەيشتى؟ ئىتر نامەردى بەسە. بەكەس شىش

***** یلخی *****

نالئی منت دیتووه. من ناهیلّم ئەفە لای تۆ بشکی و بچوک بیتهوه. تیگەیشتی ئاغا؟ ئەفە پئی شەرەمە بی و لەسەر کچیک تۆ بکوژی. شوورەییە بۆ وی، بەلام من بتکوژم، شانازییە بۆم. جا ئیستا پەلە بکە. زۆر خیرا بچۆوه ئاواپی و بە دلی خۆت کچەکەت بدە چاخیرجالی.

چاوه پئی نەما وەلام وەرگریتهوه. هاتە دەری و بەپەلە گەپاوه. سواری ئەسپەکە ی بوو و لینگی دا. خۆر ئاوا نەبیوو کە گەیشتهوه ئایاسۆرات.

بۆ سبەینیکی هەمووان دیتیان باوکی فاتمە هاتەوه ئاواپی و هەمووانی ئاگادار کردەوه کە ئامادەییە کچەکە ی بدات بە چاخیرجالی و بە گیان و دلێش قایلە بە و زەماوەندە. زیندانییەکان بەر بوون. بوو بە ئاھەنگ و شایی. ئاغا محەمەد لەگەڵ چاخیرجالی ئاشت بۆوه و گوتیشی زۆری خوش دەوی. ئاھەنگی زەماوەندەکەش خۆی گێپای. شانازییشی پێوه دەکرد، کچەکە ی داوەتە پیاویکی وا. ئیرازییش هاتبۆوه شایبەکە. هەمووان سەریان سووپ مابوو.

چاخیرجالی بوو بە زاوا.

۱۳

ماله که ی چاخیرجالی ببووہ میوانخانہ ی حکومہ تی. چاخیرجالی فەرمان دەر دہکا. ناہیلّی ناہەقی بکری و دەستی ھەژاران دەرگری. ئەگەر خوشی لە دەستی نە یە، فەرمان دەدا دەولە مەندەکان کۆمەگی ھەژاران بکەن. مالّیکی تازەشی لە ئایاسۆرات بۆ خۆی دروست کردووہ. مالّیکی گەورە ی وەک مالّی بەگەکان.

ھەر لە و کاتەدا، چاخیرجالی چاوی بە ژەنە پالّیک و رۆژنامە وانّیکی ئیتالیایی کەوت. ئەوان سەریان لە دیتنی سوورما. ئاخۆ ئەو ھەر ئەو یاخیبە سامناکە یە، وا لە ھەموو ئەورووپادا باسی دەرکەن؟ چاخیرجالی پیاویکی بەژن و بالا مامناوہندی و تۆزی لاواز بوو. زۆریش بە ئەدەب بوو. لە حالّیکدا

***** یلخی *****

ئەوان چاوەپوانییەکی دیکەیان هەبوو. ئەوان پێیان وابوو، بەسەر دیوەزمەیه کدا دەکەون. کاتی دیتیان ئەو کابرایەکی بەژن و بالاً مامناوەندی و بەئەدەب، واقعیان وێرما.

رۆژنامەوانە فەرەنسی و بەریتانییەکانیش هاتنە سەردانی. چاخیرجالیش بەو دیدارنە شاد دەبوو و بەخۆی دەتازی و پیاوەکانی رادەسپارد، هەوالی ئەو چاوپێکەوتنە بە هەموو ناوچەکەدا بلۆ بکەنەو.

دەیه‌ویست زەوییه‌کی کشتوکالی گەورەش لە "میلان" بکڕی. قەول وابوو لە پیشدا پارەکەى بدا. نیگەرانی دواوژ بوو. نەیدەویست مندالەکانیشی تامی هەژاری بچێژن.

دواى ئەوێ چاخیرجالى لە چیا هاتە خواری، دیسان چیاکان پڕ بوونەو لە یاخی ورد و درشت. ئەودەمەى ئەو لە چیا بوو، ئەوان نەیان دەوێرا توخنی چیا و کەژ بکەون. ئیستاش کە هاتوو تەو دەشتی، ئەوان لە دەشتی خۆ راناکرن. ژمارەیه‌کی زۆر لەو یاخیانە دوژمنی قەستەسەری چاخیرجالى بوون. ئەو یاخییه ورد و گەورانە، چەرمەسەرییان تووش دەکرد. دوست و هەقالەکانیان ئەشکەنجە دەدا. ئەو ئاغایانەى لەگەڵی دوست بوو، ئەوانەیان دەرفاند و دەیانبردنە چیا و داواى پارەیان لى دەکردن. لە راستیدا قەڵسەیان لە چاخیرجالى دەگێرا، بەلام ئەو هیچی لە دەست نەدەهات. نەیدەتوانی راویان بنی و بکەوێتە شوێنیان. لەبەر ئەوێ راوانی یاخییه راکردووێکان کاریکی بەجی نەبوو. لەوانەبوو زۆر سووک و سانا بکەوێتە بۆسەیانەو و بیکەن بە قوربانی فیشەکیک. ئەفە زۆر ناپەحەت بوو، بەلام زۆری نەبرد، رووداویکی تازە ئەوەندەى دیکە ناپەحەتی کرد. رۆژێکیان لەگەڵ چەند

***** يلخړ *****

دهره به گینکی ناوچه که، چووبوونه لای ناشی. خواردیان و خواردیانه وه و رایانېوارد. هه موو هاورپیه کانی نیشانه شکینې باش و نه نگیوه بوون. دایاننا بیکه نه کیپرکینې نیشانه داکردن.

کې ده بوو ده ست پې بکا؟ ده ی خۆ دیاره. دیاره، چاخیرجالی ده بې ده ست پې بکا. هیلکه مریشکیکیان بۆ داکرد. چاخیرجالی ستره ی لی گرت. نذر له خوی دلتیا بوو. ته قه ی کرد. فیشه که که ی له بن هیلکه که دا و ته پوتوزی هه ستاند. چند فیشه کیکی دیکه شی پیوه نا هر نه یته نگاوت. ثاره قه ی کردبوو و سوور هه لکه پابوو.

یه کیک له ناغاگان گوتی:

- له وانه یه ده مانچه که ت کونه بی ته فه.

- نه وه للاً زوریش نوییه.

- ده ی دیاره ده میکه ته مرینت نه کردووه.

- دوو مانگه ده ستم بۆ چه که نه بردووه.

- کوړه تاقه یه ک روژ ته قه نه که ی، جی خۆت ناگرییه وه. من خۆم هه موو روژئ چند جارن ته مرین ده که م.

ناغا ده مانچه که ی هه لکیشا و ته قه ی کرد. هیلکه که پهرش و بلاو بوو.
ته فه:

- ئای ده ستخوش ناغا. قسه ی تیدا نییه.

به لām ناگرتک له دلیدا نیله ی ده هات. که ته فه ئاواى به سهر بې، ئیتر مهرگ به رده رگای پې گرتووه. یانی دیسان ناچار ده بې بجیتته وه شاخ؟ نه و هه مووه هه سانه وه و هیمنیه ... پاره، ناوبانگ ... ژيانی بې ترس ... ژيانی

***** یلخی *****

مروڤانه... زۆر باشه، به لّام پینگه راسته قینه که ی له دهست دهکا. که ژ و کو دیاری ده که ن کی پیاوه. ئه و جوړه ژیا نه بۆ ئه و مانای نه بوو، به لّام زوری که یف به چیا و که ژیش نه ده هات. زۆر ته مبه لّ و ته وه زهل بیوو.

شتی کی دیکه ش ئه وی له ژیا ن بیزار ده کرد. چیا پر بیوو له یاخی، به لّام یاخی چی؟ هه ره موو جه رده و دز بوون. هیچ کامیا ن وه ک چاخیر جالی نه بوون. کار و پیشه یان ئه وه بوو، پار ه له ئاغا کان وه رگرن و به ئه مری ئه وان هه ژاران تالان بکه ن و ئازاریان بده ن. زۆر به شیا ن پیاوی کی به شه ره ف نه بوون.

خه لگی ئۆده میش تو ماریکیان ئی مزا کو کرده وه. خه لک له دهست یاخییه کان وه ژاله هاتبوون. وه زگیان دابوو. خه لک ئیسحه تیا ن لی هه لگیرابوو. ده هاتن و سکا لایان ده کرد و له بهر ناوه ند ده پارانه وه دیسان تاقمی راوه دوونان پیک بیئنه وه و "قه ره سه عید پاشا" ش بکه نه وه فه رمانده یان. سه عید پاشای له خو بایی که پیشتر هیچی له راوه دوونانی چاخیر جالی وه گیر نه که وتبوو و به چوکدا هاتبوو و پۆرتی شکابوو، هه ره ئه و شکانه ش وای لی کرد بوو هه ست بکا سووکایه تی پی کراوه، ئه و ئه سپارده یه ی قه بوول کرد و هاته ئه زمیر.

به لیبوردن دهستی پی کرد: هه موو یاخییه کان ده توانن له ماوه ی ده رۆژاندا ده توانن خو یان به دهسته وه بده ن و لیخو شبوون بیا نگری ته وه. ئه گینا حکومه ت ده توانی قۆلبه ستیا ن بکا.

هه ره واش بوو. ژماره یه کی زۆر له و یاخییا نه هاتنه وه و خو یان به دهسته وه دا. ئه و خو به دهسته وه دانه وای له سه عید پاشا بکا، پتر به خو ی بنازی و متمانه به خو ی بکاته وه.

***** يلخى *****

چاخىرجالى له وه تهى لىي خوش بىوون، چه كه كهى هر راگرتىوو. دوست و هه قاله كانيشى هر چه كدار بوون. بۆ خۆى حكومته تىكى جوداى پىك هيتابوو. ئه و كاره بۆ قه بوولكردى نه ده بوو. ئه و يش ده بوو وه كه هه موو هاو نيشتمانيه كى دىكه، به بى چهك بى و بچى. خوشى ده بى ئه وه قه بوول بكا.

به پى لىكۆلنه وه كانى سه عىد پاشا، چاخىرجالى ناچار بوو پى مل بى. ژنى هيتاوه. ژنه كهى زۆر خوش ده وى. مالىكى تازهى دروست كردوه. خه رىكه زه وىي كشتوكالى ده كړى. ئىتر ته سته مه ده ست له و ژيانه ئاسووده و هيمنه به رىدا و بچيته وه شاخ.

به پى ئه و بىر و فكرانهى خۆى، نامه يه كى بۆ چاخىرجالى نووسى:

جارىكى دىكه به رپرسياره تىي راوه دوونانى ياخييه كان به من ئه سپىرد راوه ته وه. پادشاي دادپه روه رمان واى ويستوه، كۆتايى به ياخيگه رى و سه ره پۆيه كان بىنين و هه موو ميلله ت له هيمنى و ئاسايشدا بژين. له و باره يه وه هه موو ته گيرىك كراوه و ئه مرى پادشايه تىيش ده رچوه. ئىتر ئىزن نادى ژماره يه كه خه لك، ژيان له مه مله كه ت تال و حه رام بكه ن. جا له بهر ئه وهى فه رمانى چه ككردى شىلات و تىكده ران پادشا خۆى ده رىكردوه، كه و ابو داوا له جه نابت و خه لكه كهى دىكه ش ده كه ين، چه كه كانيان بىننه وه و راده ستمانى بكه نه وه و وهك جارى جاران بهر لىخۆشبوون و به زه يى پادشايانه بكه ونه وه.

فه رماندهى تا قمى راوه دوونانى تىكده ران

سه ره نگ سه عىد

***** يلخى *****

چاخیرجالی که نامه که ی خوینده وه، هر زوری پی سهر بوو.
تفه نگچییه کانی له دهوری خوی کۆ کرده وه. جاریکی دیکهش دهقی نامه که ی
بۆیان خوینده وه و ئهوجار گوتی:

- چه که کانمان نادهینه وه حوکمهت.

- نایدینه وه ئهفه.

- هر سبهینی دهچینه وه چیا.

دهچینه وه ئهفه.

له نیوان ددانه چپکردوه کانییه وه، تفیکی کرد و گوتی:

- هر ئهوی زۆزی ده بوو ئه و نامه رده بکوژم. هرچۆنیک بوايه ده بوو بیکوژم.

- عوسمانی بابیشت بی، نابی متمانه ی پی بکه ی. بتمینی جه نابی سه عید
پاشا. دیسان یه کتر ده بینه وه.

جا ئه و نامه یه ی بۆ نووسی:

"پیاو ئه گهر پیاو بی، قهت چه که که ی دانانی. ئه گهر پیاوی وهره و لیمی
بستیینه."

چاخیرجالی مه مه د

که ره ی به یانی بوو. تاو خه ریک بوو له پشت چپای بیش بارماقه وه ده هاته
دهر. ئه ستیره یه که له دوا ی یه که بزده بوون. په له هه وریکی سپی له بهر
تیریزی خۆر ده دره وشایه وه. له ئاواپی هاتنه ده ری. ئه فه سه ری دانواند بوو.
قسه ی نه ده کرد. دلی پر بوو. باشه بۆ ده ستیان له به رۆکی به رنه ده دا؟

***** یلخی *****

چهندی پئی کرابوو، دهستی هه ژارانی گرتبوو. زالم و ملهۆپانی کوشتبوو.

چییان له گیانی دهویست؟ به له بزێکی تاله وه گوتی:

- قهرزێکمان له سه ره حاجی. له بیرته؟

- نه خێر ئه فه م. له بیرم نییه قهرزباری که سێک بین.

- له سه رمانه حاجی. قهرزباری یه کێکین.

- کام قهرز ئه فه؟

- که له زیندانێ بووین، له وی کابرایه ک بیستبوویه وه، ژنه که ی میتردی به

براکه ی کردوو. هه ر ئه و کابرایه ی شیت ببوو و قسه ی له گه ل که س

نه ده کرد... تا ئه مۆ سه رقāl بووین و هیچ بیرمان له و کابرایه نه کردبۆوه.

ئیمه قهرزباری ئه و پیاوه یین و ده بی قهرزه که ی بدهینه وه.

- به ئی ئه فه م. ده بی بیدهینه وه.

- حاجی!

- فهرموو ئه فه م.

- باشه ئه گه ر ئیستا من ئه و بینامووسه ورد ورد بئه جنم، کارێکی خراپ و

نادادپه روه رانه م کردوو؟

- نه خێر ئه فه م. ئه وه ئه و په پی دادپه روه رییه.

- ژنی به ندیه ک... ژنی مه لێکی دیلی قه فه ز... زیناحی ده کا حاجی. ئه ویش

له گه ل کی؟ له گه ل برا نامه رده که ی میترده که ی. ده بی کارێکی خێر بکه یین.

به ر له وه ی بچینه وه شاخ، ده بی ئه و کاره خێره بکه یین. خو گونده که یان

ده زانی حاجی؟ ناوی ئه و ژنه و که له گا نامه رده که شی ده زانی؟ ئه گه ر نازانی

خێرا به و فێریان به.

***** یلخی *****

- ده زانم ئەفه. چما ده کړی ئو جوړه شتانه له بیر بکهی؟

- ریک ده چینه سهریان حاجی.

سیوادی به یانینی سبهینی، گه یشتنه گوندی گورین. هه لیا نکوتایه سهر مالی

کابرا زیندانی کراوه که و براکهی و ژنه که یان گرت.

ئەفه ئه مری کرد:

- کوته ره داریکی گه وره بپنن و له و نیوه پاسته ی دابنن.

هتیا یان. ژنه و کابرا زهنده قیان چوبوو و وهک میژوکه ده له رزین.

دیها تیه کانیش هه روا به چاوی له ژیللا هاتوو سهری ئه فه یان ده کرد. که س

مته قی لیوه نه ده هات. ئەفه رووی کرده دیها تیه کان:

- یه کیک ژنی براکهی خوی هه لڅه له تینن و له گه لی بنوی، ده بی چ سزایه ک

بدری؟ ده بی چو توله ی لی بکریته وه؟

دیسان هه موو بیده نگ ده بنه وه.

- کابرای لیقه وماو له زیندانی ئه وه ده بیستیته وه و شیت ده بی. هه ر ئیسک و

پرووسکی لی ده مینیتته وه. له شهرمان سهری هه لئایی چاو له که س بکا.

سزای ئه و ژن و پیاوه چیه؟

دیها تی وهک به ردیک، مته قیان لیوه نایه.

- ئه و نامه رده له سهر ئه و کوته ره داره راکیشن. تو به و باسک و ده ستانه ت

ژنی براکه ت له باوه ش ده گرت؟ پیلی بپن.

له بن بنه وه پیلی ده په پینن.

نۆره ی ژنه که بوو له سهر کوته ره که رایکیشن. رایده کیشن. فرمی سکان

هه لده وه ریخی و به دهنگی به رز ده پارپته وه:

***** يلخى *****

– نه کهى ئه فەم. به قەرەواشت بم. دهبمه خاکی بهر پیت ئه فە. کوپه
له سهرت گه پیم ئه فە. وهره ولیم خوش به.

– چما ژنی به ندییه کی دامای کاری وا ده کا؟ ئه و سهره چه په له ی به پیرین.
سهری ژنه ده په پیرین.

گوندی ده لئی رهق هه لاتوون. ههر سهر ده کهن. ده لئی بوونه ته بهرد. کهس
له تهرمه کان ناچیته پیش.

ئەفە:

– کاتی نویژه.

تفه نگچی دهرده په پرن و خیرا بهر مالیک دینن و دین له سهر پهینه که
رایده خەن. ئه فە نویژه کهی ده کا و دوعا کانیشی ده کا. گوندی جارئ سهری
ئەفە و جارئ سهری تهرمه له خوین شه لاله کان ده کهن.

ئەفە له نویژ ده بیته وه. تفه نگچی له دهوری خوئی کۆ ده کاته وه و به بی
ئەوه ی له بزى ده له بزى دیهاتییه کان بگه پئ، ده پوا.

سه عید پاشا که نامه که ده خوینیته وه، له داخان شیت ده بی. ئەو نامه یه
یانى چى؟ هه رچۆنیک بی ده بی ئەو چاخیرجالیه بگرئ. زۆر ناخایه نی،
هه والی تازه ترین کوشتاری چاخیرجالى ده بیستیته وه. سه عید پاشا هه موو
جه ندرمه کانی کۆ ده کاته وه و به ره و ئەو گونده ده چی و جینایه ته که ی تیدا
کراوه. ده ورنده وری گونده که گه مارۆ ده دا، به لام چاخیرجالى بووه ته بالنده
و فربوه.

سه عید پاشا شیلگیرانه بریار ده دات چاخیرجالى له کۆل بکاته وه. هۆردوه
گه وره که ی ده جوولینئ و چه ند رۆژان به دواى چاخیرجالیدا ده گه پئ، به لام

***** يلخى *****

شوينپى نادۆزىتتەۋە. چاخىرجالى دەلئى بوۋەتە ئاۋ و زەۋى قوۋتى داۋە. نىيە كاكە نىيە. چاخىرجالى ديار نىيە. جەندرمەى سەعيد پاشا بەزەبىيان بەكەسدا نايەتەۋە. پۆل پۆل دىھاتى و شۋان و عىلاتى دەگرن. ھەتا دەبزۋون ھەر لىيان دەدەن، بەلام كەس ئامادە نىيە بچوۋىكتىن سەرەداۋ لە چاخىرجالى بدەنە دەستيان. مەقىيان لىۋە نايە. كە قسەش دەكەن، شۋىنەۋنكە دەكەن. سەعيدپاشا لە شەكەتى و سەرلىشىۋاۋى بەۋلاۋە ھىچى پى ناپى.

سەعيد پاشا بەشۋىن ھەشارگەكاندا دەگەپى، بەلام ۋا ديارە ھىچ كام لە گۈندى و رەۋەندەكان چاخىرجالىيان لە مالى خۋياندا نەشاردوۋەتەۋە. لە راستىدا ھەموو مالىك ھەشارگەى چاخىرجالىيە، بەلام كەس نازانى ھەشارگەى راستەقىنەى ئەۋلە كۋىيە. خەلك بە عالەمى ئاشكرا پىشتىۋانى لە چاخىرجالى دەكەن. كەس كەيفى بە حكومەت نايە. خەلك ھەر ھەموۋى دژى حكومەتن. چاخىرجالى شۋىنەكەى قايمە. كەس ئامادە نىيە خىانەتى پى بكا.

ھۆردوۋىيەكى گەۋرەى عوسمانى ھەموو كىۋپارە و بن رەۋەز و گابەردان لە كابرايەك دەگەپى و ھىچىشى پى ناكى. ھۆردوۋىيەكى گەۋرە. فرماندەكەشى پىۋىكى ئازا و لەخۇبايىيە. پاشايەكى لوۋتبەرز... .

١٤

دواى ئه و رووداوانه چاخيرجاليش رووى كرده وه چيا. جيئه كهى ئه مين بوو. گونديكى بچووك بوو له نيو ره وه زه كاندا. خه لكى گونده كانى ده و روبه ر زوريان خوش ده ويست. ژن و پياو و گه و ره و بچووك، هه ره موو ئاماده بوون خوئ به قوريانى بكه ن. له وه تهى به ردى بناغهى ئه و گونده دانرابوو، پياوى وا باشى به خووه نه ديتبوو. نه حكومه ت و نه ياخى و نه ئاغاكان هيچيان وهك چاخيرجالى باش نه بوون. هه ره موويان كه له گايبان له ديهاتيه كان ده كرد. هه ره ئه فه پيشى ناهه قى و زولمى ده گرت و يارمه تىي خه لكى ده دا. ئه فه يان زور خوش ده ويست. ده يان په رست.

***** ياخړ *****

چاخيرجالى كه ده چووۀ ئۀو گوندانۀ، به بئ خۆپاراستن و پاسه وان ده چوو. زۆر خاترجه م و ئاسووده بوو. ئۀگۀر حكومۀت هه موو خه لكى ئۀو گوندانۀ بگرئ و ئۀشكه نجه يان بدا، ئۀگۀر هه مووشيان له ناو بهرئ، ديسان ئۀفه ي خويان پئوه ناكهن. له بن ئۀشكه نجه دا ده مرن و قسه ناكهن. هه م حكومۀت و هه م چاخيرجاليش دئها تيبه هه ژاره كانيان تاقي كردبۆوه، سه دان پياويان دابووۀ بهر قه مچئ. به ند كرابوون، به لام هيج كاميان چاخيرجاليان پئوه نه كردبوو.

- له كوئيه ؟

- له و ده وروبۀرانه يه. بړۆن و بيدۆزنه وه. ئۀگۀر پياون وه شوئينى كه ون با بتانگرئ و داىكتان بگئ...-

- له كوئيه ؟

- له پشت ئۀو ره وه زانه يه.

ئۀو شوئينه ي پيره پياوه كه په نجه ي بۆ را داشتبوو، گه مارۆ ده درئ. هه مووى سه نگ و سووژن ده دن، به لام هيج شوئينپئيه ك ديار نيبه.

- ئۀدى كوانى مامه گيان؟ تۆش درۆت كرد. پيره پياوه ته ريق نابيته وه:

- وه رن بچينه ئاوايئ. له وئ هه مووان ده زانن چاخيرجالى له كوئيه. بسته مندالئيكيش شوئينه كه ي پئ ده زانئ. دئنيابن شوئينه كه يتان هه ر پئ ده لئين.

ئۀو پئداهه لگوتنانه ي پيره پياوه كه، جه ندرمه كان به ره و گوند په لكئيش ده كا. گوندى ده گرن و له مندالئى هه وت سالانه وه تا هه فتا سالانه ده يانده نه بهر قه مچئ.

***** یلخى *****

- چاخیرجالى له كوييه ؟
- نه ديتوومانه و نه دهيناسين.
- رايكيشن.
- رايده كيشن. ئه و ندهى تپه لده دهن، خوین ده پشیتته وه.
- نایناسم.
- له ژياندا نه مدیتووه.
- خه فته يه كى ته واو زولم له وخه لكه ده كهن. تپيان هه لده دهن. مالیان ده سووتینن، به لام دپهاتى مته قيان لئوه نايه. جه ندرمه ماندوو و شه كەت و ده ست له گونان دريژتر، گونده كه به جی دپلن، به لام چاخیرجالى له سه رى بۆسه ی بۆ داناونه ته وه. هه ره موویان ده كوژى.
- نه فه دوو روژ بیده نگ بوو. سیهه م روژ بانگی حاجیى كرد:
- ده بى گه مه يه ك به و سه عیدپاشايه بكه ين. شاخ به شاخ ده یگيرين. وای لى ده كه ين سه رى لى بشیوى. وای لى ده كه ين، ئه و شیرەى له مه مه كى دایكى خواردوویه تی، بیهینیتته وه.
- هه قته ئه فه.
- جا ئیستا ده زانى ده بى چ بكه ين؟
- فه رموو ئه فه.
- هه ر لیڤه ده مینینه وه. مانگيك، دوو مانگ. سى مانگ. جپیه كه مان ئه منه.
- هۆردووی عوسمانى قهت ناتوانى بپته ئیڤه.
- ناتوانن بماندۆزنه وه.

***** ياخۇ *****

- بىشماندۆزىنە، زۆر گىرگىزىپ چاقى. ئېمە لېرە دەتوانىن بەرنگارىيان
 بېنەۋە. دەتوانىن فەۋجەكەيان بە يەك رۆژ لەناۋ بەرىن. دوايىش دەتوانىن
 رابكەين و بچىنە شوپىنكى دىكە. ھېچ فەۋجىك ناتوانى ئەۋەندە ھەلگىشى
 بەرەۋ سەر.

- ناتوانى ئەفەم.

دەتوانىن سالىكى رەبەق لېرە بىمىنەۋە. دەبى سەگ بە ھەۋشەيەك بەۋ
 سەعيدپاشايە بىكەين. ۋاي لى بىكەين ژيانى لى تال بى.
 - تىگەيشتە ئەفە.

- جا ئەمجار ۋا دەكەين چاقى. ھەر ياخىيەك لە چىايە و چىي قاقچىيى
 دەشتىيە، ھەر ھەموو چاخىرچالين. خۇ دەزانى دەلېم چى چاقى؟
 - دەزانم ئەفە.

- ژمارەيەك لە گەنج و مېرمندالى گوندەكان بانگ بىكە بېنە ئېرە. دەبى
 مندالى چاقاۋايم و نەترس بن. ھەر يەككىكان ترسنۆك بى، سەرمان بەفەتەرات
 دەچى. لە ھەشارگە و عىلاتىيەكانىش راسپېرە. ئەۋانىش دەبى بەپىي
 نەخشەكە بىجولېنەۋە. دەبى ھەموو ياخى و قاقچىيەكان بە ناۋى
 چاخىرچالىيەۋە بىناسىنن و جەندرمەكان ۋە شوپىن ياخىيەكان بىخەن. لە
 ماۋەى سى رۆژاندا، چاقى؛ گەنجە چاۋنەترسەكانى گوندەكانى دەۋرۋبەرى
 ھەلېژارد. تەفەنگچىيەكانىش بە جلوبەرگى رەشمال نشىنەكان و گوندى
 ئۆدەمىش و تېرە و ئايدىنەۋە چوون و نەخشە نوپىيەكەيان بە گوندىيەكان
 راگەياند.

قەرەسە عید پاشا، دلی خوش بوو. زیاتر له خۆی راده دیت و به خۆیدا ده په رموو. هه موو د پها تیه کان و ته نانه ت ئه وانه ی ماله کانیشیان په ناگه ی چاخیر جالی بوو، هاوکارییان ده کرد. هه ر هه مووان به شوین چاخیر جالییه وه بوون. هه ر ئه وه نده به س بوو ده وه نیک بجوولی. به ردیک خلۆر بیته وه یان فیشه کیک بته قی، بۆ ئه وه ی ده سبه جی هه واله که ی پی بگاته وه. دیار بوو چاخیر جالی نه جالی ها تیبوو، چونکه هه موو خه لکه که دژی بوون. بۆ هه موو شوینی به دوویه وه بوون. ئه مپۆش نه بی، سبه ی. ئاخیرییه که ی له داو ده که وئ.

رۆژیکیان هه والیان هینا، ئه وه چاخیر جالی له فلانه کێوه.

سیخوړ:

***** یلخی *****

- هه موو گونده که ی ئیمه وا ده لێن. چاخیرجالی هاتوو. له دهم کانیه که دانیشتوو. له یه کێ له هه شارگه کۆنه کانی دانیشتوو و خه ریکه به رخ ده برژێنی. که س نازانی مائی کێی هه لئاوه. نه مشه و له دهم کانیه که ده مینێته وه.

چاخیرجالی که دهستی به یاخه گهری کرد، له شوینه نه منه کانی چیاکاندا، گه لێ هه شارگه ی دروست کرد. له سه ره ره گر و زینوی و ملانه یه ک، هه شارگه یه ک دروست کرا.

قه ره سه عید پاشا، یه که م هه لی خۆی به ده ست هینابوو. ته له گرانی نارد بۆ نه زمیر و ئایدین و پێی راگه یاندن، چاخیرجالی رێی راکردنی لێ گیراوه. یه که م ده سته ی جه ندرمه کانی نارد. به دوای نه وانیشدا دووهم ده سته و سیه م ده سته. نه و جار هه ستا و سه ربازه کانی برد و شوینه که ی گه مارۆ دا. که ژ و کۆ پڕ بوون له سه رباز. خۆبه خشه نه لبانیاییه کان، نه و یاخیانی هه چووبونه خزمه تی ده وه ته وه و تفه نگچی ئاغاکان...

ده موده ست بوو به ته قه. نه وانه ی گه مارۆ درابوون، وه ک کێو راوه ستابوون و به ره نگارییان ده کرد، به لām ده یانتوانی چه نده خۆیان راگرن؟ دوو سه عاتی رێک، ته قه یان له یه کتری کرد. دوا یی ده نگه ی ته قه ی یاخییه کان کپ بوو. شه و داها تبوو. هه واکه ی تاریک بوو.

سه عید پاشا فه رمانی دا:

- تفه نگچییه کانی چاخیرجالی تێدا چوون، به لām که مه ترخه م مه بن. باز نه ی گه مارۆکه یان لێ توندتر بکه ن. تا به یانی لێره چاوه پێ ده بین.

***** یلخی *****

هەر ئه و شه وه ته له گرافى بۆ هه موو لایه ك نارد، كه به لى چاخیرجالی و داروده سته كه ی له ناو بردووه و سبه ی به یانی تهرمه كان دینیتته وه گوندی ئۆده میش. هه واله كه گه یشته وه ئه زمیر و ئایدین. هه والی سه ركه وتنه كه ی سه عید پاشا وهك تۆپ دهنگی دایه وه و هه موو ناوچه كه ی ته نییه وه. ته نانه ت گه یشته ئه سته مبولیش.

رۆژ بۆوه. سه عید پاشا چووه سه ر تهرمه كان. چوو چ ببینی؟ پانزه قاچاخچی وهك بێژینگ دابیژرابوون. ته نانه ت ئه سپه كانیشیان كوژرابوون. تووره كه كونكون بوو و تووتنی قاچاخچی بلوو ببوو وه. سه عید پاشا مات بوو. وهك په یكه ره یه کی سه هۆل راوه ستابوو و قسه ی نه ده كرد. ئیتر سواری ئه سپه كه ی بوو و به تاقی ته نی به ره و ئۆده میش كه وته رى. پاشای له خۆبایی هه سستی ده كرد سووكایه تیى پى كراوه.

خه لكه كه به نیگه رانییه وه چاوه پى تهرمی چاخیرجالی بوون. زۆر كهس له دێهاتی ده ور به ره وه هاتبوونه گوندی ئۆده میش. هه ره مووشیان خه فته دای گرتبوون، به لام كه له بری تهرمی چاخیرجالی، تهرمی چاخاخچییه كانیان دی، گالته یان به سه عید پاشا كرد.

سه عید پاشا وهك شیتانی لى هاتبوو. له هه ر لایه كه وه هه والیكى چاخیرجالیی بۆ ده هات، ده موده ست سه ربازه كانی بۆ ده نارد. ده سبه جى ده گه یشتنى. چاخیرجالییان گه مارۆ ده دا. ده بووه ته قه. چاخیرجالی و هاوپیانی كوژران، به لام كه تهرمه كانی ده پشكنین، ده دیدی ئه وه چه ند قاچاخچییه کی دامارن. جاری واش بوو ده سته یه ك یاخی غه واره. به و جوۆره پتر له ده تاقمی قاچاخچی و یاخی له ناو بردبوو. ئه وه نده داماو بوو، به په له په ل هه والی

***** ياخى *****

سەرکەوتنەکانى دەگەياندەوھ پايتەخت. زياتر لە دە جاران تەلەگرافى کردبوو و ھەوالى ناردبوو، کە بەلى چاخىرجالىي کوشتووھ. ھەموو رۆژى و ھەر سەعاتىک و چەند کەس دەھاتن و ھەشارگەى چاخىرجالىيان ئاشکرا دەکرد. پاشا بەملاولادا راي دەکرد و ئارەقەى ھەلدەپشت. چىي پى دەکرا؟ ھەولى دەدا بېھيوا نەبى. وردە وردە لەو کەسانە درېونگ دەبوو کە ھەواليان بۆ دينا، بەلام چىي لەدەست دەھات؟ باشە ئەگەر ھەر بەراستى يەکىک جىگای چاخىرجالىي نیشان بدا؟ ئەوانەى ھەوالى درويان ھىنابوو، تىي ھەلدەدان، بەلام دەسبەجى کەسى دىکە دەھاتن و ھەوالىکى ناراستى دىکەيان دينا.

ھەوالدەر بە ئاخ و نالىنەوھ دەھاتن:

- فريامان کەوھ پاشا. مردين لەدەست ئەو چاخىرجالييه. مردين پاشا. دەست لە ھىچ شتى ناپاريزى. ھەنگاو بە ھەنگاو وەشوینی دەکەوين. شوینەکەى دەدۆزینەوھ و دین جەنابت ئاگادار دەکەینەوھ، بەلام ئەو نامەردە را دەکا و قوتار دەبى.

پاشا ماندوو بووھ. لە گيانى خۆى وەرەزە. ئیستا ئیتر تووشى گونرەشى خۆى بووھ. ئەمجار برېا بەھىچ ھەوالىک ناکا. سەريازەکانى ھەلدەگرى و لە خۆرا دەسووپتەوھ. گوند بە گوند دەگەرپى. تووشى ھەر گوندييەك دەبى، فەرمان دەدا، رايكىشن و لە بن قەمچياندا رەش و مۆرى بکەنەوھ.

ئىتر کەس نەیدەویرا ناوى چاخىرجالىي بىنى. تەنانەت دۆژمنە قەستە سەرەکانى چاخىرجالييش دەترسان لەوھى شوینەکەى ئاشکرا بکەن. ھەرکەس ھەوالىکى چاخىرجالىي ھىنابابە، تەنانەت ھەوالەکەى راستيش بوايە، بە ئەمرى پاشا تێھەلدانى دەخوارد و ئەشکەنجە دەکرا و تووشى

***** یلخر *****

زیندانی ده‌بوو. زیندان پره له تفه‌نگچی چاخیرجالی. هر که س ژماره‌ی
به‌ندییه‌کان ببینی، پی‌ی وایه، چاخیرجالی له عوسمانیی پتر سه‌ریاز هه‌یه.
جگه له سه‌عید پاشا، هه‌موو پیاوه‌کانی ده‌وڵت پێیان وایه.

چاخیرجالى هېچ خەفەتێكى نەبوو. لە گوندەكەى خۆى، بى خەم و خەيال
دەژيا. هەموو رۆژى دەچوو تەمرىنى تەنگ هاوشتن. بە كەيفى دلى راي-
دەبوارد. لە خوشييان شاگەشكە ببوو:

- ديتت حاجى؟ سەعيد پاشاى لەخۆباييت جوان ديت؟ ئىستا وەزعى چۆنە؟
هەر حەيائى بەخۆيەو نەهشت.

حاجى:

- تەنيا شتيكت لەبەر نەچى ئەفە. ئەگەر خەلكمان لەگەڵ نەبوايە و
يارمەتيان نەداباين، هېچمان پى نەدەكرا. لە يەكەم دەرفەتدا دەبى چاكەى
ئەوخەلكە بدەينهەو. دەبى هەموويان پۆشته و پەرداخ بكەين.

***** يلخى *****

- بۇ خۆشم ھەر وام بىر دەكردهوہ. ئىستا دەتوانىن بەبى خەم و خەيال
بچىنە دەشت. كەس ناتوانى نامەردىمان لە ھەقدا بكا. ئەگەر ئاشكراشمان
بكەن، سەعیدپاشا برپوا ناكا. تەنانەت دەتوانىن بەبى ترس بچىنە نىو
ئۆدەمىشىش. جا دەزانى چ دەكەين؟

- چ دەكەين ئەفە؟

- لە گوندەكانى بنارى كىتوپارە، سى چوار كەسى قوون بە گىچەل دىنین.
سەعید پاشا دىتە چيا. ئەوكات ئىمە دەتوانىن داگەپىن بەرەو خوار.
لەوانەيە نەيەش، بەلام ئەگەر ھات، دوو لەو كوپانەى بۇ دادەنىن، وەك مار
پىوہى بدەن. تاقمىك ئەمپۆ لىرە ھەرايەك بنىنەوہ و تاقمىك سبەينى، لە
شوينىكى دىكە. ئىمەش بە كەيفى خۇمان دەچىنە دەشتى. ئەگەر ئەو
سەعید پاشايەم شىت نەكرد، ناوى خۆم دەگۆپم. ئامادە بن.

ئامادە بوون و كەوتنە رى. رىگە بەردەللىن و رەقىن بوو. لە ھەلدىرىكەوہ
دەچوونە ھەلدىرىكى دى. رۆژىك تا ئىوارە ھەر بە رەوہزان ھەلگەپان. حاجى
مستەفا پىر بوو. نەدەگەيشتە ئەفە. ئاخىرىكەى ھاوارى لى ھەستا:

- خەرىكە دەمرم ئەفە. باشە بۇ بە رىگای تەختانىدا نارپۆين؟

- نابى حاجى. دوژمن تەنانەت مىروولەيەكيش بى، دەبى...

- چما شتىك لە گۆرپىيە ئەفە؟ خۆ ھىچ شتىكىمان لە سەر رى نىيە. ئەوجار
ھەوالدەرەكانمان زۆر باش دەجوولئىنەوہ.

- ناكرى حاجى. تەنانەت ئەگەر بلپىن سەعید پاشا و سەربازەكانى ھەر
ھەمووشيان مردوون، ديسان لەخۆم غافل نابم. تەنانەت ئەگەر بەو چاوانەى
خۆشم سەعید پاشا ببىنم، ديسان ھەر دەبى پارىز بكم.

***** ياخېر *****

حاجی گله یی نه کړد. بېدهنگ بوو. له بن لیوانه وه جنیوی به خوی دده. جنیوی به ره وه زه کان دده. جنیوی دده به یاخیگری. چاخیرجالیش زور که یفخوش نه بوو. ددانی چیر ده کړده وه و قسه ی نه ده کړد. هیچ کام له هه قاله کانیشی که یفخوش نه بوون.

به ر له وهی ئه فه و براده ره کانی بگه نه ده شتی، "علییه ره ش" به خوی و چند تفه نگچییه وه هه لیان کوتا بووه سهر گوندیک و کوپی ئاغانیان رفاند بوو و برد بوویانه شاخ. هه له بهت به پیی ریکه و تنه که ی پیشوو، که س ناوی علییه ره شی نه هیئا. به هه موو ولاتیاندا بللو کړده وه، که چاخیرجالی هیرشی کړدوه و کوپه ی بردووه. سه عید پاشا به وپه پی تووړه ییه وه فوجه که ی برد و به ره و لای ئه وی که و ته ری، به لام بو سبه ینی به یانی، له گوندیکی دوورتر، مالی ئاغایه کی دیکه تالان کرا و منداله کانی به بارمته گیران. سه عید پاشا ناچار بوو، ده سته یه کی دیکه ش بنی ریته ئه وی. دواى ریگا برینیکی تاقه تیر و زور، چاخیرجالی گه یشته ده شتی. خوی و هاوړیکانی زور زور شه که ت بوون. شه وی چوونه گوندی "تیره" و میوانی یه کی له خوا پید او ه کان بوون. ده روژ له سه ر یه ک له وی مایه وه. مالی یه کی له نامه ردترین ده وله مهنده کانی هه لبرارد بوو. ئه و کابرایه زه وی و زاریکی زوری هه بوو و زوریش بو ره عیه ته کانی خراب بوو. شه ویکیان وه که به لای لابه لا به سه ریدا دا:

- که س نه بزوی.

ماله که ی پر بوو له میوان.

- من چاخیرجالیم.

خاوه ن مال به زمانلووسی گوتی:

***** یلخی *****

- فه رموو ئه فه .

- بمان به سهر خه زینه که .

خاوه نمال وه پیشی که وت و له گه لیان چوو سهر سندووقی دراوه که .
 ده رگا که ی بو کردنه وه . حاجی له پیشدا تووره که ی ئاماده کردبوو . زۆر به
 سانایی ده یانتوانی سی چوار هه زار سکه زێر به ده ست بێخن . کاره که ی
 خۆیان راپه پاند و زۆر زوو له ماله که چوونه دهر . هه واله که زۆر خیرا بلاو
 بووه . کهس نه ما له و شاره دییه دا نه و هه واله ی نه بیستبێته وه . ئه فه دیسان
 هاته وه مالی براده ره ده وله مهنده که ی خۆی . ئه وی یه کێک بوو له نه منترین و
 بی مه ترسیترین هه شارگه کانی . هه واله که گه یشتبووه جه ندرمه کان و ئه وان
 هه موو ریگا کانیان گرتبوو . هه موو چاوه پی بوون چاخیرجالی بی و به
 به رده میاندا تیپه پی .

سه عید پاشا دیسان له شاخ بوو ، که هه واله که ی بیسته وه . سه ربازه کانی کۆ
 کرده وه و به ره و ئیره که وته ری . ئیتر ئه مجاره یان ئارخه یان بوو ،
 چاخیرجالی له و ده شته دا ده خاته داو .

ئه فه سی رۆژان له هه شارگه کهیدا مایه وه . ئه و جار هاته دهری و له سهر ری
 خۆی ، چه ند ده وله مهندیکی دیکه شی تالان کرد و خۆی گه یانده وه شاخ و
 چۆوه گونده که ی خۆی . پاره یه کی زۆری تالانی دا به و گه نج و گوندییانه ی
 سه ریان له سه عید پاشا شیواندبوو .

چیا ته واو چۆل ببوو . یاخی گه وره و بچووک هه موو تیداچوو بوون . دوو یاخی
 مابوون ، له گه ل چاخیرجالی کێرکییان بوو . یه کێکیان "کامالی زیبه ک" بوو .
 کامالی زیبه ک هه یچ له چاخیرجالی نه ده ترسا .

***** یلخى *****

- حاجى، دهبى مشوورېك له و كامالى زېبه كه توتكه سه گه ش بخوین.
كوړه كانى به دوودا بنیره.

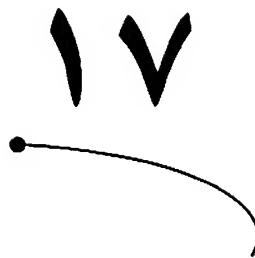
هه فته يه ك دواتر هه والده ره كه هات. چاخیرجالی هه واله كه ی وه رگرت و
به رنامه و نه خشه ی خو ی بؤ داپشت. ئه و جار كه و ته رى و چوه سر
حه شارگه كه ی كامالى. كامالى زور به خو ی دهنانى و ئاماده ی شه پ بوو، به لام
چاخیرجالی هر به به كه م فیشه ك سهره نگرى كرد. پیاوه كانیشی
تیداچوون.

چاخیرجالی ئه و خه مېشى نه ما. ئیستا ئیتر ده لى زور خوش بوو و به
روخسارېكى گه شه وه بانگى حاجى كرد و گوتى:

- زور ماندووین حاجى. ده بى زوو ئیره به جى بیلین. ده بى ماوه یه كیش پشوو
بدهین.

چیاكانیان برى و به ره و ده شته كه ی ئه و به رى چیا داگه پان. خو یان گه یانده
ده وروبه رى "موغه لا". له ویش ده وله مهنديكیان روت كرد و ژماره یه ك
چه ركه زیان - كه بؤسه یان دانا بؤوه - كوشت و خیرا چوونه ئاناتالیا. ماوه ی
پازده روژېك له چیاكانى ئاناتالیا پشوویان دا و ئه و جار گه پانه وه شوینه كه ی
خو یان و وه ك جارى جاران چیاكانى "دایكان و بیس بارماق و بابه چیا و
كارینجالی" یان كرده وه به حه شارگه ی خو یان.

ئاغاي عىلاتىيە كان:

بيستوتە سەئىد پاشا دەلى چى ئەفە؟ دەگاتە ھەر جىيەك، بەخۇي ھەلدەلى، و دەلى ئەو چاخىرجالىيە كابرايەكى ترسنۆكە. دەلى ئەو ھەموو كەژ و كىوھى وەدور كەوتم، تەنانت بۆ جارئكىش چىيە نەيوئرا لەبەرم راوہستى. دەلى چاخىرجالى ھەر پىاوى راگردنە. بە توتوش ناوئرى بەرەنگارمان يتەوہ. خوا دەكا چاوم پىي دەكەوئ، خودا يان بەمنى دەدا يان بەو.

ھەم خۇي ئەم قسانە دەكا و ھەم پىاوەكانىشى ئەو قسانە بلو دەكنەوہ. دەيەوئ سووكت بكا ئەفە. دەيەوئ لەبەر چاوى خەلكى رەشت بكا.

***** یلخر *****

چاخیرجالی که گوئی له وه بوو، له فکره وه رۆچوو. ده‌بوو باش بیری لی بکاته‌وه. سه‌عید پاشا کاری وای بو ده‌کرد؟ تو بلایی بیه‌وی چاخیرجالی توو په‌ بکا؟ هر به‌راستی ده‌یه‌ویست سووکی بکا؟ له‌وانه‌بوو هر دووکیان وا بی.

- حاجی!

- فهرموو ئه‌فه‌ی من.

- ده‌بی ئه‌ سه‌عید پاشایه ته‌مبی بکه‌ین.

- چۆن ئه‌فه‌م؟

- ده‌بی به‌ره‌نگاری ببینه‌وه.

- زۆر ئه‌سته‌مه ئه‌فه. ئه‌وه کرده‌نی نییه. من نایه‌م. هینده‌ی مرا و میروو سه‌ربازی هه‌یه.

- مه‌رگ برا گه‌وره‌یه حاجی. ئه‌گه‌ر به‌ره‌نگاری نه‌بینه‌وه، ئاخیرییه‌که‌ی به‌ شیویه‌که‌ی دیکه ده‌مرین. ده‌زانم به‌ره‌نگاری بونه‌وه‌ی ئه‌و واته، به‌پیر مه‌رگه‌وه چوون، به‌لام ناچارین وا بکه‌ین. خوشم ده‌زانم ئه‌و کاره‌مان سه‌دا نه‌وه‌د مه‌ترسیی مه‌رگی پتویه‌یه.

- ئه‌گه‌ر سه‌دا په‌نجاش بی، دیسان من له‌گه‌ل نیم ئه‌فه.

- خه‌نیمه‌که‌مان خه‌ریکه شاده‌مارمان هه‌لده‌پێ حاجی. خه‌ریکه خه‌لکمان لی سارد ده‌کاته‌وه. له هه‌موو لاوه پیمان ده‌لی، ترسنۆکین. له‌وانه‌یه یه‌ک دوو جار بپوا به‌ قسه‌ی نه‌که‌ن، به‌لام ئاخیرییه‌که‌ی باوه‌ر ده‌که‌ن که ئیمه هه‌ر به‌راستی لی ده‌ترسین.

- من له‌گه‌ل نیم ئه‌فه. چیی پێ خوشه‌ با بیکا. من نایکه‌م.

***** يلخى *****

- حاجى!

- حاجى سەرى بەردايەو.

- خۆت كۆ بىكەو. حاجى. قەدرى خۆت بىگرە. ئەگىنا...

يەكەم جار بوو ئەفە ئەوئەندە تووپە دەبوو. حاجى تى گەشت، بەلام بەو
حالەشەو بەخۆى گوت:

- ئەو خۆت و تەنگىيەكانت. چ دەكەى بىكە.

- يانى چى حاجى؟ مەبەستت چىيە؟ زو پىم بلى بزانم.

خەرىك بوو كار دەگەشتە جىى بارىك. لەوانە بوو، مشتومپەكە شەپە
تەنگى لى بىكەوئەو. ئەفە تووپە بوو. پەنجەى لەسەر پەلەپىتكە بوو.
حاجى لەسەر بەردىك دانىشت. چەكەكەشى لە سەر كۆشى دانا.

- دەلتى چى؟

قەت نەبوو تەنگىيەك ئاوا جوابەنگى ئەفەكەى بىكا. ئەفەى خۆى
بىكىنئەو. ئەوئەو كەسەى نىكتىن هەقالى ئەفە بوو. لە فەرمانى
ئەفە دەرچووبو و بىگرە قەرزبارىشى كەردبوو. ئەفە بە تووپەيەو بەملا و
ئەولادا دەپۆشت و بەخۆى دەگوت: "بلىم چى؟ بلىم چى؟ بۆخۆشى
نەيدەزانى بۆچى ئەملاوئەولای دەكەرد. لەبەر خۆيەو قەسەى دەكەرد. لەپەر
بىبارى خۆى دا. قەلەفەتى گۆرپابو. دەموچاوى وەك بەرد وىك و بىجولە
بوو. هات و بەسەر حاجىيەو راوئەستا.

حاجى سەرى هەلتىنا و سەبرى روخسارى ئەفەى كەرد. ئەفە دەتگوت رەوئەزە
بەردىكى قايمە. ترووسكايەكى تايبەت لە چاويدا بوو. يەكلايى بىئەو. ئەگەر

***** یلخر *****

خیرا نه جوو لآبایه وه، له وانه بوو به لای لی بباری. هه ستا و دوو هه نگاو به ره و
ئه فه رویشته:

- خوت سه خلات مه که ئه فه. که ریتیم کرد. بمبووره. له پر نه مزانی ده لیم
چی. ئه گهر راستیت ده وی، زور له وقهره سه عیده ترسابووم.
ئه و جار چه که که ی به هر دوو دهستان فری دایه به پیی ئه فه. چاخیر جالی
داهاته وه و تفه نگه که ی هه لگرتیه وه و دیسان دایه وه به حاجی:
- توش ناپه حهت مه به حاجی. چ بکه ین یاخیگه ریبه ئیتر. ئه گهر براشت بی
دیسانیش...

حاجی زه رده یه کی هاتی.

شیوی کۆشکه که ره وه ز و زه رد و ما بوو. بزنی پی هه لته ده گه پا. که وتوه ته
شوینیک ده ست پیی رانه گا. رووباریکی بریک گه وره ی به نیوه پاسته کهیدا
ده روا. ئاوه که زور خو په. گابه ردی زل زل ریگای هاتوچویان گرتوه.
ته نانهت بالندهش ناتوانی به سه ریدا بفری و ماریش ناتوانی پییدا بخوشی.
به لی به رده لینیکی سهخت و رزد.

روژیکیان، کاتی تاوه لات هاتنه وه شیوه کۆشک. چوونه مالتیک. حه شارگه یان
بوو. خاوه ن مال براده ریان بوو. ماله که پشتی به زه رد و ره وه زانه وه بوو.
رووباره کهش به به ره وهیدا ده رویشته. نیوه پاستی شیوه که پر بوو له
گابه ردی گه وره گه وره. ئاو له ده وره پشتی گابه رده کانه وه ریگای خوی
کردبووه. ئاوه که که فی ده کرد و هاژهی ده هات.

- جا ئیستا ئه گهر لیشی راسپیرین، سه عید پاشا برهوا ناکا.

- چ بکه ین؟

***** يلخى *****

- تېكەلچونىك...

- ئەگەر وايە، باچەندكە سىڭىڭ بىڭىرىن.

ھەرئەۋشەۋە ھەلىيان كوتايە سەرگوندىك و ھەۋالىيان بۇ سەئىد پاشا نارد:

- ئەۋە پىاۋەكانى چاخىرجالى بوون پەلامارى ئەۋگوندىيان دا و ئىستاش
چوۋنەتە شىۋەكۆشك.

لەبەردەم ئەۋمالەي تىيدا ھەۋابوۋنەۋە، سوارىك راۋەستا. گورجوگۆل لە
ئەسپەكەي دابەزى. ئەسپەكەي زۆر ماندوۋ بوو. شەلالى ئارەقە بوو. سوارە
زۆر بەپەلە بوو.

- زوۋ بمبەنە لاي ئەفە.

بردیان.

- ئەفەم، ئەفەي من. سەئىد پاشا. خۇ دەيناسى سەئىد پاشا. ھەرئەۋ
سەئىد پاشايە ھەموۋفەۋجەكەي خستوۋتە رى و بەرەۋ ئىرە دى. ھەرد و
بۇ پەر لە سەرباز. سەئىد پاشا... ھەرئەۋ سەئىد پاشايە... توۋشى ھەر
كەس دەبى، تىي ھەلدەدا. بى راۋەستا لى دەدا.

چاخىرجالى بەكەيف بوو. زەردەي دەھاتى. ھەرئەۋەندە سەرى لەقاند،
ۋاتە تېگەيشتم، بەلام حاجى مستەفا زراۋى چوۋبوو. رەنگى بە
روخسارىيەۋە نەماۋو... بە ھەموۋرق و قىنى خۇي، بە غرورە
شكاۋەكەيەۋە، بە ھەموۋ بەرزەفېرى و زىدەخۋازىيەكانى ھەزى لاۋىتتېيەۋە و
بە ھۆردوۋە زۆر و زوۋەندەكەيەۋە ۋا دى. پاشاي عوسمانى خەرىكە دى.
لەگەل سەربازە لەژمار نەھاتوۋەكانى. سى چوار پىاۋ لە ھەمبەر لەشكرىك
سەربازدا. زۆر شىتتەنەيە... تاقە رىگەچارە، راگردنە. ئەگىنا دەيگىرىي، بەلام

***** یلخو *****

راناکا. هەر لیڤه، له و ماله دا ده گیرین. ره هیله ی فیشه کیان به سهر دا ده بارى.
دابیژ دابیژ ده کریڼ. ده بى شتيك بگوتړى. ده بى فکرى نه و نه فه یه بگوتړى،
به لام نه فه هەر پیډه که نى. گالته له روخساریدا شه پولى ده دا. حاجى نه یوړا
هیچ بلئ.

هه والده ریكى دیکه ش هات:

- سهربازه کان وا دینه نیو دى.

حاجى مسته فا حه جمینى نه ما. دیسان نه مسه و نه وسه ری ده کرد، به لام
نه یتوانى هیچ بلئ. ده یزانی هەر قسه بکا، نه فه فیشه کیكى پیوه ده نى. که
چاخیر جالى ناوا زه رده یه کی دیتى، دیاره ده یه وى کارىكى بى به زه بیانه بکا.
حاجى له به رخویه وه گوتى:

- ئیمه ش هەر ده بى ناوا بمړین. به شى ئیمه نه وه بوو، چار نییه. له ده ست
چاره نووس رزگار نابى...

ته قه که زور زوو ده ستى پى کرد. هیشتا تاریکدا نه هاتبوو. یه که م ته قه
چاخیر جالى کرد. نه ویش کاتیک هیشتا دوژمن نه گه یشتبوونه بهر سیریه یان.
ده یه ویست پټیان بلئ له کوین.

به لام باشه بوچى نه و هه مووه سهربازه؟ چوڼ توانیبووى نه و هه مووه
بنیاده مه بښیته ئیره. چاخیر جالى چاوه پوانى سهرباز بوو، به لام قه ت پټى
وانه بوو نه وه نده بن. له پر سهرى لى شپوا، به لام زور زوو به سهر خویدا زال
بوو. باشه ئیستا چوڼ را بکه ن؟ خو ده رزی هه لاوپی، له بهر نه و حه شیمه ته،
وهه رزی ناکه وى. سهرباز هه موو ولاتیان گه مارو داوه. راگردن مه حاله.

***** یلخى *****

فیشەك وەك ریزنەى باران دى. سەربازەكانى قەرەسەعید پاشا، خەرىكن مالاكە ئاگرباران دەكەن. ئەو چەند كەسەى چاخىرجالى رەو سەربازە بى ئەژمارەكەى سەعید پاشايان لە جىي خۇيان چەقاندووە. ناھیلن يەك ھەنگاۋ چىيە، بىنە پىشى. لە سى چوار ھەزار سەرباز، تەنانەت يەك كەسىش ناتوانى بىتە پىشى. لەوانەيە لە مېژودا ئەو يەكەم جارى بى دوو دەستە ئاۋا بەرەنگارى يەكتر بىنەوہ. ھەر تەفەنگچىيەك، لە بەر نزيك ھەزار سەربازدا وىستاۋہ. جا سەيرتر ئەوہيە، كەمىنەكە، تەنگى بە زۆرىنە ھەلچنىوہ.

چاخىرجالى و پياۋەكانى ئارەقە لەبەرى پىيان دەچۆپىتەوہ. بۆ ساتىكىش چىيە ئۆقرەيان نىيە. بى پسانەوہ تەقە دەكەن. وەك شىتان شەپ دەكەن و زوۋ زوۋ تەفەنگە سوۋرەوہ بوۋەكانيان دەگۆرپنەوہ.

قەرەسەعید پاشا، چاخىرجالى خستوۋەتە نىۋ لەپى دەستىيەوہ. ھەر بەراسىتى كەۋتوۋەتە بەرى دەستى. ئەگەر بتوانى دەستى وىك بىنى، چاخىرجالى لەناۋ دەبا.

جارىكى دىكەش لە خۇشيان نەيزانى چ بكا و ھەر ئەو شەوہ تەلەگرافى نارد بۆ ئەزمىر و ئەستەمبۆل و چەند جىي دىكەش. ھەموو بەپرسانى مەملەكەتى لە گەمارۆدانەكەى چاخىرجالى ئاگادار كىردەوہ. پاشا لەخۇبايىيەكەى عوسمانى زۆر خۇشحال بوو. ئاخىرىيەكەى پالەوانەكەى كويستان و كىۋپارەى لە داۋ خستبوو.

چاخىرجالى نەيدەتوانى گەمارۆكە بشكىنى. ئەوہ مەحال بوو. سەربازەكان بە چەند رىژ مالاكەيان گەمارۆ دابوو. لەوانەيە پەنجا رىز دەبوون و سەعید پاشا بەبى ترس سەراسۆى ھەموو لايەكى دەكرد و چاۋىكى كىردبووہ چوار

***** ياخى *****

چاۋ، نەكا كلېنېك دروست بى. لىنى سوور بوو، بالئەندەش لەو گە مارۆيە قوتار نابى.

دەموچاۋە خروڭكاۋى و ناشىرنەكەى حاجى مستەفا سات بە سات رەشتەر داگەپا و ناشىرنتر دەبوو. لەبەر تىشكە كزەكەى چراكە، رەنگى مردووانى لى نىشتىبوو. دەتگوت خۆلى مردوويان بەسەردا كردووه، بەلام بىدەنگ نەبوو. تەقەى لە ھەموو لايەك دەكرد. گەمارۆدراۋەكان دەتگوت تەنيا چەند ياخيەك نىن، بگرە لە ھەمبەر سوپا بى ئەژمارەكەى سەعيد پاشادا دەتگوت سوپايەكن.

ھەم سەعيد پاشا و ھەمىش چاخىرجالى باش دەيانزانى، ئەو شەپە لە رۆژىك پتر ناخايەنى. تەفەنگچىيەكان رۆر رۆزىش خۆيان راگرتبايە، لەوانەبوو رۆژىك خۆ راگرن. ئەى دوايى؟ دوايىش ديار بوو. يان دەبوو خۆ بەدەستەۋە بدەن، يان خۆ بكوژن. سەعيد پاشا بە بى ئۆقرەيىيەۋە چاۋەپى بىرىارى چاخىرجالى بوو. ئىتر ئىستا حالەتتىكى گەپچارپانەى بى بەزەبيانە لە روالەتى چاخىرجاليدا شەپۆلى دەدا. لەو تەى شەپەكەى دەستى پى كردىبوو، تاقە قسەيەكىشى نەكردىبوو. كە دەيوست كارىكى گەورە بكا، يان بىريارىك بدا، كپ و كپ دەبوو، بەلام ئىستا جۆرىكى دىكە بوو. دەتگوت مى بۆ مەرگ دانواندووه. خەرىكە گالەتە بە مردن دەكا.

شەوگار شەق بىبوو. ئەفە لەپەر گەپاۋە و بەرەۋ لای حاجى چوو. حالەتەكەى پىشۋوى روخسارى گۆرپاۋو. ئىستا روالەتتىكى تەۋاۋ شىلگىرى ھەبوو. ديسان ۋەك بەردىك توند و قايم بوو.
- بانگى خاۋەن مال بكن.

***** يلخى *****

له خواره وه دهنگيك وه لامي دايه وه:

- ليرهم ئه فه.

- وهره بزانم. خيرا ده جه والم بو بيته. هه تانه؟

- هه مه ئه فه. هه مه.

- حاجى زوو به دوو تفهنگچى بنيره با بچنه دهري و هه ندى بهرد خر
بكه نه وه و بيهيئن.

حاجى گيانىكى وه بهر هاته وه. روخساره پر له قين و توورپه يى و مهرگ
لينيشتووه كه ي، توژيك گهش بووه. ده تگوت ترووسكه ي هيوايه ك له
دووره وه ده ياره.

- با هه بهرد له جه واله كان نه كه ين ئه فه. هه ندى بهردى تيده كه ين و ئه وي
ديكه شى پر ده كه ين له خورى و ليفه و دوشه گ و شتى دى. ئه و كات له
خواره يوه وا شلپه ي دى، هه مووان پييان واده يى بنياده م بهر بووه:
قورى نه برد، جه واله كانيان پر كرد و له ته نيشت يه كتريان دانان.
ئه فه:

- بهر له وه ي به كه م جه وال پر بكه ن، رووى تفهنگه كانتان بكه نه شيوه كه و
بى پسانه وه ويكرا ته قه بكه ن. ده بى وا بنويئن، يه كيك خه ريكه خوى به
رووباره كه دا ده دا و ئه وانى ديكه ته قه ي لى ده كه ن. هه موو چه كه كان ويكرا
ته قه يان له ئاوى نيو شيوه كه ده كرد. سه عيد پاشا و جه ندرمه كانى هوشيان
چوو ه سه ر ئه وي. به خويان گوت:

- ئه و كابرايه شيت بووه. ئه و هه مووه سه ر يازه ي به لاوه ناوه و ته قه له
ئاوه كه ده كا.

***** یلخى *****

به لām زۆرى نه برد، تیگه یشتن بۆ وا ده کا. شتیك له په نجه ره كه وه ده په پى و كه وته نئو ئاوه كه وه. شتیكى دیکه ش وهك ئهوى پيشوو له په نجه ره كه وه خوى فری دایه نئو ئاوه كه. ته قه له سه ریه ك ده سستی پى كرد. له وانه یه پتر له هه زار فیشه کیان به و دوو شته وه نابى. هه ر چاره گه سه عاتیک ئه و رووداوه دووپاته ده بۆوه. كه پینجه مین جه وال فری درا، ئیتر هه موو سه ربازه كانى سه عید پاشا هاتبوونه ده م ئاوه كه. بازنه ی گه مارۆكه درزى تیكه وتبوو. تاویك دواتر پینچ جه والى دیکه ش فری درانه نئو ئاوه كه وه. دواى هه ر جه والى كیش، ره هیله ی فیشه ك ده بارى و جه واله كان كون كون ده کران.

چاخیرجالى و براده ره كانى زۆر سووك و سانا توانیيان بازنه ی گه مارۆكه بشكێتن و ده رچن. خاوه ن مالیشیان له گه لدا بوو. كه وتنه رى و رویشتن. خاوه ن مالیشیان برد، بۆ ئه وه ی نه كه ویتته ده ست سه عید پاشا.

سه عید پاشا و سه ربازه كانى، له تاریكایى شه وه كه دا، جه واله كانیان دایه بهر ره هیله ی ئاگره بى ئامانه كه یان.

رۆژ بۆوه. سه عید پاشا به وه پیه پى خوشحالییه وه، خویان گه یانده سه ر كوژراوه كان، به لām كه سه یری كردن، ده جه والى دیت له ملاوه كه وتبوون و دابیژرابوون، وهك شیتانى لى هات. ئه وه چه نده مین جارى بوو، چاخیرجالى ده یخه له تاند.

چاخیرجالى و هاوړیکانى ساغ و سلا مه ت گه یشتنه باباداغى. كه ته واو هه سانه وه، چاخیرجالى نه مری كرد:

- قه لām و كاغه زێكم بۆ دینن. ده بى نامه یه كى تیروته سه ل بۆ سه عید پاشا بنووسم.

***** یلخی *****

جا نووسی:

به پیرز جه نابی "کالدان دهره لی" ناسراو به خاوه نشکۆ قهره سه عید پاشا.
له پێشدا سلاویکی گهرموگور، هیوادارم زۆر باش و پێوه ی بی. دوایش
دهمه ویست عهرزت بکه م، پایوی ژیر جارێک له کونیکه وه مار پێوه ی ده دا،
به لām جه نابت سه د جاری پێوه دای. زۆر جارن له شوینان دانیشتوی و
قسه ت به من گوتوه. فهرمووتانه چاخیرجالی ترسنۆکه و ناویری به ره نگارم
بیته وه، به لām خو دیتت چۆن وێرام و به ره نگاریشت بوومه وه. ئه گهر
پێویست بوو له داهاتوودا دیسانیش تووشی به کتر ده بینه وه. نیگه رانی ئه وه
مه به و خه می لی مه خو. تۆم خو ش ده وی پاشا. من ئه وه له باباداغیم. ئیتر
له وی جه والی لی نییه. له وی منی لیم و من ده بین، به لām تکایه کی دیکه م
لیت هه یه پاشا. ئه و قاچاخچییه داماوانه و ئه و چه ته و دز و یاخییه
بچووکانه له بری چاخیرجالی مه کوژن. به زه بیم پێیاندا دیته وه.

دیسان ریز و سلاوم هه یه پاشا.

چاخیرجالی مه مه د ئه فه.

پاشا که نامه که ی خوینده وه، له دین ده هری بوو. نه یده زانی چ بکا.
نامه هینه ره که ی بانگ کرد. شوانیکی داماو بوو که ناگای له مه حمودی
بیژه وادیش نه بوو.

دەرهبه گي ئه وسه رده مي، هه رگه نجیکیان چاونه ترس و هه ژار و توندوتولیان دیتبایه، ئیتر گه نجه مالویران ده بوو. هه رچۆنیک بوایه یان ناچار یان ده کرد یه کیک بکوژی و بگیری، یان به رنامه یه کیان بۆ داده پشت تا کابرا ناچار بی نفعه گ هه لگری و بجیته شاخ و ببیته ئه فه. دهرهبه گ ناچار بوون وا بکه ن. هه ر کامه یان یه ک، یان چه ند ئه فه یه کیان له حیا هه بوو، بۆ ئه وه ی له کاتی

***** یاخړ *****

پټوښتدا که لکيان لږ وەرگن. دهره به گایه تی به بڼی نه فه، وهك سهر بازی بڼی چهك و ابوو.

له سهره تاي به سهره اته که ماندا دیتمان، هه ندی روودا چا خیر جالیان یاخی کرد. گرویان حه سهن ناچاری کرد. ناغاگان ناچاریان کرد. بڼ وینه خه لیل ناغا و چند ناغای دیکه، که ناویان نازانین و چند به گیش. نه وانه دوستی بوون و شووتیان دابووه بن هه نگلی. به کیک له وانه ی به و پیناوه دا زوری دهستی چا خیر جالی گرتبوو و چند حه شارگه ی بڼ دروست کردبوو، توفیق به گ بوو.

توفیق به گ چند حه مام و کاروانسه رای له نالاشار و ده ورو به ری هه بوو. دیاره به کیکیش بوو له گه وره ملکداره کانی نه و ده ورو به ره ش. له نه وه ی "دهره به گه" گه وره کانی نه و ناوچه به بوو. کابرایه کی زور له خو بایی بوو. که له سهر مه سه له ی زه وی و زار له گه ل به کیک ده مه قپه و کیشی ده بوو، به که م قسه ی نه وه بوو:

- په له مه که ن با به چا خیر جالی بلیم. جا هر به راست واشی ده کرد. جا چا خیر جالی ده هات و مشووری دوژمنه کانی ده خوارد. هر که س له ناوچه ی نالاشار کیشی له گه ل توفیق به گ بویه، له راستیدا به رۆکی چا خیر جالیی گرتبوو. له لایه کی دیکه شه وه، توفیق به گیش به کیک بوو له گه وره ترین پشتیوانه کانی چا خیر جالی. هه موو کار یکی بڼ ده کرد. نه و رۆزانه ی کیشی به کی ده بوو، به هانا یه وه ده چوو و به رده وام هه والی نوی و پاره ی زوری بڼ ده نارد.

***** یلخی *****

پینجه مین یان شه شه مین سالی یاخیکه ری چاخیر جالییه . توفیق بهگ چه ند جاران پیویستی به چاخیر جالی ده بی. چه ند جاران بانگی دهکا و چاخیر جالی ده چی و گریپو و چکه ی بۆ ده کاته وه . ئیستاش ئه وه ته نگانه به که و توفیق بهگ حه وجیی به چاخیر جالییه و داوای یارمه تی لی کردووه . ئه مجاره ش ده یه وی ئه رکیکی بخاته ئه ستوی . ئه رکیکی وهک ئه رکه کانی پیشووی:

- کیشی زه وی و زارمان هه یه ئه فه . له گه ل کورپه مامه که م لیمان بووه ته کیشه . چیی ده یه نیم و ده یبه م قسه م وه رناگری. وه ره و ئه و کورپه مامه م بکوژه ئه فه . جا چیت بوئ ده تده می. ته نانه ت ده لئی، به شی کورپه مامه که مت ده تده می. هه ر ئه وه نده بیکورژه ، ئه ویتری له ئه ستوی خۆم . ئه فه بیده نگ راده وه ستی. قسه ناکا . ماوه یه کی زۆر سه ری داده خا . ئه و جار له توفیق بهگ ده چیته پیشی و به هه موو تینی خۆی شه پلاخه یه کی لی ده دا . توفیق بهگ به و زلله یه ده که وی.

- زو به حاجی، ئه و کافره بی دایک و بابه بکوژه . ئه و ژن حیزه . تا که نگی ده یانه وی چاخیر جالی بکه نه داره ده ستی خۆیان . تا که ی به مندالم ده زانی . حاجی خۆی ده که یه نیته ئه فه . ده ستی ده گری و ده بیاته لاره :
- لئی خۆش به ئه فه ی من . توفیق بهگ دۆستی خۆمانه .

ئه فه خده یه کی تاییه تی هه بوو . هه رگیز ده ستی نه ده چوووه خوینی دۆست و هاوپییه کی . مه گه ر ئه وه ی خه یانه تیکی گه ورده ی کردبی . هه ر بۆیه له توفیق بهگ خۆش بوو .

***** یلخی *****

دوای ئو رووداوو بوو، که چاخیرجالی هەر به راستی بوو به و چاخیرجالیه. دوای ئو رووداوو، چاخیرجالی بوو به دوزمنی ئاغا و دهره به گان. ئیتر نه بوو به داره دهستیان. هیچ کام له ئاغا و دهره به گه کانیش نه یانتوانی که لکی خراپی لی وه رگرن. جا ئه و جار توره ی چاخیرجالی بوو ئه وان بخاته خزمه تی خۆیه وه. بوو به به لای سهریان. باجی لی وه رگرتن. تالانی کردن. زهوی و زاره که ی لی ئه ستاندن و به سهر وه رزیراندا دابه شی کردن. پاره ی لی ئه ستاندن و جیازی بووکان و داووده رمانی نه خوشانی پی کپی. دوای ئه وه بوو، که چاخیرجالی وای لی هات شیاوی ئه وه بی، خۆی به کوپی ئه حمه د ئه فه بزانی. بوو به دوزمنی خه یانه تکه ران. بوو به پشت و په نای خه لک و دوزمنی دهریار. ئه و کاته بوو که خه لکی ناسی و به رهنگاری ئیمپراتۆریکی مه زن بۆوه. تیگه یشت که ئه و ئه فانه ی ده بنه داره دهستی ئاغاگان، زۆر زۆر له به گ و پاشاگان خراپترن. هه تا دوا هه ناسه شی له سهر باوه پی خۆی سوور بوو. پیاوانه له سهر ئیمانی خۆی راوه ستا و ئیتر دهستی بۆ هیچ خه یانه ت و نامه ردیه ک نه برد. خه لکیش خوشیان دهویست و به هەر نرخیک بوایه، پشتیان دهگرت. ته نانه ت سهریشیان تیدا چووبایه.

جاری وابوو تووشی شه پیکی قورس ده بوو. چاخیرجالی گه مارۆ ده درا. هەر به راستی ته نگاو ده کرا. نیوه ی گه مارۆ دهره کان ئه و جه ندرمانه بوون که مووچه یان له عوسمانی وه رده گرت، به لام نیوه که ی دیکه یان، له وانه یه زۆربه شیان سهریاز بوون. چاخیرجالی شه پی ده کرد، به لام زۆر ئاگای لی بوو ته قه له هیچ سهریازیک نه کا. ده کری بلتی، سهره پای ئه و هه مووه شه پ و راکردنه، ته نانه ت لووتی سهریازیکیش چییه له خوین نه هاتبوو. ته نیا جار و

***** ياخشى *****

بارەيەك سەربازىك تووشى رووداويكى چاۋە پرواننە كراۋ بېۋو يان ماريك پىتوھى
دابوو. سەربازە كانىش چاخىر جالىيان باش دەناسى و ھەمىشە لەسەر ھەست
بوون نەكا زىيانىك لە ئەفەى خۆيان بدەن.

سمایل ئەفە، يەككە لە دۆژمنە ھەرە بچووكەكانى چاخىرجالىيە. ئەفە پىيى
وايە تۆفيق بەگ نىيويژوانىي نىوان حكومەت و سمایل ئەفەى كردوو و
ئەوى سووك كردوو. ئەو تۆفيق بەگە بۆ وا دەكا؟ ئەفە كەوتەو بەر
مەسەلەى توقات. دواى رووداوەكەى توقات، تۆفيق بەگ بىوو بە دۆستى
سمایل ئەفە. جا پىيى خۆش بايە ھەر كەس بكورژى، بە سمایلى دەكوشت.
يانى ئاوا تۆفيق بەگ. زۆر باشە بمىنى. ئەفە لە چيا دىتە خواری. بەرەو
ئالاشار. بى راوستان چوونە مالى تۆفيق بەگ، بەلام كە گەيشتنى، سەريان
كرد كەس لە مالى نىيە. كەس لە مال نەبوو. لىرە تۆفيق بەگ و سەعید پاشا
لىك ھەلبەزىبونەو، ھەر بۆيە تۆفيق بەگ خۆى شارەبۆو. ئەو
خۆشاردەنەو ھەى باشى بۆ تەواو بوو. چونكە چاخىرجالى ھاتبوو بىكورژى.

***** يلخړ *****

له وکاته دا هه والیکي تازه يان هینا: سمایل نهغه به تاقی ته نی له مالکهی
 خوی دانیشته وه. چا خیرجالی هر نه وهی بیست، به بی تۆسقالی حه سانه وه،
 به ره و گونده که ی سمایل نهغه که وته ری. خه لکی ناسایی نه و رییه به پینچ
 سه عات ده برن، که چی نهغه و هه قاله کانی به سی سه عات بر بیان.
 وهک ده لاین په کیک له هۆکاره کانی سه رکه وتنی چا خیرجالی نه و گورجوگولی و
 توندوتولیه بووه. نه و کارهی نه و، هه موو که سی به سه هوو ده بر د.
 گه وره ترین تاییه تمه ندیی یاخییه ک، نه وهیه ده بی گورج و گول بی له
 ریگه برن. نه مرق ده بی نی چا خیرجالی له چیای بابا داغییه. سبه ی له پر
 ده بی نی هر نه و کابرایه به خوی و پیاوه کانییه وه، خوی گه یان دوه ته ده شتی
 به رکاما. نه و توندوتولبوننه، نه و خوشبه زی و ته رده سستییه ی له تاقه تی
 نینسان دا نییه، له کوپیان هینا بوو؟ به ره می خورا هینانی به رده وام و تدر
 بوو. هه رکام له وانه چه ند سالان چا خچیتی و یاخیگه ریان کردبوو. جا
 چونکه رتوبه شیان مندالی بنه مال له ورزیره هه ژاره کان بوون، له مندالییه وه
 شوانی و گاوانیان کردبوو و هر له وکاته وه گورجوگول گه وره ببوون. له
 لایه کی دیکه شه وه، نه وانه هه ناچاریش بوون ناوا خیرا ریگه برن.
 ده شزانین حه وجیبوون و ناچاری وا له بنیاده م ده که ن فییری هه موو شتی
 بی. نه وه نده خوویان گرتبوو به را کردن له چیا و ته ق ته که کاند،
 عیلاتییه کان پییان ده گوتن "تفه نگچی با". هر کات به ر لیبورده بیش
 ده که وتن و له چیا ده هاتنه خوار، دیشان چا خیرجالی ده سستی لی
 هه لته ده گرتن. هه موو رتوی ناچاری ده کردن، ته مرینی نیشانه دا کردن و ته قه
 بکه ن.

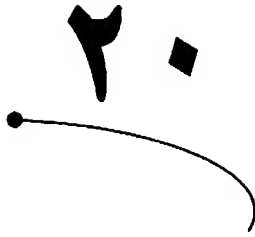
***** یلخی *****

ماله که ی سمایل ئەفه یان گە مارۆ دا. بوو بە تەقە. سمایل ئەفە بەتەنێ لە ماله وە بوو. شەپە که که وچکی تێنە دەگە پا. سمایل زۆر رەشید بوو. گەنج بوو. لەوانە نەبوو، خۆی بدزیتە وە و لەبەر دوزمن هەلێ. دوو سێ سەعاتێک لە بەر یە ک راوەستان و شەریان کرد. سمایل ئەفە نەیدە هیششت چاخیرجالی تەنانت هەنگاوێکیش لە ماله که ی بجیتە پێش. هەر ئاوا هەشت سەعاتی رەبەق شەریان کرد. چاخیرجالی زانیی ئاوا هیچی بۆ ناچیتە سەر. یەکیک لە تەفەنگچییهکانی نارده سەری و خۆی بە تەقە ی بێ پسانە وە سەری سمایل ئەفە ی خافلاند. تەفەنگچییه که بە پشتیوانیی چاخیرجالی خۆی گە یانده ماله که و ئاگری دا. ماله که سووتا. چاخیرجالی پەنجە ی لە سەر پە لە پیتکه و چاوی لە دەرگا که بریپوو. چاوە پێ بوو سمایل ئەفە بیتە دەری. ماله که سووتا و بوو بە خۆلە میش، بە لام که س نە هاتە دەری.

چاخیرجالی خۆی پێ نە گیرا. وە ک لافاو فرمیسکی هە لپشت. ئە وە دووهم جاری بوو و بە کول دەگرا. بە گریانە وە کوتی:

- حەیف بوو. سمایل ئەفە حەیف بوو. خۆزگە لە هە وە له وە زانیام ئە وە نده رەشیده. حەیف بۆ ئە و هە موو هە ردنا زایە تیە ی.

كاميل پاشا بانگى سەئىد پاشاى كرد:

- باس و خەبەر چىيە پاش؟ كاروبارەكان چۆن دەچنە پيش؟

- هيشتا هەر بەردەوامە پاشا.

- ئەو دەبى تاكەى هەر بەردەوام بى؟ ئەى كەنگىن دەبريتهوه؟

- ديار نىيە پاشا. خەنيمەكەمان شەيتانىكى راستەقىنەيه، بەلام هەر بەم

زوانە بە گوى دەيگرم.

كاميل پاشا قيت بۆوه و بەپيى خووخدەى هەميشەيى خوى نەپاندى:

- ئەوئەندەى لى مەلى پاشا. خيرا بە دووقسە پيتم بلى بزانم بە چەند رۆژى

ديكە دەتوانى چاخيرجالى بگرى؟ هەر ئەوئەندە بلى.

- ديار نىيە پاشا. لەوانەيه بە رۆژىك و لەوانەشه بە سالىك.

***** يلخړ *****

- ده توانن له مانگي داهاتودا بيگرن و بيهيښن؟

- ناتوانم پاشا.

- كه واته داواي لي ده كه م له چيا بيته خوراي و ليي خوش ده بين.

سه عيد پاشا مات بوو. وهك نه وي به كوكت له سهریت دابي. له داخان ليوي خوي ده كړوشت. پالنه وانه گه وره كه ي عوسماني، نه وي راپه رينه مه زنه كه ي نه لېلانيای سهرکوت كړدبوو، ئيستا چون ده يتواني بلي به زيوم؟ نه وه دووهم جاري بوو، له هم مېر ياخييه كدا سهری شوې ده كړد. چون پيې قه بول ده كړا؟

هه فته يهك دواتر چاخيرجالي و تفهنگچييه كاني سواړي نه سپ ده بن و له خو بيا يانه له چيا دينه خوراي. نه مجاره يان مهرجي زور قورستري داناو. نه و مېر جانه بو حكومت حه ياچوونن.

چاخيرجالي ماندوو بووه. نه گهر بنيادهم به عه شقوه كارېك بكا، كاره كه ي زور زديش قورس بي، ديسان هه ر ليي ماندوو نابي. قهت نه يو يستبوو كه س تالان بكا يان بيكوژي. ناچار يان كړدبوو. چاخيرجالي پيې وابوو تاواني نه و هه موو كوشتار و تالانه له نه ستوي نه ودا نيه. تاواني نه و كه سانه بوو كه نه ويان ناچار كړدبوو وا بكا، به لام كي ناچاري كړدبوو؟ ناخو پادشا ناچاري كړدبوو؟ ناخو خه تاي ميلله ت بوو؟

هه رچونيك بي، خه تاي نه وان بوو. جا فهرقي نه بوو، كاميان پتر تاوانبارن. نه و هه ر خوي به بي تاوان ده زاني. نه و دليكي پاكي هه بوو. ريك وهك دلي منداليكي حه وت سالانه. چما تا ئيستا ناهه قبي له كه س كړدبوو؟ كي كوشتبوو؟ گروبان حه سهن و زالمه كاني دي. نه وانه ي ناهه قبيان له خه لكي

***** یلخى *****

دەکرد. چەرکەز و ئەلبانیاییەکان. ھەر ئەوانە خۆیان بە پادشا فرۆشتبوو و ژانیان لە خەڵک کردبوو دۆزەخ. ئەو جەندەمانەى بۆ چەند قەوشە دراویک ببوونە کاربەدەستى دەولەت و بەلای گىانی گوندییە لیقەوماوەکان. ئەو ئاغا و بەگانەى خوینى وەرژێرەکانیان دەمشت. جگە لەوانە کى دیکەى کوشتبوو؟ ئەوانەى شەو و رۆژ بە شوێنئییەو بوون بیکوژن؟ باشە مافى ئەوئەى نەبوو بەرگى لە خۆى بکا؟ چاخیرجالى شەو و رۆژ بىرە لەو دەکردهو. بىرە دەکردهو و دەیدى تەواو ھەقیقتى. جا بىرارى دەدا، کارەکانى رابردووى دووبارە نەکاتەو و ژيانىکى بى چەرمەسەرى بۆ خۆى و خێزانەکەى دابىن بکا. ئیتەر ھەساوئەتەو و ئیشەلا ھىچ رووداویکى چاوەرواننەکراوى بۆ نایەتە پێش.

ئەفە لە ئایاسۆرات و کایاکۆى وەدەر نەدەکەوت. لە زەوى و زارەکیدە کە بەنیوچەلێ بەجێ ھێشتبوو، خەریکی کارە. . دەبى دایچىنى... دەبى فلانە شت لەو فیسارە جى دروست بکرى. ھەتا ئیوارە ھەر ئەمرى دەکرد و رێوشوێنى پێشان دەدان. بە مەزراکیدە دەگەرا. نوێژى دەکرد و چەند لە دەستى ھاتبایە دەستى ھەژارانى دەگرت. لە ژنەچکۆلەکەى کچىکى ھەبوو. ھەلۆ لەخۆباییەکەى کوێستان، ئیستا چىژى لە باوکایەتیی خۆى وەرەدەگرت و چەند سەعاتان لەگەڵ مندالەکەى گەمەى دەکرد و سەرى خۆى دەخافلاند. لەبىرە چووبۆو.

ھەر لەبىریشى نەمابوو. ئەو ئەلبانیاییانەى بە زىندوویى ئاگرى دابوون، ئەو ژنەى سەرى برىبوو، پۆسلۆتۆغلى، سەمیل ئەفە، چیاکان و یاخیگەرى و

***** يلخړ *****

به كورتي همموو شتيكي له بير چووبږوه. ته نانهت بڼو جاريكيش به زه ينيدا نه ده هات بير له و شتانه بكا ته وه. به لاي تفهنگدا هر نه ده چوو. ده مانچه يه كي له قه دي ددها، به لام قهت سه يري دهر اغ (مه خزهن) هكي نه ده كرد. وا راهاتبوو ده مانچه كه له قه دي بدا، وهك چوون عاده تي گرتبوو پانتول له پي بكا.

چهند مانگان تپه پين. مه زرا و مندال و گوند ته واو سه رقاليان كړدبوو. نه گهر گړندي نه زيه تي نه كهن، نه گهر شه پ و هق و ناهه قى خو ياني نه هيننه لاي... نه گهر لتي گه پين بڼو خو ي بڙي... نه گهر لتي گه پين وهك همموو كه سي ديكه، وهك همموو دپهاتييه كاني دي بڙي. ناي خو زگه وا بوايه، به لام نابي نا. هر نه وهنده جاريك ناوي خو ي نا نه فه، نيتر ته واو. ناچار بوو خو له هه ندي نيش هلقورتيني. دياره به وهنده يه قايل بوو. هر خودا خوداي بوو نه هامه تييه كي ديكي تووش نه بي و كهس كه له گايي لي نه كا و ديسان ناچاري نه كهن بچيته وه شاخ. گه وره ترين ناواتيشي هر نه وه بوو. به رده وام نيگه راني نه وه بوو، به لام نه و ناواته ي لاي كهس نه ده دركاند. جگه له نيراز، كه سي دي ناگاي له دلي نه فه نه بوو.

به لام ناخرييه كي قه وما و نه وه ي لتي ده ترسا، به سه ري هات.

سه رهنگ روسته م به گ، براگه وره ي ملازم حه سني نه فه نييه. هر نه و ملازمه ي به ده سي چاخيرجالي كوژدوه. نه و بنه ماله يه هر هه موويان له نازيه تيدا به ناويانگن. مام و خالي هه موو ره شيد و نازاي به ناويانگن. خالواني چهندي چهند ساله ده يانه وي چاخيرجالي بكوژن، به لام تا نيتستا هيچيان پي

***** ياخىر *****

نەكراۋە. ئەۋىنە مالا يە ھەموو لە ئاگرى تۆلە ئەستاندەنەۋە دا دەگرېن. ھەر ھەموۋان دەيانەۋى تۆلەى خۇيان بكنەۋە، بەلام لىيان سوۋرە بەرامبەرەكەيان چاخىرجالىيە. چىيان پى دەكرى؟ رۆستەم بەگ خوشى سەرھەنگىكى ئازايە. پى قەبوول ناكرى خۇيى براكەى بەفېرۇ بچى. تاقە ئاۋاتى ئەۋەيە، رۆژىك توۋشى چاخىرجالى بى تۆلەى خۇى لى بكاتۋە. ئەۋىرېنە دەمىك سالە ھاتۋەتەۋە سۆ. چەند جارار كەۋتېۋە كەژ و كۆلە چاخىرجالى گەپابوۋ بەلام ھېچى پى نەكرابوۋ. چەند جارار ھەۋلى داۋە، گىيانى لەسەر بەرى دەستى دابىنى و بەبى ترس پەلامارى چاخىرجالى بدات، بەلام برادەرەكانى پىشيان گرتۋە. كە چاخىرجالىيەش لە چيا ھاتۋەتە خوارى، نەيانھېشتۋە سەرھەنگ توخنى بى، بەلام رۆستەم بەگ دەست ھەلناگرى. ھەر لە دەرھەت و رىيەك دەگەپى بەشكەم بتۋانى توۋشى چاخىرجالى بى. جا ئەۋكات يەككىيان دەبى بمرن.

رۆژىك سەر لەبەيانى ھەۋالىيان بۆ چاخىرجالى ھىنا:

سەرھەنگ رۆستەم بەگ بەخۇى و سەربازەۋە ھاتۋەتە ئاۋابى و لە مالى كويخان.

يانى چى؟ چما چاخىرجالى و ھكۈمەتى ناۋەند گرىبەستيان مۆر نەكردۋە؟ ھېچ پىۋايىكى چەكدار و ھېچ بەرپرستىكى ھكۈمى نابى بىتە ئاياسۇرات. باشە رۆستەم بەگ ئەۋەى دەزانى؟ لەۋانەشە لىلى تىك چۈۋى... بەشكەم مەبەستىكى خراپىشى نەبى...

بەلام رۆستەم بەگ بە نيازى خراپ ھاتېۋ. خۇى پى نەكرابوۋ. بە بىست سى كەس لە سەربازە ھەرە باشەكانىيەۋە ھاتېۋنە ئاۋايىەكەى چاخىرجالى.

***** یلخی *****

ئاگرى تۆلە سەندەنە وە لە ناخیدا بۆلەيسەى دەكىشا و ھاتبوو ئە و ئاگرە دامركىنەتە وە .

رۆستەم بەگ بېياری خۆى دابوو. دەيزانى چاخىرجالى زۆرىەى كاتەكانى خۆى لە قاوہخانەى ئاواييدا بەسەر دەبا. بېياری دابوو، لەپەر بچیتە چاىخانەكەوہ و سینگ بە سىنگى چاخىرجاليیەوہ بنى. چاوى لە چاوى بېرى و سىنگى پەر بكا لە فېشەك.

بەلام خەونەكەى وەدى نەھات. ھەرگىز ئەوہى بۆ نەپرەخسا. چونكە نىر سەعات بەر لەوہى رۆستەم بەگ بگاتە ئاوايى، چاخىرجالييان ئاگادار كردهوہ:

- سەرھەنگ رۆستەم بەگ بەخۆى و سى سەربازەوہ بەرەو ئاوايى دى.
چاخىرجالى ھەوالەكەى پى گەببوو، بەلام خراپى بىر نەكردبۆوہ. لەگەل ئەوہشدا نابى لەخۆى خافل و خەمسارد بى.

بەلام رۆستەم بەگ لە تۆلە بەولاوہ بېرى لە ھىچ شتى نەدەكردەوہ. خوین بەرى چاوى گرتبوو. لە لايەكى دىكەشەوہ دەرەبەگ و ئاغاكانىش دنەيان دابوو. بەوپەرى توورەيىوہ لە قاوہخانەكە وەژوور كەوت. پەنجەى لەسەر پەلەپىتكە بوو، بەلام چاخىرجالى لەوى نەدى. توورەتر بوو. دەى دەبى چ بكا؟ ناخۆ ھەلكوتیتە سەر مالەكەى چاخىرجالى يان نا؟

كوندى خولقيان كرد. رۆستەم بەگ دانىشت.

- ئەفە، سەرھەنگ ھاتوہ. زۆرىش توورەيە.

رۆستەم بەگ ھاتوہ بۆ دۆستايەتى يان دوژمنايەتى؟ دەبى روون بىتەوہ.

بانگى پياوہكانى خۆى كرد:

***** یلخی *****

- زوو بن خواردن ئاماده بکهن. هەر له و قاوه خانه یه میزه کان ریکوپیک بکهن و میوانداری له رۆسته م بهگ و هاوپیانی بکهن. سلاوی منیشی پی بگه یه نن و بلین خه می هیچی نه بی. نه و گونده، گوندی خۆیه تی. نه گه ر حه زیش ده کا، ده کری بیته ماله وه.

سفره یه کی باشیان له قاوه خانه که بۆ راخست. هه موو شتیکیان ئاماده کرد. له شیرى مریشکه وه هه تا...

یه کیک له پیاوه کانی ئه فه چوو له رۆسته م بهگ و گوتی:

- ئه فه م سلاوی گه یاندووی و گوتی، سه رهنگ خه می هیچی نه بی. گونده که، گوندی خۆیه تی. ئیستاش فه رموون پارووه ک نانی نیوه پۆ بخۆن. دواى نانی نیوه پۆش نه گه ر گه وره مان ده که ن، با بیته مالى.

رۆسته م بهگ، ئه فه ی له قاوه خانه که دا نه دیتبوو و به وه توو په ببوو، ئه مجار به جاریک شیت بوو. خوین به ری چاوی گرت. چوو و سفره که ی دایه بهر شه ق و خواردنه کانیشی به ملاولادا بلوو کرده وه.

- نانی سه گبابیکی ئاوا ژن حیز، بۆ وه ی نابى سه گیش بیخوات. ئه وه ش به و نامه رده بلین.

چی له زاری هاته ده ری گوتی و جنیوی دا و سووکایه تی پی کرد. هه واله که یان به چاخیرجالی گه یانده وه. چاخیرجالی مات بوو. یانی چی؟ دیسان شاخ؟

- تفه نگچییه کان ئاماده بن.

***** یلخر *****

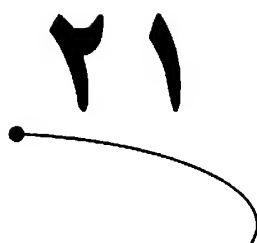
تفهنگچی له خودایان دهویست. ئەوەندهی یەك و دوو ئاماده بوون. دوو
کیلۆمهتر له دهرهوهی دی، بۆسهیان نایهوه. رۆسته م بهگ بهولایه دا
دهپۆیشت.

رۆسته م بهگ له دوورهوه دهرکهوت. گهیشه شوینی بۆسهکه. چاخیرجالی
ددانی چیر دهکردهوه. بهخۆی دهگوت:

- ئاخر کافری بێ دایی و باب... چیت له گیانی من دهوێ؟ بۆچی هاتوویه
ئهو گونده؟ چما...

تهقه له تفهنگانهوه ههستا. رۆسته م بهگ و ژمارهیهك له پیاوهکانی
سهرنخوون بوون. ئەوانی دیکهش گهراڤانهوه و رایان کرد.

جا کسّ چاخیرجالی راوه دوو نانی؟ کام تۆله ئه سستین؟ چه رکه زه کان،
ئهلبانیا ییه کان، هیزه حکومیه کان... تۆکه ری دهره به گه کان، پیاوی ئاغا و
دهره به گان، برا و خزمی ئه فه کوژراوه کان...

ئهوانه ته واوله کاره که ی خویاندا خاراون و شاره زابوون، به لام چون؟ باشه،
خو دیاره. چهندی چهند سالان وه شوین چاخیرجالی که وتوون و ئیتیر
سرووشتییه بتوانن مه ته ل و فرت و فیله کانی فیر بن و له کاره که ی خویاندا
شاره زاتر بن.

چاخیرجالی ته واوله نگاو کراوه. له وه ته ی هیه ئه وه نده ته نگاو نه کراوه.
له وه ته ی چۆته شاخ، ئه وه نده ی عه زاب نه کیشاوه، به لام ئه و له هه موو هه ل

***** يلخړ *****

و دهره فته و توانا کانی که لک وهرده گری. هه موو هوش و زیره کیی خوی
ده خاته گه پ و ناهیلې دوژمنه کانی زه فهری پی بهرن.

بېبه زه بیانه پیاوی ده کوشته. به هه موو لایه دا ده یکوشت و نه و هه قه شی به
خوی ده دا. بۆ وینه نه و روسته م به گه چیی له گیانی نه و ده ویست؟
حکومه تی ناوه ندی بۆچی نه یده هیشت بژی؟ هه ر هه مووی له بن سهری
حکومه تدا بوو. هه مووان قو لیان هه لمالیوه نه فه بکوژن. نه فه ش ناچاره
کونه مشکیان لې بکاته قه یسه ری. له سهر ری جهندرمه و نه وانه ی که ووتونه
شوینی، بۆسه داده نیتته وه و ده یانکوژی. دواي شه پ و خوشاردنه وه یه کی ئیتر
ئیستا نه وانه ی راوه دووی دهنن، تیگه یشتوون له و جوړه شه پ و
به رهن گاریبانه دا نه وه ی راده کا، سهرده که وی و براویه و نه وه ی ده که ویتنه
شوینیش، نه و ده یدو پی نی. " به لام نه وان هیزی حکومتن. نه رکیان نه وه یه
وه شوین که وتن. نه گه ر راو نه نن، چاخیر جالی مه منوونیش ده بی. له خودای
ده وی نه که ونه شوینی، به لام ئیتر نه وکات نه ویش خوی ده بیته حکومتیک
و چیی پی خوش بوو ده یکا. ده بی ریونی شانیک بکیشن. ده بی کاریک بکه ن،
که چاخیر جالی جهندرمان راو بنی و بکه ویتنه شوینیان. ده بی تووپره ی بکه ن
و ناچار ی بکه ن کاریک قو پ و هه لنه سه نگین راو بکا.

باشه چون تینی بده ن؟ قور ساده یه. ده بی خانووه که ی بسووتی نی.
باخچه که ی تیک بدری. نه و کات دهری ده بی، چونکه باخچه که ی هینده ی
منداله کانی خوش ده وی. ده بی ژن و منداله که ی بر پی نی ری و بهر دری نه
شاروچکه و له وی زیندانی بکری ن. نه و کات چاخیر جالی وه شوین جهندرمان
ده که وی بۆ نه وه ی تو له ی ماله سووتا وه که ی بکاته وه. شیت ده بی، بۆ

***** يالغر *****

ئازادکردنى ژن و مندالەكەى ھېرش دەكاتە سەر شارۆچكە و جا ئەوكات سووك و سانا لە داو دەكەوئ.

ئەوانە ھېشتا چاخىرجالىيان ئەناسىبوو.

ئەشكەنجە سامناكەكان دەستیان پى كرد. بە بیانووى شارندنەوى چاخىرجالى خەلكىكى زۆر لىيان دەدرئ و دەكوژدئ و دەبرئە زىندان و دوور دەخرئەو. عوسمانى سىبەرى شوومى ترس و مەرگ بەسەر خەلكەكەدا دەكئشى. عوسمانى دەكوژئ و بەبى پرىنگانەو زۆلم دەكا و بیانووى ھەموو ئەو كارانەيش چاخىرجالىيە، بەلام خەلك ئەفەى خۆيانيان لەو پتر خوش دەوئ، چونكە دەبینن، لەگەل عوسمانى بەشەر دئ، لەگەل ئاغاكان بەشەر دئ و دژى زۆلم دەووستئەو و بەشەر دئ. چىى عوسمانى پتر لىيان توند دەكا، خەلك چاخىرجالىيان خوشتر دەوئ.

لە ھەفتەيەك لەو پېشەو، جەندرمە دەستیان كردبوو بە دەنگۆ نانەو. تووشى ھەر كەس دەبن، دەلئ:

فلانە رۆژ حكومەت مالەكەى چاخىرجالى دەسووتئنى. باخچەكەشى تىك دەدا و ژن و مندالەكەشى دەخاتە زىندانەو.

رۆژە دیارىكراو كە دەكات. رۆژىكى ھەینی، ھېشتا تاو ھەلنەھاتوو، سەرباز گەمارۆى مالەكەى چاخىرجالى دەدەن و سەنگەر دەگرن. چاخىرجالى دئ و زۆر سووك و سادە دەيكوژن. دئ مالەكەى رزگار بكا. ژن و مندالەكەى ئەفە لە مالى دئنە دەرى و خانوو كە دەسووتئن. ھەموو پەنجەیان لەسەر پەلەپیتكەيە. چاوەرپن. بلیسەى ئاگرەكە، ئامیز بە مالەكەدا دەكەن و سەر لە ئاسمانى دەسوون. ئەفە دئ.

***** یلخو *****

به لام نه فه له به رزاييه كه وه، كه ده پوانتته گونده كه، له بن تاكه دارك دانىشتووه و سه يري سووتمانى ماله كه ي ده كا. زه رده يه كي تالى له سه ر ليوه ...

ماله كه ي سووتا و بوو به خو له ميش. نزيكه ي نيوه پو بوو. جه ندرمه زور چاو ه پي بوون، به لام كه س نه هات. چاخير جالى هه ر له وشوينه وه كه دانىشتبوو، گوئي له ته فه ي تفه نگ ده بوو. ده موچاوى گرژ بيوو، به لام زه رده تاله كه ي هه ر له سه ر ليو بوو.

پيش بيني جه ندرمه كان وه راست نه گه را. چاخير جالى تا نيوه پو هه ر سه يري كرد، دواييش ملي ريگاي گرت و روشت.

جه ندرمه هيچيان پي نه برا. هه ر بويه ش توو په تر بوون. بويه ژن و منداله كه ي چاخير جاليان گرت و بردياننه ئوده ميش و له وي به نديان كردن.

چاخير جالى يه ك دوو روژ چاو ه پي بوو، به لام حكومه ت خيزانه كه ي به ر نه دا. هه وتوو كه ي ديكه راوه ستا. ئه و جار نامه يه كي بو قائمه قامي ئوده ميش نووسي و هه په شه ي لي كرد، بيت و خيزانه كه ي به ر نه دهن، كاري وا ده كا، زيره كترين به رپرسی حكومه تيش ئه قلى پي نه شكى. هيشتا نامه كه نه گه يبووه ده ستي قائمه قام، چاخير جالى ري به كاروانتيكي ده ولته تي گرت و زير و زيوكي زوي لي ئه ستاندن و رووتي كردن. ئه وه يه كه م كاري بوو. كه فه رماندار نامه كه ي وه رگرت، له ولاشه وه هه والي تالاني داراييه كه ي ده ولته تي پي گه يشت، ده موده ست خيزانه كه ي چاخير جالي ئازاد كرد و ناردنييه وه ئاوه داني.

***** يلخړ *****

قهره‌علي ته‌فه، په‌کټک بوو له‌هه‌قال و به‌رده‌سته‌کاني چاخيرجالي. ته‌ويش
چهنډ تفه‌نگچيه‌کي هه‌بوو. به‌ته‌مري چاخيرجالي ليټبورډنه‌کهي حکومتی
قه‌بوول کړدبوو و له‌چيا هاتبووه‌ خوار. په‌کټک له‌مه‌رجه‌کاني ليټبورډنه‌کشي
ته‌وه‌ بوو، خوی و هه‌قاله‌کاني نيزنی چه‌کهلگرتنيان هه‌بی. جا بوچی
ملکه‌چی ته‌و ليټبورډنه‌ بېوو، ديار نييه. له‌وانه‌يه بو ته‌وه‌ بی له‌ده‌شتی بی و
له‌روژی ته‌نگانه‌دا به‌هانای چاخيرجالیه‌وه‌ بی. کی چووزانی، به‌لام
سه‌ره‌پای ليټبورډنه‌کesh، حکومت ده‌ست له‌عليه‌ره‌ش هه‌لناگری.
به‌رده‌وام لی ته‌خه‌فتی.

روژيکیان که‌خه‌ريک بوو له‌گونديکه‌وه‌ ده‌چووه‌ گونديکی دیکه، که‌وته‌ داوی
جه‌نډمه‌کانه‌وه‌:

- مه‌بزوو. خو به‌ده‌سته‌وه‌ بده‌.

- من قهره‌علي ته‌فه‌م.

- خوت به‌ده‌سته‌وه‌ بده‌. چه‌که‌کشت فری بده‌.

- فری نادم. نیمه و حوکه‌ت گریبه‌ستمان مؤر کړدووه‌.

- يان خو به‌ده‌سته‌وه‌ ده‌ده‌ی، يان ده‌تکوژين. ته‌واو.

عليه‌ره‌ش، ناچار تفه‌نگه‌کهي فری دا. هه‌قاله‌کانیشی وایان کړد. چهنډ
جه‌نډمه‌ له‌سه‌نگه‌ره‌کانيان ده‌رپه‌رين و تفه‌نگه‌کانيان هه‌لگرت. دواييش
ده‌ستيان له‌به‌رپشتينديان نا و ده‌مانچه و خه‌نجه‌ره‌که‌يان لی داپنين.
ده‌ستيان به‌ستن و وه‌پيش خویان دان و به‌ره‌و ئوده‌ميش که‌وته‌ ری. له‌
سه‌ر رييان، چهنډ شوان و عیلاتی و ديها تييان تووش بوون. په‌ک دوو که‌س
له‌وانه‌ پياوی چاخيرجالي بوون. عليه‌ره‌ش به‌بروه‌لته‌کاندن و

***** یلخر *****

چاوترووکاندن مهسه له که ی تی گه یاندن. نه وانیش هاتنه وه و بۆ نه فه یان گێراوه. نه فه ههچ خۆی تیک نه دا. هه ر بیده نگ بوو و مه قی له خۆی بری. عه لیه ره ش له ریکایه خیرا خیرا ئاوری له هه قاله کانی ده داوه و پیتی ده گوتن:

- خه متان نه بی نا. نه فه خۆی ده گه یه نیتی. له وانه شه هه ر ئیستا له سه ر ریکامان بۆسه ی نابیته وه. زۆری پی ناچی، گویمان له ته قه ی تفهنگی ده بی. جه ندرمه ویکرا گۆرانییان ده گوت. سه روو دیکى سه رکه وتن. نه و گۆرانیه عه لیه ره شی ده کوشه. ده تگوت هه ناوی ده ردینن. ده یویست بنه پیتی و بلی: "کوره هه ی دایک حیزینه. به ر له وه ی بگه نه وه ئۆده میش، نه فه هه مووتان ده کوژی، جارێ راوه ستن..."

ئێواره داهات. هیشتا دانیکیان مابوو بگه نه وه ئۆده میش. شه وی له گوندیکی سه ر رێیان مانه وه. مندا له وردکه ی گوند که بیستیانه وه عه لیه ره ش گیراوه، هاتنه سه یری. جه ندرمه چه نه یان گه رمدا هاتبوو و چۆنیتی گرتنه که ی عه لیه ره شیان به تامو خوێوه ده گێراوه و ده یانگوت، هه ر به و زوانه چاخیرجالیش ده گرین و وهک سه گ په تی ده که ی. عه لیه ره ش ددانی چیر ده کردنه وه. چیی نه مابوو بنه پیتی و بلی:

- زۆری پیناچی چاخیرجالی زیاره ت ده که ن. نه و کات ناتوان نه وه نده چه نه وه یری بکه ن، دایکی هه مووتان ده گی.

نه یگوت. نه یتوانی وا بلی. نه یویست دوژمنه که ی به خویدا بپنیته وه، نه گینا زۆری پینخۆش بوو بنه پیتی. جه ندرمه قاقا پیده که نین. گالته یان به عه لیه ره ش و هه قاله کانی ده کرد. جنتویان ده دانی، به لام نه و پیده که نی. له به ر

***** يلخى *****

خۆيەۋە بېرى لەۋە دەكردهۋە، كە ئەۋ دەمەي چاخىرجالى پەيدا دەبى، ئەۋ جەندىرمانە چەندە سەير دەبن. چەندە دەترسن. چۆن دەپارپتەۋە. دەست و پېيان چۆن دەلەرزى. خۆزگە ۋا بۋايە. ئەۋ كات تىرى دلى سەيرى دەكردن. دەست و پېيى عەلىيە رەش و دور ھەقالەكەيان لە كۆت و زنجىر كىرد. لەۋ ژورىكدا بەندىيان كىردن و دەرگايان لەسەر گالە دان و جەندەرمەيەكى سۈرچاكىشىيان كىردە پاسەۋانىيان. عەلىيە رەش خەۋى لى ئەدەكەۋت. حەجمىنى لەبەر ھەلگىراۋو. ئەفە بى و نەبى دەمىكە ھەۋالەكەي بىستۆتەۋە. خۆ زۆرىش دور نەۋو. ئەي باشە بۆ تا ئىستا نەھاتوۋە؟ دى، بى و نەبى نەخشەيەكى ھەيە، ئەگىنا ھاتنەكەي مسۆگەرە.

ئىتر سى سۈر سەعاتىكى ماۋە رۆژ بېتەۋە. ئەۋ باش دەزانى چ دەكا. رىزگارمان دەكا. ئەگەر پىۋىست بى، تەنانەت دېتە ئۆدەمىشىش. دەرگاي بەندىخانەش دەشكىتى و لە چىنگى جەندىرمان دەرماندېنى. دەست و پېيى جەندىرمان شەتەك دەدا ۋە ھەموۋان دەباتە چىا. چما ئىۋە ئەفەي خۆتان ناناسن؟

ھەقالەكانى ۋەلامىيان نەداۋە. لەۋانەيە خەۋتبېن. لەۋانەشە خەيال و فېكر ھەلگىرتېن.

عەلىيە رەش ھەراي كىرد:

. ئەفە دى.

جەندىرمانە كان لە دەنگى راجلەكىن.

رىك لەۋ كاتەدا ھەۋالبەرىك چۈۋە لاي چاخىرجالى و پېيى راگەياند و پېشى گوت سبەي بەيانى عەلىيە رەش دەبەنە ئۆدەمىش و لە دارى دەدەن.

***** يلخى *****

هه والبه ره كه رو داوه كه ی باس كرد و رۆشت. چاخیرجالى له و ده مه وه كه بیستبوویه وه عه لیه رهش گیراوه، له بزى ده له بزى كه س نه گه پابوو. دواى رۆشتنى كا برای هه والدهر، سه رى خسته نیتوان له پى دهسته كانیه وه و له جیبى خۆى نه بزوت. یه ك دوو سه عات ئاوا مایه وه و ئه و جار بانگی حاجیى كرد:

- ده بى بچین و عه لیه رهش رزگار بکهین حاجى. له سیداره ی ده ده ن. له دارى ده ده ن. هه ر له بهر ئه وه ی براده رى چاخیرجالیه. ده لئى چى؟
- نه گه رزگارى نه کهین، ده بیته نامه ردی. ده بى باش بیری لى بکهینه وه و بزاین بۆچى گرتوویانه. له پێشدا ده بى جوان لیکی بدهینه وه. کى چوو زانى، به شکم عوسمانى ئه و بکاته داویك، بۆ ئه وه ی ئیمه ی پى بگرى.
- به لام ئه ی نه گه ر له داریان دا؟ ئه و کاره ی ئیمه نابیتته نامه ردی؟ نالین چاخیرجالى ترسا؟

- ناکرى ئه فه. ئه وه ده بیته خۆ کوژى. یانى چاوت بگرى و خۆت بخهیه داوى جه ندرمانه وه. ئاخۆ ئیمه ئه ومان نه داوه ته ده ست جه ندرمان. كه س لۆمه و سه رکو نه ی ئیمه ناکا.

چاخیرجالى وه لامى نه داوه. بیده نگ بوو. هه تا به یانى مه قى لیوه نه هات، به لام خه ویشى لى نه کهوت.

به یانى زوو، جه ندرمه، عه لیه رهش و هه قاله کانیا ن وه پێش خویان دا و رۆشتن. به ره به رى نیوه پۆیه گه یشتنه ئۆده میش. له ده رگای به ندى خانه نزیک بوونه وه. عه لیه رهش و براده ره کانی بۆ ساتیک له بهر ده رگای زیندانه كه چاوه پێى شتیچک بوون، به لام نه بوو.

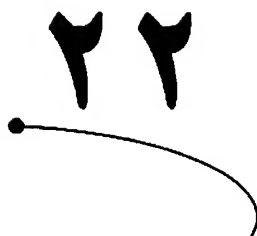
***** یلخى *****

له پړ دهرگای زیندانه که کرایه وه. عهلی سهیریکی دهرگای زیندانه که و سهیریکی لایه که ی دیکه ی کرد. بهک دوو ههنگاو چووه پیشی و دیسان راوه ستا و سهیری دهوروبه ری خوی کرد. هیوای بړا و وه ژور که وت. دهرگا که وره که ی زیندانه که له پشته وه ی داخرا.

دهستی هه قاله کانی گرت و چاوی برپیه چاویان و گوتی:

– کی چووزانی نه فه چ خه یال و نه خشه یه کی له زه ینیدایه؟ هیچ خه م مه خون. بمانبه نه بن عرزش، له بن په تی سیداره ش بی، نه فه هر رزگارمان ده کات.

چاخیرجالی ته نگاو کرابوو. تاقمه کانی راوه دوونان و پشکنین هه موو
سه نگه ره کانی ئه ویان ناسیبوو و به و پییهش ده جوولانه وه. ئیتر چاخیرجالی
نه یده توانی له شوینێک چالاکیهک بکا و له جییهکی دیکه سهروه ده ر بنی.
تاقمی راوه دوونه ر زیره کتر بیوون و سهریان به هه موو کون و قوژینێکدا
ده کرد، به لام چاخیرجالیش دهستی له سه ر دهست دانه نابوو. ئه و
نه نووستبوو. له داپشتنی نه خشه ی نویدا که سیکی بیۆینه بوو و دوا ی مه رگی
"حه یده ر ئوغلێ" نه و چیا یانه ی وینه ی چاخیرجالییان به خووه نه دیتبوو.
ئه فه تاقانه ی روژگار بوو له داپشتن و داهیتانی تاکتیکێ شه پدا.
روژکیان له پر تفه نگچییه کانی خر کرده وه:

***** يلخړ *****

- با تاویك بچین و له دهشتی بگهړین.

تفه نكچى به نه زموون ده زانن، كاتى نه فە خپيان ده كاته وه و به دليكى
خوشه وه پييان ده لي: "با تاویكيش..." "دياره نه خشه يه كى نوږى له
زه بيندايه و نه وه هيمای راپه پاندنى هه ندی كاری باشه.

تفه نكچى ناماده بوون و شه وى له چياوه داگه پان. چوون و له مالى يه كى له
برادره كانيان كه حه شارگه شيان بوو، كۆ بوونه وه. نه و ماله له يه كيك له
گونه كانى "كؤلا" بوو. مالىكى تا بللى گه وړه بوو. جا ئيستا لييانگه رين با
هه موو نه و كه ژ و كيوانه مان به دوودا بته قينن. ريك حه وتوويه ك له وى مانه وه
و پشوويان دا. چاخيرجالى له و هه فته يه دا قسه ي له گه ل كه س نه كرد. هه ر
دانيشت و بيري كرده وه. هه تا نه وه ي روژتيكيان هه واليكي نوږى هات:

- جه ندرمه له كؤلا چوونه ده رى و وه شوين رووداويك كه وتن. چاخيرجالى
چاوه رپى نه و ساته بوو. ريك له و كاته دا هه ستان و چوونه كؤلا و يه كيك له
ده و له مهنده كانى كؤلايان رفاند و بردiane چيا.

چاخيرجالى كه سى له سه ر پوول و پاره نه ده كوشت. كه سى نه زيه ت
نه ده كرد. نه و ته نيا نه لبانيايى و چه ركه زه مله وړه كانى ده كوشت. نه وانه
به كړيگيراوى حكومته بوون و كار و پيشه يان هه ر نه وه بوو وه شوين
چاخيرجالى بكه ون. نه و ناغا و زالماني ده كوشت. ويستباى باج و پيتاك له
هه ر ده و له مهنديك بستينى، ده ير فاند و ده يبرده چيا. له ويش وه ك شا
ميوانداريى لى ده كرد و ريزى ده گرت. رقيبى نه وانه ي چاخيرجالى
رفاندوونى و بردوونيه ته چيا، دواتر ده يانگيرايه وه له وى سه د هينده ي مالى
خويان ناسووده تر بوون. باشتري خواردنيان دراوه تى و تاقه قسه يه كى

***** يلخى *****

ناخۆش چىيە، پىيان نەگوتراو. قاو و تووتن و تەنانەت رۆژنامەشيان بۆ كابرانى بە بارمەتەگىراو دابىن دەكرد. ئەفە ئەوپەرى پىاوەتىلى لەگەل دەكردن و لەگەلئان بە بەزەيى دەبوو. ئەو ئەفەيەى لە ھەمبەر عوسمانى و پىاوەكانىدا وەك پلنگىكى مەغرور و بوو، لە ھەمبەر ميان و دىلەكانىشىدا، وەك خزمەتكارىكى خاكەرا. تەنانەت لەلای ئەوان دەنگىشى ھەلنەدەھىنا.

دەولەمەندە كۆلايىيەكەيان بۆ ماوھى ھەوتووەك لە چىا راگرت و داوى ئەستاندى چوارھەزار سەكى زىڭ، بەريان دا.

ئەو رۆژانە، ئەفە زۆرى پىويستى بە پارە بوو. دەبوو ئەوئەندە پارە بە ھەزاران بىدا... دوايىش خۆ ديارە. ئەوجار پارەى لەو كەسانە وەردەگرت، كە خەلك رقيان لىي بوو و بىزراو بوون. لەو كات و ساتەدا كە زۆر تەنگاۋ كرابوو، بە بەردىك دوو كىلى دەشكاند.

لە "تۆر قۇتلۇ" كابرەيەكى لىي بوو ناۋى "موتافى زادە" بوو. تا بلىي دەولەمەند بوو. ئەفە سالىك لەو پىش داۋى لىي كەردبوو ھەزار لىرەى بۆ بىڭىرى، بەلام ئەو ۋەلامەى وەگرتىۋە:

- نايدەمى. جا ئەگەر پىاۋە با بىي و لىم بىستىنى. "

چاخىرجالى سالىك بىدەنگەى لىي كەرد. خۆى لە گىلى دا، بەلام ئەو جوابە تەزاندبووى. جا ئىستا كاتى ۋەى بوو ھەلگوتىتە سەر تۆقۇتلۇ و دەھەزار لىرە لە موتافى زادە بىستىنى، دەھەزار لىرەى تەۋا. تەنانەت قىرۋىشكىشى كەم بىي نەيەۋى.

بەلام نۆرىشيان تەنگاۋ كەردوۋە. دەى باشە، دەبى رىگايەك بدۆزىتەۋە. زىرەكەيە لە رادەبەدەرەكەى چاخىرجالى ئەو گىرپوۋچەكەيەشى كەردەۋە.

***** یلخو *****

داروده سته که ی چاخیرجالی هه رگیز له ده تفه نگچی پتر نه بوون، که چی گهر ویستبای، دهیتوانی ده بیانکاته ده هه زار تفه نگچیش. دهیتوانی هیژنکی شۆرشان پێک بێنێ. هه ر هه موو چاویان له ده می چاخیرجالی بوو. جگه له وه کۆمه لێک تفه نگچی له گونده کانیش هه بوو که له راستیدا وه ک پالئوراو سهیریان ده کرا و ده یانتوانی جیی ئه و تفه نگچیان بگرنه وه که ده کوژران یان ده گیران.

باشه چۆن هێرش بکاته سه ر تۆرقۆتلۆ؟ چاخیرجالی ئه وه نده ساویلکه نه بوو، بێ پارێز، هه لکو تێته سه ر شارۆچکه یه کی گه وره. نه ده بوو راسته وخۆ هێرشه که ی بکا. هێرش ی به بێ ته گبیر و گه لاله دارشتن له به رنامه ی چاخیرجالیدا نه بوو. ده بوو چ بکا؟

له بیست تفه نگچی ئاماده ی گونده که ی راسپارد. هاتن. چوه "سالح لی" و له وێ گێچه لێکی نایه وه. جه ندرمه و سه رباز و چه کداری چه رکه زی و تاقمه کانی دیکه ی راوه دوونان به ره و سالح لی که و تنه ری. هه لی له باریان بۆ ره خسابوو. ئیستا زۆر به ئاسووده یی و سانایی ده یانتوانی چاخیرجالی بگرن. ده بوو به هه موو توانا و هێزه وه هێرش ی بکه نه سه ری. ده بوو یه ک بگرن و ئه و به لایه له سه ر حکومه ت بکه نه وه. هیشتا تاو هه لئه هاتبوو، بوو به ته قه. پیاوه کانی چاخیرجالی هه ر سی که س ده بوون. سه ره پای ئه وه ی پیاوانی حکومه ت زۆریش بوون، به لام چاخیرجالی نه یه یشت له جیی خۆیان بیزوون. هه تا ئیوارێ ره هیلله ی ئاگریان به سه ر یه کتریدا باراند. ئیوارێ چاخیرجالی به تفه نگچییه گیان له سه ر ده سته کانی گوته ی:

***** يلخى *****

- من و پياوه كانم ده پوین. ئیوه هه تا نیوه ی شهوی هه ر لئیان ده ن. دواپیش بازنه ی گه ماروکه یان بشکینن و خۆتان رزگار بکه ن. تیگه یشتن؟
- تیگه یشتین ئه فه .

له و ته قه و لیکدانه شدا، تفه نگچییه راسته قینه کانی چاخیرجالی هه ر ده که س بوون. ئه فه ده که سه که ی هه لگرت و ملی ری ی گرت و رویشته. بیست که سه که ی دیکه مانه وه و هه تا نیوه ی شهوی شه پریان کرد. هیچکامیان لووتیان له خوین نه هات، به لام هیزه کانی حکومه ت وه که هه میشه کوژراویان ئۆد بوو.

چاخیرجالی وه که بای شه مال خۆی گه یانده تۆرقۆتلو. شه و بوو. چاو چاوی نه ده دی. تووشی دوو که سی گونده که بوو و پیتی گوتن:
- من چاخیرجالیم. خیرا مالی موتافی زاده م نیشان بده ن.
ئهو دوانه هه تا به رده رگای موتافی زاده وه پیتش چاخیرجالی که وتن.
چاخیرجالی هه رای کرد:

- خیرا ده رگا بکه نه وه. ده رگا بکه نه وه.
ئهووانه ی له ماله که دا بوون، زوو زانیان له ده ره وه شتیکی ناخۆش ده قه ومی.
هه ر بۆیه ده رگایان نه کرده وه. زۆری نه برد، زانیان چاخیرجالی و پياوه کانی له وین. هات و هاوار شارۆچکه که ی داگرت.

- سووتمان، ئاگر. ماله که ی موتافی زاده خه ریکه ده سووتی.
هه موو ده یانته پاند. چیی خه لک بوون، به گه وره و بچوکه وه له به ر ده رگای موتافی زاده کۆ بوونه وه. بوو به قیامه ت.

***** یلخى *****

چاخیرجالى زانىی، خه ریکه شته که قۆر ده بى. له پێشدا خۆی و دواپیش تفه نگجیه کانی هه رایان کرد:

چاخیرجالى لێره یه. چاخیرجالى... چاخیرجالى لێره یه.

ئهوانه ی گوێیان لى بوو، زوو چه کداره کانیا ن دیت و ترسان و رایان کرد. خه لکه که پاله په ستۆی یه کتریان ده دا بۆ ئه وه ی زووتر بتوانن له و گێچه له خۆ ده ریا ز بکه ن. زۆر که س ده که وتن و پێخۆست ده کران. چه ند خوله کێک دواتر، به ر ده رگا که ی مو تافی زاده و ته نانه ت کۆلانه کانیش چۆل بوون. وای لى هات هه ر ده تگوت چه ند سالتیکه ئه و شارۆچکه یه چۆله. شارۆچکه ته نانه ت پشووشی ده رنه ده هات. هه ر به بێده نگى هه لده له رزی.

ئه فه پێی داگرته وه له سه ر ئه وه ی ده رگا که بکه نه وه. ته نانه ت هه ر په شه شی کرد، ئه که ده رگا که ده شکێنى و ماله که کاو له ده کا، به لام مو تافی زاده ده رگای نه کرده وه. باشه، چما کێویش خۆ له به ر چاخیرجالى راده گری؟

به په یژه ی دراوسێکه یاندا وه سه ر که وت. چووه نێو خانووه که ی مو تاف و کورپه شانزه سالانه که ی له جیوبان ده رهینا و هینایه خواری. ئه و کارانه له نیو سه عاتی پتر نه هایاند. له شارۆچکه که هاتنه ده ری و له ده ره وه ی تۆرقوتلو له مه زرایه ک پشوویان دا. جه ندرمه که ژ و چیا یان لى ده که پان، که چی ئه و وه قاله کانی له مه زرایه کدا پشوویان ده دا.

تۆرى نه برد، که په یامی مو تافی زاده یان پى گه یشت. کابرا ئه و پارهیەى داوا کرابوو، بۆی دانا بوون.

***** یلخی *****

حاجی مسته فا و چاخیرجالی جلو به رگی فه قیّیانان له به ر کرد و که و تنه ری. به بازاره که دا رویشتن و گه یشتنه مالّه که ی موتافی زاده. له ده رگایان دا و به تۆکه ره که یان گوت:

- بمانبه لای موتافی زاده.

تۆکه ر بردنییه ژووره که ی موتافی زاده. موتاف زاده، که چاوی به فه قیّکان کهوت، به خوشحالیه وه گوتی:

- فه رموون کاکه، فه رموون.

چاخیرجالی گوتی:

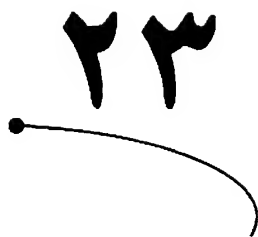
- ئاغا بیّنه ئه و پاره یه.

موتاف رهنگی به رووه وه نه ما. ناسینی. له گه لّ حاجی چوونه ژووره که ی دیکه و سی تووره که ی پر له زێریان هیّنا. تووره که یان دا به چاخیرجالی. چاخیرجالی و حاجی دانیشتن و ورد ورد پاره یان ژمارد. ته نانه ت سکه دراوه کانیشیان به وردی باره و بار کرد، بۆ ئه وه ی لیّیان سوور بی، ئه سلّ.

حاجی سه که کانی له تووره که ی بارووته که کرد و که و تنه ری. دیسان له سه رخۆ هه موو کۆلانه کانی شاره که یان بری و هاتنه وه هه شارگه که یان. له ویّ چاخیرجالی به کوپه که ی موتافی گوت:

- چووین و باوگتمان دی. زۆر به کهرموگوپی پیشوازیی لیّ کردین. جا ئیستا تۆ ئازادی. تفه نگچییه ک ده تگه یه نیته وه.

دوای ئەو رووداوه، چاخیرجالی هێرشى کردە سەر یەكێك لە سەرۆك
عەشیرەتەكان و كۆرەكەى رفاند و بردییه چیا. دوای ئەو چوو خانەقاىەك
و بوو بە موریدی شیخەكانى ئەوئ و دڵنیای كردنەو ئەوئ چاخیرجالی
كابرایەكى ئیماندار بوو و ئیمانداریشە و رێز لە پیاوانى ئایین دەگرئ.
ئەوجار بۆ تالانى دەولەمەند و ئاغاكان بەرەو دەورووبەرى "شیوہ دار" كەوتە
رئ.

لەو كاتەدا راوہ دوونەرەكان زۆر بەهێز ببوون. پیاوی چەركەز و خەلكێكى بئ
ئەژمارى "قوشچى زادە ئەشرەف بەگ" یش كەوتبوونە گەلیان. قوشچى
باشى، سوپاییەكى نەترس و بەغیرەت بوو و لەو دەورووبەرەدا زۆر بەناویانگ

***** یلخر *****

بوو. له گه ل قوشی باشی، "قوجه مه مه د" یش له گه ل پیاوه کانی هاتبوو. نه و قوجه مه مه ده، برا بچووکى سمایل نه فه بوو. هر نه و سمایل نه فه یه ی چاخیرجالی هه لی کوتا بووه سه ر ماله که ی و به ماله که یه وه سووتاندبوو. قوجه مه مه د، زور له سمایل نه فه نازاتر و به غیره تتر بوو. گهنج بوو و ناگری توله ی برا که ی له دلیدا بلتسه ی ده کتشا و سویتندی خواردبوو، توله له بکوژی برا که ی بکاته وه و بیبه زه بیانه بیکوژی. هر به راستی قوجه مه مه د بۆ چاخیرجالی مه ترسییه کی گه وره بوو.

چه کداره کان به ریتوینیی قوشچی باشی و قوجه مه مه د، خویان ناماده کرد. نه وان زور زوریان گرنگی به کوکردنه وه ی هه وال ده دا. نه وه ش له چاخیرجالی فیر بیوون. زور زوو تیگه یشتن نه و کاره سوودی زوره. هاتوچوکانی چاخیرجالیان خسته ژیر چاوه دیرییه وه و له و ریگه یه یشه وه، زانیان چاخیرجالی چووه ته شیوه دار.

قوشچی باشی و قوجه مه مه د جه ندرمه کانیاں برد و زور خیرا به ره و شیوه دار که وتنه ری. جه ندرمه کان له دووسه د که س پتر بوون.

چاخیرجالی که پیشتەر ناگادار کرابوو دهینه سه ری، په نای بردبووه به ر ره وه زه کانی شیوه دار.

جه ندرمه هات و گه یشتنه نیو شیوه دار. پیاوه کانی چاخیرجالی ده وری جه ندرمه کانیاں دابوو. بوو به ته قه یه ک، سه گ خاوه نی خوی نه ده ناسییه وه. چه ند جه ندرمه یه ک کوژران.

هاوین بوو. ته قه که، کاتی نیوه رۆ ده سستی پی کرد. له گه ل ته قه ی ته نگدا فیشکه فیشکی ماریش ده هات.

***** یلخر *****

نۆرى نه برد دوو مه قالى چاخيرجالى پيكران. له و لاشه وه، قۆجه مه مه د
نهنگيورا. به و جۆره بوو فيشه كيكي بهر كهوت:

قۆجه مه مه د به قۆشچى باشيى گوت:

- نه شرهت بهگ، ناوا هيچمان پي ناكري. خهريكه له خؤرا فيشه كه كانمان
خه سار ده كه ين. ناخرييه كه ي توانيمان وه گيري بينين. جا ئيستا ده بي
مشوورى بخوين. نه گهر مه مووشمان بكوژيئين، ديسانيش نابي چاخيرجالى
روح ده ربه ري و به زيندويى ده رچي. نه گهر ليى گه ريئين را بكا، مه رگيز
پيمان ناگيري.

- ده ته وي چ بكه ي؟

ئو گابه رده ده بيني؟ نه وي ده كه ينه سه نگر. دوايش به سينگه خشكي
خؤم ده گه يه نمه سه نگره كه ي چاخيرجالى و ده يكوشم.
- نه وه شي تانه يه. چاخيرجالى ناوا سووك و سانا راو ناكري.
- من پيم ده كري.

بهر له وه ي نه شره ف بهگ بتواني پيشي بگري، مه مه د خوي گه ياند پشت
گابه رده كه و به سينگه خشكي به ره و چاخيرجالى چوو. هر هينده ي په نجا
مه تريكي مابوو بگاته چاخيرجالى، كه چاخيرجالى ديتي و به حاجيى گوت:
- نه و دايك حيزهت ديتووه مسته فا؟ بزانه تا كوي هاتووه.

خؤ نه گهر فيشه كه كه گرتباي، له توپهت ده بوو، به لام قۆجه مه مه د نه وه نده
گورچ و گول ده هات، نه ده پيكر. هر هات مه تا گه يشته بيست و پينچ
مه تريي چاخيرجالى. جا له و كاته دا وهك نه و دم باو بوو، ده ستي كرد به

***** يلخى *****

جنيڭودان. جنيڭودانه كه ده بووه هۆي ئه وهى به رامبه ره كه ي، به شويني بزانه و لىي بدا، به لام قۆجه مه مه د له وانه نه بوو. زۆر باش ده هاته پيشى.

چاخير جالى:

— حاجى، ئه و دايك حيزه تۆزىكى ديكه بىته پيشى، به قه له مبارىك ده مانكوژى. جوان له سهر ههست به. ده بى زوو لىي بدهين.

به لام ده رفه تى نه دا. قۆجه مه مه د ده رپه رى، كه چى... دوو تفهنگ وىكرا ته قه يان لى ههستا و قۆجه مه مه د وهك شلكه دارىك كه وته عه رى.

- دايكت بگىم.

دواي ئه و رووداوه، ئه فه به وردى چاوىكى به بازنه ي گه مارۆكه دا گىپا. له لاي رۆژه لاته وه ته قه كه كه متر ده بۆوه. جه ندرمه شه كه ت بىوون. ده بوو بازنه ي گه مارۆكه بشكىنن و خۆيان ده رىاز بكن. شكاندنى گه مارۆ بۆ چاخير جالى وهك ئاو خواردنه وه وابوو. له وه دا پتر له هه موو شتىك شاره زا و لىزان بوو. نه پراندى. روى تفهنگه كانيان له به رۆ رۆژه لاته وه گرت و ره هيلهى فيشه كيان به سهر جه ندرماندا باراند. دريان به دوژمن دا و هاتنه ده رى.

هاتنه ده رى، به لام قوتار نه بوون. "مه حمود موختار پاشا" كه والىي ئه و ناوچه يه بوو، ته له گرافى بۆ هه موو ناوچه كه نارد بوو و پىي راگه ياند بوون، چاخير جالى له شيوه داردا قه تيس كراوه. ئه مرى به هه موو سه رىازى ناوچه كه كرد بوو، بگه نه ئه وى.

"باند هه لى مه مه د ئه فه نى" كه پله ي ملازمى هه بوو، هه ر ته له گرافه كه ي پى گه يشت، خۆي گه يانده شويني ته قه كه، به لام له رىگايه بىستىيه وه،

***** یلخی *****

چاخیرجالی گه مارۆکهی شکاندووه و به رهو "گوپژ ئالان" که وتووته ری. رییه کهی گوپی و به رهو گوپژئالان وه پئی کهوت و ریک له وی به ره نگاری چاخیرجالی بووه و بوو به شه پ.

باینده ره لی محمه د ئه فه نییش کابرایه کی ره شید و یه کیک بوو وه ک چاخیرجالی. له وه ته ی چاخیرجالی چوو بووه شاخ، هه نگاو به هه نگاو به دوویه بوو. چه ند جاریش تیکه له چوو بوون و چیی نه مابوو بیکوژی. هه ر ئه و رۆژه جووقه واری له پازده تا قمی یاخی بریبوو. هه ر ئه و بروابه خۆبوونه شی ببوو هۆی ئه وه ی به پینج که سه وه بجیته شه پی چاخیرجالی. هه ر ئه و چاخیرجالیه ی دهسته یه کی دووسه ت که سیی شکاندبوو. باینده ره لی محمه د ئه فه نی کابرایه کی ره شید بوو.

قۆری نه برد، جه ندرمه ی دیکه ش گه یشتنی. چاخیرجالی دیسان گه مارۆ درایه وه. ئه مجاره یان گه مارۆ ده ره کان هه زار و پینج سه د که س ده بوون. شه پ هه لایسا. دوو هه قالی چاخیرجالی پیکران. ئه منیه به غیره تتر بوون. هه زار و پینج سه د که س ده یان توانی هه ر به تف دهسته بجووکه که ی چاخیرجالی بخنکینن. گه مارۆیه کی هه زار و پینج سه د که سی، ئیتر ناشکیترئ و هیی ئه وه نییه لئی قوتار بی. ده بوو خۆ به نه دهست چاره نووس و چاوه پروان بن. چاخیرجالی له هه فتا - هه شتا مه تری بایه نده ره لی و پیاوه کانیه وه بوو. چاخیرجالی، باینده ره لیی هه لئابوو* و لئوی لی ده کرۆشت:

- ئه و دایکه ت بگیم، ئه گه ره و چنگم ده که وی.

* هه لئان: واته خسته ژیر چاره ترییه وه.

***** یلخى *****

ئەگەر بکە ویتە چىنگى، بايندەرەلى تېدا دەچى. تەنانەت ئەگەر ھەر
ئەمجارەش لە وگە مارۆيە قوتار بى، ديسانىش ھەر كارى كراوہ.

زۆرى نەبرد، تاريك داھات. بوو بە شەو. دەبوو ھەل بە دەرفەت بزانن:
- زوو بن دەوھن خەپ بکەنەوہ. دەوھنى بچووك بچووك. چەند كەسەكتان ھەر
تەقە بکەن. ئەوانى دیکەش دەوھن كۆ بکەنەوہ.

تفەنگچى دەوھنەيان كۆ كەردەوہ. ھەر كامە و كۆمايەكيان دەوھن لە پېش كۆ
كراپۆوہ. جا ئېستا ئو دەوھنەنانە بۆچى دەبن؟
- دەوھنەكان لە خۆتان بئالئېنن.

ئەوھش نوپتيرين فيلى ئەفە بوو.
- ھەول بەدەن دەوھنەكان لېك نەخشېن. نابى خەشەخەيان بى. تەقەش ھەر
بکەن.

تفەنگچى دەوھنەيان لەخۆيان بەست.
ئەنگوستەچاوبوو. گەرم بوو. ئەستېرەى گەورە گەورە بە ئاسمانەوہ
دەدرەوشانەوہ. جىرەوہى ئەستېرەكان شەوہكەى دەپروشانە. ھۆردوہ
ھەزار و پېنج سەد كەسىيەكەى جەندرمەكان دەشت و كۆى داگرتبوو.
رەھىللەى فېشەك بەھەموو لایەكدا دەبارى. فېشەكيان بە تاريكییەوہ دەنا.
باش بوو ھەواكەى تاريك بوو، ئەگینا چاخىرجالى پېسى لى دەقەوما.
لەتوپەتيان دەکرد.

- تەقە مەكەن و برۆن. بیدەنگ.

***** یلخی *****

تفه نگییه کان بهره هره لاوازه که ی جه ندرمه کانیا ن هه لېژارد و که و تنه ری. چەند کۆمه له دهوون له تاریکاییه که دا به ره و لایه ک ده پویشن. له وانه یه با بیانبا. گه یشتنه لیواری هه لډیریکی گه وره.

- راوهستن.

راوهستان. تارمایی خه رمانتیک دهوون به سه ره وه زه که وه دیار بوو. جه ندرمه یه ک دوو سه عاتیک چاوه پروان بوون. ته قه یان کرد، به لام وه لامی ته قه یان نه دراوه. چاخیرجالی یان کوژاوه، یان رای کردووه.

جه ندرمه له شه پر وه پرز ببوون. وازیان له شوینی شه پر که هینا و چوونه یه کیک له گونده کانی ده ور به ر. باینده ره لی محمه د ئه فەنی هه ره له وی مایه وه. بی ئه ملاولا چاخیرجالی ده بینری. نه کوژاوه و نه رای کردووه.

چاخیرجالیش محمه د ئه فەنی ده ناسی. به هاوړیکانی گوت:

- باینده ره لی محمه د له جیی خۆی چه قیوه. جه ندرمه رویشن، به لام ئه و ژن حیزه له وی مایه وه. ده بی به زیندوویی بی برژینین. له توپه تی ده که یان و که لاکه که ی ده نیرینه وه بۆ مه حمود موختار پاشا، به لام ده بی دانیشین و محمه د ئه فەنی بدوینین. ئه و کابرایه پیاوړکی باشه، به لام بۆچی چه ندی چەند ساله خزمه تی عوسمانییه کانی کردووه؟ بۆچی بووه ته پیاوی دوژمنی خه لک؟ ئه ویش به نرخ ی گیا نی؟ ده بی ئه و شتانه ی لی بیرسم. پیاوړکی ئاوا ره شید و ئازا بی، تو بلتی نه توانی کاریکی دیکه بکا؟ ده لیتی چی حاجی؟

- ئه فەم با شتر ده زانی.

- ئه فەم با شتر ده زانی.

***** یلخ *****

- یانی ئەو محەمەد ئەفەنییە من ناناسی؟ من دۆستی هەژار و لیقە و ماوانم. لەو هە ئاگاداره؟ لەو هەتە چوومەتە شاخ، دەستم بۆ شستی حەرام نە بردووە. مائی کەسم نە خواردووە. لەو هە ئاگاداره؟ ئەو باشە بۆچی چەند سالانە وە دووی من کەوتووە؟ باشە باوکیم کوشتووە؟ قسە ی لە گەل دەکەم و ئەگەر قسە ی لی وەر نە گرتم، تەرمە کە ی وە ک دیارییە ک دە نێرمە وە دەرباری عوسمانی.

ئەفە بۆ وای لی هاتووە؟ لە ژیا نی دا ئاوا بیرمە ندانە قسە ی نە کردبوو. قەت ئە وە ندە ی قسە نە کردبوو. هە رگیز ئاوا راشکاوانە بۆ چوونی خۆ ی نە درکاندبوو. یانی محەمە د ئەفە نی ئە وە ندە ی کاریگە ریی لە سە ری بوو؟

- زوو بن ببزوون. جە ندرمە کان بکوژن، بە لام ئاگاتان لی بی، لووتی لە خوین نە یە. دە بی محەمە د ئەفە نی بە زیندوویی بگرین. هەر وە ک پیم گوتن.

پیاویکی لە سە رخۆ ی وە ک چاخیر جالی ئاوا سووک و ئاسان و رووژابوو. پە ی تا پە ی تا دە ی گوتە وە:

- بە زیندوویی بیگرن. زیندوو.

لە پەر لە پشته وەر پە دەنگی تە قە یە ک هات. محەمە د ئەفە نی لە پەر زانیی هە موو پیاو هە کانی کوژراون. هەر خۆ ی مابوو. لە مە ودا یە ک ی زۆر نزیکە وە گو یی لە دەنگی چاخیر جالی بوو.

- خۆت بە دەستە وە بدە محەمە د ئەفە نی. چە کە کە ت فری بدە. ئە گینا دە تکوژم.

محەمە د ئەفە نی بۆ ساتیک بیرکی لی کردە وە. جاخۆ هە رچۆ نیک بی، چاخیر جالی هەر دە ی کوژی. هە ل د ی رکی هە زار بە هە زاری لە پشته وە ی بوو،

***** یلخر *****

به لّام چه ندی خه ته ریش بی، باشتره له وهی یه خسیری بکه ویتته دهست
چاخیرجالی. ده سبه جی خوی هه لداشت.

ئه وهنده زوو بزووت، چاخیرجالی واقعی وړ ما. دهره تی هیچ جووله یه کی
نه دانی. به سه رسو وړمانه وه گوتی:

- هه ی گه وادی گه مال باوک. له بری ئه وهی خو بدات به دهست منه وه، له
هه لديره که وه خوی هه لداشت و مرد. لئی گه پین با بتوپی.

تو وړه بوو. پپی ناخوش بوو، نه خشه که ی سه ری نه گرت. ده یزانی محمه د
ئه فنه ی له توپه ت بووه. له میژ بوو ئه وه لديره ی ده ناسی. به رۆژی
رووناکیش دیتبووی. به رده لّین و زهره د و ما بوو. رۆر مه ترسیدار بوو.
ره وه زه کانی تیژ بوون. وه که چه قو.

به لّام محمه د ئه فنه ی نه مردبوو. له پړ وه خو هاته وه و زانیی به جییه که وه
گیرساوه ته وه. له دره ختیک گیرسابووه. هه رچوئیک بی، خوی به ردا. رۆری
هه ول دا، هه تا خوی له چنگی مهرگ قوتار کرد.

له وشه په دا دوو کهس له هه قاله کانی چاخیرجالی کوژران و دووی دیکه ش
بریندار ببوون. ده بی له وی دوو بکه ونه وه. ده بوو را بکه ن. چاخیرجالی به
برینداره کانی گوت:

- ئیوه هه ر لیر به میینه وه. له نیو ئه و گه نمه شامیانه دا خو مات بکه ن.
مه شیزوون. سبه یی ئه سپتان بۆ ده نیرم بتانه یین.

- به لّام ئه فه. ده ماندوژنه وه و ده مانکوژن.

- لیر به میینه وه. ئیستا ناتوانین بتانه یین. به ر له وهی رۆژ بیته وه، ئه سپ
سوار دین و ده تانه یینه وه. به میینه وه.

***** يلخړ *****

بريندار به جی مان. چاخیرجالی که وته ری. ماندوو بوو. شه که ت بوو. محمەد ئەفەنی له هەڵدیرەکه هاتبوو دەرئ و له قولکه یه کدا مات بېوو. چاوه پوان بوو. چاوه پښی رۆژبوونه وه بوو. خەوی لی نه ده که وت. شه وښکی تاریک بوو. ئەستیره به جریوه یه کی کز، تاریکیه که یان ده پووشاند. ئەستیره کان درشت بوون.

له پړسهیری کرد و دیتی، ئەوه چەند که سێک به ره و لای دین. به سپایی قسه یان ده کرد. به لایدا تیپه پښ. پیاوه کانی چاخیرجالی بوون. کامیان چاخیرجالیه؟ محمەد ئەفەنی وا هه ژابوو ده له رزی. له فیشه کیک پتر پښی نه مابوو. ئای خۆزگه چەند فیشه کیک دیکه شی پښی ده بوو. مخابن. ئەگه ر چەند فیشه کیک دیکه شی پښی بوايه، دهیتوانی شه پښکی باش بکا. خه ریک بوون له سه رخۆ به به رده میدا تیده په پښ.

محمەد ئەفەنی دهستی له گیانی خۆی به ردا. به شکم ئەو فیشه که کاری خۆی بکا و سه ردلی چاخیرجالی بگری. یاخییه کان هه ر دووسه د مه ترکی لی دوور بوون. له وانه یه ئەوهی له پښ پښه وه یه، چاخیرجالی بی. ئەو پیاوه و له هه موو هه لومه رجیکدا وه پښ پیاوه کانی ده که وی. سیږه ی لی گرت و ته قه ی کرد.

چاخیرجالی له سه رخۆ گوتی:

- پتیکرام، هاوړتیا. گولله م لی درا.

فیشه که سه رانی گرتبوو.

گوتی:

- هیچ نییه. ده پښ. به شوین ته قه که ردا مه گه پښ. کاتی وه مان نییه.

***** يلخى *****

محমে د ئه فەنى چاوه پى بوو، تەفەنگچى بگه پىنه وه و بىكوژن. له نىو چه ند
ده وه نىكدە مات ببوو. زۆر نارەحەت بوو.
حاجى مستەفا چاخىر جالىي بەكۆلدا دا:
- له وانه يه گولله به پللا بووبى. ئه گينا كابرە تەقەى دىكەشى دەکرد.
ئەفە پرسىي:
- جا دىتوانى؟
ئەو دەيزانى فېشەكە شىتە نەبووه، بەلام ئەى كى بوو دەيه ويست بىكوژى؟
زۆرى پى چوو بۆى روون بۆوه.

۲۴

له ئۆدهميش ته واو تهنگيان به عهلييه زهش هه لچنيبوو. ده يانويست شوين و
حه شارگه كانى چاخير جاليى لى بپرسن و پيى ئاشكرا بكن.
عهلييه زهش زهردى له ليوان نه ده پره وي. زورى گوئ نه ده دايه
ئه شكه نجه كان. زهردى سيجرا وييه كه لى له ليوى نه ده پره وييه وه:
- هه شارگه كان؟ له خو مان ده پرسن هه شارگه مان كوئ بوون؟ له چيا و
ده شتن. مالى هه ر گوندييه ك هه شارگه يه كى ئيمه يه. هه موو ماله كانى
حه شارگه مانن. بوخوشتان ئه وه تان لى روونه.
- مالى كى بنكه و هه شارگه ي سهره كيتانه؟
- مالى هه موو كه س. به خودايه تىي خودا مالى هه موو كه س.
جاروباره فكر و خه يال هه ليده گرن. به خوئ ده لئ:

***** یلخی *****

- ئەى ئەو ئەفەيە چىيى لى ھات؟

ئەوجار خۆى قایل دەکا:

- ئەم رۆژانە، جەندرمە تەواو تەنگاويان کردووين. ئىمەش جارى ناچارين لىرە

بين، بەلام ھەرچۆنىك بى، رۆژىك ھەر پەيدا دەبى. دى و رزگارمان دەکا...

كاتى ئەوہى ھات لە ئەزمير بيانگويزنەوہ.

عەليیە رەش:

- من دەزانم، گيانى من. من دەزانم. دەزانم ئەفە بۆچى ئەوہندەى پى چو؟

دەى باشە، خۆ ديارە. چونكە زانیويتەوہ دەمانبەنە ئەزمير. ئەو ئاگادارە.

دەيەوى ھەلکوتیتە سەر شەمەندەفەرکە و ئازادمان بکا. ئەوہ، ھەم

سادەترە و ھەمیش ھەوالەکەى بە ھەموو ولاتدا بلأو دەبیتەوہ و

بەناوبانگترمان دەکا.

رۆژە ديارىکراوہکەش گەشت. عەليیە رەش و ھاورپىکانيان ھىنايە وىستگەى

شەمەندەفەر. وىستگەکە زۆر قەرەبالغ بوو. ھەموو خەلکى شارۆچکەکە بۆ

دیتنى عەليیە رەش، ئەو تەفەنگچىيە بەناوبانگەى چاخىرجالى ھاتبوونە

ئەوى. شەمەندەفەرکە ھات و راوہستا. عەليیە رەش و دوو ھاورپى پىکەوہ

لە کۆت و زنجير کرابوون. خەلکەکە کشانەوہ و عەليیە رەش و ھاورپىکانى

تپەپىن. عەليیە رەش سەيرىکى خەلکەکەى کرد. تاويك چاوى لە چاوى

چەند کەسيك برى. ئەوجار سەرى بەرداوہ و فکر ھەليگرت، بەلام زۆر زوو

سەرى ھەلينا و زەردەيەکى لەخۆباييانەى نىشتەوہ لىوى:

***** يلخى *****

- من به سه هموو چوووبوم. ئېره هيچ گونجاو و له بار نيبه. ئهفه نايه لهو قهره بالغييه دا ئيمه نازاد بكا. ئهفه كابرايه كى خاكه پرايه. پياوى خو نواندن و خو هه لكيشان نيبه.

دۆسته كانى گوييان نه ده داى. هه ر بېريان ده كرده وه. ترووسكاى هيو له نيگاياندا نه مابوو و روخساريان زهرد هه لگه پابوو. ده تگوت هه موو بوونه شه سه هۆل. هيچ تيشكيكى هيوايان له چاويدا ديار نه بوو. به حال زيندوو بوون. ده تگوت جووچكهى سه رما بردوون و خو به يه كتر ييه وه مه لاس ده دهن. ده ستيان شل ببوه. عه ليه رهش كه ئاواى ده ديتن، ده هرى ده بوو.

شه مه نده فه ر روشت. عه ليه ئهفه، رووى كرده هه قاله كانى:

- گوى بدهنى بزائن ده ليم چى. زور نابا ئهفه مان ده گاتى. شه مه نده فه ره كه راده گرى و نازادمان ده كا. ئه وه بو وا شه مۆته داى گرتوون و وهك بيوه ژنان تازيه تان داگرتوه.

له بهر په نجه رهى شه مه نده فه ره كه راوه ستابوو. پانزه جه ندرمه ده وريان گرتبوو. له په نجه رهى شه مه نده فه ره وه سه يرى ده شته كهى ئۆده ميشو شيو و كيوه كانى ده كرد. بوو به عه سر. خو ر ئاوا بوو، به لام عه ليه رهش هه ر سه يرى ده ره وهى كرد.

چاوه كانى، تاريكيكه ده پشكنن. جارى وايه له نيو دلى تاريكيكه كه دا، تارمايى رهش رهش ده بېنرئين. دلى توندتر لى ده دا. شه مه نده فه ره كه به ره و پيش ده كشى و تارمايى جى ده ميتنى. عه ليه ئهفه ده زانى ئه و تارماييه ئهفه نه بووه. له وانه يه ده وه نيك بووبى...

***** يلخو *****

وهختايه ك شه مه نده فەر كه شل ده بېته وه. جا ئیستا به دلتیاییه وه نه پرهی
سامناکی چاخیر جالی ده بیسری. به سهر جه ندرماندا ده نه پړتی:
- هه ی بی غیره تینه، نامه ردینه...

جا ده لئی:

- عه لی ئه فه، دۆستی من، عه لی ئه فه.

به لّام شه مه نده فەر كه دیسان ده كه ویتته وه ری.

عه لییه رهش له هه موو جییه كدا چاخیر جالی ده دی، به لّام شه مه نده فەر
گه یشته ئه زمیر و له ویتسگه ی "باسمانی" راوه ستا.

عه لییه رهش ئاوپری له براده ره كانی دایه وه:

- تۆز قالیكیش مه ترسن. هیچ بیهیوا مه بن. مه لّین ئه فه نه هات. ئه فه له چنگ
جه ندرمان رهزگارمان ناکا. چه ند گرفتاریش بی، هه ر دی. کی چووزانی ئه فه
چ نه خشه یه کی له زهینی دایه. چ خهت و نیشانیکی کیشاوه! بی خه م بن.
ئه فه به ته نیامان به جی ناهیلئی. لیئاگه پړی دیلی دهستی عوسمانی بین،
ئییه...

كه سهیری قه لافهت و روا له تی براده ره كانی كرد، هه موو بی هیوا، هه موو
شلّه ژاو... تووپه بوو. ئامۆزگاریی كردن. لۆمه ی كردن:

- یه كێك بیهیوا ده بی، ئه فه ی جوان نه ناسیبی. کی چووزانی ئه فه پیاویکی
چۆنه. له گه ل ئیوه مه براده رینه. ئه گه ر له شوینێك به ندمان بکه ن، كه
ته نانهت تهیری ئاسمان و ماری بن عه رزیش ری تیینه با، دیسانیش ئه فه هه ر
دی و ده مان دۆزیتته وه. ئازادمان ده كا. هیچ خراپ بیر مه كه نه وه. پی بکه نن،
دلتان خوش بکه ن.

***** یلخړ *****

که عهلی نه فنه ئاوا قسه ی ده کرد، بۆ ساتیک ترووسکایه کی هیوای له روخساری براده ره کانیدا دیت، به لام دواى چهند ده قه یه ک له نه نگوسته چاوى بیه یواییدا بزر ده بوون.

ده یانخه نه زیندانه وه، به لام عهلییه رهش هر میښیکیشی لی میوان نییه. هر ده لئی له زیندانیش نه کراوه. ده لئی هاتووه ته سه رشایی. دلی خوشه و زهرده ی له لیوی ناپه وئ. دوست و براده ره کونه کانی خو ی دوزیوه ته وه و خه ریکی سوعبت و جه فه نگه.

روژی دادگایی گه یشته. خه لک هاتنه سه یریان. ده یانویست قاره مانه که له نزیکه وه ببینن. نه وه نزیکتین و ره شیدترین هاوړتی چاخیرجالیه. نه و پیاوه ی به تاقی ته نئ ریزی چواره زاری که سبی جه ندرمه کانی شکانده وو و له گه مارو هاتبووه ده ری. نه و پیاوه ی گه لی نازایه تیی نواندبوو.

ته نانه ت حه وشه که ی دادگاش پر بوو له حه شیمه ت. له وه ته ی نه زمیر بوو، نه وه نده ی خه لک به خووه نه دیتبوو.

دادگاییه که ده سستی پی کرد:

- له فلانه گوند، تو فلانه ناغات تالان کرد؟

- به لی، من بووم.

- باسی کوشتنی هه ژده که سه که بکه. کی کوشتنی؟

- خو م کوشتن.

عهلییه رهش له سه ره وه سه یری دادوهری ده کرد و بزهی ده هاتی.

سیداره یان بۆ برییه وه.

***** یلخی *****

که ئاگاداریان کردنه وه، سیداره که یان مسۆگهره، هاورپیکانی زهنده قیان چوو. ئەژنۆیان لە زری. یه کیکیان له خۆ چوو و به لادا هات. یه کی دیکه یان رهنگی به روویه وه نه ما و دانیشته و به کول گریا، به لامه لیه رهش پیده که نی. که هاتنه هه وشه ی دادگا، هه لیه رهش به دهنگیک، که تۆزیکیش چیه نه ده له زری گوتی:

– ئەو په نهجهیه ی قانون دهیبری، ژان ناکا. هه ر بژین. چاویکیشی له براده رهکانی داگرت، به لام که دیتنی وه زعیان شپه، تیک چوو: - به سه، بۆ ده لئی پیره ژنی میرد مردوون. چاره نووسمان هه ر شتیک بی، برپاوه ته وه. پیاوین پیاو. تیگه یشتن؟

هه لیه رهش و هاورپیکانی له ئۆده میش به داردا ده که ن بۆ ئه وه ی بینه په ندی عاله می. نیوه شه وی بوو، حوکمدراوه کانیا ن سواری شه مه نده فه ر کرد و به ره و ئۆده میشیا ن بردن. له و کاته وه ی ویستگه ی ئەزمیریا ن به جی هیشت، هه لیه رهش دهستی کرد به چرینی گۆرانییه کی شادی پاله وانی. ئەگه ر فارگۆنه که ئه وه نده ته سک نه ده بوو و ئەگه ر جه ندرمه لئی گه رابایه ن، هه زی لی بوو ده ورپیکیش چۆپی بکیشی. وا هه لپه ری هه موو دونیا بلین ماشه لالا.

شه مه نده فه ر گه یشته ئۆده میش. ویستگه که زۆر قه ره بالغ بوو. ده رزییت هه لاویشته بایه، وه هه زری نه ده که وته وه. خه لک له دیهاتی دوور و نزیکه وه هاتبوون. چپی خه لکی ئۆده میش و ده ورپشته، هه واله که یان بیستبووه و هاتبوونه سه یرکردن.

که له شه مه نده فه ره که داده بزی، ورد ورد چاوی به نیو خه لکه که دا ده گێرا. دیسانیش به شوین ئەفه یدا ده گه را... به جلوه رگی فه قیانه وه، سۆل له پی

***** یلخر *****

و عابا به کۆله وه... ئه ی کوانی؟ له کویه ئه فه؟ کوپه ئه و ئه فه یه هه ر کات به فیرۆ ده دا. چما نازانی نهیده توانی له تاریکایی شه وه که دا ئه و ئاسنه رێیانه هه لکه نه ی و شه مه نده فه ره که راگری؟ له و قه ره بالغیه دا، له شوینیکه وه ده رکه وی و ئه و له چنگی جه ندرمان نازاد بکا و بلی:

- وه ره عه لی ئه فه، شوینی تو به ندیخانه نییه. تو هه لۆی که ژ و چیا ی.

نهیده توانی بی؟ نهیده توانی وا بلی؟ ئه ی له کوییه؟

به سمیلی بادراو و چاوه رهش و درشته کانی و به ده موچاوه ئه سمه ره که یه وه، زه رده یه کی بو براده ره کانی کرد و سه بیرکی حه شیمه ته که ی کرد. جه ندرمه یه کی زۆر له وی بوون. سهیری ئه وانیشی کرد. به وانیش پیکه نی.

له پر فکریکی به زهینیدا هات. له وانه شه ئه فه هه ر نه یه. ئه گه ر نه هات چار چییه؟ به لام زۆر زوو ئه و خه یالهی له خۆی دوور خسته وه. شه رمی له خۆی کرد. چما ده کری ئه فه نه یه؟ ئه فه له ده رفه تیک ده گه پێ. ئه فه کاریک ده کا، ئه وه ی له وییه، هه موو سه ریا ن سوو پر بمینی و پێیان به عه رزییه وه وشک بی.

له زیندانه که ی ئۆده میش سه بیرکی هه قاله کانی کرد و سه ریکی با دا:

- توخوا بنیاده م ئه وه نده ترسنۆک ده بی؟ ئه وه به گیانی ناخیرتان ئیوه یاخین؟ ئه فه دی. ئه ی له مه سه له که ی "عوسمانه چکۆل" دا چۆن خۆی گه یان دی؟ دیسان پهیدا ده بی. ئه گه ر عوسمانی هه موو سوپا که شی کۆ بکاته وه، دیسانیش ناتوانی ئیمه لێره راگری. ئه گه ر ئۆده میش پر پریش بی له جه ندرمه، دیسان ئه فه دریا ن پی ده دا و ئیمه نازاد ده کا. یانی ئیوه ئه فه ناناسن؟ پی بکه نن، سه ما بکه ن. ده تانه وی تاکه ی خه فه تی لی بخۆن؟

***** یلخ *****

عوسمانی نامه ردیی کرد. ئەفه مشووریان دەخوا. بەو جۆره وهك هەتیوان لە
گۆشه یەك كرووشمه مهكەن.

بە سەریکی بەرز و دڵی پڕ لە هیواوه، ماوهی زیندانهكەى برده سەر. هەر
دەتگوت لە زیندانیش نەكراوه، بگره میوانیکه و لە كۆشکیکی بە شکرۆدا.
بەوپه پری سەربەرزیه وه، بە زیندانیدا دهگهرا و سمیلى بادهدا.

سەرله به یانیی رۆژتکیان، بەر لە تاوه لاتنێ، لە ژوورهكەى هینایانه دهڕی.
زانى دهیبهن لە دارى بدهن. بە زهردەخه نه وه گوتی:

- به پەت؟

وه لامیان نه داوه.

بیری کرده وه.

- ئەفه بیستویه ته وه. ئیستا به ریگاوهیه. دێ و بهرمان دهدا. جه ندرمان راو
دهنی. به خوای سەیری خوش دهبی.

بە کۆلانه کانی ئۆده میشدا که به رهو مهیدانه که دهچوون، لە پیچ و گهوی
هه موو کۆلانی کدا و لە پشت هەر دره ختیکه وه، چاوی لە ئەفه دهگیرا. هه موو
سیبه ریکی لی ببووه ئەفه، به لام ئەفه دیار نه بوو.

گه یشته بن پەتی سیداره. سەیریکی پەتە چه ورکراوه که و سەیریکی
حه شیمه ته که شی کرد و زهردەیه کی هاتی. سەری قیتتر راگرت و سینگی
دهرپه راند. ئەفه پهیدا دهبی.

چارپیچکه یان لە بن پیی نا. توند و قایم لە سەری راوه ستا. چاویکی به نیو
خه لکه که دا گیرا.

- ئاخیرین قسه ت؟ وسیه ت؟

***** یلخى *****

وه لآمى نه داوه. شىلگيرانه سه یری چیاکان و خه لکه که و په ته که ی ده کرد. چنه د خوله ک تیپه رین. نه فه هر نه هات. زه رده خه نه که ی به سه ر لیووه بوو به سه هۆل. ناوړى کی له په تی سیداره که دایه وه. لیوه کانی جووله یه کیان کرد:

- سه یره. نه فه بۆ نه وه نده ی پی چوو؟

نیتړ سه یری برده نیو قلفه ی په ته که وه.

که یشتنه کیلکه یه کی گه نمه شامی. شه و خشه خشى ده هات. شه و خه ریک بوو غه لبه غه لبتکی وه پړی ده خست. ترووسکاییه که له هیچ کوپوه دیار نه بوو. که لاکان ده بزوتن و ده نگی کیان لی ه لده ستا. وه که خشه خشى کاغه ز. بی و نه ی له و دور دورانه وه کانیه کی لیته. ده نگی به حال ده بیسترا. هیشتا کاتیکى زور رانه بردووه. تاویکی دی نیره ده تگوت جه ه نده مه. ته قه و ویزه ی فیشه که گوئی که پ ده کرد. چا خیر جالی پیکر ابوو. فیشه که که له که له که یدا گیرى خوارد بوو. ورده ورده هه سستی به ژانه که ی ده کرد. تا ده هات، برینه که ی سارد تر ده بۆوه و نازاره که شی پتر ده بوو. حاجی بانگی کرد:

- نه فم. ده نگی ده له رزی. دیار بوو زور تر ساوه. نه فه تیگه یشت:

- گرنگ نییه حاجی. یه کتیکى خوی به پیاو بزانی، ده بی خوی بۆ هه موو رووداویک هه لگرئ. یه که م جاری بوو بریندار ده بوو. یه که م جاری بوو ژانی برینیکى ده چیششت:

***** يلخى *****

- با خيراتر بږوین. دهبی خيراتر بږوین. بهر له تاوه لات دهبی بگینه چیا و شوینمان ون بکهین. دوزمنه که زور خه ترناکه.

هولای دا خيراتر بږوات. هر بریکی توانی. ددانی لیک توند ده کرد و ههنگاوی دهنه، به لام نیت نهیتوانی. راوه ستا پشوویه ک بدا. حاجی زانیی وه زعی شپه:

- نه فهم، نه گهر نيزن بدهی، دهمه وی له کولت بکه م.

نهفه وه لای نه داوه. حاجی هاته پيشی و نه وه قاله هره کونه ی له کول کرد. که وتنه ری. حاجی لاقی که وتبوونه ژان. دهستیشی سرې بېون. چیی نه مابوو به لادابی و نهفه ش به کوشه بدا، به لام ناخرييه که ی توانیيان بگنه چیا. خه ریک بوو تاو ده که وت، که خوایان گه يانده شاخ. نهفه:

- شوکر. هه زار و هه زار جار شوکر... به و روزه شت...

له و نیوه دا عیلاتییه کانی ناگادار بوونه وه. خه ریک بوون به ره و ده شتی داده گه پان، که بیستیانه وه نهفه یان برینداره. به کول و داخه وه بوی گریان. نه شته رگه ری ره وه ند هاتن. یه ک و دووان نه بوون. زور بوون. گه نجه کان برانکار دیان دروست کرد. خیرا به سواری که وتنه ری و نهفه یان گه يانده یه که م ره شمال. له ویش ده ست کرا به داووده رمانی. دهرمانی خو مالییان بۆ هینا. نه و دهرمانانه ی بونی هه زاران سال شارستانییه تی مروییان لیوه ده هات. مه لحه می هه زار و یه ک گولی کویتانیان له برینه که ی دا. ژانه که ی که متر بۆوه. یه ک دوو سه عات چاوی لیک نا. دواپی به سپایی پیلووی هه لیتان. بانگی حاجی کرد. حاجی هات و له ژوور سه ری دانیش.

***** یلخړ *****

- ده زانی بیر له چی ده که مه وه حاجی؟
 ده موچاوی ترووسکایی ژبانی تیگه رابوو. زور به چیژده وه بزهی ده هاتی.
 ده تگوت مندالیکي به خته وهره.

- نه خیر، نه فم.

- هندی که س ده لاین بنیاد هم شیري خاوی خواردوه و بۆ متمانهی نابي،
 به لام نه و قسانه پرپوچون. زور باشیش، ده کړی متمانهی پي بکي و پشتي
 پي بسپړي. ده بي متمان به نینسان بکي. هر نه و ندهی توژی چاکه یان
 له گه ل بک. نه و کات ده بیته خوښه ویستیان. وا نییه حاجی؟
 حاجی بیري کرده وه.

نه فم:

زوریش راسته حاجی. من نیمانم به ننیسانیه تی ننیسانه کان هیه.
 نه فم تهخت خهوت. نه شته رگه ری ره و نندان وه که په پوله له ده وری
 ده خولانه وه. ده تگوت له گه ل به کتری کیپرکیانیه. هه موو توانا و
 لیوه شاهوی خویان خسته گه پ. له هه موو جوړه دهرمانیکي گیایان له وی
 خپ کرده وه. مه لحه مه کان خه ریک بوو کاریان تی ده کرد. برینه کان ساپیژ
 ده بوونه وه.

هر جاريکی چاوی هه لډینان، له عهلییه ره شی ده پرسى. هه موو جاتیکش
 دلنیا یان ده کرده وه، که عهلییه ره ش له به نديخانه که ی ئوده میشه. ئیدی
 پییان نه گوت له ویوه بردوویانه ته نه زمیر. پییان گوتبا، به و جهسته
 برینداره یه وه ده که و ته ری، شه مه نده فهره که ی له ناو ده برد و هاوړپیه کانی
 رزگار ده کرد.

***** يالخر *****

- ئىستا على له كۆيىه؟ هيچ لىي ئاگادارن؟

- له بهنديخانهى ئۆدهميشه ئهفهم.

- باشه. هر برينه كه م چاك بېته وه، دهكه وينه رى. هيرش دهكهينه سهر

ئۆدهميش و على رزگار دهكهين. عوسمانى نامهردىي له گه لّ على كرد.

ئوهيان له بهر من كرد.

رۆژيكيان، يه كيك هات و حاجيى بانگ كرده دهره وهى ختوه ته كه:

- حاجى ئهفه، دوو رۆژى ديكه دهيانه وىّ علىيه رهش له دار بدهن. بهگ

پىي گوتين سلّوم بگهينه به چاخير جالى مه مه د ئهفه و پىي بلّين بى و

هاورپيه كهى رزگار بكا. دوو رۆژى ديكه له گۆره پانه كهى...

په يامه كهى كه گهيان، گه راوه و رويشت.

حاجى بىرى كرده وه. ئاخو ئه و مه سه له يه به ئهفه بلّى يان نا؟ ئه گهر

بىلّى... ئهفه برينداره. بىت و بيزوى، خراپتر ده بى و ئيتر هه مووان تيدا

دهچن، به لام ئاخو نامه ردييش ده بى له ههقى علىيه رهشدا. خودا هه لئاگرى

هاورپيه كى باشه. رهشيده. مه رده...

حاجى دوو رۆژان كپ و بىدهنگ بوو. حاجيى دلّرهق، حاجيى پياوكوژ دوو

شه و رۆژان خه مى خوارد. خهوى لى نه كهوت. خه و خوراكى له بىر چۆوه.

مهتقى ليوه نه هات. له گۆشه يه كه هه لكورما بوو و نه ده بزووت. چه ند جاران

بريارى دا، هه موو شتايك به ئهفه بلّى، به لام نه يتوانى. جاريكيشيان له بهر

خۆيه وه بىرى كرده وه، كه به بى ئه وهى به ئهفه بلّى، تفه نگچيه كانى

هه لگرى و هيرش به ريتته سهر ئۆدهميش و علىيه رهش ئازاد بكا، به لام

***** یلخی *****

نه یوټرا. به بی ئیزنی نه فه نه ده کرا کاری وا بکا. دوو روژ تیپه پی، به بی
نه وه ی بریاریکی پی بدریت و ساغ بیته وه.
حاجی:

- نه ی هاوار به مالم. نامه ردیمان کرد و هاوپییه کی ئازیزمان له ده ست دا.
دوانیوه پو بوو، که سواریک هات و هه والی ژور دلتنه زینی هینا. نه فه چاک
بووه. هه ر توانیی خۆ به سه ر پییاننه وه بگری، گوتی:
- زوو بن. ئاماده بن. ده بی هه لکوتینه سه ر ئوده میش و عه لیه ره ش رزگار
بکه ین.

که س وه لامی نه داوه.

- بۆ بیده نگن؟

دیسان که س هیچی نه گوت.

- یه کیکتان قسه بکه ن با بزائم عه لیه چی لی هاتووه؟

دیسان بیده نگی.

- حاجی.

فه رموو نه فه م.

- عه لییان له دار داوه. وایه؟

حاجی سه ری داخست.

- نه و کاره ت نامه ردی بوو حاجی. تو نامه ردیه کی گه وره ت کرد. ته نانه ت
نه گه ر من له سه ره مه رگیشدا بوایه م، ده بوو ئاگادارم بکه یه وه. هاوپیکه م تیدا
چوو حاجی. عه لیه ره ش هه رگیز نه و چاوه پوانیه ی له من نه بوو. پشتم
شکا حاجی. ئیتر ناتوانم بیه وه به مه مه ده که ی جارن. هه ستن وه پی که ون.

***** یلخی *****

ئەفە لە پېش ھەمووانەو دەپۆیشت. زۆر توند دەپۆیشت. دەیەویست بچیتە کوئی؟ کەس نەیدەزانێ دەچیتە کوئی. نیوہ پۆ داھات. ھیشتا ھەر دەپۆی. تەنانت بۆ جارێکیش چیبە ئاوپێ نەداوہ. بوو بە عەسر. خۆر ئاوا بوو. تاریکی بەسەر ھەموو ولاتدا زال بوو، بەلام ئەفە دەپۆیشت. ھەر وا بەخیرایی و تووہ رێی دەبپی. ھاوپیکانی برسییان بوو. ماندوو ببوون بەلام نەیان دەوێرا قسە بکەن. ئەفە تووہ بوو. لەو حالەدا لەوانە بوو دەست بۆ ھەموو کاریک بەرێ. لەو حالەدا دەیتوانی ھەزار کەس لە چاوترووکانیکدا بکوژی. دەیان گوند بسووتینی. مەلەندیک بکاتە کوئی زووخال. زۆر جارێان تووہیە کەیان دیتبوو، بەلام ئەمجارە جیاواز بوو.

گەیشتنە بەردەلێنیک، بەلام ئەفە ھەر وا خیرا دەپۆیشت. دەتگوت بە رێگەییەکی لێک و راستدا دەپوا. گران و سەنگین بوو. دەتگوت رەوہزە. ھەیبەتی جیاہەکی ھەبوو. دەتگوت پلنگیکی مەغروری کەژ و کۆیە و بەسەر عەرزیدا دەپوات.

ئەوانی دواوہ سرتوختیان بوو، بەلام ھەراشیان کردبایە ئەفە نەیدەبیست.

- کوپە مردین ئەوہ ندەئ بەشوینیدا غار بدەین. باشە چ بکەین؟

- دەبی بەخۆی بلێین.

- گوئی ناگری. ناچارین بەدوویدا غار بدەین. گوئی ناداتی...

بەسەر گابەردە تیزەکاندا پەپینەوہ و گەیشتنە زەویەکی ھەموار و رێک. لە رووباریکیان دا. تەنگچی راوہستان. ھەموو خۆیان قپێ دا و بە ھەلپە کەوتنە ئاوخواردنەوہ. کە ئەوان خەریکی ئاوخواردنەوہ بوون، ئەفە ھەر وا

***** یلخو *****

بی راوهستان ده پوئی. نیستا ئیتر مه وداکه پتر ببوو. ده میان له ئاوه که کرده وه و به شوینیدا غاریان دا.

تاو هه لات. سیبه ره که یان به سهر ده شته که دا کشا. ده شته که کاکی به کاکی بوو. تا چاو هه ته ری ده کرد، شوینه واری ئاوه دانی دیار نه بوو. ده تگوت خاک وخۆله که ی مشتومال دراوه. ریک و ترووسکه دار بوو. پۆل پۆل گیای سه وزیش...

خۆر بلند بوو. ئه فه ده تگوت بالی گرتووه. زۆر خیرا ده پوئی. هاو پیکانی به جی مابوون. مه ودا یان زۆر بوو. ئاوا نهیده گه یشتنی. زۆری نه برد، له چاویان ون بوو. ده شت خه ته ره. ئه گه ر له ده شته بی پانه وه یه دا گه مارۆ بدرین، چ ده قه ومی؟ تفه نگچی چاخیر جالی، خۆت بۆ مه رگ ئاماده بکه.

حاجی خۆی بۆ هه موو مه ترسییه ک ئاماده کرد و به دوا ی ئه فه دا غاری دا. ده ترسا. له وانه بوو له و حاله دا ئه فه هه موو شتی ک بکا. ئه گه ر دایک، ژن یان مندا له که ی خۆشی ویستبای پیشی بگری، له وانه بوو بکوژی. حاجی خۆی بۆ مه رگ ئاماده کرد بوو. رای کرد و له سه رخۆ پیلی راستی ئه فه ی گرت.

- تاوی راوهسته ئه فه. تکا ده که م.

ئه فه راوهستا و ئاوپی له حاجی دایه وه. قه لافه تیکی زۆر سامناکی هه بوو. چاوی به قوولدا چوو بوون. رهنگی زهرد هه لگه رابوو و نیوچاوانی پر ببوون له چرچ و لۆچ. یه ک دوو هه نگاوی دیکه شی نا و دیسان راوهستا.

- دهنگ و باس حاجی؟ ده تهوی چ بلتی؟ زوو به بلتی بزاتم.

- ئه فه م سه ری سلامهت بی. ده چینه کوئی؟ ئیزن بده تاویک دانیشین ئه فه.

کو په کان زۆر دوا که و تیبوون. ئیزن بده با چاوه رییان بین.

***** يلخى *****

راوهستان و چاوه پټى هاوپټى كاينان بوو. تفهنگچى هاتن و گەيشتنى. حاجى له سه رخۆ و وهك پارانه وه پرسىي:

- ئيزن دده دى پشويوهك بدهين ئهفه؟

- ئهفه وه لامى نه داوه.

- تۆزىك به سىينه وه ئهفه. كوپهكان برسپيانه. ئيزن بده نانتيك بخۆن و تۆزىك به سىينه وه.

دوو پاتهى كرده وه:

- پارووه نانتيك بخۆين.

دانىشتن.

تهم و مژىك خهريك بوو له دهشته كه وه هه لده ستا.

ئهفه ورده ورده نيوجاوانى كرايه وه. چاوى وهك پيشوويان لى هاته وه. وه خۆى هاته وه:

- حاجى، كه عهلييان له دار دده دا، ئاخري قسه ي چ بوو؟ كى دهرانى؟...

باشه نه يگوت ئهفه نامهرديى له گه ل كردم؟

- عهلى پياويك نه بوو قسه ي وا بكا. عهلى مهرد بوو ئهفه. كهس نه وه نده ره شيد نه بوو. دانيام بيستويوه ته وه ئيمهش چيمان به سه ر هاتووه. عهلى پياويك نه بوو خراپه ي تو بلى.

سفره يان راخست. ئهفه هه ر پارووه كى هه لگرت. تۆزىكى جووى، به لام پټى قووت نه درا، تفى كرده وه.

۲۵

ههتا "قۆنیه" چوون. سه رانسهری دهشته که ی قۆنیه یان بری و گه یشتنه
ئهرمه نه ق. له وی بوونه میوانی ره وهنده گانی ئهرمه نه ق. لیتره ده یانتوانی
مانگیکیش بمیننه وه. ئه فه نارچه ت بوو. هیشتا ئه وه وه ندانه ی تاقی
نه کرد بوو. نه یانده توانی بزائن بایی چه ند، چونکه ئاگایان له
پیاوه تییه گانی نه بوو. ئه وه ره له دووره وه ئه فه یان ده ناسی. لیتره ش
به گویره ی پیویست دوست و حه شارگه و سیخوپی نه بوو. ئه گهر حکومه ت
پی زانیباوه، ده یوانی بیگری. ده کرا په نا بۆ کوئ به ری، یان به ره و کوئ را
بکا؟ به لام خودا هه لئاگری عیلاتیه کان وه ک شا میواندارییان لی کرد. چیی
ده یه ویست ده موده ست له به رده میان داده نا و زۆر شتیان بۆ دینا که هیشتا

***** ياخى *****

داواشى نە كىردى. ديار نە بوولدى دەترسن يان ھەر بە راستى خوشيان دەويست. عىلاتى خەلگىكى ميوانگر بوون.

ھەرچۇنك بى، ئىرە بۆۋى جىيى مەترسى بوو. ھەرچۇنكى بى دەچۆۋە كۆيستان و كۆپارەي خۇي. لەۋى پىر لە سەد گوندى لى بوو كە ھەر ھەموو ئامادە بوون خۇي بە قوربانى بكن.

تاقمەكانى راۋەدوونان، دوو مانگى رەبەق ھەر بە شوپىنى كەوتبوون و شەكەت بىوون. ئىتر ھەزىان لى نە بوو بەدۋاي بكن. ۋەك پىشوو خىرا نە بوون.

ھەر كارە و كاتى خۇي. كە گەرماۋگەرم دەستكەۋتت نە بوو، ئىتر كە فوكولەكەت نامىنى و ماندوو دەبى لەۋەي بەردەۋام بى.

رۆژىكىان لاي ەسرئ، لە چىپاكانى ئەرەنەقەۋە كەۋتنە رى. ۋەرزى كۆچ و كۆچبارى عىلاتى و رەۋەندان بوو و ئەۋانئىش لەگەل رەۋەندەكان كەۋتنە رى. جلوبەرگى رەۋەندانىان لەبەر كرد و تەفەنگيان لە نىۋبارى و شتراندا شارەبۆۋە. خوشيان بە سوارى ئەسپ دەپۆيشتن. رەۋەند لەگەل خىزانەكەيان بوون. چاخىرجالى پارەيەكى زۆدى دابوونى بۆ ئەۋەي لەگەلى بپۆن. ئەۋەندەي دابوونى، تا مردن بۆيان پەيدا نەدەبوو.

بىست رۆژىكى خاياند ھەتا كارۋانى عىلاتىەكان مەۋداي نىۋان ئەرەنەق و باباداغىي بپى. لەۋىش بوو بە ميوانى تايەيەكى رەۋەندى دىكە. لە ھەموو لايەكى راسپارد. سىخوپ و دۆست و برادەرى كۆن ھاتن و چىي قەۋمابوو يەك بە يەك بۆيان گىرپايەۋە.

***** يلخى *****

هه والى گه پانه وهى چاخيرجالى ئه وهندهى يهك و دوو به هه موو لادا بللو بۆوه. خه لكى ديهاته كانى ده شتى، گونده كانى چيا و كىوپاره و عىلاتى هه ره موو بىستيانه وه. دليان خوش بوو. له وه تهى چاخيرجالى رۆيشتبوو، ده تگوت بالئىكيان شكاوه.

له و ماوه يه دا ئاغا و دهره بهگ و خوونكاران ديسان قيت ببوونه وه. ديسان گوندييان له فه لاقه ده كرده وه و لىتيان ده دان. پيشتر چاخيرجالى له سه ر ئاغاكانى ده كرد، پرد بۆ رووباره كان دروست بكهن، به لام له گه ل بزيوونى ئه و، پرده كان به نيوه چلى مابوونه وه. ريگه كان تيك چووبوون.

چاخيرجالى ديتى خه لكه كه شله ژاون. ئه وان زراويان له ئاغاكان چووبو و ئيتروك جاران له خويان رانه ده دى. گوندى هه ژار و سه رليشيوو بوون. چاخيرجالى خه فه ت دايجرت. چاوى پر بوو له فرميسك. كه واته ئه و خه لكه پيويستيان به چاخيرجالى هه بوو. هه ر وهك چۆن چاخيرجالى پيويستى به خه لكه كهى بوو. كه ئه و له وي نه بوو، ئاغا و دهره بهگ خوا بزاني چييان له و خه لكه نه كردبوو.

ديهاتى ده وريان گرتبوو و باسى دهر و مهينه تيبه كانى خويانيان ده گيپراوه. باسى ئه و زولم و زۆرهى ديتبوويان. ده كپووزانه وه وه و سكالايان بوو. پيره پياويك هات و به چاوى به گريانه وه ده ستي چاخيرجاليى گرت:

- ئيترو به جيمان مه هيله كورم. جاريكى ديكه ليمان دوور مه كه وه. خودا سيبه رت له سه رمان هه لئه گري. كه تو رويشتى، ئاغاوات بووژانه وه. چوكيان له سه ر سينگمان دادا. عوسمانى به سه رماندا زال بوو. ناهه قبيان كرد كورم.

***** يلخى *****

مالوئيرانيان كردين. كه تو روښتى، چۆله كه مان لى بوونه باز و هه لۆ. ئيتىر به جيمان مه هيله كورم. به ته نيمان به جى مه هيله وه.

ئه وچار كه وتنه گله يى و سكالآ. فلانه ئاغا واى له من كرد... ئه وىتر به راتى نه داينى... ئه و رىگايه خراپ بووه... ئه و پرده ئاو بردوووه تى و ئه رباب خۆى تى ناگه يه نى.

دهرد و ئازاره كه يهك و دووان نه بوو.

رووباره كهى "چه مه سپى" له نىوان "بوزدۆغان" و "نازىللى" دا هه ستابوو و پرده كهى بردبوو. ئه و پرده زۆر گه وره بوو. پردىك بوو خه لكى ده يان گوندى به سه ردا ده په پينه وه.

- كه پرده كه تىك چوو، بۆچى هيجتان نه كرد؟

- چيمان پى ده كرا ئه فه؟ ده ليايه كى* پاره ده وى. خو ئيمه ئاغا نين. به گ نين. خۆت ده زانى ئيمه هه زارين.

- به لآم له و ده وروبه رانه عوسمان به گىكى لىيه. چما ئه و ئاگاي لى نه بوو؟

- پيمان گوت ئه فه.

- دهى؟

- گوتى به من چى. من كارم پى نيه.

- باشه. جا ئىستا بزانه ده لىم چى. بچنه لاي و سلآوى منى پى بگه يه نن و پى بلين پردىكى نوى لى بداته وه.

گوندى چوونه لاي عوسمان به گ. ده بوو پردىكى تازه دروست بكاته وه. عوسمان به گيان له ئاردپاز و له ماله كهى خۆيدا دۆزيبه وه. له گه ل براكهى

* ده ليايهك: ده رپايهك. به ده رپى ناخافتنى رۆژانه

***** يلخړ *****

بوو. دپهاتې باسې مهسه له که یان بڼو کرد. عوسمان بهگ بېدهنگ بوو. نه گوتی باش و نه گوتیشی نا، بهلام براکه ی جنیوی به چاخیرجالی دا. قسه ی سارد و سووکی پی گوت. پاریزگارنکی چه رکه زییش له وی بوو. نه ویش زوری جنیو دا. دپهاتې هاتنه وه و هه موویان بڼو چاخیرجالی گپراوه.

- نیوه برڼو خه متان نه بی. پردی چه مه سپی چاک ده کرتنه وه.

خوی ناماده کرد. ده بوو عوسمان بهگ ته مبی بکا. نهو عوسمان بهگه، له دهره بهگه کڅنه کان بوو. پیاوړکی چاوقایم بوو. بهرپرسه کانی ناوچه هه موو ریژیان ده گرت. زور زورییش ده وله مهند بوو. باوکیشی زور جاران به لای نه فه کانی به سهردا نازل ببوو. هر بویه ش برجکی پاسه وانی به رزو قایمیان له تهنیشت ماله که ی بڼو دروست کردبوو. نهو برجی پاسه وانییه زور نه فه و تفه نگچی دیتبوو. هر له پشت نهو برج شه وه بوو، براکه ی عوسمان بهگ دهیتوانی خوی به پیاو بزانی و هه پوگیف لی بدا. که یه کیک ده چوه نیو برج که وه، نه فه ی چی، هوردوویه کیش ده رفته تی نه ده هات.

نه فه سیخوپی به هه موو لادا بالو کرده وه، بهلام زوری پی چوو و هیچ سه روسؤراغیک نه بوو. چاخیرحالی تووړه بوو:

- هه ستن. ده بی بچینه ئارپاز.

روژیک نیوه پو بوو، که هاتنه ئارپاز. هه لئان کوتای سهر ماله که ی عوسمان بهگ. ماله که ی پاسه وانی هه بوو. پاسه وانه که، تفه نگچییه کی نه لبانیایي بوو. له پیشدا نه ویان کوشت. عوسمان بهگ له گهل براکه ی رایان کردبوو ه شاروچکه. پاریزکهره چه رکه زییه که شیان بردبوو. که پانه وه، بهلام چاخیرحالی له کول عوسمان بهگ ناپیته وه.

***** یلخی *****

دوای ئه و رووداوه چاخیرحالی چۆوه ماله که ی خۆی و لای خیزانه که ی. که س عه قلی به وه نه ده شکا، سه ره پای ئه و هه مووه ته نگ پی هه لچنین و راوانانه، چاخیرحالی له ماله که ی خۆیدا دانیشتی. شهیتانیش ئه وه ی به زهینیدا نه ده هات.

پشوو دان و حه سانه وه یان زۆری نه خایاند. دونیا به کیان کار هه بوو. زۆر کیشه هه بوون ده بوو چاره سه ری بکه ن و له هه مووشیان گرنگتر پاره بوو. چه ند ده وه مه ندیکیان تالان کرد و پاره ی پیوستان پهیدا کرد.

که ئه فه بریارکی ده دا، ده بوو جیه جیی بکا. هیچ هیزکی نهیده توانی بریاری پی بگۆی. ئه فه شتی له بیر نه ده چۆوه.

- حاجی، جا ئیستا ئیتر نۆره ی عوسمان به گ هاتوو. له بری پرده که ی چه مه سپی، ده بی سی هه زار سکه ی زیڕ بدا.

له نزیك ئارپاز بوون.

به ره وه ی بچه نیو ئارپازه وه، چه ند تفه نگچیه کیان له ریگا جۆراوجۆره کاندایا کرد. ئیشتیگر. ئه و جاره یان وه ک جاره کانی پیشوو نه بوو. له گه ل حاجی مسته فا که وتنه ری و چوونه ماله که ی عوسمان به گ. ئه و رۆژه له ئارپاز بازاری هه توانه بوو. له ده رگیان دا و له و ژنه ی ده رگای لی کردبوونه وه، پرسییان، عوسمان به گ له کوپیه ؟ ژنه که له پیشدا کوتی له چایخانه یه، به لام دوایی هه ولی دا رییان لی ون بکا. زانیبووی ئه و دوو پیاوه، بنیاده می ئاسایی نین. هه ر بۆیه قسه که ی گۆی. زمانی ته ته له ی کرد، به لام تازه له ده می ده رچوو بوو.

***** یاخی *****

چاخیرجالی وهك بای شه مالّ رویشته. وهك هه وره تریشقه یهك له چایخانه كه وه ژوور كهوت و گرماندی:

كهس نه بزوی.

جا کی ده یویرا ببزوی؟

عوسمان بهگ ئاماژهی به پارێزكه ره چه ركه زه كه كرد، به لام حاجی مسته فا له سه ره هست بوو. له بن پیلی كوتا و تفهنگه كهی لی ئه ستاند و ده ست و پیی به ست.

- عوسمان بهگ، پرده كهی "چه مه سپی"؟

- کاریکی ژور گه وره یه ئه فه. حکوومه تیش پردیکی ئاوا ی پی دروست ناکرێته وه. وه لّاهی توانیبایه م به خوا ی دروستم ده کرده وه ئه فه...
- گوندی تکیان لی کردی. منیش داوام لی کردی، به لام تو گویت نه دایی. ههسته ئیستا، ده بی له گه لم بیی.

عوسمان به گیان وه پیش خویان دا و رویشتن. سه رانسه ری بازاره كهی ئارپازیان كرد. ئه وه عوسمان به گه ی چه ند سالان ئاغا بوو، برجیکی پاسه وانیی قایمی هه بوو، ئیستا كه وتبووه بهر دهستی چاخیرجالی. با هه موو ئارپاز به وه بزانه وه، عوسمان بزانیته وه، كام برجی قایم ده توانی خو له بهر چاخیرجالی راگرێ؟

عوسمان بهگ له پیشه وه و ئه وانیش به دویدا، له ئارپاز هاتنه ده ری. له سه رووی ئارپازه وه، له بهر زاییه كانه وه دهنگی ته قه یهك هات. ئه وه فیشه كه یان به میشکی پارێزكه ره چه ركه زییه كه دابوو. ته رمی پارێزكه ریان شه وی هینایه وه گوند.

***** یلخر *****

ئیمه چاخیرجالیمان کوشت.

"بیره وه ریه کانی سه ره ننگ روشدی کۆباش"

سالی ۱۸۹۹ بوو، که کۆلنژی سه ربازیم ته واکرد. دوایی گه لی مه ئمورییه ت و به رپرسیارییه تیم به ئه سستو گرت و ناردیانمه ناوچه ی جۆراوجۆر. سالی ۱۹۰۶ له گه ل سه ربازه کاندایا هاتمه "دیزجه". نه قیب بووم.

ئه و کات مه مله که ت پر بوو له یلخی. کهس نهیده توانی به سلامه تی به چاده و چیاکاندا تپه پێ. یلخییه کان به ئازادی ده گه پان و تالان و برۆیان ده کرد. له زۆر جی، وای لی هاتبوو، ده تگوت حکومه ت هه ره نه ماوه. زۆر شوینان و ته نانه ت هه ندی ناوچه ی زۆر گه وره ش، مه مله که ت به ده ست یلخییه ک و تفه نگچییه کانییه وه بوو. له و ناوچه نه دا هه موو شتی که به ده ست یلخییه کانه وه بوو. یلخی شه پ وه لّالی خه لکیان ده کوژانده وه. هه ر کهس سکا لایه کی هه بوايه، ده چووه لای یلخییه کان.

له نێوه دا ده سته یه ک یلخی هه بوون، پتر له هه مووان حکومه تی نیگه ران کردبوو. ئه و ده سته یه ی وا حکومه تی سووک و چرووک کردبوو. ئه وانه ش له ناوچه ی "ئێژه" بوون. سه رکرده ی ئه و چه کدارانه پیاوێک بوو به ناوی چاخیرجالی. ناویانگی چاخیرجالی به هه موو ولاتدا بلّاو ببۆوه. وه ک به سه رهاتیکی خوێش و شیرین که وتبووه سه ر زار و زمانان. له هه ر قورنه یه کی ولاتدا ئه فسانه یه کیان بۆ کار و چالاکییه کانی ئه و هه لّبه سته بوو و به نه قلّ ده یانگێراوه.

***** ځلځر *****

جا کي ڏهه تواني ڏهه ډوډي چاخير جالي بکه وي؟ هر کهس وا بکا، زوري پيڻاچي سزاگه ي ڏهه بيني.

ڏهه سته يه کي چل کهسي، جه نډه رمه ي ټه لبانيايي ڏه چن چاخير جالي بگرن. له وسه رډه ميډا ټه و پياوڼه بڅ ټازايه تي به ناوبانگ بوون. چه کډار و ته يار بوون و زوريش به خوځيان ڏه نازين. دلنيا بوون ڏه توانن چاخير جالي بگرن. ټوريکيش چيپه گومانيان نه بوو. ته واو دلنيا بوون.

ټه وڼه سواري شه مه نډه فهر ڏه بن. يه کهم شويڼي مه به ستيان، ټوډه ميشه. قهول وايه له ټوډه ميش بنکه يه ک دابنيڼ و ڏه ست بکه ن به راوه ډووناني. پياوه کاني چاخير جالي پيشتر ټاگاداريان کړډبووه که ڏه سته يه کي چل کهسي جه نډرمه، له ټه زميره وه سواري شه مه نډه فهر بوون و ډينه ټوډه ميش بيگرن. جه نډرمه ټاگايان له مه حمودي بي زه واد نيه. ډه گه نه ټوډه ميش له يه کيک له چاځانه هره گه وره کاني ټوډه ميشدا ډاډه نيشن و ټه مر ډه که ن قاوه و نيريگه له يان بڅ بينن. ټه وڼه ډه له خوځپازي ڏه بن، کهس ناويږي لييان بجيڼه پيشي. تفهنگه نوي و خوشده سته کانيان له سره کوشيان ډاناوه و به خوځيان هه ډه ټين و قسه به چاخير جالي ډه ټين:

- ټه و چاخير جالي به ډه ټين، ټه فه نيه خو... چه ته يه کي سووکه و...

- که وځي ډه کهين و که وځه که ي...

- به ټي که وځي ډه کهين و کاي له پيستي ډه ټاخنين و له و مه يډانه هه ټيډه واسين.

- جه نډرمه ي وايه ليي ټوقيون.

- به ټام خو ټيمه له و جه نډرمانه نين... ټيمه...

***** يلخړ *****

- بچيته بن عه رزیشه وه...
 - هر ده یگرین.
 - راوېسته با روژ بیتته وه... جا...
- قربوه و دهنګه دهنګه که یان قاوه خانه کې پرې کړې وو. به دهم هه پوګیږ و خو هه لکښانه وه، به شان و بالی خویاندا هه لده لښ. له پرې دهرګای قاوه خانه کې ده کړیتته وه و کابرایه کې به ژن ریکې رهش ته سمه ری مامناوېندی وه ژور ده که وئ. کابرا جلوه به رګی پټش خزمه تانی له بهر دایه. له پټشدا سلاو ده کا و له پرې دهنه پټیږ:
- که س نه بزوی. من چا خیرجالیم.
- له ژوره کې پشته وه شپا قاوه چپیه که رووی تفهنگی تی کړدوون. دیاره نه و کابرایه ش قاوه چپ نییه. یه ککڅ ده بی له پیاوړه کانی چا خیرجالی، که روژی پټشو هیناویانه و له جی قاوه چپیه که یان داناو.
- یه ککڅ له هاوړی هره نازاکانی.
- برادرینه، ئیوه ته شریفان هیناوه چا خیرحالی بګرن؟ به دمانچه یه که وه به نیویاندا ده سوړپټه وه.
- من خوم چا خیرجالیم. نه وه هاتووم. نه گهر فەرمايشيکتان هه یه فەرموون. نه وه که ولې خوم هیناوه. فەرموون کای تیکه ن. مهیدانه که ی ئوده ميشيش نه وه تا له وټیه. بیبه ن و له وئ به داریدا بکه ن.
- که س مته قی لیوه نایه. هر ده لښی هه موو بوونه ته به رد. رهنګیان زهرده هه لګه پاره. هه ندیکیان له ترسان ده له رزن.

***** يالغى *****

- باشە بۆچى بوونەتە بەرد. چارە پەشىنە؟ دەى بىزون بزانم. زوون بىزون. چما ئىو نەھاتوون چاخىرجالى بگرن؟ ئوھتا ھاتوومەتە بەر دەمتان. نەمويست ئەزىيەتتان بدەم. لە كوئى بىنراوھ ياخيەك خوى بىتە لای ئو كەسەى راوى دەنى؟ قەت شتى واتان بىستووھ؟ لەبەرئو كارەتان ديارە ميدالياشتان دەدەنى. زوون بىمگرن دەى. خو ئوھتا لە خزمەتتاندەم. دەى ھەستى بىمگرن دەى.

ئەفە گالتە بە ھەمووان دەكا و پىدەكەنى.

- چما من دى ئىو ئەزىت بدەم و بتانكىشمە ئو كەژ و چىايە و ماندووتان بىكەم؟ ئىو زۆر ئازا و رەشىدن. چما دەكرى ئىو زەحمەت بدرىن؟ ئىو خەلكىكى بەرىزن. چما پىاوھتىيە ئىو ئازار بدرىن؟ ئىو سۆماى چاوى عوسمانىن.

لەپ نەپاندى:

- ھوى ژن حىزىنە... ھەسپەتەكەتان بىكەن. يانى دەتانبويست پىستى سەرم ھەلگەنن و كای تى بئاخىن وايە؟ جا باشە ئو ھەمووھ كايە لە كوئى دىنن؟ ئەى مەپ و مالاتى ئو خەلكە چى بخۆن؟ دەى ھەلام بدەنەوھ.

ئەفە بەرەو دەرگای قاوھخانەكە دەچى:

- ديارە ئو پىاوھ نىن. ھىچتان پى ناكرى، بەلام من مەردى مەيدانم و كارى خۆم دەكەم.

چاخىرجالى ھەراى كرد و كورپىژگەيەك ھاتە ژوورى.

ئەفە:

- ھەرە كورپم. ھەرە و ئو برادەرانە سزا بدە. چىت پى خوشە بىكە.

***** يالغى *****

كوپره به مقه سستىك و تورره كه يه كه وه ديت. ديتته پيشى و يهك به يهك گولئينكى كلاوه كانيان هه لده پاچى و له تورره كه كه يان ده هات. جه ندرمه چاويان زهق بووه ته وه. كوپره هه ر به رده وامه و يهك به يهك گولئينكى ته پله ي هه ر چل كه سيان لى ده كاته وه و له تورره كه كه ي ده خا و له سه ر خو ده چيته دهره وه.

چاخير جالى:

- نه گهر چه زتان لى بوو، ديسان ده كرى به دوومدا بيته وه.

نه وه يان پى ده لى و ده چيته دهرى.

جا تاقمه چل كه سيبه كه ي ئيمه هيتشتا روژ نه بووه ته وه ده كه ونه رى. ئيتير بۆ ساتىكىش چيبه روويان نابى له ئوده ميش بميننه وه. سوارى شه مه نده فهر ده بن و ده گهرينه وه نه زمير.

كاميل پاشا، والى نه زمير زوو ده زانى نه وه جه ندرمانه ي دونيا يهك هيواي پتيان بوو، نه وه جه ندرمانه ي به هه زار هه پروگيڤ و خو بادانه وه چووبوونه ئوده ميش، ئيستا له نه زميرن.

- چ بوو؟ دهنگ و باس؟

كهس وه لامى ناداته وه.

پاشا ديسان ده پرسى:

- بۆ كهس قسه ناكا؟ بۆ به ده ستي به تال گه رانه وه؟

يه كيكيان وه لام ده داته وه:

- نه ماندوزيه وه.

***** يلخى *****

چەند رۆژ دواتر، دياربېه كى له چاخيرجالېه وه به ده ست ده گا. پاشا كه پرېسكه كه ده كاته وه، چاوى به گولېنگه كان ده كه وى.

چاخيرجالى له شاخ هاتووه ته خوارى. هاتنه خواره وهى نه فه كان له شاخ، واته بهر لېبوردين بكه ون و له گونده كهى خوياندا بھاوېنه وه. نه فه كانى ناوچهى ئېژه هر كام چەند جارن بهر لېبوردينى كه وتبوون و هاتبوونه خوارى، به لام چاخيرجالى جياوازه. نه و ياخييه پانزه ساله، هر جارېكى دهيه وى بېته خوارى، له پيشدا مەرجى خوى داده نى و هه موو جارېكيش حكومت ناچار ده كا مل بو ويست و داخوازييه كانى دانويى و مەرجه كانى قه بول بكا. چه كه كانيان دانانين و تفه نكچييه كانى بهر لالا ناكا. هيچ پياويكى ده ولە تيش بوى نييه هاتوچوى ناوچهى بن ده سه لاتی چاخيرجالى بكا. هر كام له پياوانى ده ولە ت، جا جه ندرمه، سه ريار بېت يان پوليس، به بى ئيزنى نه فه بوى نييه بچېته نه و ناوچهيه ... هر جارېكيش دېته خوارى، ده كرېته سه ردار و فرمانرە وای ده شتى و خوى و پياوه كانيشى موچه له ده ولە ت وەر ده گرن.

چاخيرجالى ديسان هاتووه ته وه خوارى. كاميل پاشا، والى نه زمير بو سه ردانىكى ناوچهى ئۆده ميش دېته نه وى. چاخيرجالى نه فه ناگادار ده كرېته وه. تفه نكچييه كانى هه لده گرى. له كاياكوى ده چېته ده رى و به پيلييه وه ده چى. كاميل پاشا هيچ هەزى لى نييه چاوى به چاخيرجالى بكه وى، به لام چاريش نييه. نه گەر به هەندى نه گرى و تووپه بى و ديسان روو بكا ته وه شاخ، تووشى سه ر ئيشه يان ده كا. خو چاخيرجالى كا براهه كى

***** يلخى *****

ئاسايى نىيە. بەلەيەكى ئاسمانىيە. ناكىرى بەھەندى نەگرى. ناچارە چاۋى
پىيى بىكەۋى ۋ لەگەلىشى رووخۇش بى.

كامىل پاشا مىۋانى يەككە لە دەرەبەگەكانى ئۆدەمىشە. چاخىرجالىشىيان
بانگەپىشت كىردۈۋە. خانوۋەكە لە نىۋەپاستى باخىكى گەرەدا ھەلگەۋتۈۋە.
باخەكە پىرە لە دەرەختى مىۋە. رۆژ دەبىتەۋە. دۋاى نانى بەيانى پاشا
دەيەۋى تۆزى لەگەل چاخىرجالى قىسە بىكا.

- فەرمۈۋ پاشا.

- ئەفە بىستۈۋە لەۋ دەرۋەرانە كەس يۈ ئەنگىۋەيى ناگاتە تۈ.

چاخىرجالى بىزەيەكى دىتى.

- زۆريان پىۋەناۋە پاشا. مەن زۆر زۆرىش ئەنگىۋە نىم.

- تەنانەت دەلىن، ئەنگىۋە ۋەك تۈ ھىشتا لە دايك نەبوۋە. دەلىن تۈ
لىۋەشاۋەترىن تەفەنگىچى مىژۋى.

- ەرزەم كىردى، زىدەۋەسەفە پاشا، بەلام ھەرچۈنەك بى، لەۋ چەند سالەدا كە
بە شاخەۋە بوۋىن، ھەندى شت فىر بوۋىن.

- ەرزەم لىيە دەست ۋ تەفەنگە بىيىنم ئەفە.

- چۈنت پى خۇشە با ۋابى پاشا.

جا بانگى كۈپى خاۋەن مالەكە دەكا:

- ئاغازادە، خاۋلىيەكى خاۋىن ھەلگەرە ۋ لە بن ئەۋ دار ھەرمىيە راۋەستە.
پاشا:

بە تەفەنگى گەرە نا ئەفە، دەبى بە دەمانچە بىئەنگىۋى.

چاخىرجالى دەمانچەكە ۋ ھەلدەكىشى:

***** يلخى *****

- باشه پاشا. به دهمانچه لى ددهم. چما جياوازي ههيه؟ چهك، چهكه.
گهنجى خانهخوى، خاولييهك ههئدهگرى و له بن لكىك رادهوهستى. سى
هرمى له تهنىشت يهكهوه به لكىكى دارهكهوهن.

چاخىرجالى:

- ئهوهرمىيه هىي تويه پاشا.

وا دهلى و تهقه دهكا. يهكه م هرمى بهردهبىتهوه سهر خاولييهكه.

- دووهميشيان بۆ ئهوهگهجه.

هرمىي دووهميش بهردهبىتهوه.

سىرهى له سىتههميش دهگرى.

- ئهوش بۆ من پاشا.

سىتههميشيان بهردهداتهوه.

كوپى خانهخوى رهنكى به روخسارييهوه نهماوه. پاشاش ئهوهندهى پى
سهيره، وهخته شاخى لى بپوى. هرمى ههئدهگرن و به خوشييهوه
دهياتخون.

- ئهوكاره، وهك راويك وايه پاشا.

- وايه ئهفه.

پاشا بير دهكاتهوه. كهوابوو ئهوتاريقاتهى له ئهفهى دهكهن، راستن و
زورىان نهگوتوووه.

- ئهفه.

- فهرموو پاشا.

***** يلخى *****

– شيتيكي ديكه شم لى بيستووى. ده لىن تو سكه يهك "دراويكي ئاسن"
ده ده يه ده ست مندالتيك و نه وه لى داوى و بهر له وه ي بكه ويته عه رزى، لىي
ده دى. نه وه راسته ؟

– له سايه ي سهرى تو وه پاشا.

– ده مه وي به چاوى خوم بيبينم.

دینه نيو باخى. سكه يهك ده دن ده ست هه ر نه و كوپه ي خاويليه كه ي
راگرتبوو.

– هه لى ده.

كوپه سكه كه هه لداوى. ريك له و كاته دا دهنگى ته قه يهك دى و سكه بزر
ده بى.

هه مووان واقيان وپ ده ميئى.

پاشا:

– هه ر به راستى نه و مه ردنا زايه تيبه ت حه لال بى نه فه.

– مه منوونم پاشا. ته مه ندرىژ بى.

چاخير جالى ديسان چووته وه شاخ. روژيكيان له گه ل سى كه س له
تفه نگچيبه كانى به چياى بيش بارماقدا ده گه پى. چاوى به ره شماليكي
ره وه ندان ده كه وي. به ره بهرى خوړئاو ابوونه. روژيك پيتر شه پيكي خويناويي
كردووه و ئيستا روژ شه كه ت و ماندووه. په رده لاده دن. خيوه ته كه ي له
بيدهنگى مه رگدا نو قم بووه. ئاخى له ده وروپشتى ره شماليان هه ميشه چه ند

***** یلخو *****

- سه ریک مه پ و بز ن و سه گ ده بینرین، به لام لیره زینده وه ری لی نییه .
چاخیر جالی بانگ ده کا :
- خاوه ن مال ... مالی ...
که س وه لام ناداته وه .
- میوانین و حه بیبی خودا ... ئه ری مالی ...
یه کیك له تفه نگجیه کان ده چیتته نیتو خیتوه ته که وه به لام خیرا دیتته ده ری .
- ئه فهم . پیره ژنیک و پیره پیاویک له خیتوه تکه دان . ژور شرپ و شپرزهن .
ده کپووزیتته وه و ده گرین .
ئه فیه فرمان ده دا :
- پیره پیاوه که بیئنه ده ری بزائم .
ده بیئنه ده ری .
- ئه وه بۆ وای ؟ چیتان لی قه وماوه ؟
پیره ده کپووزیتته وه :
- مه پرسه ئه فه ... هیچ لیم مه پرسه ئه فه .
- قسه بکه پیره .
پیره به کول ده گری و ده لی :
- مه پرسه ... مه پرسه ئه فه .
چاخیر جالی ده هری ده بی .
- ده ی خیرا بکه قسه یه ک بکه ده ی . به شکم شتیکمان له ده ست بی .
- پیره هه ر ده لی :
- مه پرسه ، مه پرسه .

***** یاخی *****

چاخیرجالی لیی دهچیته پیشی و دهستی به سهردا دینی و دلنه وایی دهکات:
— له وانه یه پیته ناخوش بی هاتووینه ته ره شماله که ت. دهی باشه بو
ناپه حه تی؟ هه ر ئیستا ده پوین. نه وه پیتناخو شبوونی ناوی. یانی ئیوه ئاوا
میوان راده گرن؟

نه و قسه یه پیره پیاوه که راجله کاند:

— گوتم واز بیته نه فه. نه و چاخیرجالییه نامه رده دوو سه عات له وه پیش
هه ئیکوتایه سهر خپوه ته که مان. مه و مالاته که ی بردم. دارو نه داری به تالان
بردم. یاخوا به گولله ی گهرمه وه بی. دهی باشه نه گهر نه فه یه، با هه ر مال و
سامانه که مان به ری. خو نه گهر هه ر مالله که ی بردبایه م، ده مگوت هه قیتی.
نوشی گیانی بی، به لام له تو ده پرسم نه فه گیان، ئاخو له قامووسی
نه فایه تیدا هه بووه نامووسی خه لکی هه تک بکه ن؟ هه تا ئیستا شتی وا
هه بووه؟ نه و بیتنامووسه، نه و بی دینه، نه و چاخیرجالییه مه لعوونه
کچه که شمی هه لگرت و بردی. بردی به زوری دهستی له گهل تی که ل بکا و
نامووسی به ری. تو خوا نه وه له دابونه ریتی نه فایه تیدایه؟ ئیستاش تو
ده ته وی یارمه تییه کم بدهی؟ به لام له هه مبه ر نامه ردیکی وه ک چاخیرجالیدا
چیت پی ده کری؟

چاخیرجالی ئاگری له چاوی ده ره پی:

نه و چاخیرجالییه یه کتکی چو ن بوو، پیره پیاو؟

— بپروانه، ئاوا. یه کی زه به لاج، ده تگوت دیوه زمه یه. یاخوا دوا بپاو بی. یاخوا
به گولله ی گهرمه وه بی.
— له کام لاوه رویشتن.

***** يلخى *****

پیره دهستی راداشت به ره و ئه و لایه ی پیدای رۆبویون. چاخیرجالی ده که ویتته ری.

- حاجی مسته فا!

فهرموو ئه فه م.

- ده بی له و ده و روبه رانه بن.

- هر وایه ئه فه ی من.

- تو پیت وایه ئه و چاخیرجالیه کییه؟

- چه ته یه که، ئه فه گیان.

- دوژمنه حاجی مسته فا. ئه و کابرایه دوژمنیکی گهره یه حاجی. جه ندرمه

دوژمن نین حاجی. که س دوژمن نییه. گهره ترین دوژمنی ئیمه ئه و جوړه

که سانه ن. ئه وانه ن حاجی مسته فا.

- راسته ئه فه گیان.

- بیت ئه و نامه رده نه گرم، هر چه یام ده چی حاجی. حاجی مسته فا سهیری

ده و روبه ری ده کا و له پشت نزدیکترین گرد، ئاگریک ده بینئ.

- ده بی له وی بن.

- که و ابو با برۆین حاجی.

چاخیرجالی و هه قاله کانی به ره و ئاگره که ده پۆن. له ده وری ئاگریکی گهره،

تو پیاو کۆ بوونه ته وه. مه پره کانیش له ولاره ترن. کچه داماره که ش له لایه که وه

دانیشتووه. چه ته کان خه ریکن ئه زیه تی ده که ن. ده یانه وی ناچاری بکه ن

سه مایان بۆ بکا. ده یانه وی دهستی بۆ به رن.

چاخیرجالی به ده نگیک، که عه رز و ئاسمانی پتوه ده له رزی، ده نه پیتی:

***** يلخى *****

- مه بزوون. چه که کانتان دانين.
- پياوه کان ده ترسن. له ترسان سهریان لى ده شیوی. تفهنگه کانیاں فرې
ده دهن و هه لده ستن.
- ده مانچه و چه قوکانیشتان.
- فرېتیاں ده دهن.
- برېو پېشى حاجی.
- حاجی ده چېته پېشى و چه که کانیاں کو ده کاته وه.
- تو پياوه که توند ليک شته که ده دهن.
- له و کاته دا که به گریان وه دېته پېشه وه و ده سستی نه فه ده گری.
- تو برام به نه فه.
- نه فه:
- زوو به وه پې بکه وه با بچینه وه ره شماله که تان. دايک و بابت ناگريان له
جه رگی به ربووه. چاوه رېتن.
- له سهرت که پېم نه فه. برامی نه فه... که وره می نه فه. رزگارت کردم.
- نامووسمت پاراست. یاخوا له سهرت که پېم نه فه...
- نه فه که هه لده سستینى.
- دېته وه ره شماله که.
- پیره پياوه و پیره ژنه له خوشییاں شاگه شکه بوون. ده سستی نه فه ماچ ده که ن
و له خوشییاں ده گرین.
- نه فه نه مر ده کا به تفهنگچیه کانى:

***** ياخىر *****

- ھەر لە بەردەرگای ئەرەشمالە، لەو ەرزە رێکە، ئاگرێک بکەنەوہ...
ئاگرێکی گەورەى ھىندەى خەرمانێک... ئەو نو پیاوہ زۆر خوشیان
رابواردوہ. جا ئیستا نۆرەى ئیمەیه. وا نییە حاجی؟

- وایە ئەفە گیان.

- سەعاتێک نابا، ئاگرێکی گەورە دەکەنەوہ.

- خێرا بە حاجی. کارەکەت بکە.

- حاجی تێگەییوہ ئەمجارە ئەفە بێ ئەندازە توو پرەیه. دوو کەس لە
ئەلبانیاییەکان دەکاتەوہ. ئەوانی دیکە دیسان لە دارەکە دەبەستێتەوہ. ئەو
دوانە دینیتە لای ئەفە.

- ئیمە خراپەمان کرد ئەفە، تو مەیکە.

- کۆرە ھەى دایک حیز... چاخیرجالى تۆى؟

- نەخیر ئەفە.

- ئەى کامتان چاخیرجالین؟

- ھیچ کاممان ئەفە.

- چاخیرجالى لە پیرەپیاوہ دەپرسى:

- کامەیان چاخیرجالیه؟

- ئەوہیان ئەفە گیان.

- چاخیرجالیه درۆیینەکە، گەنجیكى چوارشانەیه. دەلێى کتویکی گۆشتە.

- رایمەگرە حاجی.

***** یلخر *****

هەر دوو پیاوه که له دارێک ده‌به‌ستنه‌وه و ده‌یانخه‌نه سه‌ر کلتی ئاگره‌که .
ده‌سووتین. ده‌بنه‌ کۆل‌وو. بۆنێکی ناخۆش هه‌ڵده‌ستێ. بۆنی گۆشتی
سووتاو. بۆنی رۆنی بنیاده‌م.

چاخیرجالی وه‌ک بتیکی به‌ردین راوه‌ستاوه .

دووی دیکه‌ش بینه حاجی .

حاجی ده‌یانبه‌ستیته‌وه .

- نه‌که‌ی ئه‌فه . ئیمه‌ هه‌چمان نه‌کردوه‌وه . ئه‌و به‌ زۆره‌ملی هه‌ینایینی و ناچاری
کردین.

له‌وکاته‌دا ده‌نگێک له‌ نیو خێوه‌ته‌که‌وه‌ گوتی:

- نه‌خێر ئه‌فه . درۆیان ده‌که‌ن. یاخیه‌ ئه‌سله‌یه‌کان ئه‌وانه‌ن.

بێ پسانه‌وه‌ قسان ده‌کا... ئه‌وه‌یا وای کرد، ئه‌ویتر فلانه‌ کاری گه‌رد... و
تاوانی یه‌ک به‌ یه‌کیان ده‌لی.

دووان دووان ده‌یانبه‌ستنه‌وه‌ و له‌ ئاگره‌که‌یان داوین. هه‌ر سێ که‌سیان

ماونه‌ته‌وه‌. دووانیان ته‌واو سه‌ریان لی شێواوه‌. ناتوانن بیه‌زوان.

که‌سییه‌یه‌ میان به‌ قه‌ڵقه‌تێکی هیوادارانه‌وه‌ سه‌یری چاخیرجالی ده‌کا و به‌

له‌بزیکی تیکه‌لاو به‌ هیوا و گومانه‌وه‌ ده‌لی:

- بپوانه‌ ئه‌فه، که‌ یه‌کێک له‌ دار ده‌ده‌ن، ئاخیرین داخواییه‌که‌ی بۆ به‌جی

دینن. لانیکه‌م ئیزن بده‌ دوایین قسه‌م بکه‌م. به‌تۆکه‌رت بم ئه‌فه. به‌ قوریانت

بم.

ئه‌فه:

- ده‌ی بلێ بزانه‌م. ئاخیرین ئاره‌زووت چیه‌؟

***** یلخی *****

- خه نجه ره که م بده نه وه .

ئه فه خه نجه ره که ی ده داته وه . یاخییه که ئامبازی براده ره که ی خوی ده بی و ده یئه نجنی . ئه و جار تهرمه که ی به کۆلی خوی دا ده دا و ده چیتته نیو ئاگره که وه .

سیئه میان، که ده لئی به دهم خه وه وه ده پوا، وپ و کاس، به لاره لار ده چیتته نیو بلتسه کانه وه .

چیا یه ک له رۆن و خۆله میشی بنیاده م که له که ده بیته و بۆنی گوشت و رۆنی سووتاو هه موو ولات پر ده کا . ئه فه دیتته لای پیره پیاوه که :

- من چاخیرجالیم مامه گیان . تکا ده که م لیمان زویر مه به . ئه زیه تمان کردی . رازیه ی کچت خوشکی منه . به کورپی خۆتم دابنی . به کورپی خۆتم قه ببول ده که ی ؟

- خودا بتپاریزی کورم .

رۆر دواتر، چاخیرجالی کچه ی به میرد دا و جیاز و پیداو یستی بۆ کپی . دیاریی گرانابی بۆ دابین کرد . خۆشی له زه ماوه نده که یدا به شدار بوو .

ئیمه له "دوزجی" و "سیواس" و "ئه رزه پۆم" و "ئه سته مبول" ئه و شتانه مان له سه ر چاخیرجالی ده بیسته وه . سه ربرده ی ئازایه تی و جوامیرییه کانی له هه موو مه مله که تدا بلآو ببۆوه و زار به زار ده گه را .

**

***** ياخر *****

له سالى ۱۹۰۶-۱۹۲۰ هه تا ۱۹۲۰ له دۆزجى مامه وه. ليره بوو پلهى نه قيبيم
وه رگرت و "ئيشكودرا" يان وهك شوينى خزمه تكدردنم ديارى كرد. بۆ ئه وهى
بچمه ئيشكودرا، له پيشدا هاتمه ئه سته مبول.

له ئه سته مبول تووشى براده ريكي خۆم بووم، كه پۆليس بوو:
- كاكه روشدى، سه رهنگ ره جايى خهريكه به دووتدا ده گه پى. خيرا
په يوه ندييه كى پتوه بكه.

هه ر ئه و رۆژه خۆم گه يانده ره جايى به گ. ئه و كات خهريك بوون ريخراوى
نوئى پۆليسيان پييك دينا و سه رهنگ ره جايى به گ، يه كييك بوو له
دارپژه رانى ئه و ريخستنه. ئه و خهريك بوو ئازاترين و به ئه زمونترين و
باشترين ئه فسه ره كانى هه لده بژارد.

- ئه وه له كوئى روشدى به گ؟ من له ئاسمانيت لى ده گه پام. فه رمانم كرد بوو
بته يئنه لاي من. ده مانه وي بييته نيو ريخستنى پۆليسه وه. ده لئى چى؟
به ر له وهى چاوه پيى وه لامى من بى، گوتى:

- چه زت لئيه له كوئى خزمه ت بكهى؟

ده رفه تيشى نه ده دا من قسه بكه م.

- ئيمه زۆرمان پيويستى پيته. زوو وه لام بده وه. كوئى له هه موو جييه ك پى
خۆشتره.

جى مشتومر نه بوو. وه لام داوه:

- هه ر دۆزجى.

سى رۆژ دواتر ره جايى به گ توانى له ئيشكودرا وه رمگريته وه و بمنيرته وه
بنكهى پۆليسى دۆزجى. له وئيش بمكاته فه رماندهى به شه كه.

***** يلخى *****

ئىمە پىشتىر قەول وابوۋ لە دۆزجىۋە بچىنە ئىشكۆدرا. ھەر بۆيە مالاۋايىمان لە دۆست و برادەرانمان كوردبوو، بەلام دواى سى رۆژان گەپاينەۋە.

ئەو سەرھەنگ رەجايى بەگە لەبەر دووشت ئەوا پىداگربوۋ كە بمخاتە بىنكەى پۆلىس. ئەو كاتەى لە دۆزجە بووم، بەرەنگارى زۆربەى ياخىيەكان ببوومەۋە و زۆرىشيانم لەناو بردبوو. جگە لەۋەش يەككە لە گەرەتەزىن سەرگەۋتەكانم ئەۋە بوو: لە رووداۋەكەى ۳۱ى مارتدا ئەو راپەرپوانەم قۆلبەست كوردبوو، كە دەيانويست لە ئەستەمبۇلەۋە خۇيان بگەيەننە ئەنەدۆل.

رووداۋەكە ئاۋا بوو:

رووداۋى ۳۱ى مارت قەۋمايو. كۆمەلەك لە پارىزەرانى "عەبدولخەمىد" راپەرپىيون و لە رىڭگى وىشكانى و دەرياۋە بەرەۋ ئەنەدۆل كەۋتەيونە رى. جا دۆزجەش يەكەمىن شوپىنەك بوو لە شوپىنانەى لە بەردەم ھىرشى ئەۋاندا بوو.

ئەو كات "سمائل رەمىزى بەگ" فەرماندەى لىۋاى دۆزجە بوو. دەمەك بوو پىكەۋە برادەر بووين. ئەۋىش ۋەك خۆم لايەنگرى دەسەلاتى مەشروۋتە (مەرجدار) بوو.

سمائل بەگ شەلە ژابوو:

- پارىزەرەكانى كۆشك دەيانەۋى بىرەدا خۇيان بگەيەننە ئەنەدۆل. خۆ ئىمەش ھىزىكى ۋامان نىيە پىشيان بگرىن. تۆ باش شارەزى ئەم دەۋرەبەرەى روشدى بەگ. مشورىكى لى بخۆ، دەبى كارىكى ۋا بگەين نەتوانن بچنە ئەنەدۆل.

زۆرمان بىر كوردەۋە و گەلەلەكەمان داپشت.

***** یلخر *****

گوتم:

با ئه و كه سه خو به خشانه ی لیږهن، بیاننیرینه كه ناره كان و به پرسانی
نیرش بكهینه فه مانده یان. منیش به تاقمه كه ی خو مه وه ده چمه "ئاقچا
قوجا" و ئه وانه ی له ریگه ی ده ریاوه دین، له وی ئه وان ده گرم.
وامان دانا هه روا بكهین.

من به ره و ئاقچا قوجا رویشتم و خه لكه خو به خشه كه ی ئه ویم چه كدار كرد.
چه كوچولم به سهر هه موو گه مییه وانه كانیشدا دابه ش كرد. ته نانه ت تفهنگم دا
به شه پیوورچییه كانیش. ئه وه زۆر زۆر پیویست بوو. چونكه وای ده كرد،
هیزه كانمان له ژماره ی خویان پتر دیار بن.

كه به ره و ئاقچا قوجا ده رویشتم، په یامیكم نارد بۆ گوندی "كوباشلار" ی
سهر به "قه ره سوو". ئه و گونده ئیستا ناوی "سالم لی"یه. په یامه كه م بۆ
عوسمانی برام بوو.

په یامه كه ئه وه بوو:

- به دهسته یه ك چه كداره وه وه ری كه وت(؟). ده بی به شه و و زۆر ریگه ببری
و رانه وه سستی و خیرا خۆت بگه یه نیته من. كاروباره كان زۆر پیس شیوان.
ژیانی هه موومان، ژیا نی هه موو میله ت له مه ترسیدا یه. "

عوسمان كابرایه کی ره شید و ئه نگێوه یه کی بیۆینه بوو. له هه موو ناوچه كه دا
به و تاییه تمه ندییانه وه ناسرابوو و ناوبانگی ده ركرد بوو. له به شه كانی ديكه ی
بیره وه رییه كانیشدا ده بیبن كه له هه موو كاروباره كانمدا و له راوه دوونانی
هه ر كام له یاخییه كاندا، عوسمان گه و ره ترین هاوړیم بوو.

***** يلخى *****

دواتر تەلەگرافم بۆ فەرماندەى فەوجى "ئەرۆغلى" و فەرماندەى فەوجى "كۆجالى" ىش نارد. لەوانىشم راسپارد، كە زانىيارىي دروست و وردمان بەدەست ھىناوہ و دەرىدەخەن، ئەو سەربازانەى لە "يىلدىز" راپەريون دەيانەوى خۇيان بگەيەننە ئەنەدۆل و ئەوى بشىوينن. ھەر بۆيەش دەيانەوى بېرەدا تىپەپن. جا داوام لەو دوو فەرماندەيەش كرد بىتە پالمانەوہ. ھەر دوو كىشيان ئەم وەلامەيان ناردەوہ:

— "لېرە چەكدارى خۆبەخش بە كەس كۆ ناكىتەوہ و ناكى پىشى ئازاوەچىيەكان بگرى. چاوەپوانىمان لەتۆيە، بە زىرەكىي خۆت مشورىكى لى بخۆي و پىشيان بگرى. ئىوہ رىگەى دەريايان لى بگرن. ئىمەش لېرە ئەوى لەدەستمان بى دەيكەين"

كارەكە خەرىك بوو دەگەيشتە جىي بارىك و ناسك. ئەگەر عوسمان بتوانى خۆي بگەيەنى... ھەموو ھىوام بە عوسمان بوو.

عوسمان گەيشتى. سەد كەسىكى چەكدارى لەگەل بوون. ھەر ھەمووشيان لە كەسە ھەرە باشەكان ھەلېزىرابوون. بە رىگەي نيوان ساكاريا و ئاچاقوچادا كەوتىنە رى.

سەربازەكان دەستەدەستە و پۆل پۆل ھاتن. لە پىشدا بەتەمەنەكانمان نارد ئامۆزگارىيان بگەن. خۆشم پەيوەندىم بە فەرماندەيەكيانەوہ كرد. تەلەگرافخانەشم لەسەر ھەست راگرتبوو بۆ ئەوہى لە كاتى زۆر پىويستدا بتوانىن پەيوەندى بە شوپنە جۆراوجۆرەكانەوہ بگەين.

ئاوہرۆكى يەكەم تەلەگرافمان ئاوا بوو:

***** يلخى *****

"ئاگادارتان دەكەينەۋە، ئەۋ سەربازانەي بەرەۋ ئەنەدۆل بەرپىگاۋەن، ھەر ھەموۋ ئىزن دەدرىن بېۋەنەۋە. ئەۋانە بۆيان ھەيە ھەر بە چەكۈچۆلەكەي خۇيانەۋە بچنەۋە زىدەكەيان."

تەلەگرافەكە لە زمانى جەنەرالى سوپاۋە بوۋ. ھەر ئەۋەش بوۋە ھۆي ئەۋەي ژمارەيەكە زۆر لە سەربازەكان ھەلخەلەتتىن. لە جىدا، سەرباز مۇگىنىيەكە ھىندەي ئىزن پىدراڭ و ناردنەۋەي بۆ مالىۋە، پىخۇش نىيە. ئىمەش دەمانزانى ئەۋە خالى لاۋازى سەربازانە و تەلەگرافەكەشمان بۆ وروۋاندىن و دىنەدانى سەربازەكان لى دا.

بەۋ تەلەگرافە ھۆردۈۋى راپەريۋەكانمان شىۋاندى. ئىمەش كەلكمان لەۋ بىشۋىيە ۋەرگىرت و بە پەلامارىكى سەنگ و سوۋكراۋدا ھەر ھەمويانمان قۆلبەست كىرد. چەكمان كىردن و سوۋرى گەمىمان كىردن و ناردماننە "ئەرگۈلى".

سەربازەكانى دىكەش، پەيتا پەيتا ھاتن. لەبەر سەرباز جىي ھىچ نەدەبۆۋە. خۇپراگىرتن ئەستەم بوۋ. بەۋ ھالەشەۋە تۋانىمان ھەر تاقمە سەربازىكى دەگەنى، چەكمان بىكەين و قۆلەبەستىيان بىكەين.

دەسگىركراۋەكان زۆر زۆر بوۋن. بۆيە ناچار بوۋىن، تەلەگرافىك بۆ فەرماندەي ھىنان و راگۋاستنى بىتىرىن و داۋاي يارمەتى لى بىكەين. فەرماندەي ھۆردۈۋى ھىنان و راگۋاستن "مەقسۇد شەۋكەت پاشا"، پاپۇپشكىنى "تاشۋز"ى ناردە يارمەتىمان. تا ئەۋەت، زۆرىيە سەربازەكانمان سوۋرى گەمى كىردىۋو و ناردىۋوماننە ئەرگۈلى. ئەۋانە دىكەشمان سوۋرى پاپۇپشكىنى "تاشۋز" كىرد و بەپىي ئەستەمبۇلمان كىردن.

***** يلخى *****

دياره به شيكيان پيشتر رايان كړدېو ئه وانه ئيمه گرتېوومان، زياتر له ۱۳۰۰ كس بوون. چه كوچولې ئه و سهربازانه شم نارد بؤ به شهكه ئى خومان له دوزجى.

ئيمه هاتين به لام ئيشمان زور زور بوو. دوزجى له تهنشت ئسته مېوله وه بوو، به لام چياكانى پر پر بوون له ياخى. كه س نه يده ويرا به جاده و ريگاويانه كاندا هاموشؤ بكا. حكومه تى ناوهنديش بى دهستلا ت و دهسته ستان بوو. ده تگوت هر نيه. ياخييه كان به ئاشكرا گالته يان به حكومه ت ده كړد. ياخى هر يه ك و دوو دهسته و تاقم نه بوون. ژماره يان له پانزه و بييستيش تيده په رين. هر كامه شيان بېوونه فرمانپه وا و گونډه شى به شيك له مه مله كه ت.

ده بى چ بكه ين؟

هيشتا دانه مه زراوين، ياخييان راو ده نيم. مه مله كه ت بى خاونه و ياخييش به يده ست نابن. ئه وه زور ناخوشه. له ئسته مېوليشه وه ئه وه ته له گراف دواى ته له گراف دى. چه سانه وه نيه. له هر جيته ك تيگيران و تيكه له چوون هيه، من له ويم. من و چه ندرمه كانم ده سبه جى ده گه ينى. ديم، هيرش ده به م، شه ر ده كه م، به لام ئه و هه مووه شه ر و راوانان و پاشه كشه يه هيچى لى ناكه ويته وه. هيچ ياخييه كمان پى ناگيرى. ياخييه كان ده ست بؤ هر شتيك ده به ن، به ده ستiane وه دى.

دوو مانكه بوومه ته فرمانده ئى بنكه ئى پؤلىسى دوزجى. له هه موو ئه و ماوه يه دا بؤ ساتيكيش نه سره وتووم. ده كه ومه شوين ياخييه ك، راوى ده نيم و

***** ياخر *****

تهنگی پی ھلڏه چنم و رٽڪ له و کاته دا که هیوام به گرتنیتی، له پر سهیر ده که م ون بووه. جاری وایه ده بیتته شه پٽک که وچکی تیتناگه پئی، یاخییه کان ناگرباران ده کهین، به لام که شه و دادی، یاخی بازنه ی که مارو ده شکینئی و راده کا.

له داخان خه ریکه شیت ده بم. ئه ی چ بکهین؟

دهست له راوه دوونان هه لڏه گرم و داده نیشم بیر ده که مه وه. باشه بو هیچمان به دهسته وه نایه؟ ئیمه بو ناتوانین یاخییه کان بگرین؟ له لایه که وه چه ند یاخییه کی به ره لالا و لاو لاشه وه، حکومه تیک به هه موو هه بیه تی خو یه وه... ئه ی بوچی دهسته وستان ماوینه وه؟

ئه زموونی ئه و دوومانگه م تیی که یاندووم که یاخییه کان به ته نی نین. هه موو خه لکه هه ژاره که ی و ژماره یه کیش له دهره به که کان پشتی ئه و یاخیانه ده گرن... بو ئه وه ی نه توانین یاخییه کان بگرین، ناویشانی هه له مان ده ده نی و به سه هوومان ده بن. له مالی خو یاندا ده یانشارنه وه. دهره به که کان چه کوچولیان بو دابین ده که ن... له پیشدا ده بی حه شارکه کانیاں ناشکرا بکهین. ده زگایه کی سیخوپی، رٽک وه ک سیسته می یاخییه کان رٽک بخهین. جگه له وهش، نابی پشت به جه ندرمان ببه ستم و هیوام پیان بی. ده بی له نیو خه لکه که شدا، که سانی خو به خش کو بکه مه وه. پیو یستیم به کاته. پیو یستمه به جوانی بیر بکه مه وه و به رنامه یه کی رٽک و وردی بو داپژم.

له و کاته دا، یه کټک له یاخییه هه ره مه تر سیداره کانی چیاکانی دوزجی، کابرایه که به ناوی "سمایله رهش". پتر له پازده تفه نگچی هه یه. مه و دایه کی پان و به رینی خستوه ته ژیر رکیفی خو یه وه. له میژه چیاکانی

***** یلخی *****

پاوان کردوو و زۆر بېبه زه بیا نه ده جوولېته وه. چه ته یی ده کا. مالان تالان ده کا و هه موو ریځه کانی ناوچه که پاوانی سمایله ره شن. به بی ئیزی نه و بالنده ش ناتوانی به سهر نه و ریانه دا بفری. هه رچی جه ندرمه ی که وتونه شوینی، به شی هه ره زۆری له بۆسه خستون و کوشتونی.

زۆربه ی جه ندرمه له ترسی نه و ده ستیان له کار کیشاوه ته وه. زۆربه ی فه رمانده کان له ئاستی نه و ده سته وستان و ده رکران.

جا باوه ریکی پرپو وچیش که وتوو ته نیو خه لکه وه: وه لالا هیچ فیشه کیك سمایله ره ش نابری. که س ناتوانی بیگری.

تیگه یشتم ئاوا ده ستم له هیچ گیر نابی. به رواله ت وازم لی هینا. وه ک هه ر نه یم. سمایله ره ش شوینیك تالان ده کا. من ئاگادار ده که نه وه، به لام من هیچ ناکه م. که و ابو نه و چاوقایمتر و بی ترستر ده بی. چیی نه ماوه بیته پۆلیس خانه ی دوزجی و به من بلی:

- ئافه رین فه رمانده. تو پیاویکی تیگه یشتووی. هیچ کارت به من نییه.

له و سه روبه نده دا په یتا په یتا له بنکه ی پۆلیسی نه سته مبوله وه ته له گرافم بۆ ده هات. داوایان لی ده کردم، ده سه به جی سمایله ره ش بگرم و راده ستیانی بکه م. ئاگاداریش کرابوومه وه که زۆربه ی خه لکی دوزجی ته له گرافیان ناردوو بۆ پایته خت و سکا لایان لی کردووم که بۆچی کارم به سمایله ره ش نییه و هه ول ناده م بیگرم.

سمایله ره شیش پتی و ابو لی ده ترسم. میش نه و ده نگۆیه م بلاو ده کرده وه و وام ده نواند ترسنۆکم.

***** یلخر *****

دوای مانگیك ئاگادار كرامه وه، كه سمایله رهش هه موو شه وی دیته وه
ماله كه ی خوی. ئیتر له هیچ نه ده سه له مییه وه. ده هاته وه و له گونده كه ی خوی
ته مرینی تفه نگ هاویشتنی ده كرد. ته نانه ت خه لکی گوندیشی فیتری
ته قه كردنی ده كرد. چه ته یی ده كرد، مالانی تالان ده كرد و به سه ریه سستی و
نازادی ده گه پا و ده خولایه وه.

ئه و كابرایی چه ندی چه ند سالان یاخیگه ریتی كرده بو و ئه زموونی كو
كرده بووه، سه یركه ئیستا چه نده كچه و كال و خاوه بووه. چون باوه پی
كردوه كه لئی ده ترسم؟ هه به راستی سه یر بوو. چون بپوا ده كات وازم لی
هیناوه و وه دووی ناكه وم؟

من كابراییه کی ساویلکه نیم خۆم هه لئه تینم. ئه وه ی ئه وی ئاوا چاوقایم و
بی ترس كردوه، هه به لسه كه وتی من نییه. ئه و گورگه پپ مه ترسییه ی
كوپستانان نابی هینده ی خه یالی خاوه بی. ئه و پشتی هه به خۆی گه رم نییه.
لیم سووره به ك یان چه ند پشتیوانتیکی گه وره ی هیه. جگه له وهش،
هه قیشی بوو له من نه ترسی. ئه و پیاوه ی چه ند جارن ریزی جه ندرمانی تیک
شكاندوه و پیاوانی حکومه تی ده سه ته وستان كردوه، تو بلتی من و به
چه ند جه ندرمه یه كه وه هه به پیاویش بزانی؟

له و كاته دا عوسمانی برام په یدا بوو. به بی ئاگادار كردنه وه م هاتبوو. هه موو
پیاوه كانیشی ئاماده و له سه ر پی بوون.

پرسیم:

- ته واوه عوسمان؟ ئاماده ی؟

- ته واو.

***** يلخى *****

هەر ئەر ئۆزى ھەۋالىكى تازە ھات.

سمايلە رەش لە مائەكەى خۆيەتى. مالى يەككە لە دەۋلە مەندە ھەر گەۋرەكانى تالان كىردۈۋە و سەرۋەت و سامانىكى زۆرى بەدەست ھېناۋە. تازە گەيۈتەۋە و ماندوۋە.

عوسمان پىاۋەكانى ئامادە دەكا. منىش جەندرمەكانم لە شارۋچكەۋە بانگ دەكەم. دەبى لە پېشدا شوپنەۋنكەيەك بگەين. دەنگۇ دادەخەين كە ۋە شوپن يەككە لە ياخىيەكانى تر دەكەوين. ۋاى دادەنپن بە رېگايەكدا دەپۆين بۇ ئەۋەى سەر لە دوزمن بشيۋپنن و واشمان داپشتوۋە من و عوسمان شەۋى لە دارستانەكەدا يەك بگريئەۋە.

ئەۋرۆزەم جوان لەبىرە. كە لە شارۋچكە ۋەدەر كەۋتپن، بووبە گۇپالبارانىك، ۋەك گۆزەى سەرۋېر دەھاتە خوارى بەۋ بارانەدا بە غاردان خۇمان گەياندە دارستان. عوسمان و پىاۋەكانى چاۋەپېمان بوون. لەۋى يەكمان گرتەۋە.

عوسمان:

- چ پېۋىستىيەكمان بەۋ فرت و فېل و تەگبىرە ھەبوو روشدى؟ ھەر كام لە پىاۋەكانى من بەتەنى سمايلە رەشېكن.

راستى دەكردز(؟) پىاۋى زۆر ئازا و بوپرى ھەبوو. نۆ كەسيان، لەۋانە بوون، كە چەند سالان ياخىگەرييان كىردبوو و دوايى تۆبەيان كىردبوو. ئەۋانى دىكەش قاچاخچى بوون. ئەۋانەى لەۋ كاتدا ژياۋن، باش دەزانن قاچاخچى توۋتن چەندە زىرەك و لىۋەشاۋە بوون.

ۋەلامم داۋە:

***** یلخر *****

— ته گبیر و فرتوفیللی شه پئی شتیکی زۆر باشه عوسمان. دوزمنه که ت میرووله به کیش بی، دیسان هر ده بی...

به و شه وه تاریکه وه پئی که وتین. بارانه که هیشتا به ریژنه ده باری. به ره به ری به یانی بوو گه یشتینه گونده که سمايله ره ش.

فرمانم دا:

— عوسمان تو و پیاوه کانت به لای سه روودا برۆن. من و هاو پیا نیشم له خواره وه بۆی ده چین. خه نیمه که مان نیستا خرب لیی خه وتوه.

تاویک دواتر ئه و ماله مان گه مارۆ دا، که له به ری رۆژه لاتی گونده که وه هه لکه وتبوو. هه تا نیوه پۆ له گه ل سمايله ره ش شه پمان کرد. به ره به ری نیوه پۆ بوو، سمايل زانیی ده رچوونی مه حاله. وای به باش زانی ده ست به ردا ته وه. خۆی و تفه نگچییه کانی خۆیان به ده سه ته وه دا. که له پچه مان له ده ستیان کرد و به ره و دۆزجی که وتینه ری.

سمايله ره ش:

— له پیر و بی ئاگادار کردنه وه هیرشت کرد به گ. له ناخافل قه تیست کردم. خۆ

ئه گه ره هندی دهنگو نه بوایه، ئه وه نده خاو و کرچ و کال نه ده بووم و...

— فره قیکی نه ده کرد سمايله ره ش. هه رچۆنیکی بوایه هه ره ده مگر تی.

به بی ئه وه ی دلۆپه خوینیکی له لووتی جه ندرمه یه که وه بی، به و به لایم له کۆل کرده وه. ئه و سمايله ره شه ی له بن گوئی عوسمانییه کان یاخیگه ریی ده کرد، گرتم و راده ستم کردن. فرمانده ی گشتی پۆلیس له راده به دهر خوشحال بوو. شه پۆلی پیرۆزباییم به سه ردا هات. ئیتر پایته خت ته وا و متمانه ی پیم بوو. دوایی چوو مه سه ر یاخییه کانی دیکه و هه موو ناوچه که م لی پاک

***** یلخر *****

کردنه وه. که توانیم له شەش مانگدا ئەو هەموو یاخییە لەناو بەرم، ئیتر حکومەت هیوای پێم بوو. زۆر جیی باوە و متمانە ی بووم. ئیتر لە کۆیستانی دۆزجی هیچ کێشە یەکم نەما. ئەو کۆیستانە لە هەموو ناوچەکانی ولات بێدەنگتر ببوو. لە حالیکدا پێشتر دوو جیی زۆر ئالۆز و پڕ ئاژاوەمان هەبوو: یەکیکیان ناوچە ی ئێژە و دوو میشیان ئەو دۆزجییە.

چاخیرجالی زۆر زۆر گەشە ی کردبوو. لە شوینێک کارخانە یەکی دەسووتاند و لە شوینێکی دیکە سی چل کەسی وێکرا دەکوشت. حکومەت بە دەستی یەوێ داما بوو. هیچی لە گەڵ چاخیرجالی پێ نەدەکرا. کام پیاوی لە هەمووان بە ئەزموونتر و لیوێ شاوێ بوو، ناردبوو سەری، بەلام چاخیرجالی هەمووی کوشتبوون. ئەو گالته ی بە پیاوانی حکومەت دەکرد. ئەو ی بە سەر هیژەکانی حکومەتی دینا، مەگەر پشیلە بە سەر مشکێکی لاوازی هینابی.

لە ئایدین بنکە یەکی فەرماندەبیان پێک هینابوو. چەند گروپیکی راوێ دوونانیان رێک خستبوو، کە ئەرکیان تەنیا ئەو بوو شوین چاخیرجالی بکەون. چاخیرجالی لە حکومەت ببوو کە لە گا. هەر بۆیە کام کەس لە ئازایەتی و ئەزمووندا وینە ی نەبوو، ئەوانەیان دەناردە سەری بیگرن، بەلام هەموو بە شەل و کوتی و بە سەر شوێری دەگە پانە وه.

لەو سەرۆبەندەدا تەلەگرافیکم لە فەرماندەبی گشتیی پۆلیسی ولاتە وه بە دەست گەیشتم. لە تەلەگرافە کەدا نووسرابوو:

"بە پەلە پێنج جەندرمە هەلبژێرە و وەر نە فەرماندەبی راوێ دوونان لە ئایدین. جگە لە وهش هەر گەیشتمی، ئاگادارمان بکەن وه لە گەیشتمە کە تان."

***** یلخر *****

دلم له شیوه و دارپشتنی وشه کانی ئەو ته له گرافه ئاوی نه ده خوارده وه. ئەو
 فه رمانانه ی ده ریشی کردبوون روون نه بوون. هەر بۆیه ناچار بووم نامه یه ک بۆ
 "واسم پاشا" بنێرم. له گه ل ئەو بریاره دا ئەم ته له گرافه م نارد:

"ئەگەر منت بۆ ئەوه بانگ کردوه، وه شوین چاخیرجالی و داروده سته کهیم
 بخهن، پتیوسته ئیوه ی به پیز له و خالانه ئاگادار بکه مه وه:

له پیشدا، پیم بلین ئەرکی من چیه و ده سته لاتم چه ندهیه؟ دوا ی ئەوه ش،
 من بۆ گرتنی پیاویک که پانزه سال یاخیگه ری کردوه و قه لسه ی له
 حکومه ت گیراوه، ناتوان یارمه تی له جه ندرمه ی ئەو بنکانه وه رگرم، به لکو
 داواکارم ئیزن و ده سه لاتی پتیوستم بده نی بۆ ئەوه ی له نیو خه لکدا،
 کۆمه لێک پیاوی خۆبه خش و گیانله سه رده ست هه لبژێرم. ئەگینا خۆم ئاماده م
 به تاقی ته نی قۆلی لی هه لده مالم بۆ گرتنی ناوبراو."

نامه یه کیشم بۆ براده ر و هاو پۆلییه کۆنه که م "حه بب به گ" نارد که له و
 کاتدا په رله مانتار بوو و هه موو شتیکم بۆ روون کرده وه و داواشم لی کرد،
 داخوازییه کانم بگه یه نیته به رپرسیانی بالای مه مله که ت.

حه بب هەر نامه که ی منیش پی گه ببوو، نامه که ی بردبووه لای راسم پاشای
 فه رمانده ی گشتی پۆلیسه کانی هه موو ولات و باسی بارودۆخی منی له
 دۆزجی و چۆنیتی گرتنی سمايله ره شی بۆ کردبوو. راسم پاشاش
 تیده گه یه نی، که گرتنی سمايله ره ش، کاری چه ند جه ندرمه یه ک نه بووه،
 به لکو پیاوی چه کداری وه ک عوسمانی برام و کۆمه لێک یاخی و کۆنه
 قاچاخچیشم له گه ل بوون و ئەوانه کاریگه ری بی ئەملاولایان له سه ر
 سه رکه و تنه که مان هه بووه. ئەو قسانه دهبه نه هۆی ئەوه ی راسم پاشا له گه ل

***** یلخو *****

حه بیب بهگ بچنه لای خلیل بهگ، وه زیری ناوخو و چهند جاران ئه و کاره ی
بو دووپاته بکه نه وه.

چهند روژ دواتر ئه م تهله گرافه م به ده ست گه یشت.

"به م تهله گرافه، نه قیب "روشدی بهگ" فرمانده ی لیوای جه ندرمه کانی
دۆزجی ئاگادار ده کړتته وه: هه رچه نده پیشتر وامان دانابوو، هه ر
جه ندرمه کانی خو مان بیردرین بو راوه دوونان و گرتنی چاخیرجالی، به لام به
له به رچاوگرتنی هه لومه رج و پیداو یستییه کان، ئه و ده سه لاته به ناوبراو
ده دریت له نئو خه لکی ناساییشدا چل و پینچ که س هه لبرئری و بو ئه و کاره
ناویان بنووسی. مووچه ی مانگانه ی هه رکام له وانه ش هه شت سه د قروشه.
پیویسته زور زوو کاروباره کان راپه پینن و له ماوه ی سی روژاندا خو یان
بگه یه ننه ئه زمیر. هه روه ها له یه که م ده رفه تدا ئاگادارمان بکه نه وه له
هاتنیان بو ئه زمیر و کاروباره کانیان."

شماره: ۳۲۷ ریکه وتی ۲۸ ی ته موور

وه زیری ناوخو - خلیل

(له بهر ئه وه ی تهله گرافه که نه پینی بوو، له پیشدا درابوو به بهرپرسی لیوا و له
ریکه ی ئه وه گه یشتبووه ده ست من.)

"جه نابی نه قیب روشدی بهگ، فرمانده ی بهرپزی بنکه ی پولیسی ناوچه ی
دۆزجی"

هاوړتی نازیز:

تهله گرافی ژماره ۳۲۷ ی ریکه وتی ۲۸ ی ته مووز، که وه زاره تی مه زنی ناوخو
ئه مری فهرمووه و نار دوویه تی، ده ورویه ری سه عات ۹ ی ئه مرق وه رگیرا. به

***** پاڅي *****

پټي ټوټه ته له گرافي گورين* ره مزي و نه پټي بووه و کليلي ره مزه کانش له بنکه نييه، بويه ده قي ته له گرافه که له گهل کليلي ره مزه کان ده نيرين. پټويسته زور زوړ ناوهر وکي ته له گرافه که جيبه جي بکري و به په له خوتان بگه په ننه بنکه ي فه رمانده يي جه ندرمه کان له ټه زمير. پټويسته ټه وده ش بلين، هر گه شيتته ټه زمير، ده سبه جي له گه شتنت و کاروباره کانت ټاگادارمان بگه يوه. هيو اي سرکه وتنت يو ده خوازم هاوړي ټازيز.

سه عا ۲۳ رڼي ۲۹ ي ته موو

رهمه زان خه في

هر ته له گرافي دووهم به ده ست گه شت، خوږم و عوسماني برام ده ستمان کرد به دابينکردني پيداويستيه کان. ده مانزاني چاخير جالي ټه فه، سمايله ره ش نييه. ټه نه قل و هه قايه ته سامناکانه ي لپان ده گيپاوه و ټه ناوبانگه زوري ده سته به ري کردبوو، ټه وي له بهر چاومان کردبووه دپوه زمه يه کي ټه فسانه يي و پاله وانتي کي هه ماسي. له و کاته وه که له کوليژي سهر بازي ده مخويند، هه موو رڼي شتي تازهم لي بيستبوو. ناوبانگي ټه، سنووره کاني مه مله که ته که ماني به زانديوو و دونياي داگرتبوو. چند له شكري له ناو بردبوو و چندين گه ماروي شکانديوو. که له ييلديز بووين، سهره پای ټه وده ي سولتان عه لبدولحه ميد قه ده غه شي کردبوو، ديسانيش باسي قاره مانيتيه کاني چاخير جالي هر و زار به زار ده گه را.

به لام ټه ناوبانگه ټه فسانه ييه توژيکيش چيبه مني نه ده ترساند. له هه موو شويټيک و هه موو کاتيک پياوه کانم ټاماده ده کرد به ره نگاري ببنه وه. شهر

* طورين: ناوبر او. ناسر او. نفو شتي باسي کرا.

***** ياخى *****

لەگەل قارەمانىكى ئاوا شانازىيەكى گەرە بوو، كە دەبوو بە من و ھىزەكەم بېردى.

مەنەي تەواوم بە عوسمان ھەبوو. ئەو پىتر غىرەتى ۋەبەر دەنام. تەنگىيەكى لىۋەشاۋە بوو. دەيتۋانى لە ئاسمانى مېشۋولە بىئەنگىۋى. قۇناغى گەنجىيەكى لە راۋدا بەسەر بېردى. تەمەنىك شاخەۋانىي كىردى. ۋە شۋىن كەلەكىۋىدا بە رەۋەز و زەردىۋەي رۇ ۋە سەستەم ھەلگەپاۋى. گەنجىكى تۆكەم بوو. لە ژياندا كەسم نەدىتۋى ۋەئەندە بىرۆك ۋە بە جۋولە بى. ماۋەيەكىش قاچاخچىتى تۋوتىن و ياخىگەرىتى كىردى.

لە ماۋەي چەند رۆژىكدا تاقىمىكەمان بۆ راۋەدۋىنانى چاخىرجالى پىك ھىئا. ھىچ كام لە پىاۋەكانى ئەو دەستە چل و پىنج كەسىيە، لە تەنگىيەكانى چاخىرجالى كەمتر نەبوون. ھەموومان ئەۋەپى مەنەمان بە يەكترى بوو. ئەۋەي يارمەتى دابۋىن بۆ ھەلباردەكە و يارمەتى دابۋىن بۆۋەي بىتۋانىن دەستەيەكى تەۋالە نىۋان لىۋەشاۋەترىن كەسەكاندا گولبۇر بىكەن، كابرايە بوو بە ناۋى "حاجى دۆك كامىل". ئەۋە كابرايە، پىاۋىكى بە ئەزموون و تۇرىش بەتىن و گۈر بوو. تەمەنى لە نىۋان چل و پىنج تا پەنجا سال دەبوو و خۇشى لە ھەق لائەدەين ئازايەكى بىۋىنە بوو. "حاجى دۆك كامىل" بەتەمەنترىن كەسى گروپەكەمان بوو.

لە چەند ھېرشىكدا بەشدار بىۋو ۋە ھېرشىكىشدا فېشەكىكى بە لاقى كەۋتۋو. ھەر بۆيە لاقى دەشەلى. لەۋانەيە گەنجى ئەمىر نەزان، لەۋەكاتدا دەستەيەك ھەبوون بە ناۋى رىكخستىنى "رەۋى". ئەمىر ئەۋە رىكخستە ناۋى نراۋە دايرەي پاۋانەكان. ئەۋەكات حاجى دۆك سەپاسەۋانى رەۋى بوو.

***** يلخى *****

ره شيدترين و چاونه ترسترين پياوى ئه و كات، ئه وانه بوون، كه قاچاخچىيتى تووتنيان ده كرد و بۆ شه ر له گه ل قاچاخچى تووتن، كه سى وا پىويست بوو، له قاچاخچيه كان ئازاتر و ره شيدتر بن. ئه و ئازا و بويرانه ش پاسه وانه كان بوون. دهى دياره بهرپرسى پاسه وانا كارىكى سانا نه بوو...

سهرپاسه وان ده بوو پياويكى له راده به ده ر به ئه زمون و ئازا بى. دياره حاجى دۆك كۆنه قاچاخچيه ك بوو... دواى ئه وهى ببوو بهرپرسى پاسه وانه كان، جووقه وارى له قاچاخچيه كانى ئه و ناوچه به برىبوو.

"كۆزلى كه لى محمەد به گ" يش هاتبووه گه ل گروپه كه مان. قهت چاوه پوانيمان نه ده كرد. ئه ويش غيره تى وه بهر ناين. ئه و كات "محمەد به گ" له "مانيا" ده ژيا. براكانى له بازارى جزيره بوون و ئه ويش هاتبوو سهريان لى بدا. كه له ناوچهى ئيژه بوو، ماوه يه ك وه شوين چاخيرجالى كه وتبوو.

له "مانيا" كابرايه ك هه بوو به ناوى "حه سه ن به گ"، كه محمەد ده شته وانى ئه و بوو. ئه و كات سى و پينچ سالانه بوو. ئيمه ش پىويستمان به يه كىك بوو، ئيژه وهك بهرى ده ستي شاره زا بى. زۆرمان پى خوش بوو كه زانيمان محمەد به گ، بن هه موو به رد و لاپال و ده وه نيكي ئه و ناوچه به، وهك بهرى ده ستي شاره زايه.

جگه له وانه ش، كه سانى وهك "ئانزاوور ئه حمەد"، "عه لى گاورد"، "ئه لياس پاله وان"، "قۆجه مه مه د" و "جافر شاميل" يش له ده سته كه ماندا بوون.

عه لى گاورد قاچاخچيه ك بوو. پاسه وانه كان هه ر نه يان ده ويرا توخنى بكه ون. ناويانگى ئازايه تى و زيره كيه كه ي له بۆلۆوه هه تا ئه نكه ره و له ئه نكه ره وه

***** ياخىر *****

تا سىياسى داگرتىبوو. له تىككه لچوون و شه پره تفهنگه كاندا، زۆر پاسه وانى
كوشتىبوون، به لام دواتر خويشى جلوه رگى پاسه و انانى له بهر كردىبوو. پىيان
ده گوت "گاۋر"، چونكه به سهر كه سه وه نه ده چوو.

"ئانزاۋور ئه حمه د" به كابرايه كى كه لاله رهق ناسر ايوو و له بهر ئه وهى
قسه مان ليك هه لده به زيبه وه، له "سالح لى" ليتمان دا بپا.

ئه لياس پاله وان يه كيك بوو له ياخييه به ناوبانگه كانى كيۆپاره ي دۆزجى.
تازه ش تۆبه ي كردىبوو و له چيا هاتىبوو خوارى. بيست سالى ره به ق
ياخيگه رى كردىبوو و له و سهرده مه دا ته مه نى چل سالان بوو.

گه نجى وهك "جافر شاميل و قۆجه مه مه د" يشمان له گه ل بوون، كه ته مه نيان
هه ر بيست و پىنج سال ده بوو. ئه وانى ديكه ش زۆربه يان يان قاچاخچى
بوون، يان ئه و كۆنه ياخيانه ي بهر لىبوردن كه وتىبوون. ژماره يه كيشيان خزم
و كه سى خۆم بوون.

ئه وانه له دۆزجى كۆ بوونه وه. به له هه موو شتىك باسى كه سايه تى و
ئازايه تيبه كانى چاخىر جالىم بۆ كردن و پىم گوتن ئه و مه ئمووريبه ته زۆر
مه تر سىداره. تىم گه ياندن، كه راوه دوونانى چاخىر جالى سه دا په نجا و بگره
سه داسه دىش مه رگى به دواوه يه. گوتم، له وانه يه چاخىر جالى هه موومان
بكورئى.

گوتم:

- ئه وانه ي ده ترسن، ئه وانه ي دليان به ژيانه وه يه، هه ر لىتره وه با بپۆن و
بچنه وه مالى خويان.

به لام له و چل و پىنج كه سه، يهك كه سيش نه رۆيشه ت.

***** ياخر *****

گوتيان:

- ئىمە چاخىرجالى باش دەناسىن و شانازىيەكى گەورەيە بە دەستى ئەو بكوڭرئىن.

ئەو كات پياۋى وا ھەبوو، بە شوۋىن شەرەف و شانازىيەو ھەبوو. ئەوانە ھەزىيان لە كارى مەترسىدار و پىر لە شانازى ھەبوو.

گروپەكەم دايە دەست حاجى دۆك كامىل و مەھمەد بەگ و عوسمان و پىم گوتن:

- ئىۋە بە لاي سەروۋى "ئافىۋن" دا بچنە ئەزىمىر و لەۋى چاۋەپىم بىن. مەن دەپى بچمەو ھەستەمبول. لە "سالج لى" يەكتر دەبىنەو ھە.

ھەبىب ئەگى پارلەمانتار لە "قانلى جا" دەڭيا. بەپى كات بەفەرۋان، چوۋمە مالەكەى و لەۋى چاۋم پىي كەوت. ئەو ھەبىب بەگە، ھەر ئەۋەيە وا رىگە چارەى مەسەلەكەى بۆ ھەبدولھەمىد روون كىرەبۆۋە و تىي گەياندەبوو. سەرھەنگى تۆپخانە و بەرپىرسى "يەكگرتووخوازەكان" ھەبوو.

ھەر مەن دىت، گوتى:

- چاۋەپوانت نەبووم. خەرىك ھەبو بىرم لەۋە دەكردەو ھە، كە بلىنى ئىستا روشدى بەگ لە ئەزىمىر توۋشى چ بەلەيەك ھەبوپى. باشە، دەى بلى بزانم چىت دەۋى؟

گوت:

- ناتوانم ھەر وا سووك و سانا بۆم. ديارە خۆت دەزانى مەن كابرايەكەم، كە دەستم دايە كارىك، ناچارم تا ئاخىريەكەى بەرم. مەھالە لەخۆۋە كارىك

***** یلخی *****

بکه م. هر وهك له نامه كه دا عه رزم كردووی، داوا ده كه م دهستم ئاوه لا
بكری.

- چۆن؟... بۆ وینه له چیدا؟

- ئه وهی من ده مه وی دهستم لیی ئاوه لا بی و سه ركه وتنیشم ته واو به و
شتانه وه به ستر او ته وه:

یه كه م: هه تا چاخیر جالی یه كلا نه كه مه وه، كه س فرمانم به سه ردا لی نه دا.
دووه م: ته نیا په یوه ندی به یه ك شوینه وه ده كه م. ئه ویش هه ر والیی ئه زمیر.
سیه ه م: له ئاسنه رییه كه ی ئه زمیر، له هه ر ویستگه یه ك، چیمان ویست، دابین
بكری.

چواره م: ده سه به جی، ئه مر و ئه رکی پی ئه سپێردراوی هه موو ئه و ده سه ته
سه ریا ز و جه ندرمانه ی له ناوچه ی ئه زمیر نێردراون چاخیر جالی بگرن،
هه لوه شیته وه و ئه و ئه ركه ته نیا بخریته ئه ستوی خۆم و پیاوه كانم.
پینجه م: ئیزن بدریته، یه كێك له خزمه كانی خۆم به ناوی نه قیب شوکری به گ،
كه یه كێكه له ئه فسه ره كانی بنكه ی جه ندرمه و من ته واو تمانه م پێیه تی،
له گه لمان بی...

من ئه وانه م گوته و هه بیب نووسینی. كه له نووسین بۆوه، گوته:

- هه سه با بته مه لای "ته لعه ت پاشا."

له گه ل هه بیب به گ، چوومه ئیداره ی ته لعه ت پاشا و له نووسینگه ی
کاره کهیدا چاومان پێی کهوت. پاشا وه ریگرتین.
هه بیب منی ناساند و گوته:

***** یلخی *****

- پاشا، ئه وه، ئه و روشدی به گهیه، که پیشتر باسیم کردوه. ئیستا دهیه وی بجیتته ئه زمیر بۆ گرتنی چاخیرجالی، به لام بۆ ئه و کاره داوا دهکات، حکومهت له هه موو شتی دهستی ئاوه لا بکات.

پاشا زۆر له چاخیرجالی تووره بوو. له دهستی وه زاله هاتبوو. پیتی قه بوول نه دهکرا، هیزه چه کدارهکانی ئیمپراتۆریکی گه وره و به شکۆ، ههچی له گه ل یاخییه کدا پی نه کری.

دوای هه ندی گلهیی و گازنده، رووی له من کرد و گوتی:

- زۆرم شت له باره ی تووه بیستوه روشدی به گ. ده لێن، زۆر لێوه شاوه ی بۆ راوه دوونان و گرتنی سه ربزیوه کان. ئیستا فه رموو بزانه ده ته وی ده ست بۆچی ئاوه لا بی؟

که پاشا ئه و قسانه ی کرد، هه بیب به گ دهستی له گیرفانی نا و ده فته ری یادداشته که ی ده ره ینا و به ک به به ک داخوازییهکانی منی بۆ خوینده وه.

پاشا هه ستا. فرمیسی له چاویدا قه تیس مابوو. له باوه شی گرتم. نیوچاوانی ماچ کردم و گوتی:

- پارووی زۆر گه وره هه لگرتوه. هه تا ئه مرۆ هه یچ فه رمانده و مه ئمووریک داوای ئه و ده سه لاته ی نه کردوه. هه ر له ئیستاوه وایزانه نیوه ی شته کانت چاره سه ر بوون. ته نانه ت به لێن بی، حکومه تیش ناچار ده که م، هه موو داخوازییه کانت به جی بیتی و پیتی قایل بی. هه ر له ئیستاوه پیروزیاییت پی ده لیم.

پاشا وه جۆش هاتبوو. له سه ری رویشت:

- سه رم له و چاخیرجالیه سووپ ماوه. ئه وه ده بی کابرایه کی چۆن بی؟

***** یلخى *****

دواىى بۆ نانى نيوه پۆ بردىنييه وه ماله كهى خۆى. له سهر سفرهش ههر باسى چاخىرجالىي ده كرد:

- پياوى وهك سه عىد پاشا باشارى نه كرد. حكومهت بۆ ئه وهى ئهم به لايه له كۆل بكا ته وه، ناچار بوو داواى كرد سه عىد پاشا له سالانىكه وه بى. سه عىد پاشايهك، كه ناوبانگى ئازايه تيبه كهى هه موو دونياى ته نيپۆوه. جا ئه وه هه مووه سه ربازه شى له بهر ده ستى دابوو. سه عىد پاشا سالانىكى ره به ق هه ولئى دا، به لام هيجى پى نه كرا. ئاخرييه كه شى ده ست له گونان دريژتر هاته وه و ده ستى له كار كيشايه وه.

ته لعت پاشا، باسى ئه وه به زين و شكستانهى كرد، كه چاخىرجالى تووشى هيزه كانى عوسمانىي كردبوون و گوتى:

- كارىكى ئه سته م و دژوارت له پيشه روشدى به گ. كارىك، كه ئه فسه ريكي ئازاي وهك سه عىد پاشا پى رانه په رى.

كه له ماله كهى پاشا هاتينه ده رى، حه بيب به گ رووى له من كرد و گوتى:
- له وانه شه سه رنه كه وى روشدى، ئهى ئه وه دم چ بكه ين؟ ئه گه ر توش بشكىي، پاشا شيت ده بى. ئىستا هه موو هيواي به تويه.
وه لام داوه:

- جوان گوى بده يه حه بيب به گ. ههر ليژه مهردانه به ئينت ده ده مى. ئه گه ر سه رنه كه وتم، واز دىنم له سوپا و له گه ل ههر پىنج برا كه م خۆم وه شوين چاخىرجالى ده كه وم. يانى وهك ئه و ياخى ده بم و ده چمه شاخ. جا يان چاخىرجالى ئيمه ده كوژى، يان ئيمه ئه وه ده گرين. من مه رگم پى باشته ره له وهى له بهر چاخىرجالى ببه زم.

***** یلخی *****

حه بیب به گ پرسبی:

- به لینه که ت پیاوانه یه روشدی؟

دیسان به سه رسوورمانه وه پرسبی:

- یانی به لینه که ت ده به یه سه ر؟

- به لینی شه ره ف ده دهم حه بیب به گ.

- ئیشه لا سه ر ده که وی. که سه رکه وتی، ئیتر ناچار نی، کاری دیکه بکه ی.

ئه وچار پیکه نی و گوتی:

پیاوی ده ولت و یاخیگه ری؟

لینک هه لبراین. من شوکری به گم هه لگرت و هه ر ئه و رۆژه به ره و ئه زمیر

که وتمه ری. ئه و هاوړپیانه ی له دۆزجی وه رۆیشتبوون، له سالح لی چاوه پیم

بوون. له سالح لی یه کمان گرته وه.

هاوړپیکانم برد و هه ر ئه و رۆژه به ره و ئه زمیر که وتینه ری. له وی چوینه لای

"نازم پاشا" والیی ئه زمیر. ئه و نازم پاشایه به ناوبانگه یه و له پۆستی

وه زاره تی ناوخوی "عه بدولحه مید" ی له ئه ستق بوو و دواتر له بهر ئه وه ی

نه ی توانیبوو، ئاژاوه که ی چاخیرجالی بپرئینته وه، له وه زاره تیان خست، هه ر

ئه و ژانه ش کاری له میشکی ئیسقانی ده کرد.

ده یگوت:

- ده یگوت ئه و ده مه ی وه زیر ناوخو بووم، هه ر خودا ده زانی چ ده ردیکم دی

له ده ست ئه و یاخیانه. هه ر ئه و بوو سه رشوړی لای پاشای کردم. ئه و بووه

هوی ئه وه ی پۆستی وه زاره ته که م له ده ست بده م. دلنیام هه ر له سۆنگه ی

ئه ویشه وه، ئه و پله ی پارێزگارییه شم له ده ست ده دهم. ئه و کابرایه کاری به

***** ياخى *****

حكومت نىيە. ھەر دۆزمنى منە. بووئەتە بەلایى ئەو گىيانە داماوەى من. خودا ئەو پياوۋەى دروست كىردوۋە، بېيىتە بەلایى سەرى من. نازانم قورپى كۆي بەسەرمدە بىكەم. دەستەۋىستانى كىردوۋم. ئەو شەيتانىش نەبى، بىرەى شەيتانە. ئەو پياوۋە، ئاۋايە. بېيىتە بەر چاۋت روشدى بەگ، فەرماندەيەكى لىۋەشاۋەى وەك "مەحمۇد موختار پاشا" بەخۆى و پىنج سەد كەس لە پياوۋە ھەرە ئازاكانى، لە شىۋەداردا گەمارۆى دەدەن، ئەو زۆلە گەمارۆكە دەشكىنى و قوتار دەبى و زەبرىكى گورچوبېرىش لە ھۆردوۋە گەۋرەكەى مەحمۇد پاشا دەدا. ئەو شەيتانىكى ئاۋايە. ئىستاش ھەموو ھىوامان بە ئىۋەيە. ئىۋە ئاخىرىن ھىوامان. دەزانى دەلىم چى؟ دەزانى بەشۋىن كۆۋەى؟

- تىگەيشتم پاشا. منىش وەك ھەموۋان چاخىرجالى دەناسم و ھەول دەدەم باشتىرىش بىناسم. يەكەم كارىشم ھەر ئەۋە دەبىت بزانم كابرايەكى چۆنە. لەۋانەيە ناچار بىم سالىك پىتر لىرە بىمىنمەۋە، بەلام ھەتا ورد ورد نەيناسم دەست بۆ ھىچ شىئى نەبەم. ھەلەى ھەرە گەۋرەمان ئەۋە بوۋە، بەبى ئەۋەى بە وردى بىناسىن، ۋەشۋىنى كەۋتۋىن. دەبى باش باش بىناسىن. دەبى بزانم چ دەخوا، چۆن دەنۆى، جلوبەرگەكانى چۆن، چۆن قسان دەكا، بىر لە چى دەكاتەۋە، كورتى بېرمەۋە دەبى ورد ورد ھەموو كەلتن و قوژبەكانى ژيانى بىناسم. من نەھاتوۋم ماۋەيەك ۋەدوۋى بىكەم و دوايى دەسبەتال بگەپىمەۋە. ئەۋ ئەركە، بۆ من وەك مەرگ و ژيان وايە. يان دەبى بىگرم، يان بەدەستى ۋى بكوژىم. من ھاتوۋم ئىتر نەھىلەم مىللەتلىكى گەۋرە زەلىل و داماوى بەردەستى ياخىيەك بى.

***** ياخى *****

پاشا سپاسى كردم و گوتى:

- روشدى بهگ، ئهگەر وات بریار داوه، کاتت ههیه ههندى شت له سهـر چاخیرجالی له من فير بی. چهند رۆژیک لیڤه بمینه وه و میوانی من به، بۆ ئه وهی باسی به شیک له تاییه تمه ندییه کانی ئه وت بۆ بکهـم. پیم وایه، منیش ههندى شتى له بارهیه وه دهزانم.

- به چاوان پاشا. ده مینمه وه. زۆر سوپاسی ریز و خوشه و یستیت ده کهـم. چۆنى تۆ بخوازی.

دوو رۆژ له ئه زمیر مامه وه و میوانی پاشا بووم. پاشا ههندى شتى له باره ی چاخیرجالیه وه پى گوتم، که ئه قل نهیده بری. ده بی سهـرله نوێ دهست پى بکهـمه وه. ده بی چیی دیکه له بارهیه وه فيریم؟ بی ئه ملایه وه لا هه موو که سیک که مایه سیه کی ههیه. من گه یشتبوومه ته مه نیک، ئه و شتانه بزاتم. هیچ کهس کامل و بی که موکورتی نییه. دیاره چاخیرجالی کابرایه کی مه زن بوو. تاییهت بوو و وا به سووک و ساناییش نه ده کرا بیناسی و بزانی که مایه سییه که ی چیه. ده بوو جوان له ژيانی ورد به وه و ته نانه ت له سهـرده می مندالییشی. ده بی فرتوفیله کانی بزانی. گرنگترین مه سه له ی ئیمه ش ئه وهیه: چاخیرجالی کییه؟ تاقه شتیکی ده بی بیزانین، هه ر ئه مه سه لهیه یه و ئه وه ش کاریکی ئه سته مه.

له ئه زمیره وه چوومه ئۆده میش و بنکه که ی خۆم دامه زراند. سی مانگ له وى مامه وه. له و سی مانگه دا هیچ خۆم له چاخیرجالی نه گه یاند* و هیچ وه شوینی نه که وتم. چاخیرجالی ده هری ده بوو. لی راده سپاردم:

* خۆتیگه یانندن: خۆ لیدان.

***** یلخو *****

"نه گهر فەرمانده ی تا قمی راوه دوونانه، با بۆم بی. من ئه وه له فلانه شوینم. ئه ی بۆ نایه ؟ ئه وه له سه ری تی بی."

من هه ر گویشم نه ده دای. چاخیر جالی له په ناگویمه وه پیاو ده کوژی، مالان تالان ده کا و ده ست له هه چ ناپاریژی، به لام من وه ک می شی کیشم لی میوان نه بی. هه ره وه له ده دم ورده ورده له خه لکه که نزیک بیمه وه و کۆمه لیک زانیاری له باره ی چاخیر جالییه وه، له خه لک و به تاییه تی له ده ره به که کان وه رگرم. وا ده جوو لیمه وه، وه ک بلی ئه ک بۆ راوه دوونانی نه هاتووم، بگه ره هه ر حه زم له میژووی ژیا نی چاخیر جالییه. وه ک بلی ئه ناشقی ژیا ن و به سه رهاتی ئه وم. خه لک و ده ره به که کان بۆ ماوه یه ک هه ر نازانن من بۆچی ئه وانه م پی خۆشه. پیا نیان سهیره.

به یارمه تی شوکری به گ، بچووکترین شه ر و پال ه وانیتی و توور په ی و بزقزی و نه خۆشی و خووخده کانی چاخیر جالی یادداشت ده که م و هه موو شه وی ئه و یادداشتانه له ده فته ری کدا ده نووسمه وه.

هه موو ئه و زانیارییه م له تفه نگچییه کانی پيشووی چاخیر جالی و له گوندی و خزم و کهس و مامۆستا کانی و ئه و ده ره به گانه ی دۆستایه تی ئه ویا ن کردووه و ئه و جه ندرمانه ی راویان ناوه و له دوژمنه کانی، وه رده گرت. له ماوه ی ئه و سی مانگه دا زۆربه ی تاییه تمه ندیه کانی ژیا نی چاخیر جالی م بۆ روون بۆوه و تیی گه یشتم.

لیڤه وه سه ربهرده و رووداوه کانی ئه و کۆتایی دیت. لیڤه به ولاره، دیمه سه ر ئه و شتانه ی له نیا نماندا هاو به شن.

***** یلخ *****

زۆریه ی حه شارگه کانیمان ناسیوه و له گه ل خووخده ی ئاشنا بووین. ئه و ده مه ی خه ریکه ی ئه و کارانه بووین، ئه و به ئاشکرا ده هات و ده چوو و زۆر بـی ترس ده هاته وه ماله که ی و به بی خه می له ماله کهیدا ده ژیا. ئیمه ی به هیچ دانه نه نا. یانی ئیمه ئاگامان له کار و کرده وه ی نه بوو؟ خۆی وای داده نا. منیش هه ر ئه وه م ده ویست. ده مه ویست چاخیرجالی هه ر به بنیاده میشم دانه نی.

گرنگترین شت بۆ ئیمه، به تایبه تی بۆ عوسمانی برام ئه وه بوو، رواله ت و قه لافه تی چاخیرجالی بناسی. چ جلوبه رگیک له بهر ده کا؟ له رواله تدا چ جیاوازییه کی له یاخیه کانی دیکه هه بوو؟ وه ک بیستوومان، جلوبه رگی ئه فه له گه ل تفه نگچییه کانی پێشوو، تۆزێ کورتتر و پانتۆله که ی وه ک پانتۆلی "رۆملۆ" هه کان گنج گنج بوو. په سته که که ی، له هیی چیایه کان بوو. په سته کیکی ساده ی ره شی له بهر ده کرد... کلاوه که شی زۆر ساده بوو. من هیشتا ش پێم سهیره. ئه فه یه کی زیره ک و به هۆش و گۆشی وه ک چاخیرجالی، چۆن جلوبه رگیکه ی له بهر ده کرد، که له نیو خه لکه که دا جوان بناسرێته وه؟ چۆن هیچ بنه مایه کی نه یینی پاریزی ره چاو نه ده کرد؟ باشه نه یده زانی هه مووان چاویان له سه ریتی؟ خۆ گوتم، هه تا ئیستا ش سه رم لێ سووړ ماوه. که به گوێره ی پێویست لێم کۆلییه وه و جوان ناسیم، تازه تیگه یستم گرتنه که ی زۆریش ئاسان نییه. ئه وه شم لێ روون بۆوه، که چاخیرجالی هه رگیز حه زی له یاخیه گه ری نه بووه. ئه گه ر به لیخۆشبوون قایل بوایه، ده متوانی له بهر خاتری ئه و تا کۆشک، هه تا لای ته لهعت پاشا بچم و هه مووان رازی بکه م لێ خۆش بن. به و به لگانه ی به ده ستمه وه بوون، زۆر به ئاسانی

***** ياخشى *****

دەمتوانى تەلەت پاشا قايل بىكەم، كە ئەفە زگماك ياخى نىيە. تەلەت پاشا كابرايەكى دادپەرورە بوو. لە وشتانە تىدەگەشت. پاشا خەلك خۆشەويست بوو.

بۆ ئەو ى دادپەرورەرانە جوولابىمەو و ئەفە لە مەبەست و بىر و بۆچوونى خۆم تى بگەيەنم، "ئىراز خاتون" ى ھاوسەرىم بانگ كرده بىكە. ئىراز ھات. پىم گوت:

- خاتون، سالاوى من بگەيەنە ئەفە. پىي بلى ئەمن دوژمنت نىم. ئەو پىاويكى رەشىدە. جوامىرە. قەت ھەزى لە ياخىگەرى نەبوو و ھەزىشى لى نىيە. ئەگەر بەلەن بدا لە چىا بىتە خوارى، من دەچمە ئەستەمبول و ئەو، ھەك چۆنە ئاوا، بە بەرپرسانى ھوكمەت دەناسىنم. ئەگەر قەبولىشى نەكا، ھەر لە ئىستاو پىي دەلەيم، ھەرچۆنىكى بى، زىندوو يان مردوو دەيگرم. من ھەك نىردراوھەكانى پىشو نىم. نەھاتوم چەند رۆژىك وەدوى كەوم و دوايى بە دەست بەتالى برۆمەو. من و ھاوپىكانم ھاتووين بۆ مەملەتتى مەرگ و ژيان. باش دەزانين خەنیمەكەمان كىيە، ھەر بۆيە خۆمان بۆ مەرگ ئامادە كەردوو.

دوايىش ئىراز خاتونم تىگەياند، كە چۆن چەند مانگە لىتى دەكۆلمەو و ھەموو شتىك لە رەگى قوونى ئەفە گەشتووم. بۆم روون كەردەو، كە پىاوھەكانىشم لە چ قوماشىكن و چىيان لە دەست دى.

- ئىراز خاتون، ھەستە و بچۆ لای ئەفە. پىي بلى بە لىبورنەكە رازى بى. من ھەر لىرە بەلەنت دەدەمى، ئەگەر ھوكمەت ئەزىەتى بكا، منىش تەفەنگ

***** یلخی *****

هه‌لده‌گرم و وهك تفه‌نگچیه‌کی خۆی، ده‌چمه‌ شاخ. ئه‌و كات ئیتر هه‌یج كاممان نایه‌ینه‌ خوارئ. به‌لئینی ده‌ده‌مئ. هه‌سته و بچۆ به‌ ئه‌فه‌ت بلی.

ئیراز خاتوون بیری كرده‌وه و تاوێك له‌ جیی خۆی نه‌بزوت.

- بیر له‌ چی ده‌كه‌یه‌وه ئیراز خاتوون؟

چاوی پر بېوون له‌ فرمیسك. وه‌لامی دامه‌وه:

- هه‌تا ئه‌مړۆ زۆر پیاوی ده‌ولت هاتوونه‌ ئیره، به‌لام هه‌یجكامیان وه‌ك تۆ

نه‌بوون. هه‌یج كام ریزیان له‌ من نه‌گرتوه. هه‌مووشیان كه‌م تا زۆر ئه‌زه‌تیان

داوم. له‌ تۆ ده‌ترسم. ئه‌مړۆ هه‌موو قسه‌كانت به‌ وردی بۆ ئه‌فهم ده‌گێرمه‌وه.

پیی ده‌لئیم، تۆ ده‌چیته‌ لای ته‌لعت پاشاش.

- روت سپی بی ئیراز خاتوون. ئیشه‌للا به‌ لیبوردنه‌كه‌ قایل ده‌بی و دیته‌

خوارئ.

ئیرازخاتوون هه‌موو په‌یامه‌كانی منی به‌ كابرایه‌كدا به‌ ناوی حوسین،

كه‌یاندېوه‌ ئه‌فه.

به‌ حوسینی گوتبوو، به‌ ئه‌فه‌ی بلی:

- "ئه‌فه‌ گیان، ئه‌و پیاوه‌ی هاتوه‌، هه‌یج له‌ فه‌رمانده‌كانی پیشوو ناچی. هه‌یج

ئازاری نه‌دام. سووكایه‌تی پی نه‌كردم. زۆریشی ریز گرتم. تكا ده‌كه‌م بۆ

هه‌میشه‌ له‌ چیا وه‌ره‌ خوارئ. ماوه‌یه‌كه‌ خه‌ونی زۆر ناخۆشت پیوه‌ ده‌بینم.

به‌رده‌وام خه‌ونی ئالۆز و دۆلپا ده‌بینم."

ئه‌فه، كه‌ گوئی له‌ وه‌والانه‌ ده‌بی، له‌ فكره‌وه‌ ده‌چی. چ بكا؟ ئاخۆ شاخ

به‌جی بیلی و بیته‌ خوارئ؟ به‌ دلتیاییه‌وه‌ رووداوه‌كانی سالانی پیشووی

دیته‌وه‌ بیر. چونكه‌ به‌ تفه‌نگچیه‌كانی ده‌لی:

***** ياخى *****

- ئەمنىش خەۋىڭى سامناكم دىتوۋە. لە خەۋمدا لە دەشتىڭى پان و بەرىندا
ون بووم. لە پېر كۆگاي لم دەۋريان گىرتىم. دەتگوت دەشتى يەمەنە. ۋە پېر
دەكەۋم، بەلام نازانم چەندە رۆيشتووم. ۋەك ئەۋ سەربازانەي چۈنەتە
يەمەن و ون بوون. ماندوو وشەكەتم و بېرىستم لى بېراۋە. لە پېر دەبىنم چەند
قوۋلگە و بىر لە بەردەممن. ھاۋار دەكەم. ئاۋ. بەرەۋ بېرەكان رادەكەم،
بەلام ھەموو وشكن. دەمەۋى سەر بە ھەموو بېرەكاندا بكەم. دەيانرۇمىرم.
چل و چۋار دانەيان دەژمىرم و لە پېر دەكەۋمە نىۋو چلوپىنچەمىن بىر و
دەخنىڭىم. پىم وايە دەكەۋىنە تەنگانەۋە. تۆ دەلىڭى چى حاجى؟ تۆ پىت
باشە چيا بەجى بىلى؟

حاجى توۋرە دەبى:

- يانى ئىمە ھەموو كارەكانمان كىردوۋە؟ ئىتر لەۋ شاخانە كارىڭى دى نەماۋە
بىكەين؟ دەي باشە چ پەلەتە؟ لىگەپىر با "مارتىنى" - يە ژەنگ
گرتوۋەكانمان دەنگ و ھەللایەك بىننەۋە. ئەۋ كات جا دەردەكەۋى كى لە
چلوپىنچەمىن بىردا دەخنىڭى؟ دەي دەلىڭى چى ئەفە؟

ئەفە ۋەك پلنگىڭى مەغرور وايە. ناتوانى ترس و نىگەرانىي خۆي
بشارىتەۋە. ۋەلام دەداتەۋە:

- باشە حاجى.

حاجى روو دەكاتە نىردراۋەكەي ئىراز و دەلى:

- سلاۋى ئىمە بەرەۋە بۆ ئىرازخاتوون و پىي بلى، ئەفەمان گوتى: "من باش
دەزانم چ دەكەم. خۆ لەۋ كارانە ھەلنەقورتىنى." "

***** پاڅي *****

حوسټن دهگه پټه وه و نه وهی دیویتی و بیستوویه تی، هه مووی بۆ ئیراز دهگپټه وه. خه ونه که ی نه فه شی بۆ دهگپټه وه.

یانی، چاخیرجالی نایه وی لیبوردنه که قه بوول بکا. خو شم هه ر پیم وابوو. نه و پیاوه هه ر جارێکی چپای به جی هیشته وه، زولم و ناهه قیی له پیاوانی حوکمه ت دیتوو.

ده بوو خو ی بۆ ته یار بکه م. ئیستا ئیتیر ده بی به ره نگاری چاخیرجالی بیمه وه. له وه ته ی سه ربرده ی ژیا نی چاخیرجالیم لی روون بۆته وه. به رده وام له ناخمه وه دهنگیک بانگم ده کا: "واز له چاخیرجالی بیته و برۆ. حه یفه نه و پیاوه نه مینێ." به لام ده سه به جی ده که ومه وه بیر به لینه که م. تازه بشگه پیمه وه، هاوړیکانم ناگه پینه وه. جگه له وه ش، چاخیرجالی پلنگیکی برینداره و په نای برده وه ته به ر شاخ. تووشی هه ر که س بی، ده یکوژی. نه و کابرایه له پیناوی زیندوو مانه وه دا، بۆ نه وه ی سه عاتیك و بگه چرکه یه ک پتر بژی، له هه چ شتی نا پرینگیته وه. کاری وا ده کا، نه قل نایپری.

منیش که سیکی ساویله که نه بووم. له راستیدا نه و حاله ته ی چاخیرجالی نیگه رانی ده کردم، به لام له لایه کیشه وه گه نج بووم. غروورم هه بوو و هه ر بۆ پاراستنی نه و غرووره شم بووی، ئاماده بووم خو به هه موو مه ترسییه کدا بده م.

ماوه یه کی زۆر بوو دانیشته بووم و بیرم له ئاکامی کاره که ده کرده وه، که له پریه کیك له سیخوره کانم هات:

***** يلخړ *****

چەند سەعاتك له وه پيش چاخيرجالی هەلکوتايه سەر ناوچهی ئارپاز.
عوسمان بەگ و پاريزه ره که ی حاجی سمایلی هەلگرت و بەرهو چیا که و ته
رئ. هیشتا نه گە یشتبونه چیا، حاجی سمایلی کوشت.

سینزدهی مانگی (کاسم)* بوو. سەعات نۆی شەوی که وتینه رێ و بەره بهری
به یانی گە یشتینه نازیلی. ئەو کات قایمه قامی نازیلی کابرایه ک بوو به ناوی
حهیده ر بهگ. هەر ئەو حهیده ر بهگه کی دواتر بوو به والیی ئەسته مبول. ئەو
حهیده ر بهگه کۆمه لێک وتاری به ناوی "چۆن چاخیرجالیم گرت" نووسیوو و
بۆ رۆژنامه کانی ناردبوو.

چاوم به حهیده ر بهگ که وت و پیم گوت:

۱. هەتا شەپه که نه بریتە وه، هیچکام له مه ئمووره کانی شار، بۆیان نییه

تاقه یه که وشه ش له باره ی ئەو شەپه وه بۆ هیچ کوی بنێرن.

۲. تەنیا بۆیان هه یه ئەو شتانه رابگه یه نن، که من نووسی بیتم و ئیمزای
خۆمی پێوه بێ.

۳. له وانه یه هەندێ که س بێنه لات و بلێن کۆمه لێک زانیارییان له سەر
چاخیرجالی پێیه. تەنانەت له وانه یه که سانیك بێنه لات، خزم و
که سی خۆت یان به رپرسانی شار بن. ئەوانه، هەر که س بن، بیانگره
و بیاننێره لای ئێمه.

۴. ئەگەر یه کێک هات و گوتهی من ناردوومه، بێت و نامه ی منی پێ نه بێ،
قۆلبه سته بکه.

***** ياخړ *****

دواى ئه و راسپاردانه، به ره و شوينه كه ي عوسمانى به گى ئارپاز كه وتينه رى.
له وى ده ستم كرد به ليكولينه وه. دياره پټويست بوو بچمه ئارپاز. چووم و
له وى مامه وه.

له و كاته دا دوو كه س به ناوه كانى مه جید و ياقوب هاتنه لام. ئه وانه بررازى
حاجى سمایل بوون. هر ئه و حاجييه ي چاخیرجالی كوشتبووى. ئه و دووانه
بو متمانه ده بوون. گه نج و چاونه ترس بوون. ده كرا ه والى راستيان پى بى.
ياقوب:

- مامیان له شيويكدا، له سهر رى كارينجالى كوشتووه، به لام ئه وه فيله.
چاخیرجالی ئه و ته له و داوانه ده نيته وه. له شوينيك گيچه ليك ده نيته وه بو
ئه وه ي هه مووان بير له وى بكه نه وه، به لام خوى له شوينيكى ديكه يه. به
روالته وای نواندووه ئه وه له چياى كارينجاليه، به لام نه گه ر راستيت ده وى
نيستا له چياى "دايكان" ه.

- ده ي نه گه ر وايه، نيستا نيوه برؤن و جلوبه رگى جه ندرمان له بهر بكه ن.
له گه ل نه قيب شوكرى به گ و حاجى دؤك كاميل و عوسمانى برام له ژوريكدا
كؤ بووينه وه. ته گير و رامن كرد و بريارى پټويستمان دا.

نه گه ر چاخیرجالی چوويته دايكه چيا، وا باشتهر بچينه كارينجالى، چونكه
له و ده وروبه رانه داروبه رد سيخوړى چاخیرجالين. به دنياييه وه ئاگادارى
ده كه نه وه كه ئيمه چووينه ته كارينجالى. هر بؤيه ئه و به بى خه مى له دايكه
چيا پالى لى ده داته وه. كاتى برېك به ره و كارينجالى روشتين، له وټوه له پر
سهرى ئه سپه كانمان وهرده سووړنين و به ره و لای دايكان باى ده ددینه وه.

***** يلخى *****

سيخوپره كان وا زوو ناتوانن ره وگه ی ئیمه ی پی رابگه یه نن. ئیمه وامان بیر ده کرده وه و هر واش ده رچوو.

یاقوب:

- له "دایکه چیا" کابرایه که هیه به ناوی نه حمده ئاغا. ماله که ی نهو، یه کینکه له نه مینترین حه شارگه کانی چاخیرجالی. نه گهر چاخیرجالی له ویش نه بی، نهو جتیه که ی هر ده زانی. ده زانی، به لام بشیکوژی، هیچ نادرکیتی. هر بویه من پیم وایه چاخیرجالی بی نه ملولا له دایکه چیا.

بنار و داوینی چیا ی کارینجالی پر بوو له ره شمال. ئیمه نه سبه کانمان به ره و دایکه چیا لینگ ده ده ی.

عوسمان له پر نه سبه که ی راگرت:

- شوکری، له ره شمالانه ی سه ره وه دا جموجولئیکی زور هیه. ده بی شتیک له گوری بی. تو ده لئی چی؟

- پینج که س به ره و راسته وپی بچو نه وی.

عوسمان رویشته. ئیمه ش به دوویدا رویشته ی. سی ره شمالی شیرپومان دیت. باروبنه و نوین و بانیان خپر کردبوه و له سهر یه کیان دانابوو. هر هه مووش به گه وره و بچوکه وه خهریک بوون. که ئیمه یان دی، ده ست و پتیا تیکه له هات. سه بیرکی ئیمه یان ده کرد و چاویان ده چوه سهر نوین و بانه کانیا.

- به رواله ت هیچ شتیک گومانای به دی ناکری، به لام نه ی نهو جموجوله بو چیه؟

عوسمان:

- چی ده بی با بی، ده بی نه وانه بپشکنم.

***** یلخی *****

له ئهسپهكهى دابهزى و دهستى كرد به پشكنين. پياويكى چهكار له بن
يهكك له نوينهكان هاته دهري. عوسمان هاته لای من و به زمانى ئابازایی
گوته:

- تو چون بير دهكهيهوه بكهوه، بهلام ئهوكابرايه
- كهيفى خوته تو چون بير دهكهيهوه، بهلام ئهوكابرايه له پياويكى باش
ناچي. چمانهتدى له كوئ هاته دهري؟ بي و نهبي ئهونوين و بان و
باروبنهيهيان له بهر ئهوپياوه كو كردووهتهوه.
به هه مووانم گوتبوو، له كاتى ئاوادا به زمانى ئابازایی قسه بكن.
گوتم:

- راست دهكهى. جا ئيستا دهبي لهوكابرايه بكوئينهوه.
بانگى كابرام كرد. گهنجيكى كه لهگهت و لاواز بوو. ديار بوو پياويكى باشه.
- ها كورم. تو كيى؟ دهليى دهتناسم. لهوانهيه لهگهلهكيكى دى ليىم تيك
چووبى.

- من حوسينم. كورهكهى فاته سولتان.
- پيشتر تو له كوئ ديتووه؟ ئاشنا ديارى. بابت كييه؟
- برايم. پيشتر جهندرمه بوو.
- ئهها. برايمهكهى خومان. باب پياويكى باش بوو. پيكهوه زور دوست
بووين. دهى بلي بزانم حوسين. چاخيرجالى لهكوئيه؟
- نازانم.

***** یلخی *****

- گوئ بدیهه حوسین. له سهر بابت تو ئه زیهت ناکهین. هر پیشت نالین
پشتی چاویشت برویه. جا ئیستا راستیه که مان پی بلی، چاخیرجالی له
دایکه چیا به یان له کارینجالی؟

- ئه ها، چاخیرجالی؟ له دایکه چیا به.

- زور باشه حوسین. بابت پیاویکی راسته قینه بوو. بروا به قسه که ت ده که م.
پیکه وه ده چینه دایکه چیا و ئه وی ده گه رین. وه پیتش که وه.
له سی لاوه دایکه چیا مان گه مارو داوه. هه تا لوتکه که یمان کتومال کرد،
به لام تووشی که س نه بووین.

- ئه گه راستیت ده وی، بروام به قسه ی حوسیچن نه کرد بوو. سهره پای ئه وه ش
دایکه چیا م کتومال کرد. ده بوو سهر له چاخیرجالی تیک بده م. له لایه کی
دیکه شه وه، ده بوو ته واو دلتیا بم، که ئه و له کارینجالی به.

- چاخیرجالی نهیده توانی من له داو بخا. من ده مزانی چ ده کا. سه نگه ره کانیم
باش هه لئابوو، هر بویه ش کاتیک له وی نزیک ده بووینه وه، پیاوه کانم بلوو
ده کرده وه و که مه ترسی نه ده ما، دیسان لیک کو ده بووینه وه.

- شه ش سه عاتی ته واو چیا که گه راین. دواپی سهیری ده موچای حوسینم کرد.
سه ری داخست و گوتی:

- ده بوو له و لوتکه به بی، به لام له وی نییه. من چووزانم. ئاخړه و
چاخیرجالی پی ده لین. به رواله ت دیته دایکه چیا، به لام ده فری بو
کارینجالی. ئه و پی ده لین چاخیرجالی.

گوتم:

***** يلخى *****

- گوی بدهیه حوسین. تۆ کوپی باشتین براده ری منی. هیچ که سیش جیی
چاخیرجالی نه زانی، ئاغای ره وه نده کان، ئه حمه د ئاغا ده زانی. وایه؟ ئه ویش
له جیای کارینجالییه. وا نییه؟

- له کارینجالییه.

- تۆ ئه و باش ده ناسی. وایه؟ دوینی باسی بابتی بۆ کردم. تۆشی زۆر خوش
ده وی. وایه؟

- وایه. زۆری خوش ده ویم.

- ته واره. ئه نگا وتبووم.

- ده بوو ئه حمه د ئاغا بدۆزینه وه. سواری ئه سپ بووین. حوسین ری نیشان
ده داین.

- ده مانزانی به تیئه لدان و ئه شکه نجه هیچمان بۆ ناچیتته سه ر و ناتوانین که س
وا لی بکه یین چاخیرجالیمان بۆ ئاشکرا بکا. ده بوو رییه کی دی بگرینه به ر.
به زمانی ئابازایی گوتم:

- ئه و هه تیوه زامنی سه رکه وتنمانه. کللی زمانی ئه حمه د ئاغاش هه ر ئه و
کو په یه.

- شوکری به گ:

- راست ده که ی.

- رکێفمان له ئه سپان دا. پرسیبووم ئه حمه د ئاغا کابرایه کی چۆنه؟ ئه خلا و
سه روبیچی چۆنه؟ گه یشتینه ئۆباش. دابه زین. خۆی له ماله وه نه بوو. له
دوومان نارد. حوسینمان له گه ل دوو پاسه وان له رییه دانا بوو.

- ئاغا هات. کابرایه کی وردیله ی رووخۆش بوو.

***** یلخى *****

- فهرموون. فهرموون براده رینه. زۆر به خیر بێن. خیروبه ره که تتان هینا.
دهمزانى هاتوونه ته ئه و ده وروبهرانه. له دلم چه قیوو به سه زمان ده که نه وه.
به خۆم ده گوت، بێ و نه بێ ئه و براده رانه گه و ره مان ده که ن و دینه مالمان.
چونکه هه ر پیاویکی حوکمه ت بینیریت ته ئه ملایه، چه ند رۆژیک له و هۆده
هه ژارانه یه ی ئیمه دا میوان ده بێ. زۆر به خیر بێن.

- خوات لی رازی بێ ئاغا، به لام پرسیاریکمان هه یه.

به سه رسوورمانه وه پرسى:

- چ پرسیاریک براده رینه؟

- شوینه که ی چاخیرجالیمان پێ ده لێی. ده مانبه یه سه ر شوینه که ی و کاریک
ده که ی به ره نگاری ببینه وه.

- من نازانم چاخیرجالى له کوێهه. جا براده رینه من چووژانم ئیستا ئه و له

کوێهه؟ خۆ شه ی تانیش نازانى له کوێهه، چ بگا به من؟

بروانه ئاغا، من له خۆوه نه هاتوومه ئێره. له پیشدا فیرى هه موو شتیک بووم

جا له (؟) وه پێ که وتووم. که س له چنگم قوتار نابێ. لیت ناده م.

ئه شکه نه جت ناکه م. جا ئیستا پێم بلێ بزاتم چاخیرجالى له کوێهه؟ باشه

ئیمه چیمان پێ ده کری له گه ل ئه و؟ هه ر ئه وه نده یه له گه لی به شه ر دین.

چاخیرجالى کابرایه که، به سه دان نێردراوى حوکمه تی به زاندووه و بوێ

ده رچووه. هه یچ ترسیکی ناوی، هه ر ده مانه وی شانسى خۆمان تاقى

بکه ینه وه.

- من هه یچ ئاگام لێی نییه به گ.

***** یلخر *****

- ئیمه کارمان به تو نییه ئاغا. ئه گهر بیسه لمینم تو شوینه که ی ده زانی، ئه ی نه وده م چ ده که ی؟ ئه گهر کلیلی حه شارگه ی چاخیر جالیت نیشان بده م، نه وده م ده ئی چی؟

- هیچ نالیم.

- ئه و کات ئاغا... ئه و کات لیت ناده م. هر پښت نالیم پشستی چاوت برۆیه. ناهیلیم تالّه موویه کیشیت له سه ری که م بیته وه. تیگه یشتی ئاغا؟ هر نه وهنده یه، لیره گولله بارانت ده که م. ئه گهر کلیلی حه شارگه که ی ببینی و دیسان حاشای لی بکه ی، ئه و کات ئاغا...

دیسان به زمانی ئابازایی فه رمانم دا:

- پچن هه تیوه که ی فاته سولتان بینن. وای بیننه ژووری، چاویان له چاوی یه کتری نه ئالقی. هر چاویکی لی هه لته کیئی، ریسه که مان لی ده بیته وه خوری. هه موو شتی که مان لی تیک ده چی.

هینایان. حوسینیان هینا. کام پیاومان له هه مووان که له گه تتر بوو، له نیوان حوسین و ئاغادا راوه ستا و نه بهیشت چاویان به چاوی یه کتر بکه وی. - ئه و کورپه ده ناسی ئاغا؟

ئاغا:

- ئیزن بده جوان سهیری بکه م.

- سهیرکردنی ناوی ئاغا. کورپه که ی برایمی خۆمانه. خۆ ناسیته وه؟

- ناسیمه وه به گ. کورپه که ی برایمی ئیوه و فاته سولتانی خۆمان. حوسین...

به زمانی ئابازایی گوتم.

***** یلخى *****

- پيشانی بدهن.
- حوسینیان پيشان ئاغا دا. ئاغا سه‌رى داخست و ده‌ستی کرد به‌قسه‌کردن له به‌رخۆيه‌وه:
- يانی هه‌تیوه‌كه‌ی فاته‌مه‌ سولتانیش، ها؟ له‌خۆوه‌ نه‌یان‌گوتوه‌وه‌ بنیاده‌م شیری خاوی خواردوه‌وه‌. ناکرێ پشت به‌ كه‌س بسپیری. شیری خاوی خواردوه‌وه‌.
- ره‌نگی به‌ روویه‌وه‌ نه‌ما‌بوو. ده‌ستی ده‌له‌رزین.
- قاوه‌یه‌ك و جگه‌ره‌یه‌ك... لیكه‌پێن برێك بێمه‌وه‌ سه‌رخۆ...
- ده‌سه‌بجی ئه‌م‌رم کرد قاوه‌یه‌ك دروست بكه‌ن. هینایان. ئاغا قاوه‌كه‌ی هه‌لقوراند و جگه‌ره‌یه‌کی کیشا. تۆزێك ره‌نگی هاته‌وه‌ سه‌رخۆ.
- له‌به‌رخۆيه‌وه‌ قسه‌ی ده‌کرد:
- بنیاده‌م... ئاخ... بنیاده‌م... شیری خاو... هه‌تیوی فاته‌مه‌ سولتان...
- كه‌س نازانی... متمانه‌..
- ئه‌وجار سه‌ری هه‌لێنا. چاوی پر بوون له‌ فرمێسك. به‌ له‌بزیکی به‌زیوانه‌وه‌ گوتی:
- حه‌سه‌ن، با سوله‌یمان و ئاغا مراد بێنه‌ لام. زوو بێن.
- زۆری نه‌خایاند هاتن.
- ئه‌حمه‌د ئاغا سه‌یری یه‌ك یه‌کیانی کرد و به‌ مرادئاغا پیره‌ی گوت:
- ئه‌و پیاوه‌ی ئیستا له‌گه‌لت هات و له‌ لای راسته‌وه‌ راوه‌ستاوه‌ کییه‌؟ به‌و براده‌رانه‌ بلی.
- ده‌ی دیاره‌. حه‌سه‌نی کوپی ئه‌حمه‌د ئاغایه‌.

***** يىلغى *****

- ئەي ئەوەي دى؟

مراد ئاغا ئاوپىكى لە ئىمە داوہ. شلە ژابوو.

وہلامى داوہ:

- ئەوہش سولەيمانہ. برازای ئەحمەد ئاغا.

ئەحمەد ئاغا بە مرادى گوت:

- مراد ئاغا، کارمان بە تۆنەما. دەبى شوپىنى كۆپەكان پيشان ئەو برادەرانہ

بدەي. وەپى بکەوہ.

مراد ئاغا كەوتە رى.

ئەحمەد ئاغا دەيەويست، بۆمان بسەلمىنى كەسىكى نيازپاك و بى كپىژہ.

رووى لە خەسەن كرد و گوتى:

- كوپم، من ھەرچى لە بارەي چاخىرجاليپەوہ دەمزانى، ھەمووم بەو

برادەرانہ گوت. ئىوہش ھىچيان لى مەشارنەوہ. برادەران خوشيان ھەموو

شتىك لە ئىمە باشتر دەزانن. دەي بلى بزانم، چووتە كوى؟

گەنجەكە بىدەنگ بوو. تاويك دىدۆنگ بوو.

ئەحمەد ئاغا گۆراندى:

- دەي زووبە بلى.

- چووينە لاي چاخىرجالى باوكە.

- دەي ئەفە پرسىياري چىي لى كردن؟

- پرسىياري پارە و دراوہكە.

- كامە پارە؟

***** یلخى *****

- ئه پاره يه ي ده بو له عوسمان به گ بستينرى. هر نه و عوسمان به گه ي
رفاندوويه تى و بردوويه ته شاخ. ده بوو كوپره كه عوسمان به گ پووله كه
بينى. منيش چووم و ديتم. دوايش چوومه لاي نه فه و ناگدارم كرده وه
كه كوپره كه ي عوسمان به گ نيوه ي دراوه كه ي ئاماده كرده وه و نيوه كه ي
ديكه شى تا به يانى ئاماده ده كا.

- چى ديكه ي پرسى؟

- هيجى ديكه. هر پياوه كانى شوينى جه ندرمه كانيان لى پرسيم.

من دهره تى وه لامدانه وه نه بوو، چونكه چاخيرجالى خوى وه لامى دامه وه:
"ده بى جه ندرمه كان له كوئى بن؟" نه وه ي گوت و پيكه نى. نه و جار گوتى: "له
هر شوينيك خواردنى زورى لى بى، جه ندرمه ش له وين. له هر شوينى مه ريك
سه ر بپردي، جه ندرمه ش قوت ده بنه وه. نه وانه نايه ن نه و جه سته ناسك و
نازداره يان له كيئو و چاخان بخه نه زه حمه ته وه. هر ده زانن به ريگه
ته ختانييه كاندا نه سپ تاو ده ن. له و چيايانه دا كه بالنده ش نافرى، جه ندرمه چ
ده كا؟" كه نه فه نه و قسانه ي كرد، من گه پامه وه.

هل و دهره ته له باره كه هه لكه و تبوو. به پياوه كانم گوت ئاماده بن.

نه حمه د ناغا كه نه وه ي دى، گوتى:

- ئيستا ناكري برؤن. شه وه. ريگه رژد و نه سته م و دووره. خو ناتوانن به
نه سپيش بچن. نه گه ر له شه ويشدا بگه نه نه وي، چاخيرجالى زور سووك و
ساده ده توانى له داوتان بخا.

***** ياخري *****

— هر ئه مشه و ده كه وينه رى. متمانته به من هه بى. هر ئه وهنده
چاوساغيكمان بدهيه، كه جوان شاره زاي ئه وى بى. ده مه وى ئه وه له م
له كيس نه چى، كه هه لگه وتوووه رووبه رووى بيمه وه.

— وه ره چه سه ن. له گه ل براده ران كه وه.

ئاغا ده يو يست وا بنويى، كه هه چ له من ناترسى.

پيم وابوو، ئه وانه نامانبه نه سه ر شوين و چه شارگه كه ي چاخير جالى.

ئه و جار رووى له سوله يمان كرد و گوتى:

— توش بچۆ.

— ئه و دوو كه سه ده ست كيستان* ده بن براده رينه. ئه گه ر شوينه كه ي

چاخير جاليان پى نه گوتن، ده كرى هه ردووكيان گولله باران بكه ن.

گوتم:

تكايه كى ديكه شم ليت هه يه ئه حمه د ئاغا. به و دوانه بللى به لارپيه كدا بمانبه ن.

— باشه. هه ر وا ده كه ن.

ديسان گوتم:

— ئاغا، پيت وايه هه ر ئيستا چاخير جالى هه والى وه پيكه وتنه كه ي ئيمه ي

بيستبى؟ بو وينه له رى سيخوپيكه وه؟

— له وانه شه.

— نه خير ئاغا، شتى وا نابى. ئه گه ر تو ئاگادارى نه كه يه وه، كه سى ديكه هه والى

بو نابا. تيكه يشتى ئاغا؟ ئيمه هه ر تو ده ناسين.

* ده ست كيس: بهر كه سانه ده گوتري، كه شاره زاي ريگا و بانى شويينكن و له تاريكايى شه ريدا ده كه رنه پيش
ناشاره زاي نهر شويته بو نهردى زه برىك بو دشينن.

***** یلخی *****

به و تاریکیه وه پئی که وتین. هیشتا سه ره تای شه وی بوو. باران نم نم ده باری. ریگه که به رده لئین و رژد بوو.

شه ش سه عاتی ته و او به بهر باراندا ریگه مان بپی. باش بوو هر هه موومان شاخه وانی شاره زا و کوری زهره و ره و زان بووین. دهشت و شاخمان پی وه ک یه ک بوو. ته نانهت ده کری بلیم، له دهشتیش خوشتر بوو. له وانه بوو له دهشتی ریک و بی هه وراز و نشیو بترسین، به لام له چیا بی ترس و خه م بووین.

مندالی قه ققازین. هر هه موومان به مندالی له چیا و که ژان گه وره بووین. سه عاتی سی به یانی بوو، گه یشتینه گرده که. له بناری گرده که راوه ستاین. پیاوه کانم کرده سی دهسته. فرماندهیی دهسته یه کیانم به شوکری به گ و دهسته ی دووه م به عوسمانی برام نه سپارد. خوشم فرماندهیی دهسته ی سیته م وه نه ستو گرت. و امان دانا باکووری رژه لات و باکووری رژه ئاوا هه لئین و بیانخه یه ژیر چاوه دیرییه وه.

لای باشووریش له ژیر چاوه دیری عوسماندا بی. ورده ورده چوینه پیشی. چوینه پیشی و نه و گرده مان گه مارۆ دا که حه شارگه ی چاخیرجالی بوو. زهره و ما و ره وه زیکی پر مه ترسی بوو. وستنه مان لیوه نه ده هات. سه عات ببوو س و نیوی نیوه شه وی. ده مانزانی چاخیرجالی بزانی گه مارۆ دراوه، تاریکی ده کاته قه لغان و ده رده چی.

هه موو نه و گردۆلکانه مان گرت که ده یانپوانیییه حه شارگه که ی چاخیرجالی. ده بی تا رۆژ ده بیته وه، کوتایی پی بینین. حه شارگه که ی چاخیرجالی وه ک بهری ده ستمان له بهر چاومانه. بۆیه ش توانیمان ئاوا به سه ر نه و گردانه دا زال بین، چونکه چاخیرجالی ئیشکگری دانه نابوو.

***** ياخړ *****

دياره له وگردانه دا، سەنگەر بۆ ئيشکگران دروست کړاوه، به لām له بهر
جه ندرمانيان دروست نه کړدوون، به لکو بۆ بهر نه نگار بوونه وهی ياخييه
خه نيمه کان لى دراوون. چونکه چاخير جالى باش ده زانئ هيچ جه ندرمه يه ک
قوونى نه وهی نيبه خوى بگه يه نيته ئيره. راستيشى ده کړد. هه تا نه وکات هيچ
سه ريارنک پيى نه گه يشتبووه نه و گردانه. له وه تهى چاخير جالى، بېووه
چاخير جالى، شتى وا رووى نه دابوو.

بۆيه ش ئه مجاره که سى نه کړدبووه ئيشکگر، چونکه هه موو ياخييه کانى
ناوچه که تيداچوون يان له چيا چوبوونه خواري و له وى جگه له خوى ياخي
ديکه لى نه بوو.

چاوه پى ده بين. ده بى راوه ستين تا روژ ده بيته وه. له و کاته دا ترووسکه لى
رووناکيه کى کز له حه شارگه لى ياخييه کانه وه به دى ده کړا. ده بى ئاگرى
جگه ره يه ک بى. زه مان راوه ستاوه. له لای روژ ه لات وه ته نانه ت
ترووسکه يه کيش نايه. بارانه که ش هيشتا خوشى نه کړدووه ته وه. له سه رخو
هه ناسه هه لده کيشين. بيت و سريوه يه کمان بى، ته نانه ت ده نگى هه ناسه شمان
ببيستن، ده زانن گه مارو دراوون. ده زانن و خويان قوتار ده کەن و نه گەر
به ره نگار شمان ببنه وه، وامن به گژدا دین، که بمانشکينن. چونکه نه و چيا و
کيوه وه که بهرى ده ستیان شاره زان. نه گەر بزائن ليره ين... بيت و روژ
بيتوه... نه وکات زور سووک و ساده ده توانين له ناويان به رين.

نه و شوينه لى چاخير جالى و پياوه کانى تييدا مات بوون، ناوى "قيز قاياسى" يه.
قيز قاياسى وه که مناره يه کى به رز سهرى له ئاسمانى ده سوئ. ده کرى بلين
که وتوو ته يه کک له به رزاييه هه ره به رزه کان. نه و مناره يه نه شکه وتيکى له بن

***** يلخړ *****

دایه و چاخیرجالی له وی مات بووه. دواتر که چووم و سه یرم کرد، دیتم چاخیرجالی له بن قیزقایاسی په ناگه یه کی زور قایمی دروست کردوه. به لام شوینه که چهندي قایم و پته ویش بی، دیسان هر ناتوانین له یه که م کات وساته کانداه چاخیرجالی و پیاوه کانی بده ین. پیاوه کانی من هه مووان تفه نگچی یه که یه که ن. ته نانه ت ده توانن میرووله ش بنگتون.

به لام، نه وه ی لیتی ده ترسام به سهرم هات.

چی نه مابوو بۆ سیوادی به یانی. نه وه بیده نگیه کی خهست بالی به سهر هه موو ولاندا کیشاوه. له پر دهنگی پڑمینک دی، نه ی قورمان به سهر. نه وه کی بوو کۆخی؟ خودای به گژدا بچی. زور زور نزیك بووین. دهنگی کۆخینه که، وای کرد، یاخیه کان بزائن گه مارو دراون. دهستیان کرد به راکه راک. گویمان له ترپه ی پییان ده بی. خو ناکری ته قهش بکه ی... ئامانجه که ت نه بیینی چون تفهنگی پیوه ده نیی؟... نه ی چ بکه ین؟ نه فه خه ریکه را ده کا.

ئابازار و چه رکه زه کان، زور به رزو سامناک ده نه رینن. بۆ دنده دان و هاندانی نه فه، ده ستمان کرد به نه راندن. نه وه فیله شه ریکی قه فقازی بوو:

- تو هیشتا له خه ویدا بووی که گه مارومان داوی. ریگه ی دهر بازبونت نییه. نه گه ر پیاوی و ناترسی رانه که. نه گه ر پیاوی وهره پیش.

به لام چاخیرجالی پیاویکی زیره که. به و قسانه هه لئاخه له تی. هه ول ده دا خوی دهر باز بکا. ئیمه له پشت سهریه وه ین. زانیویتی ده سستی لی هه لئاگرین. ده زانی هه روژ بیته وه، ده بیته شه ریکی بی ئامان. نه وه دهرپوا و ئیمه ش وه شوینی ده که وین.

***** یلخر *****

ئەمنیش دەمەوئ نەهیلەم لەو پەتر لێمان دوور بکەوێتەو. دەمەوئ ناچاری بکەم بەرەنگارمان بێتەو. ئەگەرچی باش دەزانم لەو تاریکاییەدا، شەپ و بەرەنگار بوونەو کارێکی خۆپاییە.

دوو سەعاتێک دەبوو وەشوینی کەوتبووین، کە زانییمان چاخیرجالی دوو پیاوی خۆی داناو و رێمان پێ بگرن. خۆی و هەقالەکانی دیکەشی لەرەو و زو زەردومایەکی بەرزدا سەنگەریان گرتوو. جا بۆ ئەوێ واما ئێ بکەن، لەبری پەلامار بەرگری لەخۆمان بکەین، رەهیلە فیشەکیان بەسەردا باران دین. ئێمە بەو شەش شوکرانە بژێر بووین. لێگەرێ با مل بۆ شەپەکە راکێشی، دوایی گرنگ نییە چ دەقەومی. تەنانەت هەموو شمان بکوژی، باشترە لەوێ بە دەستی بەتال بگەرێنەو.

لەو شەپە لەتەکاوەدا، یازدە بریندار و شەهیدیکمان دا. دەمزانێ ئاوا بپروا، هەموومان تێدا دەچین. کەوتبووینە بەر چنگوری گورگ. دەبوو شوینیکی لەبار بۆ خۆمان بدۆزینەو. هەموو دەورووبەرە کە پەڕا و سێ شوینی باشمان دۆزیو. لە پەلاماریکی داریژراودا، ئەو سێ شوینەمان گرت. لەو کاتەدا، باکووری رۆژئاوای شوینە کە چاخیرجالی بە دەست شوکری بەگەو و باکووری رۆژەلات بە دەست حاجی دۆک کامیل و باشووری رۆژئاواش بە دەست مەن و عوسمانەو بوو. لە لای باشووریشەو، هەڵدێریکی هەزار بە هەزاری لێ بوو. شەپەکە بەردەوام بوو. تازە رۆژ ببوو. مەن بیرم لە کۆتایی کارە کە دەکردهو. ئەگەر چاخیرجالی بتوانێ لەو گەمارۆیە خۆی دەرباز بکا، هەموومان دەکەوینە مەترسییەو. جا ئەو جار لە شوینیکی دی، داویکمان بۆ دەتێتەو و هەموومان دەخاتە تەلەو. چونکە ئەم کەژ و کێوانە هێی ئەو.

***** یلخی *****

ئەو ئاقە فەرمانپەرە وای ئەو چیا یانە یە . ھەموو گوندییەکانی ناوچەش گوی ئەو
مستی ئەو . ئیتر رووباری خوین دەخاتە رێ . لەمەودوا ، چاخیرجالی خواوەنی
زۆربەیی حەشارگەکان و زۆربەیی ئەوانەش دەکوژێ ، کە متمانەیی پێیان بوو .
نابی بەیڵێن بە زیندوویی دەرچێ . یان ھەموومان دەکوژێن ، یان ناھێڵن
رزگاری بێ .

لەو کاتەدا دەبوو ، مشوورێک بخوین . رێک سێ سەعات بو ، لە سەرخواوەرەو
تەقە بوو . چاخیرجالی پازدە سالان لەو چیا یانەدا یاخیگەریتیی کردبوو . ئەو
بیری لە ھەموو ئەگەرەکان کردبوو و لە ھەموو توانا و ئیمکاناتەکانیش سودی
وەردەگرت . دەیزانی ئەوانە یە رۆژێک بکەوێتە تەنگانەو . ھەر بۆیە لە چەند
شوێنان سەنگەر و مەتەریزی پتەو و لەشکاننەھاتووی بۆخۆی دروست کردبوو .
ئەمڕۆش پەنای بردبوو بەریەکی ئەوانە و شەپی لەگەڵ دەکردین . ھەر بۆیە ،
سەرەپای ئەو ی لە سێ لاو گەمارۆمان داوو ، دیسان دەرەقەتی نەدەھاتین .
لەگەڵ ئەویدا ، کە تەقەیی ئەوان لە ھێی ئێمە زۆر کەمتر بوو ، بەلام دەیتوانی
تەواو بمانخاتە مەترسییەو . بپرستی لێ بپییووین . کاتیش خەریک بوو
تێدەپەری .

لەو دەمەدا عوسمانی برا مەتەلام وگوتی :

- روشدی ، ئەو چاخیرجالییەتی تۆ زۆر ئازاتر و بەھێزتر و کۆڵنەدەرترە لەو ی
بیرمان لێ کردبوو . دەبێ مشوورێکی لێ بخوین ، ئەگینا ھەموومان دەکوژێ .
دەبێ تەگبیریکی لێ بکەین . من نەخشەیەکم ھەیە . دەبێ یارمەتیم بدە
جێبەجێ بکەم . دەبێ یارمەتیم بدە ، ئەگینا دەکوژێم . دەلێتی چی ؟

- بلی بزانم نەخشەکەت چییە ؟

***** يلخړ *****

عوسمان ناوا باسی نه خشه که ی خوی کرد:

تفه نگچیه کانی چاخیر جالی زور له سره ستن. ناگایان له هه موو لایه که، به لام پټیان وا نییه له لای باشووره هه یرشیان ده کړیته سر، چونکه نه وی هه لډیره. هر به زه ینیشیاندا نایه، یه کیک بتوانی به وره وه زه رږد وه لډیره هه لږنی. نه وه لډیره قه لشتیکي هه یه، ناو دریویتی. ده کړی به و قه لشته دا سر که وی و له پشت نه فوه قوت بیته وه. من زور به وردی لیکم داوه ته وه. ده مه وی له ویوه سر که وم، به لام بیت و نه فه بزانی، بی نه ملاو نه ولا تیدا ده چم. به پیشه وانه وه، بیت و نه زانی، دلنایم نه وه ده مری. نه فه سیسه د تا چوارسه د مه تریک له قه لشته که وه دووره. به شکم بتوانم له و مه ودا دووره وه، فیشه کیکي له سر دلی بدهم. خو ده زانین چاخیر جالی روالهت و جلویه رگه کانیشی له پیاوه کانی جوئی و له دووره وه ده ناسریتته وه. هر له ویوه سیړه ی لی ده گرم و ته قه ی لی ده کم، به لام ده بی یارمه تیم بده ی. چار نه بوو. ده بوو یارمه تیمی بدهم. عوسمان نه و کاره ی پی ده کرا. عوسمان کوپی چیا و کویتسانی بوو. ده کړی بلتی، شاخه وانی وه نه و لیوه شاوه، له هه موو دنیادا نییه. عوسمان زور گور جوگول بوو. جگه له وه، له نه نگیه یی و ده ستوتفه نگیشدا تاقانه ی روزگار بوو.

به لام عوسمان پټویستی به یارمه تیمی نیمه بوو. ده بوو پشتیوانی لی بکه ین. هر بویه په یامیکم نووسی و ناردم بؤ فه رمانده ی تاقمه کانی دیکه، حاجی دؤک کامیل و شوکری به گ. په یامه کم نه وه بوو:

"ده بی به له وه ی شه ودا بی، عه مه لیا ته که مان ته واو بکه ین. هر بویه ناچار ین عوسمان بکه ینه قوریانی. عوسمان ده یه وی له قه لشتی هه لډیره که وه وه سر

***** یلخی *****

بکه وی و خوی بکه یه نیتته پشت نه فه. جا نه گه ر نه وه ی پی بکری، له ویوه نه فه بنگیوی. هر بویه ئیمه ئیتر ته قه ناکه ین، به لام ئیوه له گه ل وه رگرتنی په یامه که، ته قه که تان نه وه نده ی دیکه خه ستر بکه نه وه. دیاره هر نه وه نده به س نییه، بو نه وه ی پیاوه کانی چاخیر جالی به عوسمان نه زانن، ده بی سه رقالیان بکه ن. به و جوړه، که پینچ که ستان خو به خشانه مه رگ هه لبرژین. واته به بی ترس و پرینگانه وه هروژم به رن بو چاخیر جالی ووا بنوینن که ده یانه وی خو بکه یه ننه چاخیر جالی.

ده میک نه بوو په یامه که م نار دبوو، که ته قه ی نه و دوو تاقمه خه ستر بووه. شه په که که وچکی تی نه ده گه را و له و کاته دا تاقمه خو به خشه په لامارده ره که ش هروژمیان برد. چاخیر جالی وازی له ئیمه هیچنا بوو به ره نگاری نه و دوو تاقمه ببوو. هر ئاوپیشی له ئیمه نه ده داوه. به تایبه تی عوسمان هر ته و او ئازاد ببوو. چاخیر جالی د پردونگ بوو. ده کرا له شیوه ی ته قه کردنه که یه وه نه و د پردونگیه ی به دی بکه ی. له هه موو شه پیکدا، به چو نیتی ته قه کردنی به رامبه ره که ترا ده توانی بزانی باری ده روونییه که ی چونه. نه وه شه په که ره پسپوره کان باشی ده زانن و سوودی باش له و زانسته ی خو یان وه رده گرن. چاخیر جالی نه یده زانی نه وه هه مووه ئازایه تییه له چییه وه یه. تا نه مړ نه ی دیتبوو تاقمیکی راوه دوونان نه وه نده پشت گرم و پنداگر بی. چاخیر جالی سه ری سووړ ما بوو. له چو نیتی ته قه کردنه که یه وه سه رم له وه ده رکرد.

له تاقمه خو به خشه که، "قو جا مه مه د" پیکرا. جافر شامیلی براده ری که له ته نیشتی بوو، هه رای کرد و به نه فه ی گوت:

***** يلخړ *****

له نه گره خوت پي پياوه، وهره دهري ته فـه. وهره دهري تا پياوه تيبه که تت پيشان بدهم.

ته فـه ش هر به راستي پياو بوو. ره شيد بوو.

له وه لامي جافر شاميلدا گوتي:

— گوي بدهيه گه نجو بزانه ده ليم چي. تو که سيکي ره شيدی. دياره قاره مانیکي راسته قينه ی. نه گره نازا نه بوايه ی، نه تده ويرا نه وهنده بييه پيشي و بيته به رسيړه ی تفهنگي من. خو نه گره ترسنوک بواي، که براده ره که ت ده پيکرا، رات ده کرد. ناتنه نگيوم، به نازايه تيبه که تت ده به خشم، به لام ها نه وه م لي وهرگره و بړو. هه تا هه ی نه ويا دگاريه م لای خوت هه لگره.

که گوتي "نه وه م لي وهرگره"، فیشه که که ی، کلاوي جافر شاميلي هه لگرت. کلاوه که له ولاتره وه که وت. جافر کلاوه که ی هه لگرت و گه پاره.

ته فـه پياويکي ناوا بوو.

جافر شاميل له تاقمه که ماندا له هه مووان گه نجتر بوو. له نيوان نه وانه دا که چووبونه شه پي چاخير جالي، نه و هره که م ته مه نه که يان بوو. له وانه ش، نه و تاقانه که سيکه، که هيشتا زيندووه. نه و ئيستا له گوندي "حاجي هيچاچ" ی سهر به دوزجي ده ژي و نه و کلاوه شي هر پاراستووه، که فیشه که که ی چاخير جالي کوني کردووه.

عوسمان خهريک بوو له پشته وه ی سه نگره که ی چاخير جالي پا، وه سهر ده که وت. چو ن دهيتواني به زهرديکدا هه لژني، که وه ک مناره به رز و لووس بوو؟ سهر بوو. ده ستي له کوي گير ده کرد؟ پي له کوي توند ده کرد؟

***** یلخی *****

عوسمانم لی دیار نه مابوو. به بی ئۆقره ییه وه چاوه پئی بووم. نیو سه عاتیک چاوه پروانی بووم، سه عاتیک چاوه پروانیم کیشا، به لام عوسمان هیچ سؤراغی نه بوو. به خۆم گوت:

- ئەی هاوار هەی... براکەم چوو.

وهك شیتان دهستم کرد به ته قه. له ژياندا ته قه ی ئاوا خهستم نه دیتبوو. دهنگیک له ناخمه وه پئی ده گوتم، تاویک راوهستم و دوا یی هیرشیک باش بکه م.

په لاماریک، که چاره نووسی شه په که روون بکاته وه. له وانه یه به و په لاماره بتوانین چاخیر جالی ببه زینین.

له و کاته دا شوکری به گ هاته لام و پئی گوتم:

- عوسمانت چاره پەش کرد، روشدی.

چیم پئی ده کرا؟ خۆی هزی لی بوو. جگه له وهش، هه ر ئیستا ده بی په لاماریکی به ر بلاو ده ست پئی بکهین. چووزانین له و په لاماره دا خوشمان ناکوژرین؟!

شوکری به گ رویشت.

دوا ی رویشتنی شوکری به گ، سهیری قه لشتی هه ل دیره که م کرد. عوسمان خۆی به و پوه هه لواسیبوو.

یه کیکم نارده لای شوکری به گ. فه رمانی ته قه م دا. ده بوو بی پسانه وه ته قه بکه ن و نه گه ر پتویست بوو، هیرشیش بکه ن.

ئه وان ته قه که یان خه ستر کرده وه. منیش بی پسانه وه ته قه م ده کرد. سهیری لای عوسمانم کرد. به سینگه خشکی به ره و لای من ده هات. هات و خۆی

***** يالخر *****

گه يانده من. له باوه شمم گرت. ده ست و ئانىشك و ئه ژنۆي ژۆر بريندار ببوون.
خوين له بريني ده چۆپاوه:

- پيم وايه سهركه وتووم. يه كيكم لي كوشتن، كه خوم پيم وابوو چاخير جالييه.
سي فيشه كم پيوه نا. به سهر پيوه راوه ستابوو. قه لافه تي له تفه نگچيي
ئاساي نه ده چوو. ته قه ي ده كرد و فه رمانيشي ده كرد. سي فيشه كم پيوه نا.
يه كيك له فيشه كه كانم گورچوب و كاريگه ر بوو. پيكر و كه وت.

ده سبه جي نه قيب شوكرى به گ و حاجي دوك كاميلم ئاگادار كرده وه. پيم
گوته چاخير جالي كوژراوه و تفه نگچيه كانى سهر يان لي شيواوه.

لیم سوور بوو، ئه وه ي كوژراوه چاخير جالييه. سهر بوو. عوسمانيش دلتيا
نه بوو، به لام من ته واو دلتيا بووم. باشه چون وا خاترجه م بووم؟

ته قه كه ي به رامبه رمان، له پر توند بوو و له نه كاو برپايه وه. ئه و جار ليتره و له وي
تاق و لوق ته قه يه كيان ده كرد. ديار بوو تفه نگچيه كان سهر يان لي تيك چوو.
دواي ئه وه دهنگي چهند كه سيك هات. دهنگه كه ژۆر به رز بوو، به لام ژۆر زوو
كپ بوو.

ته قه هه ر به رده وامه. ئه وه نده ي ده خوله كيك ره هيله ي ئاگر يكممان به سهر دا
ده بارينن، متمان ده كه ن، به لام ناخايه ني. جاري وايه، ته قه كه ئه وه نده پچر
پچر و بي ئامانج ده بي، كه ئيتر پياو باوه ر ناكا ئه وانه تفه نگچيه كانى
چاخير جالي بن. له هه منوشه ريكا له چونييتي ته قه ي به رامبه ره كه ته وه،
ده تواني بزاني باري ده روونييه كه ي چونه. ئه وشه پكه ره ي باوه ر و متمانه ي
به خوي بي، دهنگي تفه نگه كه ي وهك چركه چركي كاتژمير ريكوپيكه.

***** یلخو *****

به لّام کاتژمیری تفه نگچییه کانی چاخیرجالی جاری کار ده کا و جاری راده وه سستی. زۆر پهرش و بلّاوه.

به و حاله شه وه، نه و سه عاته زه برپیکه وتووه، هه تا سه عات یه کی به یانی هه ر کار ده کا. مه به ستم نه وه یه، هاوړیکانی چاخیرجالی تا سه عات یه کی به یانی به ربه ره کانتیان کرد. ئیمه سی که سمان لی کوژرا و پینچ که سمان بریندار بوون.

کوژراوه کان هه ر نه وانه بوون خوځیان خوځه خشانه به پیر مه رگه وه چووبوون. پینچ پیاومان خوځیان بۆ مردن پالوت، سی که سیان کوژران و دوانیان زیندوو ده رچوون.

کوژراوه کانمان نه وانه بوون:

۱. قوچا مه مه د، خه لکی گوندی "توره م" ی سهر به دۆزجی.
۲. عه ریف عوسمان، خه لکی گوندی "مه هدی به گ" ی سهر به دۆزجی.
۳. عه ریف مه مه د، خه لکی گوندی "قارا چیچک" ی سهر به شاری خه نده ق.

له پر ده نگی کاتژمیره که برپایه وه. تفه نگچییه کان بزر بیوون. باران وه ک گۆزه ی سهره وژیر ده هاته خوار. هه وا زۆر سارد بوو. تا به یانی له سه نگه ره کانماندا ماینه وه و چاوه پیمان کرد. به یانی زوو، له هه ر چوار لاهه ده ستمان کرد به ته قه و هه ر ئاوا به ره و حه شارگه که یان چووینه پیشی. حه شارگه چۆل بوو. ته نیا دوو ته رممان دی. یه کیکیان عوسمان به گ بوو، هه ر نه وه ی له ناوچه ی ئارپازه وه رفینرابوو و هینابوویانه چیا. سه یری ته رمی دووه میشمان کرد، سه ری و هه ردوو ده ستیان بریبوو. پیستی

***** يلخړ *****

سينگيشيان دامالۍ بوو، به لّام رواله تی له چاخیرجالی نه ده چوو. ده تگوت
 یه کیکه له تفه نگچیه کانی. نه وه ش به سه هووی بردین. نه گه ر نه و تهرمه
 چاخیرجالی نییه، نه ی بؤچی سه ریان بریوه؟ نه گه ر چاخیرجالی نییه،
 نه ی بؤ که ولیان کردووه؟ ده ستیان بؤ بریوه؟ تا نیستا که س نه یدیتووه،
 سه ری تفه نگچیه کی کوژراو بېرن. باشه نه و کاره یان بؤ کردووه؟ عوسمان
 به گیان بؤ کوشتووه؟ نه گه ر چاخیرجالی نه کوژر ابا، نه و بارمه ته یه یان
 نه ده کوشت.

چاخیرجالی کاری وای نه ده کرد. به لگه زور بوون، بیسه لمینن، که
 چاخیرجالی کوژراوه، به لّام نابۍ له بیرمان بچۍ، چاخیرجالی که سیکي
 ساویلکه نه بوو. له وانه بوو هه زار فرت و فیل بکا. له وانه بوو وه که سه عید
 پاشا بمخه له تینۍ و بمکاته په ندی عاله می. وام لی بکا، له هیچ کوۍ سه رم
 هه لته یۍ و له رووم هه لته یۍ سه یری هاوړپکانه بکه م. له وانه شه فیلکی
 کردبۍ. ده یه وۍ من ته له گراف بؤ هه موو لایه که بنیرم و بلیم چاخیرجالیم
 کوشتووه و بؤ به یانی له جییه کی نادیار لیم قوت بیتووه و هه موو
 نه خشه کانه پووچهل بکاته وه. ده یتوانی جلو به رگی خوی له به ر یه کیک
 بکا. ده بوو په له نه که م. ده بوو وشیار بم و نه که ومه داوی گزه و فیله کانی
 چاخیرجالیه وه. ده بوو نه و تهرمه گومان او بییه ش له گه ل تهرمی هاوړپکانه
 خوم بنیرمه شاروچکه.

دیار بوو چاخیرجالی دواۍ نه وه ی پیکر ابو، به ئاسانی گیانی
 دهر نه چوو بوو. له و شوینه ی فیشه که که ی ویکه وتبوو، به مه وداۍ چل

***** یلخو *****

مه ترىك، چىي گز و گيا بوو، له ره گه وه دهري كيښابوون و پهرش و بلاوى كړدبوون. ديار بوو زور نازارى چيستووه.

تهرمه بى سلهكه كه مان له گه ل تره مى براده ره كوژاوه كانمان سواری ته سپ كړدن و هيناماننه وه شاروچكه.

له شاروچكه به بهرپرسانم گوت، له وانه به نه وه تهرمى چاخيرجالى بى. هه لبت گوتيشم، تهرمه كه سهرى پټوه نيبه.

نازم پاشا، هه ر نه وه والهى بيستبوو، ده سبه جى خوى گه ياندبووه نازيللى و داواى كړدبوو، بچن له نوده مېش، ژنه گه وره كه ي چاخيرجالى واته ئيراز بېنن.

پاشا نه مړى كړد:

- نه و ژنه بهرن و تهرمه كه ي نيشان بدهن.

ئيراز چووه ژوورى و دواى چهنه خوله كيك هاته وه دهري و گوتى:

- نه مه نه فهى من نيبه.

گوتمان:

- جاريكى ديكه ش سهرى بكه وه. بزانه له هيچ كوڼى له شى نيشانه يه كى

تايبه تى پټوه نيبه؟

- بوچى، خالتيكى هه بوو.

ديسان چووه ژوورى. زورى نه برد، هاته وه دهري. نه مجاره فرميسك له

چاويدا قه تيس مابوون.

***** يلخو *****

ژنېكې وهك ئىراز، ژنېك كه راستگوتړين و وهفادارتړين و ئازاتړين ژنى دونيا
بوو، پيت وايه له سهروچاوى خوى ددها و دهگريا؟ نا، ههروهكوو سهنگى
سهبوور راوهستا و متهقى ليوه نه هات.

پرسيم:

- ئهفهى خوت بوو؟

سهرى به نيشانهى بهلى، بهرداوه و بهبى دهنگى وهدهر كهوت.

به نازم پاشاى واليم گوت:

- پاشا. ئيمه دهبى ههريستا برؤين. چونكه تفهنگچييهكانى ئهفه وريان
بهرداوه. دهبى بكهوينه شوئينيان. له ناوبردنى ئهوانه وهك ئاوخواردنه وه
وايه. ههريستا دهبى ههوالى كوژرانى چاخيرجالى به هه موو مهمله كه تدا
بلاو بكهينه وه.

پاشا وهلامى دامه وه:

- راست دهكهى.

تهرمهكهى چاخيرجالبيان سهروبى له مهيدانهكهى نازيللى ههلواسى.

حاجى دوك كاميل و عوسمانى برام كه ئه وديمه نه يان دى، به زويرييه وه
هاتنه لاي من و گوتيان:

- روشدى بهگ، ديتت چيمان كرد؟ يانى رهشيد و جواميرىكى وهك
چاخيرجالى دهبوو ئاواى له گه ل بكه ن؟ ئهى خوزگه ئيمه به ده سستى ئه و
كوژراباين.

ئهوان زور به ههلواسينهكهى چاخيرجالى تيك چووبوون.

كهوتينه رى. له شوينتيك هه موومان پيكه وه كو بووينه وه.

***** يلخړ *****

عوسمان گوتی:

- چاخيرجالى به ده سستى يه ك نه فەر نه كورزا. هر چلوپيټنج كه سه كه مان له و شانازييه دا به شدارين. له مه و دواش كه س نايدركيښي، كاممان نه فە مان كوشت. به لښ دده ن؟

هه مووان به لښيمان پي دا، كه نه و نه پيښيه لای كه س ناشكرا نه كه ين. تا نه مړوكه يش كه س باسي نه كړدووه ته وه.

دوايي چووينه نوده ميش. دواي كورزاني چاخيرجالى هه موو حه شارگه و سه نگره كاني خاپوړ كران. پاش بيست روژ پشكښ و راوه دوونان، زانيمان باقى هاوړيكانى چاخيرجالى له كاياكوين. نه و ماله مان گه مارو دا، كه نه واني تيدا كو ببوونه وه و ده ستمان كړد به ته فە. شه په كه زوري خياند. ئيواره داهات. نيگه راني نه وه بووين تاريكدا بي و را بكن. ئيتر نه مانده توانى ديسان بياخه ينه وه داو.

هه وا خهريكه تاريكدا دي. را ده كهن. ده بي ته گبيريكي لي بكن و مشووريكي بخوين. بيرم كړده وه و چاره يم دوزييه وه. ده پانزه ده به نه فتمان هينا و ماله كاني دراوسيئانمان ئاگر دا. دواي نه وه هيرشيكي بي ئامانمان كړده سه ريان و نه و ماله شمان ئاگر دا، كه نه وان سه نگره ريان تيدا كرتبوو. ته فە له هه ردوولاوه به رده وام بوو. نه وان له ماله نيوه سووته كه دا به ربه ره كاننيان ده كړد و زه بريان لي ده وه شاندين. له هاوړيكانى ئيمه "چوق مه مه د" پيكر و كورزا.

نه وان ده ستيان ده كړده وه، به لام ليتمان سوور بوو، ناهي لښ دهرچن، يان ده كورزيښ، يان له ئاگره كه دا ده سووتين.

***** یلخر *****

له پریه کیکیان له ناگره که دهرپه رپیه دهره وه. دهیه ویست را بکا، به لام دهره تمان نه دا و لیتمان دا. بریندار بوو و خوی به دهسته وه دا. دواى نه و، یه کیکى دیکه هاته دهرى و ویستی را بکا. نه ویش پیکرا و کهوت، به لام خیرا هه ستایه وه و به ره و ناگره که رای کرده وه و خوی له ناگره که هاویشته و له وپوه هه رای کرد:

- قهت خۆم ناده مه دهست بۆ عوسمانی... -

به و شیوه یه هه موو هاوړیکانی چاخیرجالى له ناو چون وېرانه وه. هه حاجى مسته فا توانیى را بکا و خوی رزگار بکا.

کارى چاخیرجالیمان یه کلا کرده وه و خۆمان ئاماده کرد بگه رپینه وه، که ئه م ریژلینانه م له لایه ن "نازم پاشا" والیى نه زمیره وه به دهست گه یشت:

وه لایه تی ئایدین

ئیداره ی نووسینه کان

ژماره:

گشتی:

تایبه تی: ٦٩٥

بۆ مه ئموورى پشکنین و راوه دوونان نه قیب روشدی به گ

بۆ هه موو گیانفیدایى و نه و زه حمه تانه ی له پیناوی له ناو بردنى چاخیرجالى و باقى داروده سته کیدا کیشاوته و ریژت لى ده نیین و هیواى سه رکه وتنى زیاترت بۆ به ئاوات ده خوازین. له گه ل نه وه دا ته له گرافیکیش له لایه ن وه زاره تی ناو خۆوه له گه ل نه م ریژلینانه نیردراوه بۆ پیزانین و سوپاس له ئپوه و باقى هاوکاره کانت.

***** یاخو *****

۲۱ی زیلحه جی ۲۲۹

۲۹ی تشرینی دووهم ۲۲۷

والی: نازم حهسن ته حسین

ده قی ته له گرافه کهش ئاوا بوو:

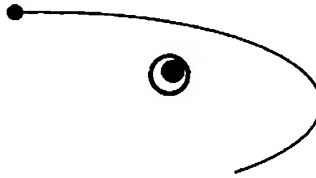
له م رییه وه، به بۆنه ی گیافیدایی و فیداکارییه کانی نه قیب شوکری و نه قیب روشدی به گ، که بۆ له ناو بردنی یاخی به ناو بانگ چاخیرجالی و تفه نگچییه کانی گیانیان له سهر دهستیان دانا، ریزیان ده گرن و پله ی ئه فسه رییه که یان به رز ده کهینه وه و ده یئیرینه وه بۆ بنکه ی پایه تهخت و له وێوه پێیان راده که یه نریت. چاوه پوانیشمان هه یه، ئه فسه ره کانی دیکه ش ئاوا له پێناوی میلله ت و مه مله که تدا تێ بکۆشن و ده رسی وه فاداری بۆ ولات و فیداکاری له رێگای ئاسایشی مه مله که ت و میلله تدا له و که سانه وه فیڕبن.

گۆرپه که ی چاخیرجالی له ده ره وه ی نازیلی، له ده م رێگه که یه .
گوندییه کان گۆرپه که ی ئه ویان لا پیرۆزه و وه ک موقبه ره ی ئه ولیا و پیر و پیاوچاکان ده چنه زیاره تی.
ئه وان باوه رپان به وه یه، که گلی سه ر گۆرپه که ی چاخیرجالی ده رمانی که لی ده ردانه . گله که ی ئه و چاره سه ری نۆبه تی و چه ند نه خۆشی و په تایه کی دیکه شه . گوندییه کان وا ده لێن.

***** یلخو *****

ئەو چەند لەمێژ ساڵە چاخیرجالی کوژراوە، بەلام هیشتا ش که
گوندییەکان بە رێگای تەنیشت گۆرە کە ی ئەودا رادەبرن، هیشتا نیو
سەعاتیک ماوه بیگەنی، هەرا دەکەن:

"چاخیرجالی ئەفە، چاخیرجالی ئەفە، ئیزن بدە تێپەرین. بیگانه نین."

بۆدابه زاندىنى جۆرمها كۆتیب: سەردانى: (مُنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

لتحميل أنواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

پراي دانلود كۆتایهائى مختلف مبراجعه: (منتدى اقرا الثقافى)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للكتب (كوردى , عربى , فارسى)

Yaxî

Yesar Roman

Kemal

Wergêrran: Resûl Sultanî

AWER¹⁷¹

نۆمەری ١٧١
بۆ چاپ و بڵاوکردنەوە

بەرگ: ئاکار جەلیل کاکەومیس